

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

F. IOSEPHI ANTIQUITATVM

I V D A I C A R V M

LIBRI XX.

Adiuncta est simul Iosephi Vita ab ipso literis mandata.
Omnia à Sigismundo Gelenio. è Græco in sermonem
Latinum conuersa.

DE BELLO I V D A I C O LIBRI VII.
*Græcorum codicum collatione per Sigis. Gelenium
castigatissimi facti.*

CONTRA APIONEM LIBRI II. qui cùm antea corruptissimi essent, iam
ex Græco non emendati solum, sed suppleti etiam opera eiusdem Gelenij.

DE IMPERIO R A T I O N I S, siue De Machabæis Liber. I.
*Hæc omnia post Gelenij multam operam, studio ac diligentia A. Morguesij
cùm Græco summa fide collata, in lucem denuo prodeunt.*

Cum Indice locupletissimo.

Amicus Profanus

Morguesij in hunc

LUGDUNI,

APVD HÆREDES IACOBI IVNCTÆ.

M. D. LXVI.

SSI Alia &

AVTORES QVORVM POTISSIMVM

TESTIMONIO PARTIM COMPROBATO,

partim confutato Iosephus historię suę
fidem facit.

Acusilaus Argiuis
Agatharchides Gnidius
Alexander Polyhistor
Andreas
Apion grammaticus
Apollonius Molo
Apollodorus
Ariphanes
Aristæus
Aristoteles
Berosus Chaldæus
Cadmus Milesius
Castor Chronographus
Chæremon
Chœrilus poëta
Conon histo.
Demetrius Phalereus
Dius histo.
Ephorus
Ephorus
Ephemerus
Epiphanes
Epiphanes
Hecataeus Abderita
Hellanicus
Hermippus
Hermogenes
Hecataeus

Hesiodus
Hieronymus Aegyptius
Homerus
Isidorus
T. Liuius
Lyfimachus
Manethon
Menander Ephesus
Mnaseas Damascenus
Mochus
Nicolaus Damascenus
Pherecydes Syrius
Philon senior
Philostratus
Polybius Megalopolitanus
Polycrates
Posidonius
Pythagoras
Strabo
Thales
Theodorus
Theophilus
Theopompus
Theophrastus
Thucydides
Timæus
Zopyrion

CLA-

EPISTOLA.
CLARISSIMO ET AMPLIS-
SIMO DOMINO IO. IACOBO

*Fuggero, in Kirchberge & Vuissenhorn Comi-
ti, &c. Sigismundus Gelenius*

S. D.

IN OMNIS institutio, vel singulorum hominum ad beatam vitam contendentium, vel cœtuum formã in commune viuendi quærentium, præceptis constet exemplisque, vt nosti Fuggere vir magnifice, consentire video in hoc sapientes, neutrum aliunde melius peti quàm è sacris literis: quas tanto tutius sequimur, quanto certiora sunt diuina oracula humanis opinionibus: quæ dispendiosis suis ambagibus nihil aliud ostēdunt, quàm frustra id conatos summos quidem viros, sed humana sapientia præditos, quod non nisi à diuinis & numinis fauore adiutis præstatur: sine quo nec via salutis iniri, nec ineundæ eius modus aliis monstrari potest. Et quamuis vtræque iam dicta ratio sit absolutior, si coniungantur: sicut ex ipsis liquet sacris literis, (vbi tam legis primum bene conditis hominum peccatoribus à rerum opifice insertæ, mox exolecente paulatim eius memoria, per eundem præconio Moysis in communem vitam reuocatæ, summaria capita, quàm hominum Deo carorum, vel priuatorum, vel ducum atque regum, gesta produntur:) habent tamen hæ separatam etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam ingeniosi qui se philosophos nominauerunt, veritatem ceu per tenebras palpare aggressi, præcepta vitæ formandæ conati sunt tradere vnà cum dogmatibus ad felicitatem sectandam pertinentibus: alij res regum ac populorum mandauerunt literis, vnde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Illorum lectio habita est præ cæteris utilis: & re vera fuisset, si veritatē captatam potuissent assequi: nos in hoc feliciores, quibus sacræ literæ affatim repræsentant quod illis obtingere non potuit, lectio non modo utilis, sed & necessaria. Proxima utilitas est in historiis, peculiari quadã voluptate ad sui cognitionem inuitantibus, vt ab his legēdis pauci, modo sint literati, abstineant, cùm illa magis seria quibusdam aut non vacet euoluere, aut non libeat. Sed delectu opus est in tanta historicorum varietate, si nolis operam & bonas horas perdere. sunt enim qui nihil aliud quàm ludunt, & aures animosque otiosos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales sunt Heliodorus, Philostratus, & his antiquiores, sed nihilo grauiores Herodotus, & Ctesias ob nimiam mendaciorum licentiam dudum obliteratus, in quibus vix quicquam probes præter facundiam. Doctiores sunt alij, vt imbuti philosophia, sed magno discrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum non multo saniorum duntaxat quod ad pietatis dogmata attinget sectam secuti sunt, pro suis affectibus multa produnt, inuisibilia, vt ne noxa quidem careant. quid enim bonæ rei potest expectari à tollentibus immortalitatem animorum, & diuinam providentiam? & hi ferè proponunt sibi celebranda quædam vasta verius quàm magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæsares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicosque, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præsertim illius prisce, transmiserunt ad posteros. huius generis sunt, Plutarchus, Dionysius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot qui sibi grauitatem ceu peculiarem vindicant. Sed longe utilissima, nec iniucunda est sacra historia, olim propter excellentiam & claritatē, sed maxime propter certissimam sincerissimamque veritatem, etiam profanis expetita regibus, patrum priscorum mores, vitas, resque tam domi quàm foris gestas continens: quicque eius compendium scripsit, & vbi illa desit reliquam vsque ad suam ætatem attexuit, Iosephus vir patriarum literarum cognitione nemini suæ gentis secundus, externæ verò

E P I S T O L A.

literaturæ studiis vel cum Philone conferendus, facundia pollens quæ plus vitium quam fucorum habeat, nec minus philosophum quam historicum deceat: quem non est opus prædicare prolixius, quando ipse satis ostendit qualis fuerit, modestissime vitam suam scribens, quæ nunc primum in præsentis operum eius editione legi potest à Latinis hominibus. huius scriptoris monumenta cum circumferantur, & passim ab omnibus suo merito terantur, Rufino ut titulus pollicetur interprete, mihi nunquam persuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo viro versas: vel quòd non referant peritum utriusque linguæ hominem, qualis Rufinus fuit habitus suo seculo: vel quòd stilo belli Iudaici sint dissimiles. Id Antiquitatum opus non ita dudum ex officina Frobeniana prodiit, conflatum ex duobus exemplaribus mutilis, è diuersissimis petitis orbis tractibus: bono tamen quodam casu euenit ut utrunque egregie suppleuerit lacunas alterius. ac mox non defuerunt qui Latinam versionem nouam requirerent: effeceruntque amici ut suscepta prouincia tirocinium vertendi in eo scriptore ponerem: figlinæ (iuxta prouerbum) in dolio. Inter vertendum deprehendi non solum deprauata multa in Latinis, sed etià quibusdam locis deesse versus non paucos. nam xvi. Antiquitatum libro, cap. iuxta vulgatas editiones septimo, iuxta Græcorum distinctionem quam nos sequimur xi. desiderabatur integra pagina, & in calce eiusdem libri non multo minus: id quod vel libratorum vel interpretis etià culpa accidit, sed non in his tantum paginis. Itaque omnia meliore fide conatus sum reddere, stilo planiore, nec rudiore tamen opinor. Ausus igitur rem subiturâ censuras varias, cœpi circumspicere de aliquo, cuius præiudicio tutus possem minus de cæteris criticis esse sollicitus. In eo delectu succurrebat mihi ante alios Io. Iacobus Fuggerus, nimirum ea familia natus, in quam singulari cælestis numinis virtus & fortuna tantum ornamentorum certatim contulerunt, ut per vniuersam Europam, atq; etiam longe extra eius limites, tam sit celebris, tam apud summos monarchas gratiosa, ut nihil sit quod hac parte vel principibus viris inuideat: & quod peculiariter ad meum desiderium attinebat, habeat in suo stemmate viros literatos literatorumq; patronos eximios, & vel hoc merito omni posteritatis memoria dignissimos, nuper Raimundum, nunc Antonium eius fratrem familiæq; columen, & insignem Des. Erasmi patroni quondam nostri amicum: te verò tertium (ne alios mihi minus notos commemorem) adeò expositum & candidum acrique iudicio hominem, ut tuæ censuræ non minus probari cupiam, quàm excellentissimorum in vtraque literatura professorum nostri huius haud ineruditi seculi. Et pulchre conuenire videbatur, ut scriptor qui in omnibus præsertim Christianorum regionibus etiam vulgo teritur, præferret in frõte ceu tutelare nomen viri apud omnes eas gentes non solum notissimi, verum etiam laudatissimi. Deterrebat hoc vnum quòd ignotus essem tanto Mœcenati: sed contra cogitabam multos similibus occasionibus innotuisse feliciter. itaq; sic nutantem, ut tamen propensior essem ad demerendam tuam gratiam, impulit non inuitum noster vetus amicus & liberorum tuorum ad imitandam paternam excellentiam incensor adiutorque Ludouicus Carinus, vir magnatibus merito carus, integer, pius, eruditus, cordatus: qui talibus coloribus te mihi depinxit, verissimis quidem illis ut est ipse sincerus, quales in hac tabulam conferre, nec sine modestiæ tuæ vexatione possem, nec sine adulationis suspitione. Accipies igitur vir præclarissime opus hoc per otium inspiciendum: quod si tibi tale videbitur ut ferri possit à lectore non fastidioso, erit mihi incitamentum ad aggrediendos etiam autores alios: accipies & Gelenium tuum in clientelam, quam nemo non expetit: ipse vehementer opto ut ea dignus sim. Deus te perpetuò seruet patrone (iam enim hac salutandi formulam mihi tua pace permitto) obseruandissime, vnâ cum liberorum suauissima cohorte totâque familia, cui me commendatum cupio, si non de officio, saltem de studio addictissimo. Basileæ, calendis Augusti, anno à natiuitate Christi seruatoris humani

generis M D X L V I I I.

T E S T I

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

tissimum, immunitatem prædiorum, quæ in Iudæa habeo, mihi concessit: Domitia porro Cæsaris vxor nunquam mihi bene facere destitit. Hæc sunt, quæ per omnem vitam à me gesta sunt, ex quibus qui volet de moribus meis iudicet. Tibi autem Epaphrodite virorum optime dedicato Antiquitatum toto contextu, hîc in præsentiarum scribere defino.

FLAVII IOSEPHI ANTIQVITATVM

*Iudaicarum libri vigesimi finis, & loco Appendicis vita Iosephi ipsius,
Sigismundo Gelenio interprete.*

10

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IVDAICO

LIBRI VII.

*Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per
Sigismundum Galenium.*

20

P R O L O G V S.

VONIAM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentesve commisisse cum gentibus: quidã, non quod rebus inter-
fuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones au-
ribus colligentes, oratorum more perscribunt: qui verò
præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæo-
rum contra fidem rerum falsâ confirmant: scriptis autem
eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nus- 30
quam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui,
quæ retro barbaris antea misî, patria lingua digesta, Græce nunc his, qui Romano Im-
perio reguntur exponere, ego Iosephus Matathie filius Hebræus genere, sacerdos ex
Hierosolymis: qui & initio cum Romanis cõfligi, posteaq; gestis, quia necessitas exe-
git, interfui. Nam cum hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum qui-
dem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & inge-
nio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigentes adeo tẽporibus insolẽter abusi
sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittẽdarum partium
Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidẽ cunctos etiam, qui trãs Euphratem
essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi 40
Galli irritabãt: nec Germani quiescebant: dissensionũq; plena erant omnia post Ne-
ronem: & multi quidẽ temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidi-
ne exercitus rerũ nouandarum cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tan-
tis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabũq; remotissi-
mos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itẽq; Adiabenos, mea diligentia vere
cognoscere, vnde cõpisset bellũ, quantũq; cladibus cõstituisset quõve modo defuisset:
Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam securi nõ essent, figmentis siue adu-
lationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt
mihi quidem videtur) quod nihil sanè referunt, etiã de proposito decidunt. Nam dum
Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem dei- 50
ciunt. Non autem intelligo, quonam pacto magni esse videantur, qui parua superaue-
rint. Et neq; longi tẽporis eos pudet, quo bellum tractũ est: neq; multitudinis Roma-
norum, quam in ea militia labor exercuit: neq; ducum magnitudinis: quorum profecto
gloria minuitur, si cũ multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prospere
gestis

gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorunque sine vlllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponā, dolori atque affectioni meæ in defendendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domesticis dissensionibus est euerſa, & in templum sacroſanctum inuitas Romanorum manus atq; ignem Iudæorum tyranni traxere, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpe autē conſulto differri paſſus ciuitatis excidiū, protracto obſidionis ſpacio, dūmodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos eorūque latrocinium accuſatorie loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legē hitorie, dolori veniā tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, ſolam noſtrā ciuitatem contigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandēq; in extremum miſeriæ deiici. Deniq; omniū poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorū calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horū autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hitorie, lamenta verò ſcriptori: quāquam merito Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarū comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum ſacundia detrahentes: quorū & ſi doctrinā ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorū & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus recte à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cū in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quantum ſententiæ. Erat enim vniciq; ſtudiū, quæ vidiffet facta, conſcribere: quoniam & interuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriq; apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enim verò noua quidem neq; ante cognita memoriæ tradere, ſuiq; temporis res cōmendare poſteris, laude ac teſtimonio dignū eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionē atq; ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit hitorie. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cū ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerū memoriā repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæq; ſolutæ ſunt, ad hitoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummāq; ope negotia colligenda ſunt, obmutescunt: conceſſa infirmioribus neq; ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaq; apud nos hitorie veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint quōue pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quāq; regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneum exiſtinaui: quoniā multi ante me Iudæorum de maioribus huius gētis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti nō multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hitorie principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierūt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quāq; potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérq; percurram: Quomodo Antiochus cognomēto Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cū triennium ſexq; menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filius expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſidentes, ad res ſuas occupandas populū Romanum Pompeiūq; traxerunt: quomodōq; Herodes Antipatri filius eorum potentia finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciā obtinente. Quòdq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quāq; multa per Ceſtium acciderint: quantāq; ad primos impetus armis Iudæi peruaserint: quòque modo accolæ permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuēs, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximò filiorum Iudæam intrauerit, quantūq; Romanorum exercitum ducens: quantāq; manus auxiliorum per omnem cæſā fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatū quædam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorū in bello diſciplinam curāq; rerum, & vtriuſq; Galilææ ſpatia, & naturam finēſq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacūſq; & fontes, captarūq; ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam.

Nec etiam miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quoddam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digressus, Iudæorū status seditionibus aggratus sit: quoque modo tyrānis succubuerint, eorūque inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatē affecerit ipso præsentē seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexit aggeres: triūmque murorum ambitum & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ciuitatis: & faci-
ni templique dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque verissime dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itemque pontificis vestes, sanctaque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorūque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuitatem simul ac templum seruire cupiens, ad concordie fœdera dissidentes prouocauit. Disseram verò populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpeffi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittā: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quamque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatē, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorūque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quam voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI³⁰

DE BELLO IYDAICO

LIBER I.

De translatione Hierosolymæ ab Antiocho.

Cap. 1.

*Ant. lib. 12.
cap. 6.*

*Ant. lib. 13.
cap. 4.*

VM potentes Iudæorum inter se dissiderēt eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contē-
tio de potentia, quod honoratus quisque grauitè ferret
similibus subiugari) Onias quidā ē pontificib. postquam
præualuit, Tobiz filios expulit ciuitate. Illi autē suppli-
ces ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducib.
in Iudæā irrumperet. Idque regi persuasum est, iam pridem
sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus
& ciuitatem fortiter expugnatā capit, & maximā eorum
multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datāque passim militibus præ-
dandi licētia, ipse & templū spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatem per annos
tres, sexque menses inhiuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoque
ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidū condidit Hierosolymis simile, tem-
plūque ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho
neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed
intemperantia vitiorum, eorūque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos
cogere

cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem capte vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomē Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissioque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quòd ab alienigenis eos liberasset, impetans, moritur relicto Iudææ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussam plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorē compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muroque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curâdis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus heres existit. quare coactis peditum millibus l. equitum autem prope v. millibus, lxxx. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, quâ transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & prius quàm congredierentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, cōtingere, quòd multum superemineret, minime potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritibus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat eleplantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diuque decertarunt: sed à regiis secunda fortuna vsis, numeroque præstantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria utensilium abstinit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessit.

su autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasæ cum Antiochi ducibus congregitur: factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

De successionibus principum à Ionatha vsque ad Aristobulum.

Cap. II.

50 VM autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indignas pertinerent, cautius se ageret, suamque potetiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoque victo contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quòdque

ab eo

Ant. lib. 13. cap. 9. ab eo superatus esset, iratus eundem Jonathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamnam capit. Euertit autem & Accaron subactis praefidiis: aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium praebuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis audacitatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudaeam opprimendumque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis praemisit, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat. clarissimaque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudaeos liberat a dominatione Macedonum. sed & ipse perit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusque filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis assecutus, postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri simul & fratribus adiumento futurus: castellumque aggressus, aliis quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam ut possent conspici, verberabat: eosdemque precipitandos, nisi quam primum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commouebat. Mater vero eius nihil plagis, aut intentata nec perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fractus iniuriis, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille poenas eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expederet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam lacrarique conspiciens, effoeminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudaeos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis una cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphie tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudaeam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro Dauid, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniae plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primisque Iudaeorum priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia. Rursusque tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ praebuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samariam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam vero usque progressus, ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosque suos Aristobulum & Antigonum obsidioni praefecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, ut etiam insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum, qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim usque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt:

diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio. Cap. III.

ECVNDARVM autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium concitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorū nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quod rerum domini permāsurū non essent, præuidit atq; prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumq; a paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogintauno annis ac tribus mēsis, postquam populus in eam terrā deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero à se secundum Antigonu (nanq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem victos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, ut victam fame necaret. Horum autē facinorū pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quēq; regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipēderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tēpore ut aduersa valetudo Aristobulum corripere. Antigonus verò circa festorū solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quammaxime petiuit, plūsque in honorem fratris ascendit ornatus. Tūmq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogātiā priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quodque maxima caterua stipatus, ut illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorē solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciēs, & ut incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bariantē, post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonom, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, ut inermis veniret. ad hæc regina satis callidū cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, ut mandata quidem regis taceant, dicāt verò Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatūmq; bellicū fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cum aliò discessurus sit libenter eum videret armatū. His auditis, Antigonus (ne quid enim male suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurū transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interēptus est: certūmq; documentum præbuit, omnē beneuolentiam, iūsque naturæ calumniis cedere, nullāque optimarum affectionum tantū valere, ut inuidiæ perpetuo possit obistere. In hoc autē etiam Iudam quis non rectē miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinādo aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum vidit, ad notos qui aderāt exclamauit (non paucos autē discipulos siue consultores habebat) Papē, nunc mihi pulchrū est mori, quando ante me veritas interiit, mearūmq; prædictionum aliquod mēdacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autē neci eius apud Stratonis pyrgum fatus fuerat

Ant. lib. 13. cap. 18.

fuerat destinatus. & ille quidem sexcētorum abhinc stadiorū interuallo distat. Horē verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente sollicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitundine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, providentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, superextantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autē eorum qui id conspexerant continuo sublato, tanquam puer de industria sanguinē illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamque requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verū quod erat indicauerunt: atq; ille cum lachrymis opplesset oculos, quantumque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certē non erat, vt maximū Dei lumen facta mea nefaria laterēt. nam citō me vltix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quā diu ō corpus improbū fratri matrique damnatam animā detinebis? quā diu paulatim illis libabo sanguinē meum? simul totum accipiant: neq; iam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum non plus anno regnasset. Vxor verò fratrem eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatē adeptus, fratrem quidem alterū regnum appetentē occidit: alterum autē priuata vita contentū ablati rebus secum habebat. Prælium etiā cum Ptolemæo cognomēto Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem pēremiit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quā ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omniū maximū quæ trans Iordanē sita erant, vbi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentē superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferē decem millia interficit. Verū Alexander receptis post cladē viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam 30 capit, & Gazam, itēmq; Anthedonē, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, cōcitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerumq; epulæ seditiones accendunt. nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingentem cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autē supra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellū intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributūque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cūmq; Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertū funditus eruit. mox autē congressus cum Oboda rege Arabum qui locū fraudi opportunū in Galaadensī regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitū in vallem altissimā compulsum, atq; obrutū multitudine camelorū. Ipse vero elapsus in Hierosolymā, olim sibi gentē infensam ad nouarū rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiā tunc superior, crebrisq; præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires cōsumeret. Vnde armis omisissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiā conabatur. Illi autē inconstantiam eius morūmq; varietatē intantū oderant, vt percontanti, quoniam pacto eos sedare posset: dicerēt, si moreretur. nam vix etiā mortuo daturus veniā, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiā Demetrii auxiliū, cui cognomen Acæro, accersuerūt. qui cum his maiorum præmiorum spe facile paruisset, venissetq; cum exercitu, miscētur auxiliis eius Iudæi circa Sichimā. Vtrosq; tamen Ale- 50 xander mille quidem equitibus, sex autē peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet rex Iudæis quoq; prope ad decē millia bene sibi cupientiū, aduersā autem partis essent equitū tria millia, peditūmq; millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabāt: Demetrius

Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superatque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gef-
 10 fissent. Euētus autem pugnae præter spem cedit utrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatae fortunæ misericordia, sex Iudæorum milia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existi-
 20 mans, mox inde digressus est. non tamē reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemefelim ciuitatem cōpulit, eaque subacta in Hierosolimam captiuos abduxit. Verūm immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Occingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earūque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potās, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tanta autem populū terror inuasit, ut etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cū eiusmodi factis tandem ægrēque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

20 *De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano. Cap. IIII.*

R VRSVS autem fit ei turbarū initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus est, Demetrii quidē frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorē habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulsarat, totū quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spaciū, fossa altissima diremit. ante fossam verò murū ædificauit excelsum, turresque ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochū arcere valuit. Exultis enim turribus fossisque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictāque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlciſci, protinus contendit in Arabas. Horū autē rex in loca suæ nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnam cum equi-
 30 tatu reuersus (habebat autē numerū decē millium) imparatos ex improviso Antiochi milites inuadit. Valido autē prælio commisso, quā diu quidē supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis cum passim Arabes trucidaret. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximāque pars eorum cū in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimentorū penuria perire cōtigat, præter admodū paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretā sibi sociant: Syriæque cædes regē cōstituunt, qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pacatione discessit. Alexander autē Pella capta Gerasam petiuit rursus opam Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen &
 40 Seleuciā, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugū mittit. Ad hæc autē capto Gamala castello validissimo, eiusque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæā regreditur, expleto in militia triennio: lætusque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiē secutum est morbi principiū. Et quoniā quartano febriū recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinē credens, si rursus animū negotiis occupasset, intēpestiux militiæ sese dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idque Alexandræ cōiugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maxime dicto obediētes fore non dubitās: quod longe ab eius crudelitate discrepās, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi com-
 50 parasset. Neque spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatū. Quippe quæ morē gentis patriū probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cū autē duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximū Hyrcanū, & propter ætatem declarat pontificem, & quod præterea segnior esset quā ut potestate regia molestus cuiquā videretur, regē cōstituit: minorē autē Aristobulū, priuatū viuere maluit, quod feruētioris esset ingenij. Iungit autē se eiusdē

Q 5 mulieris

Ant. lib. 13.
cap. 22.

mulieris dominationi quædam Iudæorū factio, Pharisei: qui præter alios pietatē colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitione deseruiens. Illi autē paulatim fœminæ simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itēq; vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexādra perferret. Sed eadē mire callebat res administrare maiores: itaq; augēdis copiis semper intenta, duplicē cōflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gētis roborauit, sed etiā metuendam se reddidit externæ potentiz. Imperabat autē aliis, verum Phariseis ipsa vltro parebat. Denique Diogenē quēdam insignē virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, ut odingenti (quos suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucē. nihilominus autē Alexādræ suadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cūq; his nimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisq; periclitantiū ad Aristobulū confugeret. atque ille matri persuasit, ut his propter dignitatē parceret, ciuitate autē pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidē data sibi copia per regionē dispersi sunt. Alexandra vero in Damascū misso exercitu, quoniā Ptolemæus sine intermissione ciuitatē premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autē Armeniorum Tigranē, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatrá circumsedebant, pactionibus donisque sollicitat. Sed illum domesticarū turbarū metus, ingressō in Armeniā Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit cōductis auxiliis regē se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugē Aristobuli cum filiis includit apud castellū quod à Septentrione fano adiacēs, Baris antea vocabatur ut diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperatē Antonio, quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebeste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antē tamē Alexandra moritur, quā Aristobulū fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quē deiici regno curauerat, quod ipsa nouē annos administrauit. Et hæres quidē omniū fit Hyrcanus, cui regnū etiam viua cōmiserat. Verum Aristobulus viribus atq; autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta rerū summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autē cum reliquis fuga peruenit in castellū Antoniā: ibiq; salutis obsides naustus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquā grauius aliquid accideret, ea lege in cōcordiā rediit, ut regnū quidē Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus cōtētus. Hoc modo in fano recōciliati, cū in cōspectu circūstantis populi benignissime alter alterū cōplexus esset, domus permutat: & Aristobulus quidē discedit in regiā, Hyrcanus autē in Aristobuli domū.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ. Cap. V.

*Ant. li. 14.
cap. 2. 3. 4.*

ET VS verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrū iamdudū Aristobulo inuisum. Erat autē genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanū ut ad Aretam regē Arabiæ cōfugeret, eiūque auxilio regnū repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanū susciperet atq; in regnū deduceret suadebat, multū obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanū laudibus prædicās. simulq; admonerat quòd eum deceret regno clarissimo præsidētē, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanū autē iniuriā pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatōque cursu in oppidū quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquā Hyrcanum in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus ut auxiliū præberet, quo in regnū deduceretur, effecit. Erant autē peditū equitūq; millia L. quibus nequaquā restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis

aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. nanque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigraue bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recēs à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitōque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstū cucurrit. Denique mox ut fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtrisque ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talēis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanū & Arabes legatos misit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaq; & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autē quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequabatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio cōmisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cū Pompeius Syriā ingressus Damascū peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam etate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantū potuit ornatus cultu regio: *Ant. li. 16. cap. 6. 7.* deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regē deceret vtilitati seruire, à Diotipoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cū vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandriū confugisse (castellum est magnifice structū, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autē decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quàm parēre. sed populū videbat horrescere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cū iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorēque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium ut sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur. quia tamen castellis cum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederēt, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarēt: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: bellōque iam congregi cum Pompeio cogitabat. Ille autē, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim cum insequitur. multū quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntē Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima Iudææ regio & palmarum plurimū ac balsamū nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymā ex vulneribus colligunt. Cūque illic pernoctasset, mane in Hierosolymā properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniāque pollicitus, quodq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamē quicquam eorum quæ promissum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniā missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli focij receperūt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatē vero profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatē oppugnari posse facile nō videbat: vallēmq; pro mœnibus horribilem, sanūque illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiā si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autē diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem locis bellum geri potius regēque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autē hos plures faciebat, Romanorū constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad vltimū vsque resisteret, instrueb

instruebatur. Cū autē alij Romanos recepissent in ciuitatem, hīsque domū regiam tradidissent, adhuc obtinēda Pompeius vnum ē ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Isque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant pacē persuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusque amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossamque vallēque replebat omni genere materiæ per milites cōportato, cū per se opus esset difficilimū, propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterent, mansissetque labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiā per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisque machinis Tyro allatis, moenia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebātur, cū diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstātes, vim repugnantium sustinerent. Verumtamē Romanis tunc plurimū defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantia & in aliis admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemque Dei cultū diligentissime celebrarunt, nec vel in ipso excidio cū ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in sanum irruptum est. Primus autem murū transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus, & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiā paulisper repugnantes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotū, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbāt, intrepidi tamē in peragendis rebus diuinis perseuerabāt: & in ipso libandi templūque adolendi ministerio mactabantur, salutē quoque præferentes religionis obsequiū. Multos autē sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabāt. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succēsis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autē grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctū illud arcanū, neque cuiquā prius visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnā cum suis comitibus in templū ingressus, vbi neminem præter pontificē adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit: congestamque pigmentorum molē, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamē vel hæc vel aliud quicquā de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autē Hyrcanū pontificem declarauit: quod se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonū decuit, beneuolentia potius quàm timore plebē sibi conciliauit. Inter captiuos etiā comprehensus Aristobuli socer idemque patruus tenebatur. & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnā fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiā quas in Cœlesyria cœperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: propriisque tantū finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis, etiā Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itemque Azotum, & Iamnam, & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode rege clarissimis ædificiis trāsformata, Cæsarea nominata est: easque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ cunctorumque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuū ducens

Aristob

Aristobulum cum familia. Erant autem filia dux, totidemque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam. vectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidē regionum as- *Ant. li. 14.*
peritate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, *cap. 9.*
multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen
Hyrcanus per Antipatrū victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ
familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque per-
suasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exerci-
10 tum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio
tempore congregata, Hyrcano grauis imminerebat, Iudæamque depopulabatur. quem *Ant. li. 14.*
quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio *cap. 10.*
morum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinus in Syriam missus, qui
Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mo-
uisset exercitū. Huius autem ille imperū veritus, & amplio rem militum manum con-
gregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaque
opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab
Arabia montibus, muniebat. Igitur Gabinus cū parte copiarū præmissis M. Antonio,
ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliæque Iudæorum
20 multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio
viribus suis, Alexandro obuiā processerunt: neque ita multo post aderat cum suis copiis
Gabinus. Alexander autem, quod tum in vnum cōfertam hostium multitudinem su-
stinere non poterat, abscessit. Cūque Hierosolymis appropinquasset coactus prælio
decertauit: amissisque sex millibus, quorū tria viua capta sunt, tria verò prostrata, cum
reliquis effugit. Gabinus autē vbi Alexandriū castellum venit, quia multos deseruisse
castra cognouit, promissa delictorū venia conabatur eos ante prælium sibi coniunge-
re. Cū autē illi nihil mediocre cogitarent, plerisque interfectis, reliquos in castellum
concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper &
30 ~~ubiq; vir fortis apparuisset~~, tamen nunc etiā suum vicit exemplum. Gabinus autē reli-
ctis, qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intractas quidem cōfirmare, sub-
uersas autē erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Sama-
ria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, &
Azotus, aliæq; multæ, lætis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. His autem recte
dispositis regressus Alexandrium, vehemētius vrgebat obsidium. Qua re territus Ale- *Ant. li. 14.*
xander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi *cap. 11.*
parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quin etiā Alexan-
drium eiusdē potestati permisit. Quæ quidē Gabinus omnia consilio matris Alexan-
dri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fieret. Aderat autem, quo suis
Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fue-
40 rant abducti. Post hæc ergo Gabinus Hyrcano Hierosolymā deducto, ei que fani cura
mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnemque Iudæorum gentem in
conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itēque tertio, vt apud
Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas
attributa est. Singulari autē vnius dominatione Iudæi liberari, libenter ab optimatibus
regebantur. Veruntamen non multo post euenit, vt turbarū his fieret initium elapsus *Ant. li. 14.*
Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida muta- *cap. 12.*
tionis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recin-
gere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinus Sisennam & Antonium & Ser-
uiliū duces contra se cū exercitu misit, in Machærunta cōcedit: vulgūq; imbellis one-
50 re deposito, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pi-
tholaus erat secundarū partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Ro-
mani autem sequebantur, habitūque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus forti-
ter dimicando perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v m.
propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæterique mille cum

R

Aristob

Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumque bene munire. Imperum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabiniū atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri includit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spondidisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater 10 & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionē reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuēs (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmissis Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburiū congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga disperfit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) remp. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clam dimittit: 20 eoque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriā suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque Taricheis, prope ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis scemina nomine Cypris: unde filios quatuor, Pha- 30 saelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitii familiaritatēque conquireret, præcipue regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum suscepit. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. Cap. VII.

*Ant. li. 14.
cap. 14.*

*Ant. li. 14.
cap. 15.*

ÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romæque potitus, solum vinculis Aristobulum cum duabus 40 cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima per illum subire posse ratus, verum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendū. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæ filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonom, eiusque sorores ad- 50 ducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autē Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithrid

Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verū & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, Ant. li.14. & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri cap.16. animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia trāsire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vltius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpeßus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem quādo rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana cum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisque rebus honorando, amicissimèque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

Cap. VIII.

30 **H** ODEM verò tempore Antigonus quoq; Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionē felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionē, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisque gentem iniuriis afficerent, dummodo satiantur: quodque in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnorum demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis nō esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, 40 & fugitiui Romanorum, nouarumque rerum studium votumque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quod viueret. Nāque nunc cum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui Ant. li.14. permissio dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est. & præter cap.16. hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniāque lustrando, ne quid in illis regionibus barbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonēs, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulencia victuri essent, fortunisque suis & communi pace potituri: sin spe vana

ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non pro-
curatorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémq; Ro-
 manos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius
 potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, ta-
 men etiam per se, quoniam Hyrcanum segniores videret, neque tam efficacem
 quàm regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaelum qui-
 dem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque
 territorio præfecit: Herodem verò ætate posteriorem, nimisque adolescentem,
 Galilææ destinat, similia curaturum: qui cum natura strenuus esset, citò mare-
 riam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumque latronum princi- 10
 pem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ip-
 sum aliósque latrones multos interfecit. Eaque res adeo grata fuit Syris, vt per vi-
 cos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessioni-
 bus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni
 Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem
 contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis
 habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliose per
 insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequiis regalibus ab ea gente
 colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse
 propterea minus fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, vt liuo- 20
 rem quisquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacite
 sua sponte mordebarur adolescentium gloria, maximèque rebus ab Herode gestis, &
 crebris nunciis laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen
 inuidis, qui regias infestare solêt, quibúsque Antipatri eiúsque filiorum probitas offi-
 ciebat, instigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo cõten-
 tus & hac potestate vacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, vt in se reges
 producat: Nec enim eos vel simulare iam procurationem, sed certe esse dominos ipso
 reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudi-
 nem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium ve-
 nire debere, rationem tam ipsi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indemna- 30
 tos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem
 iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris mo-
 nitu, & quòd ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidis, ad regem
 proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plu-
 res duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne
 quid apud inimicos deprehensio mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeste de-
 nunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum dili-
 geret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse
 ratus, Damascus recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset ac-
 citus. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem 40
 abiisse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex vera esse existimans,
 quid ageret nesciebat: quoniam potentiores inimicum videbat. Cum verò à Sexto
 Cæsare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus esset Herodes,
 neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in ti-
 morem extremum incidit, iamiamque illum contra se credens cum exercitu esse ven-
 turum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis
 iracundia, cõflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum
 regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impe-
 tum, deprecantes, vt & ipse vindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur:
 regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quòd in iu- 50
 dicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tri-
 stibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bel-
 lorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de vi-
 ctoria bene speraret, qui cum rege cõgressurus esset domestica consuetudine iuncto,
 & de

& de se bene merito: seuo autem nunquam, nisi quod malenolorum consiliis impulsus, vmbra ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus favore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

10

De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris & insidijs Malichi. Cap. I X.

Ant. li. 14.

cap. 20.

EODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Bassus conciliauit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset cõferre, minas eius veritus Antipater, filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorẽ promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At verò ceteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequâquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatores fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam prædijs appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria constato, quod magnum momẽtum, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa: si autem bellum desuisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuaadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & aliàs strenuus rebûsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem sensum propter suspicionem veneni populû, negando placabat: simulque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palam minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Cõuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitatibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob meritum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat in-

R 3

digenis

digenis festum pure castęque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui pręceperat, causęque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contręque ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque nō modō, vt mortem patris vlcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus pręerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrēt, occulte pręcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudęam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudęorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectoque Hyrcano facillime regnaturū. Sed profecto irridebat eius septem fatale decretum. Etenim quō intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cōnā vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prędiceret ad insidias egredi: atque illi pręceptorum Cassij memores, ad litus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim cōcidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum ē tribunis vnus respōdisset, Cassij pręceptum: planē, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui ambo-
rum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quōd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

De Herode accusato & vindicato.

Cap. X.

*Ant. li. 14.
cap. 20.*

O S T Q V A M verō Cassius excessit ē Syria, iterū Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiēs auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumque ingrati obiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permiffisset. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamē ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilęa pepulit: tria enim castella possederat. Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnā & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syrię tyrannos pręfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonom Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verō socr Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudęę commissio pręlio, victoria
potitur: fugatōque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestę rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quę Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea suscep-
rat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cęsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudęorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quōd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quę Herodes, qui
pręsto erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuo Iudęorum primates centum viri, Antiochię proximam Daphnen ad Antonium venissent, amor Cleopatrz iam seruierem, delecti à cęteris, qui eloquentia & dignit

*Ant. li. 14.
cap. 21.*

dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quoniam essent regedis rebus apertissimi. Cumque is Herodem, eiusque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimèque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Ceteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum
10 Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & faucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in vinculis haberet, occideret.

De bello Parthorum contra Iudeos & fugam Herodis ac fortuna. Cap. XI.

20 **B**ARZAPHARNE autem Parthorum satrapa Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæ filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumperè. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenes eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi ultro ad Antigonom con-
30 fluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur; occupandum eos præmittit: ubi commissæ pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaëlo, forti acie in foro confligunt. Ibi quoque hostes in fugam versos pars Herodis in sanum concludit: custodisque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem insensu fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: in quibus dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus, assidue cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totaque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaëlus quidem muros, He-
40 rodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasisque de improviso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in sanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera ut adiuuaret Antigonom. Denique Phasaëlum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque ut insidiatorem occideret, ne se eius fallaciis dederet, admonentes natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros
50 vocant, cum cæteris Phasaëlum prosequabatur. Sed ubi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callide & officiis amicitiae dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est

Ecdippon, fraudem intelligūt. Ibi enim de promissis mille talentis audierūt: & quòd Antigonus plerasque mulieres ex his quas ipsi haberēt, inter quingentas Parthis deuouisset: quòdque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi morā fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solum, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis cum sæpius moneret Offilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuræque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriã simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodē capere moliebatur: eumque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mādaturum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autē ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelū esse correptū: & Hyrcani filia²⁰ Mariamne prudentissima scēminarū, multis eum precibus, ne prodiret orabat: ne se crederet manifestis iam conatibus Barbarorū. Adhuc autē Pacoro cum sociis deliberatē, quoniam modo clām patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquisimis sibi ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequiebantur. Et ille matrē quidem fratresque suos, desponsatamque puellam cum matre, minimòque fratre prætereundum iter iussit, ipse autē caute cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiiores autē in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes³⁰ victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsūque locū in memoriã præclari facinoris edificatū, locupletissima exornauit regia, arcemque in eo munitissimā condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidē cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamque sequentiū diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem milliū multitudo. Itaque paruit Herodes eius cōsilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximèque necessarios tenuit, atque ita in castellū receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itēque comœtu, qui satis esset obsessis, ipse in Petrā ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam⁴⁰ in prædam versi, in fugientiū domos ac regiã irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorū verò spe minores inueniebātur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorū perfidiã suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiusque sociorū itidem quisque fecerat. Verumtamen postquā præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerūt, vt omnē terrā illam bello implacato replerent, Marisā quoque ciuitate vastata: nec solum Antigoni regem constituerent, verumetiã Phasaelum & Hyrcanū victos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus trūcat, vt ne solutus quidem mutatis rebus vnquā pōtificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiã, nec manus⁵⁰ liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter moritur: dignum antea cta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit,

uerit, eoque illum pacto peremerit. Vtrumuis autē verius sit, præclarū habet initium. Deniq; aiunt eum prius quàm efflaret animā, cognito ex quadam muliercula, quod Herodes euassisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorū reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autē quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā compositis, vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias ab rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae, animoq; liberali parciore, vel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causā præberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profecto studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimū reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa vero causā fuit, quod vicem Antipatro debitā negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ vero suadores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erāt autē circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causā hostes esse deprehēdit, vnde amicissimos existimabat, eaque respōdit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptū versus recedit. & prima quidē vespere in quodam agreste fanū, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoque tanto luctu, quantum curarum æstus deposuit, ibat vltorius. Itaque Arabem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat, velociter misit. Herodes autē in Pelusium peruenit: ibique transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatēque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorifice susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante.

30 Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quod minus nauigaret Romā, extimuit. Circa Pamphylia vero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehemēter bello Cassij vexatā, saluus euadit. Amicorū autem suorū, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaque cum amicis delatus Brundisium, atq; inde continuo Romā profectus, familiaritatis paternæ gratia primū cōuenit Antoniū: eiq; tam suas quàm totius generis clades exponit: quodque affinibus suis in castello relictis, atq; obsidione cinctis ad eū hyeme supplex nauigasset. Itaq; tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidē iun-

Ant. li. 14. cap. 13.

40 eum regē cōstituere proposuit Iudæorū, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditio. sum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsare quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipse quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat, vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanū fidem prosequerantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quod intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea quoq; populo Romano despecto, Parthorū suffragio regnum curauisset accipere.

50 His autē commoto senatu, cum Antonius etiam bello cōtra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretūque senatus in Capitolio reposituri. Primo autē die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones, Cap. XII.

Ant. li. 14.
cap. 23.Ant. li. 14.
cap. 24.

ODEM verò tēpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autē inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cum ducētis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum poeniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium cōtigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosq; nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamē illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoq; interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibutum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem ut Iosepho & qui vnâ obsidebantur, ferret auxilium: re autem verâ, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cū non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterū Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam vero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigoni properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autē Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copię, nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quòd hostilis esset, eximenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymā, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autē Herodes parvæ manus excursionem perterritos, mature in fugam vertit: & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamē spes, ut à rege certissimo. Iamque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidiis opportuna præoccupans, unde nullum aut minimū afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerūt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis vero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & salutis ciuitatis aduenisse: pœnāsque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cū allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorū defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarerent, pecuniāque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autē non solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites ubi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantāque his exhibuit copiā commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. Simulq; prospiciens, ne vel in posterum ministrare desineret, accolæ Samaritæ per epistolas admonēbat

nebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferret. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atq; insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illique iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, siqui exportaret victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiã mercede cõducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit, quingentos vero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina.

¹⁰ & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; diripuerunt, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanumque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit. Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabāt. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissime collocata vt cætera

²⁰ Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumque Scaphorim, licet vehemētissime ningeret, peruenisset, facillime ciuitatem capit, custodibus eius ante aggræssionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia comæatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animū: qui pleraq; illius regionis incurfantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autē tribus peditum cohortibus, vnâque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuerunt, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris filii, & ferocitate latronis. Deinde prælio cõmisso, dextro ipsorum cornu, sinistrū Herodis in fugam pellitur. Ille autē de suo dextro circumgressus,

³⁰ velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetū persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concessoerunt: qui tamen eos vsq; ad Iordanē cædendo persequerentur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumq; causā diutius ibi remorandum fuit. Quamobrē primum laboris fructū militibus rependebat, centū quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam summā ad hyberna mittendo. Phoræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, murosq; castellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circū Athenas versabatur Antonius. Ventidius autē ad bellum cõtra Parthos Silonem atq; Herodē accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad

⁴⁰ Ventidiū Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autē speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transfuersosque tantū ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat, rectū vallibus imminēs, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autē placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valētissimus quisq; demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hicque cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos

⁵⁰ vis coegerat, multi mortē captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permetteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis

cuius

Ant. li. 14.

cap. 24.

Ant. li. 14.

cap. 25.

eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animū Herodi exprobrauit. & post filios occidit uxorem: deiectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipientem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantū ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcētos verò equites in Antigonum ducens. Tūcque propter eius abscēssum naſti licētiā, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinātem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugiētes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autē castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa 10 multā exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarūque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligēdum putabat, cum præsertim plura daret Herodes. in prodicione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratū perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autē, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti pudit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res 20 aliter ceſſerat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquā in hostē: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machære iniquitatē. Ille autem delicta sua reputans, velociter regem consequitur: utq; in gratiam secū redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosātā, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspicuens demonstrādæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, ma- 30 gnāque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multūque ad honores eius spēmque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosātā cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Cap. XIII.

*Ant. li. 14.
cap. 25.*

DUM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrē suum, qui omnia procuraret, cum mādatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suum aduersus Antigonū moueret, quia non firmum esset auxiliū Machære, quantū ex delictis superioribus appareret. Verū Iosephus, ubi fratrē procul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichūta cum 40 quinque cohortibus à Machæra secū missis perit, ut maturo messium tēpore frumen ta diripiat. Incurſu autē hostiū per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā viri fortis in ea pugna gloriā consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autē lectæ de Syria cohortes erāt, nec veteranorū quenquā permixtū habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autē victoria minime contentus fuit, sed eò processit iracūdiæ, ut mortuum quoq; Iosephum verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorū, etiam caput eius abscidit, quamuis l. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriā Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multāque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam 50 Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso ut Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæā præmissis, quarū Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militū sequebatur. Herodi autē degenti prope Daphnem Antiochiæ,

chiz, mortem fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus profluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolæ assumit auxilio, vnámque his iungit. Romanorum cohortem. cum quibus nõ expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assidue quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperissima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post, auctus etiam alterius cohortis præsidio, quàm Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte defererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primum interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstrique similis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cū multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuium omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manū quidem cum Romanis conferere non satis fidebant: lapidibus autē ac telis eos, dūmodo plurimos fauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se nõ solum audacia suorum, sed etiā multitudine superiorē videri cupiens, Pappum quēdam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariā mittit, quibus quidem Machæra erat præmiū victoriæ. Herodes verò terrā peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duosque habitatorū millia consumit. exustisque domibus, ad exercitum redit, circa vicū, qui appellatur Cana tendentē. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cū hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuero multos ratione carētes, mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festināte, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, ceteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autē fraternæ cædis recordatione periculosius dimicās, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillime superat. deinde semper integros aggrediēdo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cū alij quidē in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruēs inter fugiētes hostes in vicum irrupit: cū omnes domus armatis essent refertæ, plenāque propugnatorū desuper tecta: & quoniā foris deprehensos facillime superabat, disturbādo ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autē subterfugisset ruinā eum gladiis armati milites excipiebāt, tantāque cadauerum per omnes vias multitudo coaceruata est, vt etiā victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeò nõ tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatē iam deferere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cū lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatū ibat. Siquidē vnus tantum puer eum sequebatur. Et prius quàm in balneum perueniret, obuius ei quidā ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiā tum metu ac latitantes, vt regē viderunt, illum quidē stupore debilitati ac tremētes, cū inermis esset prætereunt: exitus verò quā fugerent cursu petebant. Itaque cū alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autē die Pappum quidē, Antigoni militum ducem, abscisso capite obrūcat: idque Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. nāque Pappus erat qui Iosephū interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murisque admoto milite (annus autē tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quā faci-

*Ant. li. 14.
cap. 12.*

lior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet, relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus: & dum obsidet, succisua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditumque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phoenicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitumque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaque veluti diuinitus de temporibus distabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autè æque ac cuniculis superabant. Rex autè aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum longinquis transvectionibus adiuuari disposuit. ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars dirueretur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intèra studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furætes, omnem persequabantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt sceminam. Itaque ille quidem victus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia comperceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbior, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se sollicitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terrarum imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa compleuit. Nam & militum quenque liberaliter, & pro merito, duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio victum Antigonom ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos,

*Ant. lib. 15.
cap. 1.*

diosos, quo magis beneuolos, sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. & quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit. non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatraz amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam seuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit avaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirer, occulte moliebatur. Cui cum verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantosque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus insensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatraz ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs Cleopatraz in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes, & ingenti terræmotu.

Cap. XIII.

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidē cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quē vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterumque potentium per alterum pessumdaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem cōflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canathā congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tētabat, castraque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatraz ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incurfu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruari sunt, in vicum Ormizam cōfugiunt.

40 vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quàm vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen ultus est Arabas, assidujs fines eorum incursionibus infestans: quòdque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. nanque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tēdebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntijs grauius semper aliquid affingens.

50 vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quàm assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem

tionem habere non videtur, cur vos præfens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cùm incurfus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hæc illis illecebram immis-
 sisse, vt pœnas redderent, non enim tantum manu armisque freti, quantum nostris ca-
 lamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis ad-
 uersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in
 vtrunque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demon-
 strabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc er-
 go, quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim con-
 fidens incautus est: metus autem providentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum
 quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præ-
 tet voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit.
 nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, cerram mihi victo-
 riam spondet. Cōuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autē opere virtu-
 tem exerere: consceleratisque hostibus planum facere, quod neque humanum ali-
 quod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec
 spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur,
 quos aliquoties pene captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima caren-
 tium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse por-
 tentum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullumque damnum in-
 ferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentia quidem, vel famis, vel terræmotus
 signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cùm extiterint, sui ma-
 gnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum no-
 cere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,
 sponte sua, neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium
 hominum leges crudeliter mactauerunt, talisque Deo pro belli euentu hostias ceci-
 derunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamque dexteram, sed con-
 tinuo pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos exci-
 temus. pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ pericu-
 lis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exerci-
 tum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim
 sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhorta-
 tus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem
 fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus,
 quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimum
 cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos
 quidem regij facile repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad
 prælium milite, instructaque acie, Arabes laceſcebat. Cùm autem nemo contra pro-
 cederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux
 Althemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo
 coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtique cum equitibus pedites egrediuntur:
 etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos
 faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes
 facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati
 perierunt. Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteraque multitudo intra vallum
 compulsæ est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis propè
 adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cùmque rex arrogatius
 eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus,
 magis instaret: denique ardesciente siti, cæteruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant,
 adeo, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pu-
 gnâ desperatâ salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem mil-
 lia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu,
 tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Ox autem illum excepit desueta rerū sollicitudo propter amicitiam *Ant. li. 15.*
 Antonij, post victoriā Cæsaris apud Actium. Veruntamē plus timor- *cap. 7.*
 ris habebat, quā ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victū iudicabat,
 Antonium, donec Herodes cū eo superesset. Itaq; rex periculis de-
 creuit occurrere: Rhodūmq; transmissus, vbi Cæsar eo tēpore mo-
 rabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultūq; priuato, sed
 fastu regio, neq; dissimulata veritate corā eo hæc dixit: Ego quidē, Cæsar, rex factus ab
 Antonio, fateor vtilē me fuisse regē Antonio. Neq; dissimulauerim, quod omnimo-
 do armis quoq; me grauē expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamē & au-
 xilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actiū pla-
 ga, bene de me meritum deserui. Nam cū auxiliij minus commodarem, optimum ei
 consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatraz mortem aduersorum correctionē. quam
 si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tutionē, & exercitum, & memetipsum belli
 contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatraz amores, & Deus, qui
 tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnā ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum
 eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsūmēs: & vt in exa-
 men adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò
 saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es, qui plurimos regas, cū
 amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneat:
 siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte ta-
 men fecit Antonius, qui magis Cleopatraz, quā tibi paruit. Te nanque lucrati sumus
 propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem ad-
 uersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim
 tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid
 facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de
 amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgētiam decreto con-
 signat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum
 muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Anto-
 nij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & graua pro quo roga-
 batur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum eun-
 tem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, tūmq; primum
 cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnamque illi cum
 omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cūcta distribuit. Prospe-
 xit etiam, vt per arida loca proficiscētibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aqua-
 rum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus.
 Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quā milites existi-
 mabant. Ideoque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis,
 non solum cæteros eius honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit,
 quam Cleopatra dēpserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarūmq;
 insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc
 satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat.
 nulla autē res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quā magnus animus accipien-
 tis. Post primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni
 subdidit, eique continentem Batanzam, itēmq; Auranitin, ex huiusmodi causa. Ze-
 nodorus, qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit vnquam ex regione, quæ
 Trachon dicitur, latrones Damasceus immittere. Illi autem ad Varum tūc rectorem
 Syriæ confugerunt, eūmq; deprecari sunt, quo suas miseras Cæsari declararet. Cæ-
 sar autem his cognitis ei rescripserat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Va-
 rus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsāmq; Ze-
 nodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum
 fieret, Herodi dedit, eūmq; præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et deci-
 mo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus lice-
 ret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Tracho-

nem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa verò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

De urbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua usus est erga exterarum gentes, eiusque felicitate. Cap. XVI.

Ant. li. 15.
cap. 10. 12.
13. 14.

TAQVE anno regni sui quintodecimo, & tēplum instaurauit, & duplum terræ spatium, quàm fuerat circa tēplum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique iunctum à Septētrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorē Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam conferri posset, ædificauit: easque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extēdit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terræque fecundissima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id arcem trium & 20 semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei tēplum circa Iordanis fontē candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosus, quā profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concuatur, vt stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, 30 eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentia suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarū media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt 40 remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quanquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem 50 tem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusum cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem

Septen

Septentrionalis erat. Ventorū enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium vero colossi tres, vtrinque fulti columnis : quarum à leua quidem intransibibus stantes solida turris sustinet : dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide : parique mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portū. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum : in eoque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebûsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsarææ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrū, digna vocabulo collocauit : & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secūda Olympiade maxima præmia proposuit : vt non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirētur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit : nimiaque beneuolentia, nomē amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit, nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatē condidit, fluminum arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichūta castellum natura tutū, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atq; in honorem matris

20 Cyprum vocauit : fratrique Phasaelo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor : sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit : tumultumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificētius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitū autem compleuit ædibus regiis liberalissime exornatis : vt non solum interna membrorum facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac maceriæ tectæque largis infusa

30 diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingēti sumptu ex longo interuallo induxit, pērque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehemēter excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuerforia, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit : vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum : circumscriptio verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicūt : Bibli autē murum, exhedras vero & porticus, foræque & templa Beryti ac Tyri : necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autē Laodicensibus aquæ ductum : apud Asca-

40 lona verò Nymphaeæ siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda cōstituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquā regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem vero thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumēta cunctis ministravit egen-
tibus : & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem ? pērque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones ? Nōne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis ? Nōne Antiochenum

50 Syriæ plateā, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixā, strauit polito marmore : declinandisq; imbribus, quàm longa esset porticibus ornavit ? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorū, quibus ea detulit, populorū. Quod autē Eli-
densibus præstitit, non solum Achaïæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere

sumptuum videret inopia, quodque solum ex veteri Græcia restabat collabi, non solum agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, ut nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quam qui eas haberent. Quin & corpore usus est, quod animo conueniret. cumque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequeretur. Denique vno die quondam quadraginta teras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset, itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda usus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut prodicione quorundam, aut temeritate militum factum est.

De dissidio Herodis cum filiis Alexandro & Aristobulo.

Cap. XVII.

Ant. li. 15.

cap. 3. 8. 9.

& lib. 16.

cap. 13.

T vero publicam ei felicitatem merces inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere coeperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis genitricem ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maxime vero postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eodem commendi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barchapharnes abduxerat: miserati vero gentiles liberauerunt, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multoque amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quod regnum affectaret, sed quod ipsi iure deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ foeminae, ceteri mares erant. horumque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habes igitur ex rebus quidem ipsis inimicitarum probabiles causas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auctori suo fecisset obieciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sauebant: & quo maxime commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingeretur, hæc accusantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatram sœuitiam, cuius gratia & Lyfanius rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non maligne,

maligne, sed regis amorē mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pa-
 teretur diuelli, secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multaque inter
 fabulas de affectu iurante, quòdque nunquam esset alterius mulieris amore captus:
 Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me
 occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amēs erat Herodes ilico: nec
 vnquā Iosephum mandata sua proditurū fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore
 insaniebat. Cūmq; stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome foror eius
 arrepto tempore criminādi, suspiciōē de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes im-
 moderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo fe-
 10 quebatur insaniam: & postquam iracūdia concidit, amor iterū caleſcebat. Tanta vis
 autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tan-
 quam viuam alloqueretur: donec processu tēporis funere cognito, mœroris magni-
 tudine cum quo superſtitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ
 succedunt filij, & immanitatem ſcleris reputantes, non aliter ſuſpectum patrē quàm
 ſi hoſtis eſſet, habebant: idq; & antea, quàm diu Romæ in ſtudiis erant, & multo ma-
 gis poſtquam in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentiu quoq;
 roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitæ ſuæ Salomes, quæ ma-
 trem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde
 accēſit etiam libertas odio, & occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ.
 20 ſunt. Itaque apertius quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrunque filium
 ſtruerentur inſidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij ſimul cum fratre armaret
 manus: alter vero, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiā fugā pararet, ipſum apud
 Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ve-
 luti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, adducit Antipatrū ex Doride ſuſce-
 ptum: hisque illum proponere modis omnibus cœpit. Qui cū hanc mutationem *Ant. li. 16.*
 tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficientem viderent, indigna- *cap. 4.*
 tionē cohibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis quibus offenderētur,
 iram prodebat. Et illi quidem in dies ſingulos magis magisque negligebantur. Anti-
 pater autem etiam ſui cauſa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nonerat, &
 30 varias in fratres ſuos calumnias conferebat, qucdā ipſe dictitans, amicos verò ſuos ad
 alia diuulgāda ſubmittens, donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In teſta-
 mento enim ipſe aperte quoque iam ſucceſſor fuerat declaratus. Denique tanquam
 rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt, cultūque regio & cæteris obſequiis præter diade-
 ma utebatur. Tempore autem voluit etiam ſuam matrē in cubile Mariamnes indu-
 cere: duobuſque armorum generibus in fratres vſus, blanditiis & calumniis regi ob-
 reſpſit vt etiā de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum
 Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cæſarē poſtulauit. Ille autem
 vix deplorandi copiam naſtus, & licet apud imperitiſſimum iudicem, tamen Hero-
 de & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecūde ſuppreſſit: in ſe vero
 40 delata crimina fortiter diluit: periculorumque ſocio fratre purgato, mox de Antipa-
 tri calliditate, & de ſuis iniuriis queſtus eſt: cū præter innocentiaſ conſcientiā elo-
 quentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremo prolocutus quòd eos
 pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunētis excuſſit: ve-
 rum Cæſarem ſic affectit, vt eorum accuſationibus ſpretis, Herodem ſtatim reuoca-
 ret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem pa-
 tri in omnibus obedirēt, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea rex Roma
 reuerſus, licet ſoluiſſe criminibus filios videretur, nondum tamen erat ſuſpicionibus
 liberatus: quoniam argumentum odij ſequebatur Antipater, etſi verecundia recon-
 ciliatoris palām proferre inimicitias non auderet. Cū autem Ciliciam præternaui-
 50 gans Elauſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſime Archelaus, pro ſalute generi
 gratiam referens, & redintegratæ concordiaſ cauſa latus: quippe nihil moratus ami-
 cis Romæ ſcripſerat, vt in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: & vſque ad Ze-
 phyrium deduxit talentis xxx. donatum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
 nit Herodes, populo conuocato, tribuſq; filiis prope aſtantibus cauſam reddit pro-
 fectionis:

fectionis : multasque Deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autē cum mea cōmoditate illi gratias refero, trēsque filios meos reges designo, huiusque sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Nanque huic ætas, illis nobilitas successionem regni cōciliat, & quidem magnitudo eius etiā pluribus sufficit. Quos autē Cæsar iunxit, & pater instituit obseruare: non iniustus eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatē obsequitur, quātum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos, 10 ego distribuā, & concordiaē sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionūque causas ex contubernaliū nasci malitia: hōsque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autē vt non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnū, sed regni honorē filiis meis trado: & iucunditate quidē quasi rectores potentur, pondus autē rerū tametsi nolim, meum est. Consideret autē quisq; vestrum ætatem meam, vitæq; institutum, necnon etiā pietatem. nam neq; senex adeō sum, vt de me citō desperetur: neq; voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatē verō ita colimus, vt in longum nos æuum progressuros esse credamus, quōd si quis in contemptū meum filiis meis placere maluerit, etiā pro illis mihi sup- 20 plicium dabit. Ego enim, non quōd inuideā ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nutritōria suggerere. Itaq; si cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse præmiū, seditionis verō apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosā fore malignitatem, omnes profectō mecum, hoc est, cū filiis meis sentient. Nanque ipsis expedit me regnantem, mēque his esse concordem. Vos autem, ô boni filij, sacram primum retinentes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, mēque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres permanete. Iam nunc autē vobis & vestimēta, & obsequia dabo regalia: Deūmq; oro vt conferuet iudicium meum, si concordēs eritis. Hæc locutus, singulos benigne 30 consalutauit, populūmq; dimisit: alios conuenientia dictis eius optātes: qui vero mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Nanq; Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritū, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morū, & reticere secreta nouerat, & quāto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operā dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuebant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrū erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione deferabatur. Nec vel simpliciter aliquid 40 prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximāque minimis affingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, vt mendacia sua veras occasiones haberent: multisq; falso vulgaris, vnum quid comprobatū fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verō familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorū quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cū autem caute vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniāque ad insidias referebat, & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quā si eum purgaret Antipater. His accensus

accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies. omnia nanque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Non erca enim sæuior erat, multoque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequeretur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenque ab adulescētibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad

10 eos applicaret. non solum autē regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantū potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam inculabatur à patre: sed affectu refrigescēte paulatim intelligentes, aduersus dolorē asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assidue velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autē inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarūque se quæ in regno viuerent dominam esse dicētis: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à

20 Dario Hystaspis filio ducere, multūque ignobilitatē despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Nanque multas ei fuisse diximus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si focus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatē generis obiiciebat vxori: quodque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexandr. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, tetrices cum ancillis facere minitareretur,

30 ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casūque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris vestibus indueretur. His de causis Herodes licet constantē animum adulescentium formidaret, tamē ne spem correptionis absunderet, ad se eos vocauit: Romam

enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: *Ant. li. 16. cap. 7.*

40 rogauitque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verum ipsum quoque debere, ommissa facilitate credēdi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores desore, dum cui persuadeatur extabit. Cū his eum mature placauissent, vt patrem, præsentī metu reiecto, de futuris mœrere cœperūt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patrum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinctiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæ-

50 saris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem

gnationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quāuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos venit, quorū nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, sed quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderūt: huius autem consilij & fugæ consciū esse Aristobulū Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Con-
 uicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras derulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus vero tempestas in Alexandrum transiit, totaque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, ut tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelleret Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verum se coli oportere, qui etiam
 inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occulte ad eum conuenire dixerūt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctūque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitis, calumnias finxere, multique regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusauerat: & cum eo qui
 ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnam. De vita nanque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem scuitæ processerat, ut nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verum etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectaque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tanta autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit ut stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum. Denique subito & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem tacite moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij vero quibus mendacium impatiētia doloris extorsit, de patris
 eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusque obseruare, ut illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tamen si verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingeantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens victi filij, ne id fecisse videretur iniuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos socios habere perscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtā, cum vim noctu adhibuisset inuito. Iamque libri in manibus erant Herodis: multa & grauiora de optimatibus clamantes, cum mature in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filia, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus,
 ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem
 patientiam

*Ant. li. 17.
cap. 8.*

*Ant. li. 16.
cap. 8. 9.*

patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quaestionem tecum haberem, quam tui tuarq; dignitatis cõtemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander præscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit.

10 Cùm autem sibi credere regem videret, cõsiderandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tãtum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominibus non solum adulescentulos falli, verũetiam senes, domosque clarissimas totaque regna solere subverti. Cõsentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. nanque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensio-
 20 rem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prauallere, quã honeste non posset, ex impudentia salutem quaesivit. relictõque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeste conuinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniumque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit ommissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. nãque ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraque veste cum lacrymis, vt quã miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: nãque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore cõceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à
 30 fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pòdere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidẽ Pherorẽ placidũ reddidit. ipse autẽ Alexandro tandiu mahebat iratus, filiãque ab eo distractam secũ abducturum se aiebat, donec Herodem compulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterũ ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui veller eam præter Alexandrum collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatũ affirmãte, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam ha-
 40 berent, vxor quoq; ab adulescẽte diligeretur: quæ si remaneret, peccatorũ foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem nanq; fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnãque & ipse rediit cũ adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romã mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vaf-
 50 frum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peraetũ erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuietus familiariter versabatur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itẽmq; amicorum eius quenq; pro merito. quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederũt: eũque tam ipse quàm optimates Antiochiã vsque persecuti sunt.

Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationẽ gratiæ Alexãdro quaesitã fecit irritam: verumetiã causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iã enim luxũ eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati,

velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine cõparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causâ, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquâ fragilitatem domus animaduertit, fratrumque inimicitias & quemadmodû pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai sociû esse mentitus, quo etiâ citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobulo commẽdatus est. Pertentatis autem personis omnibus, 10
 aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum verò, quod regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidẽ adulescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirû faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnû eius auferret. quorum causâ Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiâ Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto, referens ad Antipatrû secreta discedit: afflicto quoq; 20
 insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cûmque adisset Herodem, vitâ ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucẽ referre dixit pro hospitio: olim Alexandrû exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verû sceleri tanto fuisse in impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrû enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quod regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitumque ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes ultum 30
 ire. Nec enim decere successionẽ regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoq; offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primum salutis occasionem fore Archelaû socerum suum, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis, nec enim sic ei adstaturum, ut antea, patris præsentiam formidâdo, nec de suis tantum criminibus locuturum, sed primum 40
 totius gentis ærumnas, & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturû. deinde in quibus deliciis, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causâ ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniâque scelera regis retereaturû: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falso delatis, Antipatri laudes prosequabatur, illum solum, qui patrem diligeret esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset. Rex autem nondû præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clam colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc verò propter quasdam offen- 50
 siones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectû castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamque armis quàm aliis subsidiis eos uti permetteret. Hanc Alexander
 Dioph

Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuius libet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datorumque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quam certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususque dicere, quod Herodem reconciliaflet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora male
 10 quæ sitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus, quod dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmavit. nec tamen id quicquam mi- *Ant. li. 16.*
 seris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumque *cap. 12.*
 gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdemque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & focrum habebat & amitam, monitum miserat, ut saluti
 20 suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quod Sylleus Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille ulterius durare non passus, utrumque
 filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamen facturum dicens,
 30 si in communi cōfessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæ-
 reret: eosque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Bery- *Ant. li. 16.*
 tum quod Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præfuderunt autem rectores, qui *cap. 13.*
 bus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnii procurator, itemque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quod Alexandri focer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudiciū non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obie-
 40 cta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timide obiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequabatur: eaque morte grauiora esse cōfessionibus demonstrabat. postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus cōdemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cum tres ipse astates habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosque nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnii dixit, cunctique post eum Herodis æmulatione, vel odio: ne-
 50 que indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsareâ deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Ale-
 xandro

xandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitamque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facile regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter eandem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam grauitur ferunt. hæc dicēs, simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus infania, semetipsum indicans profilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnamque inde Alexandrū daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filiū, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tumque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autē quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armavit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eaque remature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII.

Ant. li. 17.

cap. 21.

ANTIPATRUM verò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloque minus timor cum non mediocris sollicitabat, crescēte sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itēque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantumque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis opplesset oculos, dixit: Horum quidē mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar, itaque, vt et si pater infortunatissimus fui, auus tamen sum prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despo deo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: sororis enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quicumque dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quam patres eorum oculis aspi-

lis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexterâs iunxit, benignissimèque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantoque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorè apud patrem quoque sibi derogatū existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, sæuienti acriterque vigilanti ad suspicandum. palàm verò eum supplex adire ausus est, coràmque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer esset adiunctus. Instantissime verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrū ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiàmque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duâsque vxores sine filiis, cōsobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiâ hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome nō potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Sylæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: cuiusque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectâque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore querebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuiscæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordia: quòdque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quòdque Herodes ægre tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earumque cōsensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeque aduersus Pheroræ coniugem, quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorumque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quòdque Phariseis mercedem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cùmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Phe-

rora, vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensque obsequationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficeretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto post tēpore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnâque pecunia liberaliter instructum, testamentumq; vnâ ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cū Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potētissimum, redemptoque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autē cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regique indicauit, quod Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumque asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripit, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atq; etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap. XIX.

T Herodes Pheroræ vehementius imminabat, vt repudiaret vxorem: neque quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Deniq; nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamē quod illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimâque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfecto Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes

*Ant. li. 17.
cap. 5.*

adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi cōsilio: namque illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cæli terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequabatur vltius indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta

cong

congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulū ad ipsos eorūque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne eiūque filiis minimè pepercisset: ideòq; melius esse, ab hac belua quàm longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrū conquerentem, quòd cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seq; fortasse prius quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatē sibi successionis omnino fore breuissimā. Pululare præterea hydræ capita, hoc est Alexādi & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se nanque vt ex eius progenie nemo superesset curaturū. Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamē eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrū, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verum hoc nequaquā fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palām liceret. Denique nunc occulte, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorū spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderūt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectū est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocētium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pherorā vero venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro poenas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatāque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit.

40 deinde inquit, Secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cum Pheroræ morituro lacrymans absiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitavi: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu vero quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meque vidente consume, ne ad inferos quoque vlticem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli: & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruauit. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex vero in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verum hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illūque venenum à fratre apud Alexandriam exercere medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumcunctes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerum exploratores atq;

indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & ultis. Cap. XX.

*Ant. li. 18.
cap. 8.*

OST hęc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Nanque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorumque serpentū succos: ut si prius fuisset inualidū, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem 10 armaret. Idem vero præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisuiā, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quod multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifeste quererentur, seq; accitos esse grauitur ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maxime sollicitabat Antipatrū. Quinetiam prius quàm proficiscerentur, in Iudæa cōstitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrēque adeundo vitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam vero adolescentiæ peccata esse commemo- 20 rans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestē preciosam variāq; stragula, poculāq; argentea necnon & aurea comparando, aliāq; plurima instrumenta, ut preciorū magnitudine mercedes salariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autē malis tunc minoribus maiore cōtectis, cum omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatū & ipsius reditū septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum 30 manes obmutescabant. Denique Roma literas misit, continuo se venturum esse, quodque honorifice dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timēnsque ne si quid præscisset, forte caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulās, & alia familiarissime scripsit, & ut reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset cōponere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarētum, cumq; vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiæ pro voto non cesserāt: neq; tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne 40 quando fortē deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam suprà memorauī, statim quidem festinabat: sed postquàm in Celenderin delatus est, subit eum quædā materni casus cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorū quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem cōueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: nanque timere, ne fortē criminibus matris adderetur. Minus autē prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monabant, ne ex ipsa morā & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motū est, in absentem esse factū: nec enim præsentē illo quenquam id ausurū fuisse. Absurdum autē videri, propter suspensiones in- 50 certas certis bonis carere, neq; mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo

solitudo cū omnes eum deuitarent, nullūque auderet accedere. Nam etsi semper æquē inuisus erat, odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autē auertebat ex rege formido, quoniā cūctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solūque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cū Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque penē mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certūque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiā spes eum pertentabat hilarior,

10 aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturū, ac dolis, quæ sola instrumēta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortē autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatūque audacia, velut eius salutadi causa, propius accedebat: cū ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neque me attingas, prius quā criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciū & iudicē, qui opportune præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinū meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescit Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cū autem ad eum venissent mater & vxor, cūctas ei probationes exposuerūt. Tūque recepta mente,

20 quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex adhibito propinquorum atque amicorum cōcilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipse autem cum Varo residens, cūctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehēsi, qui ab ea literas ad eum deportauerūt huiusmodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his vnā cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cūque pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu velis. Ille autem magna voce imperato ei silentio, ad Varum locutus est:

30 Quod & tu Vare, & qui iustus iudex, Antipatrum morte dignū iudicauerit, certo scio. Vereor autē ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniūque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus videri debeo, quod erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnū detuleram, eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos aliis inuidendos regibus æmulandōque constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quod iuuenis & successor meus futurus esset, maxime securitas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea suprà quā satis erat expletus, in me satietatem suam profudit: eiūque diu viuere sum visus, meamque senectutem grauitè tulit, rexque fieri non nisi parricidio passus est. quæ

40 quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quārum de isto bene sum meritis? cui viuus etiam potestatem meam penē concessi: apertè autē regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum, sumptum pascim mea pecunia subministraui: ac nuper Romā quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quēque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorē, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quodue de his habui indicium, quale demonstrauit huius

50 insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursūque veritatē dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istā beluam noui: & quā sit verisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletūque simulatos. Hic est qui me quondā monebat, ut viuū Alexandrū cauerem, neque meum corpus omnibus crederē. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi forte parasset

T 5 insidias.

insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum per-
 emptorū, & viuentiū fratrum beneuolentiā diiudicaret: hic propugnator & satellēs
 meus. Quum eius calliditas Vare in mētem venit, & quemadmodū singula simulaf-
 set, vix me credo viuere, tamq; grauē insidiatorē quo pacto effugerim miror. Ve-
 rum tamen quia fortuna quādam excitat cōtra me domū meam, mihiq; amicissimi
 semper infensi sunt: ego quidem fatorū iniquitatem flebo, & mecū ipse solitudinem
 gemam. Nemo autē qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiam si per omnes filios
 meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolore
 confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc
 autē Antipater sublato capite, cū prostratus ante patris pedes maneret, exclamat:¹⁰
 Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper ser-
 uatorē te habuisse cōmemoras? Aut si ficta, vt dicis, simulatāque mea pietas fuit, cur
 in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, vt non intelligerē, quod si homines la-
 teret tanti sceleris cogitatio, cælestē latere iudicem omnino non posset, qui vbique
 præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabā, quos ob id Deus ultus
 est, quia tibi male cogitauerant? Quid autē fuit cur me tua salus offenderet? Spes re-
 gni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui
 feruens, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim
 magis expensarū habuit potestatem? Si autē omnium hominū perditissimus essem,
 immanisq; bestię animū gererem, certe mansueti patris beneficiis vincerer: quem,²⁰
 sicut tu dixisti, reduxeris, totque filiis anteposueris, viuusque regē declaraueris, alio-
 rumque bonorū magnitudine reddideris inuidendum. ō me miserū, acerbissimāq;
 peregrinationē meam, quā longū liuori tēpus magnūque insidiantibus spatium
 præbui. Sed tamen tibi pater tuusq; rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret se-
 nectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris
 amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæc fictis in me criminatio-
 nibus veriores. his me defendo. hæc affectus erga te mei argumēta certissima. Recor-
 dare quā inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non
 ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tem-
 pus inuidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil vsquam par-³⁰
 ricida perpeffus. Sed nondū me hoc argumento diligas, nam & apud Deum, & apud
 te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorū tor-
 mentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœ-
 narū, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorū expers mori non
 debeo. Talia cū lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad mi-
 sericordiam prouocauit: solum autē Herodem, quo minus fleret, iracundia cōtine-
 bāt, documētis veris intentum. Ibi autē Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri cal-
 liditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimā accusationē instituit,
 cuncta quidem regni maleficia ascribēs: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius
 calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi suc-⁴⁰
 cessionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à
 fratribus abstinere. Cū autem ad veneni probationē venisset, per ordinem profe-
 rebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater
 fratricidam fecisset, corruptisq; regis amicissimis, scelere omnē domum repleuif-
 set. Atq; ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cū respōdere ius-
 sisset Antipatrū, & ille nihil amplius elocutus, quā, Deus testis est innocētiæ meæ,
 silensque iaceret, venenum petiit, idque cuiusdam daminatorum capitis ex custodiis
 bibendum dedit: eoque statim mortuo, quādam in secreto cum Herodē sermocina-
 tus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posterōq; die inde discessit. Nihilōq; minus rex
 Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen⁵⁰
 appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidā enim ē seruis Antiphili Roma vene-
 rat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regē scriptis,
 indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clām ei beneuolentiæ causa
 misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accu-
 satio

fatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias apistolas misi, certo sciens, regem sorori suæ minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regē subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quòdque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, ¹⁰ graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater in simulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

De Aquila aurea, mortēque Antipatri & Herodis.

Cap. XXI.

²⁰ **M**ORBUS autem ingrauescebat, quòd eum senectus pariter ac mœror v- *Ant. li. 17.*
geret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum *cap. 8.*
adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis
admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater vi-
ueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat oc-
cidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuita-
te sophistæ duo, qui summe scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem
gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræ, & alter Margali Mar-
thias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies
singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac
morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus
³⁰ vindicaretur, fabricatæque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in
templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrū
haberi. Hoc propterea dicebatur, quòd supra maximam portā templi Aquilam col-
locauerat auream. Eumque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse di-
centes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recu-
sare: sic enim decedentibus, & animā immortalem, & bonarum rerum sensum per-
seuerare perpetuo: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam im-
peritia: magisque morbo cupere, quàm vigute defungi. Dum hæc illi differerēt, ru-
mor subito peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentius adolescentes
coronam adorti sunt: ipsoque meridie, quum plurima multitudo versaretur in tem-
⁴⁰ plo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Qua re
statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: &
propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interro-
gati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo
iubente, lege patria responderunt. Cùm vero, quid exultarent tantum, quibus mors
immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, as-
seruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque
in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd
occasione legis patriæ quædā maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse
iudicauit. Populus autē metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primum
⁵⁰ facinoris suorum, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationem
remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erāt cum sophi-
stis viuos incendi, & reliquos qui vnā comprehensi sunt, obruncandos carnificibus
tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur.
nam febris quidem nō mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem
corporis

corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesque tanquam ex
Ant. li. 17. intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri
cap. 9. vermiculos generás, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membro-
 rumque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem
 eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus
 luctaretur, vitæ tamē cupidus erat, & remediis excogitatis salutē sperabat. Denique
 Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem
 bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluētes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autē cor-
 pus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in folium plenum demersum
 ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde pertur- 10
 batis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata
 vero salute, militibus quinquagenas drachmas, multamque pecuniam rectoribus atque
 amicis diuidi iussit. Cū autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bili corre-
 ptus, & penē ipsi morti minabatur, factūque nefariū excogitauit. Collectos enim
 cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, cōclu-
 di præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: scio, inquit,
 mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verū per alios lugeri pote-
 ro, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros
 qui habentur in custodia, cū animam efflauero, statim militibus circumdatos occi-
 dite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his man- 20
 datis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam
 Iulix iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur.
 Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum
 erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursus victus
 (nam inedia tussisque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est:
 sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat.
 Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram
 sustulit. Cū vero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manūque continuisset,
 vlulatus maximus in regia statim, qua si rex mortuus esset, excitatus est. Eoque pro-
 pere audito, Antipater fiduciā recepit: lætusque iam custodes promissa etiam pecunia, 30
Ant. li. 17. rogabat, vt se soluerent, atque dimitteret: quod eorū princeps non solum ne fieret ob-
cap. 10. stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autē fortius exclamās, quā vires ægro-
 tantis valebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuūque sepeliri
 præcepit in Hyrcanio. Deinde rursus corrigit testamētum, & successorem quidem
 Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham vero Antipam. Post
 interitū autem filij quinq; diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex
 quo interfecit Antigonom, regno potius: triginta verò septem, postquam rex à Ro-
 manis declaratus est. Et in aliis quidē omnibus, secunda fortuna vsus est, si quis alius.
 Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatū tempore, filiis suis re-
 liquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciri- 40
 ret mortē regis exercitus, cum marito progressa, victos absoluit, quos occidi man-
 dauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti.
Ant. li. 17. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia tur-
cap. 12. ba in amphiteatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo
 signare solitus erat, & fortunatū illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Reli-
 ctamque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multū rogabat, vt beneuolo animo
 successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentū legebat, in quo Phi-
 lippum quidem heredem Trachonis, proximarumque regionum: tetrarcham verò,
 sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anu-
 lum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamque regni administrati notitiam. 50
 Omnium nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse
 voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim
 clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & po-
 pulus adeuntes, suamque promittebant, deique benevolentiam precabantur. Hinc ad
 sepeliendum

sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, torus autem purpuravariatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrumque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER II.

20

De successoribus Herodis, & ultione direpta aurea aquile.

Cap. I.

30

VRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelaus Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelsò tribunali, soliòque aureo residens, humanissime vulgus admisit: eisque & quòd sepulturã patris sedulo curauissent, gratias egit, & quòd

Ant. li. 17.
cap. 12.

sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiũque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisã multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autẽ subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lameta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant. Eorum autem mortis penas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliũque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis festinatio cõtinebat, metuentem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbant:

Ant. li. 17.
cap. 12.

V

turbant:

turbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cum illi qui sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine caede iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, ut domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiere. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, generque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, mature profectus in Hierosolymam, regiam tener: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamē immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæque perseverabāt, causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quam multi alij cognati, qui cum Archelao nauigant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui se monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migraverunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes sui que iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini opem nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemque reddituum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulās Archelaum, quasi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem,

*Ant. li. 17.
cap. 13.*

mortem, quibusdam, ut diadema sibi imponerent subornatis, regis eum more in folio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petisset: maximorumque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris assimulasset, obiiciebat: cum interdiu quidem personam componeret in mœrorem, noctu verò ad comestationes usque potaret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione conflaram esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile cōgessisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omni que vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suafores aduersarios ipsos demonstravit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum sciret, ut rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignoravit. Cū autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenigne Cæsar erecto, quod paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his, qui testamento contingerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos.

Cap. II.

SED antequam de his quicquā statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudeos defecisse nuntiâtes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnâ in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cū postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo vim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam feruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio cōgregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, trānsque Iordanem positis regionibus, factus est: cū indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromū versus, tertiæque in occiduo prope

*Am. li. 17.
cap. 14.*

regiam tractu, circumfessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, ut quam mature ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, euadit; fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementique cum Iudæis pugna configunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quam multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vitæ facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab utrisque tamen afflicti succedunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desidentes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrepando in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & x l. ex eo talenta diripuerunt: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisque pugnaces, tam virorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his regia minitabantur exitum, nisi quam primum inde secederent: Sabino, si vellet, una cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum bellis Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, ut discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perfererat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisque instructi cum regis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechie latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisque regis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentis cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regis seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circueiens, & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussam in ceruice deiecit. Incensa sunt autem & quæcunque Iordani proxima fuerunt sedes regis, apud Betharantes, quorundam aliorum manu confecta ex locis vltioribus. Tunc enim pastrix quidam, cui nomen Athrongas, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnens impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autem vetit rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemque regiones perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret:

ret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: ceteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

10

De Vari gestis circa Iudeos crucifixos.

Cap. III.

ARVS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitū, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia cōuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiā, cum per eorum transfret oppidum, mille & quingentos accepit armatos.

Ant. li. 17. cap. 16.

Vbi vero in Ptolemaidem tam cetera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum nō cum exiguo numero equitum peditūque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnesque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem ignisque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquā obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii cæterorumque indigne ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra disiecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebāt, suscepto eo, seditionis causas in alios cōferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus cōspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iam dudū ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perpexit: suis autè comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cū ignouisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadēque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

50

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Cap. IIII.

OMÆ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa cōflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque cōuocato à Cæ-

Ant. li. 17. cap. 17.

fare optimatum Romanorum amicorumque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, cōtrāque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab vtraque parte secreti erāt. nam & cum Archelao stare propter odium atque inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, vt & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum nō se regem, sed omnium, qui vsquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo 10 trucidatis, ea pertulisse superstitēs questi sunt, vt beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteras ornauisse, populisque alienis Iudææ sanguinem cōdonasse. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus, vt plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpassi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias cōcitati. Verum se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, vt etiam successionem voluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & vnā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore 20 vota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius videretur, à eade trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo hominum victimas, toto festo die tēplum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos, qui de tantis malis superessent, aliquādo respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: neque quod ex ea natione restaret, his obiicerent, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. 30 Cū autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus, quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturāque regibus vix pareret. vnā etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores cōtulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusque aliis Herodis filiis attribuit: vnā Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā, Philippo destinatæ sunt: 40 quæ talentorum centum redditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebeste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: regiāque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines 50 extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehensio.

Cap. V.

NTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quæstu cumulat, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellegerat. postremo delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planèque nouerant, hunc eum esse iuraret. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta nanque dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei non nihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, ubi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinē corporis, remigum numero inseruit, suaforem vero eius interfici iussit. Melius autem sumptuum detrimentum pro amentitiæ precio satis esse iudicauit.

De Archelai exilio.

Cap. VI.

ETHNARCHIA vero suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonòque principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium vero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem huiusmodi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesque rerum mutationes: eo quod agros arando verteret ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinque diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filie Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eoque defuncto domum reuersam, domique apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi

Libycum matrimonium : sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuertes auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, reque licet inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudeos.

Cap. VII.

Ant. li. 18.

cap. 12.

I T V R Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur : quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudeos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sadducæi, tertium vero, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, verum inter se mutuo amore coniunctissimi : & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent : continentiam vero seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt. non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam : sed quia cauendam putent intemperantiam foeminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum cōtemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare : legemque sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicaret. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret : sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probros autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, mūditiis corpus absterget : quoniam squalorē decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autē communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est, quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitem constituitur : qui eorum vestimenta cæteraque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultusque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus, par est. Nec vero vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscissis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt : sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet : quamuis etiā sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa Deum religiosi sunt. Nanque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam vota celebrant, quasi ut oriatur precatres. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam quintam studiose fuerint operati, rursus in vnum cōgregantur : linteisque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta, in eadem secreta coeunt, quo neminem alterius sectæ hominē aspirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt : quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, vnum autē vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit : neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsque ad vesperam versantur. Similiterque inde reuersi cœnant, confedentibus etiā hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neque vero clamor vnquā tectum illud, neque tumultus inquietat : cum etiam loquendi ordine aliis alij cedant : eorumque silentium, extra tectum constitutis arcanū quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei

rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine praecepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserando sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiae moderatores iusti sunt; indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habet. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quae animae & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicae, quemque vim propria singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectae verò suae studiosis non statim cum eis una collectio. sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuique eundem vitus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod praedictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum verò processu temporis experimentum continentiae dederit, accedit etiam ad commune cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamē in conuietum assumitur. Post ostensionem quippe continentiae, duobus annis aliis mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quam incipiat commune habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex praecepto obesse: quia imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiae sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime verò principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse ceteris praesit, nunquam se abusu viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendiis: & neque aliquid de mysteriis consecratos celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si intentata quilibet morte compellat. Super hac autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorat, & quasi praemununt accedentes. Deprehensos vero in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerumque morte consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quae usque ad mortem adduxerit, poenam luisse censentes. In iudiciis vero sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quam centum in unum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet. Venerationis quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurimum quorumque decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus unus nouem loquitur iniuris. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque denitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus ludaeis diligentius cauent: neque cibum sibi solum praeparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec caluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam una pede altam *exod. 21.*, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste seorsum diligentissime contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamē solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptae abstinētia tempora, in ordines quatuor: tantumque hi qui iuniores sunt, inferiores praecedentibus aestimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à correclatu alienigenae diluantur. Viunt autem quam longissime, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur aetatem, propter

simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionē bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestū est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum contractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeunt, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimodō cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebāt, scilicet quasi qui eas essent denuō recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamque eorum non esse perpetuā: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cum vero fuerint à carnalibus releuata vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimēsque ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorū sententiis, pronuntiant ultra Oceanū degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriēs Zephyrus, & leniter aspirās amonet. Malis autē animabus procellosa loca & hyberna delegāt, plena gemitibus excendarum sine fine pœnarū. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroas & semideos vocauerunt, beatorū insulas sequestrasse: improborū autem animabus locum apud inferos impiorū: in quo etiam cruciari quosdam cōmentari sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidē immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique virtutis, dehortationemque nequitie: bonos quippe fieri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem bonorū etiam post lucem redhibendorū: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniā et si in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planē illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarūque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autē accidit ut prædictiones eorum frustratio cōsequatur. Est autē aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legēsque similes cum prioribus habens, distans vero opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominū partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineāt nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanū. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniant, ut per triennium explorent valetudinem foeminarū: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscunt. Nemo tamen eorū cum prægnante concumbit: ut ostendant, quod nuptias non voluptatis, sed liberorum causā inierint. Latantibus autem foeminis, ita ut viris perizomatium inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisei dicuntur, qui certiore legalium rituum noticiam profitentur: & hi primum dogma habēt, ut saro & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundum maiorem partem esse in hominibus profitentur: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animam autem omnē quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi porro, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnē mali patrationem inspectionemque constituunt. Aiunt autem electioni hominū vel bonum, vel malum esse propositum: & secundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeant se mutua dilectione cōplecti: Sadducæi verò & inter se feris moribus discrepantes, & cōuersatio eorum circa externos inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

ARCHELAI ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & *Ant. li. 18. cap. 5.*
 Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome
 enim moriens Iulæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iam-
 niam, & in Phasaelde palmeta testamēto reliquit. Delato autem ad Tibe-
 rium Iulæ filium Romano Imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus
 annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis
 suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen
 exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliāque in in-
 30 feriore Gaulanotide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberia-
 dem, in Peræa autem cognominē Iulæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, *Ant. li. 18. cap. 7.*
 cū curandam accepisset regionē, nocte intempesta opertas in Hierosolymam in-
 tulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentē inter Iudæos suscitauit tumult-
 um: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderēt.
 Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui
 in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæ-
 saream ad Pilatum, intentissime deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferretur ima-
 gines, & eis iura patria seruantur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa do-
 mum eius proui corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque
 20 mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudi-
 nem Iudæorū, quasi qui eis vellet dare responsum: cū subito milites accepto signo
 (sic enim iam fuerat præparatum) armati circumsteterūt Iudæos: circumdatāque tri-
 plici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciē. Tunc
 Pilatus denunciāns trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperēt, annuit
 militibus vt educerent gladios. Iudæi autē quasi vno consilio omnes subito corru-
 runt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se in-
 terfici magis velle quā legem profanari. Tunc Pilatus circa religionē studium po-
 puli demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò con-
 turbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban di-
 30 cunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducēda aqua ab
 stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hier-
 osolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tu-
 multum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priua-
 torū vestibus induti: præcepitq; vt gladiis quidē non vterentur, fustibus autem accla-
 mantes ferirēt. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signū, confestimq; cædebantur
 Iudæi: quorū multi quidē plagis, multi vero se inuicem conculcantes, in fuga misera
 contritione perierunt. Tunc ad calamitatē interfectorum stupens multitudo conti-
 cuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quē
 pater Herodes interfecit, ad Tiberiū venit. Illo autē non suscipiente accusationē, re-
 40 sidens Romæ & reliquorū quidem potentium notitias ambiebat: maximis autē co-
 lebat officiis Germanici filium Caium, cū adhuc esset priuatus. Et quodam die in-
 ter copiosum epularū apparatus, quibus eum demerebatur, ad vltimū extensis ma-
 nibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominū cuncto-
 rum videre. Hoc cū quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaisset, statim cōcludi
 iussit Agrippam, qui sub grādi ærumna, vsq; ad mortem Tiberij, in carcere per men-
 ses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnum annorū duorū & viginti, sex men-
 sium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippam vinculis, &
 tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regēque appellauit. Cū
 venisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam su-
 50 scitauit. Irritabat autē eum maxime in spem regni Herodias vxor, exprobrans ei so-
 cordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsareū nauigare, careret potestate
 maiore. nam cū Agrippam ex priuato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex
 tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob
 auaritiam vehementer increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat
 accusator

accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam vxore, decessit.

De superbia Caij, & Petronio præside.

Cap. IX.

*Ant. li. 15.
cap. 15.*

AIVS verò Cæsar intantum contumeliose abusus est fortuna, vt etiam & Deum se putaret, & veller vocari. Patriam quoque suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens vt in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permovebat autē hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisque è Syria auxiliariis properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de resistendo poterant cōminisci. Celeriter autē in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autem montibus ab Orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæā pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abest stadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui est altissimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem distat stadiis centum. Ab ea autem vrbe distās duobus stadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorsus: cui prope est sepulcrum Memnonis, habens iuxta se centum ferè cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie vallis rotundæ, vitream emittēs arenam: quam cū exhauferint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehunt illuc de circumstantibus superciliis arenam istam, vtique communem. locus autem metalli, statim in vitrum quod suscepit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuersæ arenæ in vitrum, quæcunque pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis est, Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro suo statu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocās in Tiberiadem tam populū Iudæorum quàm omnes eorū nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addens, quod & contumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cū omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis vrbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidem quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis verò contra hæc legem morēsque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulacrū, nedum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiēs dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. si eam quippe transgrediar, vobis que parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sanè vos non Petronius, sed ille à quo sum missus, nam & ipse æquè ac vos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, pro Cæsare quidem & populo Romano se per dies singulos offerre sacrificia: si autē in templo imagines æstimet collocādas, debere eum totam Iudæorū gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluisset. Ad hæc admiratio Petroniū miseratiōq; persuasit, intuentem & insuperabilem religionē virorum, & tantum vulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserūt. Postridie autē ac deinceps summates eorum priuatim viritūq; compellans, populum quoque publice alloquēs, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatē, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimēta cedentibus, cū videret etiā sementem regionis intercipi (ipsum

(ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otiosa morabatur) ad vltimum conuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsare, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gēs supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciā esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis vehemèter obsistere. His epistolis respondit Caius

10 immodice, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnīs executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitum C. Cæsaris nunciantes, prospere nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

De Imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

Cap. X.

A 10 per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbānis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium cōuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim, ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa adueniret: quem cū & senatus in cōcilium in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imò tutam aliter suam non esse fortunā: iam enim ad inuidiam satis fore, quòd in regnū vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non, vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis cōmunem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cū detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque cōsiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciātem eis, se non posse adduci, vt eos proderet, quorum cōsensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus configere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neque enim fas esse, propter illorum peruiaciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones,

40 inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & cōcurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maxime cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpāre possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicēs, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nūciaisset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgēti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei

X etiam

Ant. li. 19.

cap. 3.

Ant. li. 19.

cap. 4.

etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarēt. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionē Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleteret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cum tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatē. Reliquit filias tres è Cypride 10 natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erāt (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt. 20

De varijs tumultibus in Iudea & Samaria.

Cap. XI.

Post obitum autē Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrum sui regno cōstituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebāt festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent (vnus è militibus re ductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc 30 habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: cōtinuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cum essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decē millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinārium tumultus. Iuxta Bethoron quippe 40, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehibat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiciens quòd latrones illos nō comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammata viderent, vndiq; confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnā euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactio sedata) adiudicatū militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concur

concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conueni-
runt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur transfret in Gali-
læam: & in eos qui autores effent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotiis,
quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remi-
sit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & reli-
cta diei sollemnitate, in Samariam vulgus imperum fecit, sine vlllo duce, nec quicquam
principum suorum retinenti acquiescētes. Latrocinij autem eorum & tumultus, qui-
dam Dinæ filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni
conterminos irruentes, promiscuam edidere cædem, & à nullius ætatis exitio tempe-
10 rantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum
vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset:
sicq; eorum multos, qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque inter-
fecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irue-
rant, principes gētis de Hierosolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aspersis cinere
capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samari-
tas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: misererentur au-
tem patriæ suæ atque templi, filiorumque & coniugum propriarum: neque omnia pa-
riter in discrimen adducerent, neq; ob vnius Galilæi vindictam cuncta disperderent.
His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in la-
20 trocinia conspirabāt: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni
regione agebantur rapinæ: & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum ve-
nerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto
autem fuerant etiā Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum,
obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homi-
cidium perpetrassent: causam tamē calamitatum postea secutarum præbuisse Cuma-
num, qui inter principia autores cædis noluisse vlcisci. Tunc Quadratus vtranque
partem interim distulit, dicens se cū ad ipsas regiones venisset, diligenter singula in-
quisiturū: deinceps verò progressus Cæsaream, eos omnes quos Cumanus viuos ce-
30 perat, in crucem sustulit. Inde cū Lyddam venisset, denuo audiuit Samaritanorum
querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuisse par-
ticipes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam,
eiusque filium Ananum, & nōnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter
autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tri-
buno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione gesse-
rant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudi-
nem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla cōturbatione, Antiochiam rediit.
Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem
etiam Agrippa, Iudæorū causam magna contentione defendens: siquidem & Cuma-
40 no multi potentiū aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos
iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vin-
ctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per urbem tractus, ca-
pite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorū pro-
uinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnū maius
transtulit, tradens ei illam quoq; prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Tra-
chonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyfaniæ, & tetrar-
chiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies trigin-
ta administrato impetio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem sua-
delis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cū legitimum ha-
beret filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam fi-
50 liam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Anto-
niam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abu-
sus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrēque interfecerit, post
quos in omnes proximos immanitatē suam conuertit, atq; vt ad vltimum per amen-

tiam ad histtiorum opera scenamque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

*Ant. li. 20.
cap. II.*

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadē: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda de-

dit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat de-¹⁰ prædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehenforū popularium, fuit penè innumtabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspiciōnem manebant, diūque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebātur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes²⁰ mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquātes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamē in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidē abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statumque corrumpit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studētes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videban-³⁰ tur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autē plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseu-³⁰ dopheta. Adueniens quippe in prouinciam, magus cū esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflietū. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerāt comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis⁴⁰ verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim⁴⁰ quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminātes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autē tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Sy-⁵⁰ ros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentiliū vindicabant. Ne-⁵⁰ que enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterq; iurgabat. Procedebat autem vsq; ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ proficiebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: &

Græcis

*Ant. li. 20.
cap. 12.*

Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis iritabantur augmētum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immixtis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles
 10 vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabant prouinciam solícite persecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De præsidiis Iudææ Albino & Floro.

Cap. XIII.

ERVM successor huius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, *Ant. li. 20. cap. 15.* neq; enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Deniq; non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neque solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum cõprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodiis erant relictì, ac-

20 cepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouētibz non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisq; ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidē inter ceteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus verò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vastabantur domus, tacerent: illi autē qui extra incommodum steterant, metu ne similia paterentur, etiam officiis ambirēt eos, quos constabat dignos esse suppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fi-

30 ducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cùm sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit videri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq; rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus verò impudentissimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus est callidiores nocendi vias. Huic siquidē viritum illatis dispendiis lucra quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labez populis inferebat, tantū non voce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum

40 acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiã cõtiguit totam penè deseri regionem, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neq; ausus quispiam Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymam venisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solū nihil mouebatur, sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum populi, & edicēs quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, maiore vique malo abducendam à se esse inuidiã peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano

abrumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimo septimo autem regni Agrippæ mense Maio.

De Floro seuiente in Iudeos Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap. XIIII.

*Ant. li. 20.
cap. 35.*

AD magnitudinē autem excitatorum de eo malorum, nequaquā idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequēter quidem egerant, ut ad eorum illa possessio iungeretur, multis partibus maius preciū quā res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiore doloem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustū eis trās-
itum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum profluentes, ædificationē vetabant. Cū verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantūmodo, promittens se cuncta facturū, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugne spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autē die, Iudæorū sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingres-
sum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locū ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cū verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirēpta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primares autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc iram suam frenabant. Florus verò, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur
orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Denique cū deberet Cæsaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere, causasque tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamē cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis urbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus processit, cum solitis utique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: Nē eum, in quem tam grauias maledicta iecissent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animique constantis, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus, qui cum Capitone

Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderēt. Discedentes igitur in domos, cum metu atq; humilitate peruigilem duxere noctē. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autē aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesq; sacerdotū principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterūt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederēt: edicēs in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc respōdent Iudæi, populum quidem pacifica quæq; sentire, illis verò qui errauissent in verbis, veniā conferēdam postulabāt. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios, & per ætatē insipientes: esse autē impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirū pœniteat, & præ timore ad negandum sint parati. debere tamen illum si cōsuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio seruare urbē, magis propter multos innoxios dare veniam etiā paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantā bonorū. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerū venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solum illum diripuerūt locum in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebātur: direptionis quoque nulla species præteribatur. Multos autē etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorē autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestri ordinis pro tribunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

Cap. XV.

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriā erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autē suam Berenicen, Hierosolymis inuentā, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequēter quidem præfectos equitum suorum, custodēsq; corporis mittens ad Florum precabatur, vt a cæde desineret. Ille verò neq; in multitudinē interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, sed tantū in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militū etiam aduersum regiā efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabāt atq; trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilē noctē cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionē militum. Venerat autē Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiā ante tribunal stetit, deprecās Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniēs multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autē inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causā tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florū mouerēt. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantiū, quàm spe quod nequaquam Florus ultra in eos sēuīret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vltius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populū ad occurrendum, mandat cen-

tutionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensus petulanter quippiam essent locuti, statim in eos ueretur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarerent. His hortationibus seditiosi quique abnuebant, & ob interfectorum dolorē reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnesque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & catores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobiliū compellare, ac denuo in comune multitudinem precari, ne ob modicum peccatū patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim utilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsentī procedere cessarent? At contra, si officiose susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnae: ipsos verò saluare patriam suam, & providere ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberet auctoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iamque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersum Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cedere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruerant autem multi quidem cum à Romanis caderentur, plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est cōpressio, & vno quoque alterū præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderate, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinē, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secū erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos ardebatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auantiam Flori desperatione compescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proque his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit, ab impetu conqueuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populū illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum

Romanis hortantis.

Cap. XVI.

LIVD autem denuo pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mēdacio illos perpetrassē dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanē principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus inique in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Ex quibusdam quidem videbatur,

videbatur, cum exercitu in Iudæā Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunū Politianū, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamnam occurrēs, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiā pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curauerant, ut circa regē scilicet officia nouarent. Postea verò quā illū congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quā poruerūt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatē Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vāte tamē inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maxime miserebatur, volens scilicet frenare eorū motus: ut per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab ultionis desinerēt appetitu. Ad hæc ergo quicumque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionē esse plenā benignitatis. Populus autē Hierosolymorū sexaginta stadiis obuiā progressus, officiose Agrippam & Politianū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti cōsuleret. Succlebant etiam Politiano, ut ingrederetur urbē, viderētque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps verò per Agrippā suāscere Politiano, ut is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatē: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidē aliis parēre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinē in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cū circuiisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentū teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem cōuocauit: & cū plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiā ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionē: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem Iudæorum, ad regem pontificesque conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionē suæ defectionis præberēt: visum iri quippe eos principes capiendorum armorū fuisse, nisi præuenientes ostendissent illū esse qui dedisset exordium, constabat autē multitudinē non esse quieturam, si legationē aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florū accusarēt, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella cōmotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystrum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Arsamonæorum domo (ea siquidem xystro imminabat contra superiorem partē urbis: nam xystrum templum erat ponte coniunctū) huiusmodi orationē habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandū cum Romanis esse incitados, neque populi puriorem syncerissimamque partem pacē velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora cōsensus. Quoniā vero aliquos quidem ætas, maiorum belli nescios facit, quosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero avaritia succendit, & in cōfusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorū improba cōsilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, ut omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autē nemo, si non ea audient quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionē irreuocabiliter incitati, licebit etiā post meos monitus manere in pristina volūtate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt interceptietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeat. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & cōtra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si vero istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissime agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quā exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum

consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet ut patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamē etiam Romani omnes violent vos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspiciere. sed neque facile ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur, est autē importunissimum,¹⁰ & propter exiguas causas, cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle configere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio, neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, ut principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne utique subeas, iustum suscipi certamē videtur. Qui vero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperetur Romani, cum in prouinciā Pompeius intraret. Maiores vero nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguae parti potentiae Romanæ obsistere nequiuērūt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autē omnibus illis qui primi paruer longē inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorē autem Europa, duceret exercitū, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agésilau Asiā per-²⁰ scrutatum, eosdē dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penē imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortē aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? Non metimini vestram imbecillitatem? Nōne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per⁴⁰ totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neque enim sufficit eis ad Orientē, quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum alium quæsierunt orbem, & vsque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerūt. Quid ergo? Vósne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degētibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciā possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autē etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vlllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autē pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticasque

Mæoticasque gentes : apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus
 noscebatur : nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta
 naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia,
 & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere
 valerent : tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces : quinque
 quidem diebus in latum, septem autem in longum commercabilem prouinciam pos-
 sidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortio-rem, altissi-
 móque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus milibus Romanorum in præsi-
 dio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus
 10 incolentes, duabus tantum legionibus obediunt : cum quibus & ipsi impetus com-
 pescūt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusq;
 capti, rursus cum maioribus opibus rebellant, nunc sub vna Romanorum legio-
 ne agunt quietem. Verumtamē si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare de-
 berent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimētis na-
 tura cinxisset : ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumi-
 ne, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione
 gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vt dixerim)
 felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, fe-
 runt nihilominus vectigales esse Romanorū, ac felicitatem suam in eorum felicitate
 20 reponere. idque sane ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilita-
 tem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Ro-
 manorum admirati sunt horrueruntque cum virtute fortunam, qua illi plura sæpe
 obtinuerunt quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus pe-
 nè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate
 bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ
 gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri : nec vicinus Oceanus, etiam accolis
 suis fragore terribilis : sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes
 Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Roma-
 ni : atque ita bellicosus gentibus, tantoque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsi-
 30 dio vna satis est. Quis vestrum non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem
 quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Ro-
 mani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem inco-
 lentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptri-
 cem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem ha-
 bent, & octo Romanorum legionibus domantur : & seruiunt quidem qui capti sunt,
 reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Conside-
 rate autē etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem
 circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Ro-
 mani nauigantes redegerunt in ditionem suam : quatuorque legiones tantæ magni-
 40 tudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere : quando etiam Parthi, bellico-
 sissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati,
 obsides tamen mittunt Romanis : estque cernere, sub specie pacis seruientem in Ita-
 lia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolūt, Romano-
 rum arma venerantibus vos soli bellum geretis : Neque Carthaginiensium conside-
 rabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stir-
 pe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt : Sed neq; Cyrenæi Lacedæ-
 mone oriundi, neq; Marmaridarū genus vsque ad inaquosas solitudines protentum,
 neq; terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innume-
 rabilis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiā partem orbis
 50 terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico
 mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthio-
 pas continet, totam tamen ceperūt armis : & præter fruges annuas quibus Romanā
 multitudinē octo mensibus pascunt, alia quoq; vectigalia pendūt, expensas quoque
 deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubetur, sicut vos, contumeliosum
 putantes.

putantes. & quidem una cum illis tantū legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cū eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cū vsq; ad Æthiopias porrigatur, opulentāq; Arabiā, contigua quoq; sit Indiæ, quinquaginta & septingētas myriadas incolarū habens, præter Alexandrinorū plebem, tamen vesticilia, quorū magnitudinem de censu singulorū capitū æstimari licet, deuotissime penditans, Romanū non dedignatur imperium: & certe quā magnū stimulū defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantē, magnitudine quoq; non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia xxx. in latitudine verò non minus quā decem, tributorū vero multo amplius per menses singulos infert, quā vos toto anno peditis: 10 & præter pecuniam, quatuor mensū Romanæ plebi annonā ministrat. Munitur autem vndiq; aut incōmeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus, quorū tamen omniū nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundam Ægyptū cum illa Macedonū nobilitate frænāt. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidē omnes qui in orbe habitabili degūt, Romani sunt: nisi fortē quis vestrū spes suas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorū regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilē causam tanto se bello implicabūt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiz, & arbitrabitur fœdus esse temeratū, si quis de his qui subiecti sunt eius im- 20 perio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinū confugiatur auxiliū, verum & hoc apud Romanos est, sine Deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Considerate autē quemadmodū hæc ipsa erga ipsam religionē immoderatio, etiam si cum longe inferioribus bellū geratis, tamē ad dispensandum sit vobis difficillima, atq; eadē transgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturū putatis. Si enim seruetis sabbatorum cōsuetudinem, & ad nullum actū moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabātur, ora gerebant. Transgredientes autē in bello legem patriā, nescio propter quid in reliquum dimiceris. Vna siquidem nunc vobis intētio est, ne quid de patria institutione solua- 30 tur. Quemadmodū autem aduocabitis in adiutoriū Deum, si cultum ei debitū sponte violetis? Assumūt autem singuli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cū vero vtraque hæc, quantū ad ipsam pertinet consequentiam, deserūtur, in manifestā vtrique captiuitatē volentes pugnare profiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios vestros coniugēsque laniare, & hanc pulcherrimā inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorē, lucrabimini vel ignominiā superatorū. Bonū est, o amici, bonū est, dum adhuc stat naus in portu, præcaueret tempestatem futurā, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidē qui in improuisa mala inciderint, superest vt digni vel miseratione videātur: qui vero se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi 40 forte aliquis vestrum æstimet secūda pacta conflictū ire Romanos, aut postquam vicerint, moderate vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturos, interfectoruros autem vniuersum genus vestrum. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam locum fugæ habebitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non solum vos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quique conficient, & propter paucorum virorum praua consilia, vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si vero 50 eadem exequi superfederint, considerate quā impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos misratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltē istius ciuitatis, quæ mater vrbiū vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templūque vobis & sancta sanctorū seruate.

uate. Neque enim ulterius victores Romani his abstinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim, vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopiatis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Pervicos autem & regiones principes quique decurionesque dispersi, vectigal colligebant: celeriterque XL. talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tētabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperavit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quod contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnā cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent, ipse verò discessit in regnum.

De cœpta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

Cap. XVII.

ER idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime mouebant, cōgregati irruerant in quoddam præsidium, quod vocabatur Massada: & occulte eo peruasō, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananias pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudeorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morē, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini cōfidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebāt Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariseorum nobilissimis, & videntes quā grauibus malis pergerent subiicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ area vocatur, cōcionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quod tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperque eorum, qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorum hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas, quæ viserentur permanerētque ad præsens vsque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos, qui Romana arma iritarēt, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impletatis videri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudeos, nullus alius immolet exterius, neque ad orandum sinantur accedere. Et si quidem circa vnus alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes

Y reddid

reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebāt in medium scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attēdebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eò iam processisse, vt eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabāt. & legatos quidem alios ad Florum miserūt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabātur autem vtrunque, vt cum exercitu ascēderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volēsq; inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtriusq; parcens, scilicet deficientibus, & iis aduersum quos bellum mouebatur, volēsq; & Romanis conseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitum Dario, duce verò Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorē siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter vtebantur, & cōtinua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte. erat autem quando ex insidiis procurentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatorēsque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandē lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluderunt. inter infirmiorē autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequēbantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruēbant. Quo loco pōtificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam sanctos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerūt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obfessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugēre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem cōflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat

brauerat Iudæis quod post Deum subiicerentur Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoque perrupto populares aliosque latrones diligenter armauit. hisque utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, superne hostibus tela iacentibus. cuniculum igitur longe coeptum sub vnam turrem agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subicibus exhaustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam
 19 de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cum solis regis eiusque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicefferunt. Romanos autè qui soli reliqui erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinqentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaclus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cæde Ananie pontificis, Manahemi, & militum Romanorum. Cap. XVIII.

30 **E**QUENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananie mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo colloqui, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populi suo prodere, dominumque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quam illum decere: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum profuissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisque quod potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, percrutatio autem latenti-
 40 tium sequebatur: paucique ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, precipuumque tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehemèti-
 50 us insistebant, donec ulterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem illico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadduceum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dexteras & sacramentum daturos.

Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebāt, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundum passionem omnes scuta gladiosque posuerunt, neque quicquam vltius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autem passionem & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore 10 fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamsi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebāt publice, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam eadem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ & in omni Syria.

Cap. XIX.

EODEM autem die, eademque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut vno tempore super viginti millia hominum caderentur, & cunctis 20 Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerāt comprehendens Florus, victos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisique Iudæi, Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia verò inflammantes, etiā in Cedasam Tyrriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareamque tendebant. Obstitit autem eorum incursum neque Sebaſte, neque Aſcalon: sed his quoque, flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. 30 neque tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gēte vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob verus odium, sed ut discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnāque alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde faciēda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarū gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebāt. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidem substantias cæſorum passim diripiebāt: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. 40 Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neque pudenda cōteſtas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitarum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorū imminebat. Et hætenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrētes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos, qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit audita: Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirēt, & magna sua calamitate timibus excysarent defectionem, edixerunt eis, ut si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidē, transirent cū omnibus filiis suis in lucum quibus quoque fuerant ita sine suspitione facientibus, diebus quidē secutis duobus quiescerēt Scythopolitæ.

thopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitoque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudeorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Compre-
 10 hendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi Iudæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidē ho-
 20 stium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudo promoturum videbat. Excla-
 mans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis externa gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. mo-
 rior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, mise-
 rantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei
 vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à
 cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sane in-
 20 uicam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut nemi-
 nem posset latere, & totum in viscera sua ensē demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

De Iudeorum alia graui cæde.

Cap. XX.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iu-
 dæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ,
 30 Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Ty-
 rij: multosque trucidauerunt: plures autem eorum victos custodiis tra-
 didere. Hippeni quoque & Gadaræses similiter audacissimos quidem amoliebantur,
 terribiles autem solícite adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ,
 prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij,
 & Apameni, suis cohabitoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudeo-
 rum, neque vinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam despexe-
 runt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videtur magis erga eos miseratione moti,
 quos utique nihil moliri videbāt. Geraseni autem neque in eos, qui apud se remanere
 delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes usque ad fines suos deduxe-
 40 runt. Excitata est autem etiā in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidē
 perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiā, relicta administratione cuidam ex amicis,
 nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanzæ regione
 septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, po-
 sciendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent ido-
 neam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quos-
 dam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autē est tale fa-
 cinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiā impie in gentiles suos age-
 re non recusans, regnum omne corripuit, perseverans post tale scilicet principium in
 totum genus exercere iniquitatē: donec discussis Agrippa rebus animaduertere qui-
 50 dem in eum veritus est propter propinquitatē Sohemi, procuratam tamen eam regio-
 ne summouit. Seditiosi autē capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminēs finibus
 Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per
 eisdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio re-
 lictis Romanis, deferere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi-

Y 3 metuent

metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij custodiis obtinere.

Iudei Alexandrie occisi.

Cap. XXI.

IN Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexāder contra Ægyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitādi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium sequestratam: præstiteruntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè cōtinuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexādrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotiis legationē ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum pexmixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidissent æmuli, ex templo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahēbant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum cōcremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittere, hortabatur, vt desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitū de Libya venientes: præcepitque vt non solum interficerent, sed etiam bona eorum diriperent, domosque inflammarent. Qui protinus concurrētes in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequabantur strenue iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquandiu quidē restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, vnā etiam diripiēdo quæ in his reperissent: cum neque illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde scirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

De clade Iudeorum autore Cestio.

Cap. XXII.

CESTIO verò iam quiescendum esse non videbatur, insensis vbique Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitū: insuperque regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cæsi Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitū erat, pluresque sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus auxilio conuenere, pericia quidem militibus inferiores, quod autem scientiæ decrat, in Iudæos odio, itēque

itemque alacritate suppletes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ cōducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cūq; offendisset eam ciuibus destitutam (in mōtes enim multitudo refugerat) omnigenæ autē rerum plenā, illas quidē militibus diripiendas cōcessit: ipsum vero oppidū, quamuis admiratus esset eius pulchritudinē, quippe domus habebat similiter vt apud Tyrū & Sidonā & Berytū ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiā depopulatus est: inflammatisque etiam circū eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autē adhuc prædæ inhærentibus, & præcipue Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerāt) repente in eos qui remanserāt irruunt, & propē ad duomillia cādūt. Cestius autē ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsareā peruenit: in Ioppen vero partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidū custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetū præsensissent, tam suum quam cæterorum militū præstolarentur aduentum. Illorū igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinque Ioppen facillime capiunt: ita vt ne fugæ quidē habitatores copiā reperirent, nedum ad pugnam se pararēt. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptamque ciuitatem incendunt. Interfectorū autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerūt, magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXXIII.

IN Galilæam quoque misit Cælennius Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manū attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ ciuitas Scpphoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutæ ciuitates aliz, quiescebant. Qui vero seditionibus & latrocinis operā dabant, in Galilææ montem vndique mediū recessere, qui est contra Scpphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum, Illi autem quā diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quā ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumactō itinere ad celiōra progressos, mature victoriā concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterāt manus effugere: adeō vt pauci locis asperis delitescerēt, amplius vero quā duo millia trucidarētur. Gallus igitur cū nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsareā cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reuertis in Antipatridem perrexit. Cognitōq; non paruam multitudinem Iudæorū in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectā qui cum his congregerētur præmisit. Sed prius quā in manus venirēt, Iudæi metu dispersi sunt: eorumque castra iam desolata milites adorti, cū vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiōrū dies festos, in Hierosolymā populus omnis ascenderat. quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustōque oppido vltius procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ad Hierosolymis stadiis L. Iudæi vero cū iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incompōsitā ad pugnā & cum clamore proficiebant, ne dierum quidem septem habitatiois ferriatorum. erat enim sabbatū, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto nanque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorū & aciem perumperent, viāque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militū patri, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quique nondum detecerāt pedes, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi vero vigintiduo, fortissimi autem videbantur Monobaz, regis Adiabem propinqui, Monobazus

bazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giora filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & fratre.

Cap. XXVIII.

T A Q V E dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos ex-
petiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisteret: vesp
si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex
comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus
amicitiæ, certamque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis ar-
mis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securi-
tatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem,
priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares
autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum
compulerunt. Cestius vero, quia intestinâ eorum discordiam, opportunum ad irruen-
dum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inque fugam versos, vique ad
Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus,
intervallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppi-
dum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicis autem
circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumeta dimisit. Quarto
autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit
exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disci-
plina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi re-
fugerunt. Cestius vero transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & fo-
rum quod appellatur materiarum incendit. deinde cum ad superiorem ciuitatem
venisset, propè aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter
irrumperere, ciuitatem ilico possedisset, belloque finem dedisset. sed Tyrannus & Pri-
scus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, cona-
tum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea pluri-
mi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei pate-
facturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,
tam diu id neglexit, donec prodicione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæ-
teris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi ve-
ro per tures dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Ro-
manis undique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis
selestitis, itemque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex por-
tibus resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertere,
postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui
anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis simi-
liter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexerunt. unde sagittæ
iâ cam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant:
templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inua-
serat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem po-
pulus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum ut ipsi portas
aperirent, Cestiumque quam optime de se meritum, reciperent, appropinquabant.
Et profecto si paululum in obsidione perseverasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed
credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiusque sancta illo die finem bello dare pro-
hibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione
perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniu-
ste, discessit. inopinata vero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique no-
uissimos

uissimos aliquot equitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemque interrumpere formidarēt: viderēt autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cum nihil contrā inimicis nocerēt. Tota igitur via perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Lucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops cōsiliij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisque mulis atque asinis, aliisque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferret (hæc enim velut vsui futura seruabat, maxime quia timebat ne Iudæis contra se capta prodesse) Bethoron versus antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: cōtractos vero in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebāt in vallem: fusaque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibi met subuenirent, hæsitātibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinate viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullusque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletusque cōuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætātium pariter atque sæuientium. totusque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebāt. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorū fastigiis imposuit. hisque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cum Iudæi locū quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementius quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multaque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autē Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeunt & machinas secum asportarunt, mortuosque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & præana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxilium quinque milibus peditū ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouembris mensis vii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

De Damascenorum seuitia in Iudæos, deque Iosephi studijs in Galilea. Cap. XXXV.

POST Cestij vero casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è nauis pèssum icura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interemptus stratis indicabimus. Cestius autem Saulum & ceteros in Achaiam ad Neronē misit;

& propriam necessitatem indicaturos, & belli causas derivaturos in Florum. speravit enim, & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc autem Damasceni, cæde Romanorū cognita, Iudæos apud se degentes opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberēt (nanque id propter suspiciones meditabantur) facilem quidem sui conatus exitum fore putabant. verebantur autē mulieres suas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. quare hīc magna cura fuit eas celandi, quid agerent: Iudæorum autē decem millia, quippe ut in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, vna hora sine metu iugulauerunt. Qui verò Cestium fugauerāt, in Hierosolymam reuersi, quos adhuc Romanorum studiosos inuenissent, partim vi, partim blanditiis sibi etiam sociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximèque ut ciuitatis muros erigerent. Filium nanque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ipsum tyrannidis superbia viderent efferri, eiusque studiosos siue imitatores, satellitū more versari. verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itēmq; astutia persuasit populo ut omnibus parerent. In Idumæam verò quos mitteret, alios militum duces optarunt, Iesum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarū nonni pontificis filium, Nigro autem mandauerūt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. nanque in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumen Manasses, & Tannam Ioannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autē Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusque Galilææ Iosephus, Matthiæ filius, huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisque res sibi creditas administrabat. Iosephus autem cum in Galilæam venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea cōfici posse, licet in aliis peccauisset. Deinde 30 considerato, quod potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem verò multitudinem si pleraque per indigenas & consuetos fieri præciperet, l. x x. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosque rectores totius Galilææ constituit. v l l. vero per singulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia causasque capitales ad se referre iussit, & illos l. x x. Cæterum disposito per ciuitates iure quo inter se vterentur, etiam quemadmodum extrinsecus tuti essent animaduertit: certusque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnon & Perekcho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomē est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiā 40 circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannith, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circūdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autē Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferēdo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centū millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maxime Rom. inuictam esse virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorū exercitationi operā darent, doctrinam quidē vrgente necessitate despexit: parendi autē facultatem ratus 50 regentū multitudine posse contingere, ita ut Rom. solēt diuisit exercitum, pluresque fecit ordinū principes. diuersisque militū generibus cōstitutis, alios decarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorū rerū administratores dedit. Docebātque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesque buccin

buccinarum, & principia cornuum, & circumductiones, & quemadmodum oportet laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæq; ad fortitudinem animi corporisque tolerantiam pertineret, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, usque quaque Rom. referens disciplinam, & quod cum viris essent praeliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniiis & rapinis abstinentissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium questum putarent. Illa enim bella optime administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui vero per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseverabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, constat erat. Nam l. x. peditum millia, c. c. l. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulas quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus comestum.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæ malitia. Cap. XXVI.

IOSEPHO autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuie filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea vero pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiâ, facile mentiri paratus, mirumque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciâ virtutem putaret, eaque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædiu: qui semper quidem immoderata concupisset, spem vero leuionibus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiâ comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorē autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumque peritia præstarent, hos eligebat: donec c. c. c. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cumque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primum, ut fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi committeret. in qua re questus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, uti cauere omnes apud Syriam Iudæi, ut ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummorumque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cumque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficiū præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementius exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, sicui ferret auxiliū: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iam dudum autem rumores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritharum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimæque argentea pocula, & d. c. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. unde maximū ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem accepissent,

accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborè suum
 regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibusq; prædicant Iosephum pro-
 ditorem esse: eodémq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armato-
 rum milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem,
 in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim
 deponi, partim concremari vociferans proditorè: pleriq; autem incitabat Ioannes;
 & cum eo Iesus quidè Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur ami-
 ci & satellites, tantæ multitudinis incursum perterriti, omnes præter quatuor diffuge-
 runt. Ipse vero dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monèribus
 eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorum qui cõtra
 se venerant copiis perturbatus, in conspectu illorum prosilit, veste discissa, infusòq;
 capiti puluere, auersisq; post tergum manibus, suòque ceruici gladio annexo. Hæc
 autem amicos ei, maxime Taricheas ad misericordiam commouerant, rustica vero
 plebs, & finitimorù, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iuebant
 publicas profetre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinaban-
 tur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturu: & impetrandæ ve-
 niæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarèt. At illius ista humilitas con-
 silium præstruebat: & contra se indignantes artè circumueniens, vt super his, vnde
 irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi
 loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere co- 20
 gitabam, neque in propria lucra cõuertere. absit enim, vt amicũ putem vnquam, qui
 vobis sit inimicus: aut quæstũ ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia
 videbam o Taricheatæ, maxime ciuitatem vestrã munitionis egere, & ad extruenda
 mœnia minus habere pecuniæ, timebãmq; Tiberiensem populum, & alias ciuitates
 raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circumdarẽ.
 Si hoc nõ videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin recte cõsului,
 bene de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore
 receperunt: Tiberienses vero cum aliis deprauando, insuper etiã minitabatur: vtriq;
 autè relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secũ sentientibus (erant
 enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberius loquebatur: mul- 30
 tũq; in eorum temeritatẽ inuectus, ex præsentī quidem pecunia Taricheã ait esse
 muniẽdam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiã cæteræ tutæ sint ciuitates, nec enim
 pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum mo-
 ueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis
 irata recedebat: duo verò armatorum millia impetũ in eum fecere. cùmq; se ille tecto
 antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterũ autem Iosephus in hos quoque altera
 fraude vititur. cùmq; in summum tectũ euassisset, compresso dextera strepitu, nescire
 ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia vero
 quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromississent, qui secum otiose colloqueren-
 tur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in 40
 intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omniũ visce-
 ra nudata sunt. circumstabat autè interim populus, existimans eos prolixis allegatio-
 nibus concertare, cùm subito Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. vnde
 tanto terrore qui minabantur affecti sunt vt proiectis armis aufugeret. Ob hæc Ioan-
 nis etiã atq; etiã crescebat inuidia, aliàsq; nihilominus Iosepho moliebatur insidias:
 morboque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus
 aquis calidis vti permetteret. Iosephus autè, quia nondũ ei suspectus erat insidiator,
 ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium & vtẽsilia Ioanni præberent. Quibus
 ille potitus, biduo post cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis,
 aliis verò pecunia corruptis, vt Iosephũ desererent persuasit. His autè cognitis Silas 50
 quem Iosephus custodiæ præposuerat, properè de insidiis ei scripsit: atq; ille accepta
 epistola, noctũq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadẽ peruenit. Et cætera qui-
 dem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis cum contra se ventu-
 rum esse suspicaretur, tamẽ misso quodã ex notis, infirmitate simulata, quòd lectulo
 detineretur,

detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius vocem Iosephus, ubi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in litus desiliit è tumulo, excelsò cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, nunciū suis misit, qui eos moneret, ut propriæ tantum saluti consulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebat. sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnaque cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiēs, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denūciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosque eorum cum familiis exurēdas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioānes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clām missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iamque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verum ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullique magistratum clām pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni ut per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideoque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquētia validissimos: ut eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, ut quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuo sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorumque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, paucique Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hisque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat, itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearū claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, cōtra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & xxx. fuerunt, quaternique nauæ

Z non

non amplius singulis inerant) mature ad Tiberiadem nauigat. cūque tanto ab eo distaret spacio, vnde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens, proprius vt conspiceretur accessit. Quem cū inimici adhuc maledicentes ei ex muro conspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proiciunt: manūsque supplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primū quod bello contra popu. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus vires suas antē consumerent, inimicorūque vota complerent: deinde, quod securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatēq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensū potentissimi descenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios l. senatores venire iussit, maxime nobiles, velut illi quoque fidem sibi prębere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtq; mature Taricheas recurrerant, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosque auxissent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ d. c. haberet viros, duōq; millia popularium comprehensā in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam esse precipuum defectionis autorem, irāmque ipsius pœna illius precātibus satiari, nullum quidem Iosephus volebat occidere: suorum verō satellitum quendam Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus absunderet. Cū verō is prę timore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eāque causa indignari Iosephum stantem in scapha videret, ipsumq; velle descēdere, ac de se supplicium fumere, vt saltem vnam manum sibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibimet Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, leuiam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus vii. populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociauit. Paucis autem diebus post, Gischalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permisit: omnēque prædam conquistam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

Quomodo Hierosolymite bello se præparauerint: deque Simonis Gioræ tyrannide.

Caput

XXVIII.

HACTENVS apud Galilæam motus erat, iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte sentirent, muros instaurare properabant: multaque bellica instrumēta, perq; omne oppidum sagittæ, aliæque arma fabricantur: & exercitationibus iussis manus iuuenum operam dabat. Erantque vniuersa plena tumultus, magnaque tristitia moderatos occupauerat: multique futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant: infestaque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autē incentoribus, quæ illis placerent, ex tempore fingeantur: statūsque iam tunc quasi periturae ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatus belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchiam Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidus congregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: iamque tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Iudæam cum cæteris populabatur: adeo, vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicis præsiidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

FLA

543

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER III.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudeorum.

Cap. I.

10 **N**ERONEM autem, ubi res apud Iudæam non prosperè
gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum ti-
more stupor inuadit: aperte autem superbiam simulans
vltro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia,
quàm virtute hostium quæ cōtigerant facta esse dicebat:
decere se putans, propter pondus imperij tristiora con-
temnere, viderique malis omnibus superiorem animum
gerere: veruntamen curis arguebatur mētis eius pertur-
batio, cū deliberaret cuinam cōmotum crederet Orien-
tem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlcisceretur, pro-
ximisque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solū Vespas-
20 sianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, vi-
rum ab adolescentia vsq; ad senectutē bellis exercitatum, & qui po. Rom. iam pridem
pacasset Occidentē, Germanorum tumultu cōcussū: armisque ante illud tēpus inco-
gnitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine
proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatēque illius cum peritia
stabilem cernens, obsidesque fidei liberos, eorumque florem manus esse paternę pru-
dentia, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos
exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis ani-
matum, qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem protinus ex Achaia, ubi cum
Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexādriam, vt inde quintā itēmque
30 decimam legiones moueret. ipse verò trāsmissus ad Hellespontum, terreno itinere in
Syriam peruenit, ibique Romanas vires, multaque à vicinis regibus auxilia congrega-
uit. At Iudæi post malam Cestij pugnā insperata felicitate sublati, animorum impetus
cohibere non poterant: sed tanquam fortuna eos exagitante perciti, bellum vltius
producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacis. congregata, Ascalonem pe-
tierunt. ea est ciuitas antiqua, d c c. & x x. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans &
Iudæis semper inuisa: quę res fecit, vt etiā tunc primis eorum incurribus propior vide-
retur. tres autē viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudētia præstan-
tissimos, Nigrū Peraitam, & Sylam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò
validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penē præsidiis. vna enim cohors eam
40 peditem, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa
velocius itinere peracto, ac si ex propinquo venirēt, præsto erant. Antonius verò (nec
enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque mul-
titudinem veritus vel audaciam, primas hostiū coitiones fortiter sustinuit, murumque
properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites
cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuiterque armati cū instructis, plusque
indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facien-
tibus dimicabant, facile profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatę
sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi
hostes erāt, donec omnes incurribus equitum victi, per totum campum dispersi sunt,
50 qui fuit plurimus, totusque habilis equitibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna
cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flecebant:
& quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremere. Alij verò alios quo-
cunque se vertissent circundatos, exagitantes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis
quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur. Rom. verò

licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet cito fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prospere agerent minime delassati, ad maiorem usque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta sunt x. millia duoque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique faucij, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, cõfugere. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladẽ alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vul-
neribus satis esset, cunctisque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multoque
plures Ascalonem recurrebant, eadem se præter imperitiam aliãque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius quã transituri fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi & ab equitibus circumdati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super vii. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & quoniam hostes instarent, in turrin quandam tutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis ne vel moras circum turrin, quæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt. turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: tri-
duoque post sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudi-
oque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiã exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliãque felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) vbi etiam aduentũ suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam sue salutis prouidentia solliciti, quàm Romanarũ virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasque iunxerant, præsidiumque mili-
tare susceperant tunc quoque benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidii causa poscentibus, equitum peditumque tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusque gentis futuram præsidio.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Cap. I I.

D Væ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easque Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab Occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usque ad flumen Iordanẽ. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itẽmq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tyberiade usque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protẽditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usque ad Bersabem: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usque ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo usque ad Meroth extẽditur. Sed cum tanta sint vtræque magnitudine, tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones
illas

illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus confitæ, vt etiam minime agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræ sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus confitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et lōgitudō quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab Oriente autē Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itēque Gerasis clauditur. Samarientis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam & vtræque montosæ sunt & campestres, agrisque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriumque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, bonique graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quòdque maximum virtutis atque opulentie specimen est, vtræque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iordan. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam urbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Prolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminent, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secūda, & post eam Acrabata. adhuc Thamna, & Lydda, itēque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisque permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari. Cap. III.

40 **D**E Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariâ diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causâ, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incurſando, magnis incommodis Iosephum eiusque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiumque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quâ ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisque in Iudæa bellū accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorū depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerū in his reperissent: qui tamen cùm mortē pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis

verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expertus eius acerbitalis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quam per hyemem sperabatur, manū militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentoque vsus itinere, mature ad Prolemaidem peruenit. Cūque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebatur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erāt. Satis 10 autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regijs, sexaginta millia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur. quæ quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorū prouidentiam. ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quod si 20 quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscat tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solum, si necesse sit, manus mouent, cū in pacis otio cellauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autē eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu politus, exercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consuetâ dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes cōflictus esse dixerit sine sanguine, contraque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incurſu opprimi possunt: sed quocumque in hostilem terram irruerint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinate describunt: sed si quid inæquale solum fuerit, cōplanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitiū. Et interior quidē pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autē eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atq; balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibūque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificāt, tam iumentis 40 aditu faciles, quam ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vicispatiis interpositis dirimunt, mediæque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo simillimum: prorsus vt quasi repētina quædā ciuitas existat: forum quoq; & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinūque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atq; otio in tentoriis agunt: omniq; ab his ordinate etiā alia cautēque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquaue opus sit, aut frumēto. nec enim cœna vel prandiū cū voluerit, in potestate cuiusque 50 est, simul autē omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significat, neq; est omnino quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos cōueniunt salutatū: cum quibus ad summū omnium decem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliāque dat ex more præcepta

pta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vni-
 uersi pariter incurrunt itémque sese recipiunt. Cùm autem castris egrediendum est,
 tuba indicium facit: nemòque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt,
 omniàque ad profectiōem instruunt. deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi au-
 tem cùm mulos & iumēta sarcinis onerauerint, velut in curuli certamine signum ex-
 pectant. Castra vero incendunt: eo quòd sibi alia munire facile sit, & ne quando ho-
 stibus eadē vsui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicat, ut exeat: vrgendo
 aliqua ex causā morantes, ne quis ordinē deferat. Dexterque duci præco astans, si ad
 bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illiq; toties alacri & magna voce pa-
 10 ratos esse se respondent, interrogantēque præueniunt: & Martio quodā spiritu re-
 pleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredien-
 tes ambulant, suū quisq; ordinem velut in bello custodiēs: pedites quidē thoracibus
 & galeis septi, & utroq; latere gladiis accincti. læuus autē gladius multo est longior,
 cùm dexter mensurā palmę non excedat. qui vero ducē stipant lecti pedites, scuta &
 lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos lōgos, ferramq; & corbem & sarculū
 & securim, necnon & habenā & falcem & catenā, tridūque viaticū, ut parum inter-
 sit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autē ad dexteram gladius est longior,
 & contus in manu, transuersusque ad equi latus clypeus, ternaq; in pharetra vel am-
 plius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides
 20 vero & thoracas peditibus habent similes: nullòque armorum genere ab equitū alis
 discrepāt lecti, qui circumducem versantur. Agmina autē semper cui sorte id obti-
 gerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itémque ar-
 morum varietas. Nihil vero nec in præliis inconsultū aut subitum agunt: sed omnia
 semper sequuntur facta sententiam: opusque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
 nime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successi-
 bus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euērus: quasi bonum
 quidem fortuitum ad rem inconsulte gerendam illicitat: quæ vero ante cogitata fue-
 rint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum
 ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui cōtige-
 30 rint, tristitium vero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte cōsulata videantur
 esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora,
 sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia.
 nanque leges apud eos non desertionis solum, verumetiam minimæ negligētiæ sunt
 capitales: ducēsque magis quàm ipsæ leges terribiles. nanque bonos honorando redi-
 munt ne in coercēdis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus
 parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius cōspiciatur exer-
 citus, sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus
 ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidem semper
 strenui sunt, pati vero tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostiū, aut
 40 consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succu-
 buere. nam in ea certiores putant esse victoriam. Quorum igitur actus à cōsiliis in-
 ciunt, cōsulatque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab
 Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima
 regio, & à Septentrione Rhenus atq; Danubius sunt imperij limites, cùm minorem
 esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prolecutus sum, non
 tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & ut nouarum rerum
 cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium
 studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap. IIII.

50 **V**ESPASIANVS quidem vnā cum Tito filio in Ptolemaide interim de-
 gens, ordinabat exercitum. At vero Galilzā peruaferat Placidus, vbi
 maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc
 autem fuit Galilzorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacis-
 simos autem ut vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in

Z 4

Iotapatam,

lotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillime captū iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multū tamen opinione deceptus est: lotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiūt: congressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosque fauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserāt, septisque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea fauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Galilea à Vespasiano inuaditur.

Cap. V.

ESPASIANVS verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerūt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incurfus hostiū cohibendos, & ut suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturā suam ferentes, mensurasque castrorum. Post hos stratores viarū ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causā multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitēsque, necnon & lancearios secum ducens, equitūque præterea suorū agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios cētum & viginti equitos deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circū Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras vero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionū cuncti cum peditibus erant, mulis aliisque iumentis vehentes militū sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitūque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quauis promptos ad bellum milites continebat, vnā & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metū vero vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerāt, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum cōgressuros, non modo ante pugnam, sed antequā hostes omnino cōspicerent, fuga disiecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiēdos hostes sufficientē manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectū ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissime autē periculis abesse decreuit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadare expugnatio.

Cap. VI.

ESPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interitus, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset.

Iosephus

Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam versum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: vnâque illos viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse vero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, cōtra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberēt, cum fide perscribere: ne vel minus extollendo vires hostium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, 10 fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtq; si fœdus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei cōtra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, mature mittit qui Hierosolymam literas ferret.

Iotapatæ obsidio.

Cap. VII.

VESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, saxi asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino vero equitibus inuium. Et hi quidē quadriduo fecere quod iussum est, latamque aperuere 20 exercitui viam. Quinto autem die, qui mensis Maij vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectōsque Iudæorum spiritus erigit. Cū vero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciaisset, vtq; mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hostium prudētissimus videretur, vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidū mittit, vnâque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum insignem, circumuallare ciuitatem iussit, ne clām inde Iosephus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse 30 consequitur, & post meridiem vsque actō itinere, ad Iotapatam peruenit: adductōq; in Seprentrialem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Consulto autem quàm maxime conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eōsq; tantus continuo stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habētibus resistebant. postea vero quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnēque iaculatorū multitudinem adhi- 40 bitam, missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorū prosiluit multitudo: omnēsque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cū tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorū plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cū sexcenti esset: vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilōque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multōque fortius 50 restiterunt: ex eo scilicet fiduciam hæsti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incendebat, vinci credentium, nisi cito vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minime ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatæ excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos

difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinē oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna vero tantū Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus testæ, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cùmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ¹⁰ ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoque propinquis montibus excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulque ex catapultis lanceæ ²⁰ percurrerant, saxaque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & vbi illi cessis-
sent, aggerem dissipabant, vallorumque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem pro- ³⁰ pæmodum aggere, pauloque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iubet extolli. Cùmque illi tam multis obstantibus iaculis minime ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctūque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatē se esse credentibus, magnū mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis. ⁴⁰

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi: deque Iudeorum excursione in Romanos.

Cap. VIII.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurfabant: inque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrociniales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorumque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessarium penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finē vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multo- ⁵⁰ toque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ vero penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est

est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem videret abundare aliis rebus, fortèsque animo viros esse, quo longiorè Romanis obsidionem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mèsura ciuibus ministrabat. illis autem conferuari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentū esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mèsuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant.

10 Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maxime cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirèt, mortem bello oprabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi co-

20 pia pararetur, per quandam vallem deuiam, proptereaque minus curiose habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatē sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutē, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim salutē esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa ala-

30 cri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illū nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa defilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum: obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturū. nunc autem non

40 videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populū Iosephus, sed hoc circumstiterē se magis incēdit. denique pueri & senes: itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant, & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam vero, si per vim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pul-

50 chrúmque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriā posteritatis occūbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatig

defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam. & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorū ponderetardabantur: cū Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, neue cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pèrque saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cedebant: verum eminus missa intra iactū subuen-
tes, sæuius Romanis instabant: cū neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis. Cap. IX.

IGITUR Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiūmq; incurſibus obsideri, cū prope iam muris aggeres æquarētur, arietem ad-
mouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis asimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque sultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iidēque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter sustinuerit, asiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minime quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis utebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cū vero ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietē applicāt cratibus desuper itēmq; pellibus septem, tam pro sui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murū disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis cōfertos, quā semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidē res multum Romanis moræ attulit. nam quocunq; hi machinam conuertissent, contrā illi qui super murum stabant, palarū traduentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus percussione lædebatur, donec etiā Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cū autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiūsq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensūque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarūt, vnāque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiuuēto essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naclæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiā sulfur, opinione citius volitabant: operāq; Romanorum multo labore curata, vnus horæ spatium pessum dederūt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi super arietē ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullōque metu reportaret ad murum. Postremo tanquam signum quò tela mitterēt, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earūque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cū ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt
duo

duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis profiliissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis
 10 perturbatione fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictæque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contingit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causâ pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui
 20 arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi cōtra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transigebantur: missæque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis foeminæ transiecto
 30 vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iamque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam fauciati, & sunt, & tamé vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tùmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Ro-
 40 mani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Cap. X.

50 **M**ANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iustos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri
 a a partibus

partibus sc̄alas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: ceterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrupentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collap̄sa validum & potentissimum quémque: senosque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, vt agminum vlulatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos profligare mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquenque verò ita certare debere, non quasi 10 conferuandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbellē, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie videre circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictisq̄ue gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armisq̄ue montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos ef- 20 fœminarent, intra domos cum interminatione cōcludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiit. & sc̄alas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauit̄ infremuit exercitus: signoq̄ue dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstruētis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cūm admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabāt. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuo 30 dimicantibus, cūm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assidue substituerentur: pròque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facile à vertice ad pedes vsque sub 40 armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine refrigeret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet olco perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentē quisque incurſando, tãquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum sceno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredien- 50 tium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cūm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum

quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti faucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorum causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndique testas, vt & pōdere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itēque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cū non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. at illi cū neque à vertice venientes sagittas facile declinarent, neque vlscisci possent quos non viderent: altitudinē quidem turrium librata manu iacula superante ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neq; contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Iaphe expugnatio à Traiano & Tito.

Cap. XI.

20 **H**is autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem resistitisse audierat, insolentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cū oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam vertit: quos vestigiis cōsecuti Romani, exterioris muri ambitum quod confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murū petentibus, ciues sui clauferant ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus
30 Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multūque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauferant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorū gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlsciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatibus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans
40 præ timore, imperatori excidium reseruauit. eūque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autē laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectos sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum cōstitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cū paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo mœnia reliquerunt. Titus verò eiusque comites, saltu demissi, mature ciuitatem obtinuerunt. Tūque vehemens cum his qui se intus cōgregauere, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam
50 horam sustinere conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit x v. millia: captiuorum autem duo millia c x x x. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

*De Samaritis à Cereale deuictis.**Cap. XII.*

Ed ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur: nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autē placebat motus antecapere, eorūque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorū multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, præliōque congredi nequaquam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo ut nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos trāsfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montē ascendit: & circum hostes exercitū constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

*Lotapatæ excidium.**Cap. XIII.*

Otapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus, quadagesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuiū & infirmitatē simul eorum enunciās: quodque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minime quidem vltius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si quis instaret. circa extremam namque vigiliam, quando & malorum requiem habere viderētur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademque hora inuadendos esse suadebat, Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se ludzorum, quantaque superbia pœnas contēnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Lotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illū vera dicere: ipse autē nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitū. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusque incedebat Titus cum vno e tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: soloque maiorum periculo exuscitati sunt, morientēque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcēdi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebatur cura: sed ex arce plebem ad prona compulsa facilius trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustis pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obtereabantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manib. propriis liberarentur incitauit, nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen vigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt. deinde

inde circumfusi hostium multitudine, sero dextras dedere: hisq; instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis sine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. cùmque is manum porrexisset incaute, hasta ille præuētum sub inguine perculit, statimq; confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani, postea vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuebāt ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erāt: 10 quadraginta vero millia connumerata sunt excidij tempore pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis. Cap. XIII.

ROM. verò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam 20 profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi XL insignes viros latitantes offendit, rerumque vtillum apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte vero sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cùmque omnia vndiq; ipsius causa maxime custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumque ibi delituit. Tertia vero die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tùmque Vespasianus 30 properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute dantib. minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima cōmisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuetum misit. Is autè, quàm mite in eos Romanorum esset ingeniū, quos semel subiugassent, referens, quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetq; imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimā pessimā, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturū fuisset. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, spelun- 40 cæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas cōperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostēdit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambigue diuinitus diceretur, sciebat: qui & sacros prophetarū libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recētium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorū, inquit, labefactari tibi re creator placuit, fortuna vero ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura præ diceret, elegisti, do quidem manus 50 sponte Rom. & viuo, testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consētiebat. Verum qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantib. cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certe plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris

intueri seruientem? quàm cito tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorū fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor moriens. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciaffet morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam diceret? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, vere meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuere: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, ut velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus poena persequimur. Deum verò indigne ferre non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, ut essemus: rursumque, ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est: Deique particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis furripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis ciecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impie facere non videbimur? An ignoratis, quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumque Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus sæculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum infepultos abiici decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauius. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Nō migrabo ego in hostium locum, ut ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quā qui ad hostes vltro profugiunt, si quidem illi salutis suæ causā id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorū tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimāt, magno animo paratōque

paratōque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modū Iosephus vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autē obstructis desperatione, qua se iam dudū morti deuouerāt, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentis ignauia exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autem cū alium nominatim vocaret, aliū vultu ducis intueretur, alterius dexterā prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se cōtingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendum putabant, 10 debilitabantur dextræ, gladiūque de manibus elabebātur: multi cū manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omniū fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat. iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiā duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultōque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus 20 cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse vero hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cū se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupecebāt. Rectorū autem nemo fuit, qui licet antē irasceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titū vero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisque pridem fuisset in præliis reminiscēti, & qualis nunc sit in hostium 30 manibus positus intuenti, succurrebat quāta esset fortunæ potentia, quāque velox belli momentum: humanarum autē rerum nihil firmū atq; perpetuum. quamobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimāque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legē sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronē me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsq; ad te successuri sunt, mancant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque 40 hic filius tuus: me autē colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominū ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaque Iosephum existimabat salutis gratia cōminisci. paulatim vero ad credendum impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephum deprehenderat. Altero nanque amicorū qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quod post 50 diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quodque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliisque muneribus eum donare benignissimēq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius

operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligenterent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione, velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum vero duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam videret esse ciuitatē. Decimam vero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstiosa, vt in planicie sita atque maritima.

Ioppe denuo capitur.

Cap. XV.

DVM hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itēque in Ægyptū commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebāt illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituisent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quod incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præsenferāt, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauerunt. Cum vero Ioppe natura esset importuosa (nanque in asperum cæteraque arduum litus definit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinēque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius. quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias vero collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorū, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus impleretur: cum etiam ad litus appulso, in eo stantes Romani milites trucidarent. eiektorū autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus erunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites vero omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent. Illi igitur præceptis obediētes, in dies singulos incurfando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi vero Iotapata apud Hierosolymā casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenierat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymā: & per singulas domos itēque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum

phum autem vniuersi. adeo vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaque mercede conducerentur tibicines nœniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum vero quod de Iosephi morte vulgabatur, eumque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauia, apud alios proditiōis arguebatur: totaque in eum ciuitas plena erat indignatione arque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magisque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVI.

VESPASIANVS autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibique per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat.
 20 Postquam vero Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cum ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltra legionibus progressus, ad trigessimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomē est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus x. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidē inuitaret. audierat enim quod
 30 pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionē pateretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idem facere iussit: ne laceffendi prælij causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbū faceret, armati excurrere in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodā nomine Iesu, Tobia filio, latrocinialis agminis principe. Valerianus autem, neque præter madata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnamque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati cōfligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusque socij, veluti pugna non insidijs captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitoque sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neque quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magisque vltum iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsque ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam tota ciuitati propter equorum rapinam infensus esset, indulgit. nam & Agrippam videbat eius oppidi causam trepidare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiusque socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroque die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum vero militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridio latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen & iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemque causam muris pepercit, spondentis

dentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs : aliisque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

EINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroque firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciēs: quod omnis barbarum cupiēs multitudo ad Taricheas conflueret, munitione cōfisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita vt Tiberias sub monte positam. qua lacu non alluebatur vndique muro validissimo, sed minore tamen quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itēmque virium copia communierat: Taricheis verò largitatis eius reliquiae profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri praelio vincerentur, refugerent: simulque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primoque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosque infecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali praelio decertabāt. Audito autem Vespasianus magnā eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie cōgregatam, filium suum cum sexcētis equitibus lectis eō mittit. Qui cū infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse vero equitū plerosque, etiam priusquā subsidia veniret alacres esse videns, cū nonnulli eorū multitudinē Iudæorū formidarent, vnde exaudiri posset constitit: & ,ō Romani, ait, pulchrum est nanque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquā toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi vero, vt etiā pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tēpus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secundis perseverantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse cōspiciens, gaudeo: vereor autē, ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque Iudæi, licet satis sint audaces, mortēque contemnant, incompositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quā exercitus appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus, nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus cōgrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti cōsilio cum vagis neque rectorem habētibus decertabitis: quodque nos hæc virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosæ autem copię plus incommodi ex semetipsis, quā ex hostibus capiunt. Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sœuitia ducunt, quæ rebus secūdis aliquantum valēt, minimis vero offensionibus extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itēmque fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finē vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quā Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriose gestis dignus fuit, ego vero eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum

fuerit, ego vero reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non per-
 duerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi
 credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrum à me discesserit, persua-
 sum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissime presumite, quod
 multo plus mixti hostibus efficiemus, quam si extrinsecus pugnaremus. Postquam
 Titus hæc persecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum
 aduenire cum ccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam mi-
 nueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duo-
 bus milibus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum
 10 propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptum fuerat, circumuenti
 sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in
 hostes, & post eum, cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies oc-
 cupauerat, unde multo etiam plures quam erant apparuerunt. Iudæi vero, licet incur-
 su eorum & disciplina conferriti, paulisper quidem primos sustinere congressus. Per-
 culum autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis pas-
 sim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, ut quisque velocitatis habebat, effugiunt.
 Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu an-
 tecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens,
 20 conficiebat: omnesque ad moenia confugientes præueniens, detorquebat ad campum,
 donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba
 dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bel-
 lum gestum, maximeque quod male pugnatum fuerat, non placebat. sed populus
 aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat,
 veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus ex-
 clamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos,
 suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant:
 habemus ciuitatem, si modo properamus. Verumtamen cum velocitate animis opus
 est. nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. non solum autem hostium con-
 cordiam, quos cito necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præ-
 30 uenire debemus: ut præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciui-
 tate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per
 eum properè ciuitatem ingreditur, quæ cæteri consecuti sunt. pavor autem eius auda-
 ciae murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, ne-
 mo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij vero
 decurrentes ad lacum, in manus hostium contra venientium incidebant. mactaban-
 tur autem alij cum scaphas scanderent, itemque alij, cum iam prouectas assequi natan-
 do conarentur: plurimæque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum qui-
 dem resistentium, qui non effugissent: indigenarum vero sine pugna, quoniam spes
 eos fœderis, & conscientia quod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat,
 40 donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requie-
 uit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitatem captam viderunt, quam longissime ab
 hostibus recesserunt. Titus vero missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille
 compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine
 (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuita-
 tem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemque euaderet. postero au-
 tem die cum descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari
 iussit. quæ tam materiarum quam artificum multitudine mature contextæ sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

50 **L**ACUS autem Genesar quidem à terra continente appellatur: xl. vero
 stadiis in latitudine patens, centumque in longitudine aquæ dulcis est atque
 potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in
 littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad haurien-
 dum. & fluuius quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quam lacus diffu-
 sio patitur, manet: æstiuusque noctibus eius aquæ sub diuo perflata, nequaquam æstibus
 cedunt:

cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediùsque fluuio Iordane secatur. Cæterum Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quæ in Trachonitidem ascēditur ad cxx. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longe à via. Et proprie quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferēs. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cùmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is nanque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidē pulchritudo Panij, regis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesār lacum medium transmensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesār vero lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbuſtum, totamque plantis consecuere cultores. cœli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiā palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & olæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentia hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnū conueniant inter se reputantia, anniq; temporum contentione bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solū nutrit præter opinionē poma varia, sed etiam seruat, egregia quidē, & quodammodo regalia. Vuas sanè & caricas sine intermissione decē mensibus suggerit, cæteros vero fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexādri-
no generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Tarichearum excidium.

Cap. XIX.

VESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quantā in eos qui lacu effugerant satis esset, vnā prouehitur. Ille autem neque compulsi ad terram euadendi facultatē habebant, infestis omnibus, neq; nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paræ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis veherētur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebāt, aut quominus etiam irritādo feriebant: plus autem ipsis vtroq; modo nocebatur. nec enim saxi quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorū efficiebantur, & si accedere proprius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cùmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis cōtingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauculis capiebāt. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimūque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis confgebantur, multos vero in terram egressos peremerunt Rom. Mixtum autē sanguine, plenumq; cadaueribus cerneret totū lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionē oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solum ille casus miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti.

At

At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorū liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contrāque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpeffuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obrutari: fidēque interposita deditis vim pigebat afferre: verum ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quodque
 10 utile esset, honesto debere præponi, cum vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cūq; illi facile his, quæ cupierant credidissent, & quod iussum fuerat comitari, neq; pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidē cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni trans-
 20 misit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verum & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurēque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem v. idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER III.

Obsidio Gamalensium.

Caput I.

30 VICINQUE autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis detecerant, hi se ad eos postquam Tarichæatæ superati sunt, applicabant: omniāque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui mōtem Itaburium occupant. Cum his autem rebellaret Gamala ciuitas, cōtra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itēque Sogane & Seleucia. Echæ quidem Gaulanitis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta
 40 latum, & l. x. stadiis longum, paludēque suas ad Daphnen vsq; tendentē. Quæ regio cū aliās sit deliciosa, præcipue tamen fontes habet, qui minorē (quem sic appellant) Iordanem alētes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorū difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto mōte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum cōtra decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quod expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias
 50 scinditur. Pars verò qua de monte pender, paululum difficultatem refugit. Verū & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerūt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa æditus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupēsque superior ad profundam pertinens vallem.

bb

Fons

Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamvis autem natura inexpugnabilis esset civitas, tamē etiam Iosephus cum murorum eam ambitu elingueret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Filii autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quā Iotapaton: sed multo pauciores, minusque pugnaces: sitiusque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat civitas, multis in eam, quod esset tutissima, confugientibus. Unde ab Agrippa quoque pramissis ad obsidionem, per menses septem resistere. Vespasianus autem profectus ex Ammanthe, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammanus autem, si quis nomen interpretetur, aque calidae vocantur. Ibi enim calidior di fons est, sanādis corporum vitis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem civitatem, ita ut diximus positam, custodia circumvallare nequibat, quā verō feri posset, excubias collocavit: montemque occupat superiorem, in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra civitatem loco turris erat: ubi & quindecim alioquin, nec non & quinta contra mediam civitatem operabatur, fossas autem decima replevit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumsepta est. Romanos autem ira simul ob regem, sui que metus ad obsidionem protinus incitavit: nullum Iudeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermisum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suam rem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potētissimi) armatos licet metu percussos ordinavere: & quæquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemque alia usus necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad moenia prodixerunt. Et paulisper quidem machinis advenientibus repugnarunt, balistis enim tormentisque percussi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progredirentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, undique ad excelsa civitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per declivia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam evadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæc repleta labebantur, quod potius sustinere non poterant: unaque deiecta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit, incerti enim quid facerent, quamvis subsidere tecta viderēt, tamen eò conuolabant, atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis multabantur. Plurimi autem pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaque incommoda negligentes magis instabant: hostesque in sua tecta urgendo compellebant, qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis de super missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. castrorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergaque dantibus ne fuga quidem facilis erat, viarum namque ignorantia, & caligine pulveris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sævissimo dolore percussus, cum super militem ruere civitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, etiam paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum

& cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum praelio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc auditum (nam
10 & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusque matris ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quodque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiusque rei magis eos pudere, quod solum ducem in periculis reliquissent, consolandus putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicę pependisse fortunæ. Atque, ut iam tantum esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille
20 vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infelicitate gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quamquã ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Quia in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestrae temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Incōsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiâque perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensionis irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisque de sua manu solatium querat. ita enim fiet, ut & amissos vlciscamur, & in eos à quibus percepti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æque ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificęq; prouenerat. mox autem repurantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minime possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quàm integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construendis aggeres, iterumque tentantibus irruptionem, multi
40 ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

Cap. II.

50 **V**ESPASIANVS autem inter curas obsidionis, succissuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidē xxx. stadiis confurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planities patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem mōtis ratio nulla

b b 2 erat

erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissime cum his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illique tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, vt incautum aggredierentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburiò relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quòd eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

*Excidium Gamale.**Cap. III.*

10

P v d Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secūdo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimā præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occulte suffoderent: cū apppositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquā adire, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitòque turris cum magno fragore decedit, vnaque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multoque euadere ausos, peremere Romani: in 20 ter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pavor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tūcque Chares ægrotus & iacens defecit, cū timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in ciuitatem introiuit. eoque prætergresso, vigilēs quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij 30 Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: perque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum æditus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cū ipsos in excelsō loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obli- 40 qua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiā flatus possent, eum nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes, in omnes autem vehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filia: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatz sunt autem, quòd excidij tempore 50 Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Giscala

*Giscala à Tito capitur.**Cap. IIII.*

AMQVE solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum:
 cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agrico-
 læ, spemque suam semper in fructibus collocauerant. non parue au-
 tem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiã
 nonnulli ciuium laborabãt. Hos autem ad defectionem impellebat
 atque conflabat Leuitæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo ve-
 neficus & fallax, variusque moribus, & immoderata sperare promptius, miroque mo-
 do quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi potetiz
 10 causâ bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorû causâ po-
 pulus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum
 in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus
 mille, decimam verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus
 Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuira-
 tum copiis: eorûmque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse
 refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat,
 quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugif-
 sent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemque murorum eius constru-
 ctio, nõ minimam ei sollicitudinem comparabat: cum virorum spiritum & audaciam,
 20 & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, velut athletas,
 ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam
 accesserat) aggreffione capi facilis videbatur: sciens tamẽ quæ ea vi capta, passim à mi-
 litibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multi-
 tudinem etiam ipse sine vlllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione ma-
 gis subigere ciuitatem volebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique per-
 ditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis,
 illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppi-
 da vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum
 dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam
 30 succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis im-
 possibilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque
 dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, mœ-
 nia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese osten-
 tarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò
 respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupa-
 uerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum
 quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se condiciones ait, & aut
 persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem lu-
 dæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace cõue-
 40 nire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierum se-
 ptem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogeret, piaculum
 commissuros, ipsûmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidan-
 dum, quod vnus noctis spacium propter fugæ consilium cepit: præsertim cum id
 obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in-
 re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, le-
 gem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro-
 septimi diei religione, quãtum pro sua salute sollicitus. verebatur autem, ne statim ca-
 pta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Ve-
 rum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioanem saluum esse cupientis,
 50 factum est; vt non solum induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in
 superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydæssam, qui mediterraneus est Tyriorum
 vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Roma-
 norum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solum his quos circa
 se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hieroso-
 lymam

lymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propior se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Misericordie autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsum seruarent inclamantis: eoque confugerent, vnde pro remanentibus etiá si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberaffet, acclamabant: simulque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuerit, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumperet, minitendo magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiae fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidii tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compesceret, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium.

Cap. V.

AP V D Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus, & circa singulos, qui vnà confugerat, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autem seruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitate significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incaute pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamè excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intellexerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocri populum perturbatio tenuit, magnūque id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum, quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescerebat. singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens. propriasque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiens, quòd etiam si pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem duceret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam coeperat. Titus enim à Gischala Cæsareā, Vespasianus autem à Cæsareā Iamnam

Iamnam & Azotum profectus, vtrunque subegit: impositisque illic præfidiis, reuertebatur, maximam ducēs eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autē ciuitates tumultus bellūmq; intestinum exagitabat: quantūmq; à Rom. respirassent, in semetipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sua contentio: dudūmq; discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniēs, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidē apud omnes erant: nouitatis autem armorūmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atq; audacia præstabant. Primo autem indigenarū singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atq; iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabātur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatū verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorū latrocinialium principes, atque in agmen cōflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluenter, adiuumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famemque comparauit: aliique latrones ex agris eō transgressi, ac multo sauioribus quos intus inuenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsq; ad cædes ruebant: non clām, neque per noctem, aut quoslibet homines, verum luce palām nobilissimos quosque adoriēdo. Nam primum Antipam regij generis virum, & adeo potētissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiū Raguelis, regalis similiter vtrunque familiæ, omnesque præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuere contenti, neque tutū arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotū. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eūmq; alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisset, communisque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquā seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autē populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorū socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniā & dignitate præditos, variis machinis fictisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captātes: donec hominum persecutione satiiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibusque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos cōcitato (nanque autor erat Ananus, xuo maximus pontificum, itēmq; sapiētissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorū manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebāt tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentādo enim quanto metu populus teneretur, suāsque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autē fraudi mos antiquus obtēdebatur. nam & olim sorte pontifica-

tum deferri solitum fuisse dicebant, re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaque una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebatur: casusque fors exit homini, per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phanicudâ, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornauere persona: indutumque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresque sacrorum solui grauer ingemebant. Populus autem ¹⁰ hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cætibus exprobrando eius segnitiam, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, uti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vliscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verum tamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minime sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querat? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuiitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis afficere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos, victos nemo adiuit, restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, ⁴⁰ nedum dexteram mouit, Patiemi ergo, patiemi, etiam sancta conculcari videntes? Cumque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerteret inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, sanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super verticem positis, ut videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res: eoque iam calamitatis ventum est, ut misceatur nostri etiam hostis. Non exurgetis o miseri respectisque vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non ultum ibitis in hos, qui vos percussere? Non suas quisque ⁵⁰ recordabitur clades, & ante oculos positus quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet? Perit apud vos (ni fallor) affectionum omnium carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amatores facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in liber-

ratē viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verū commode an contrā incommode non referam, palām quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referūt, cuius iniuria victi sunt. At vero pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium vero spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriā obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorū, aut sacrarū quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam vero in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudei vocētur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis. nam si proprie rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperiatur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes vero intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idēque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc ut vestra negligentia constata sunt, ita nunc magis proficiēs, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore vrentur, & quidem cum apparatu, & si is tempus demus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiā si quod periculum immineat, pro sacris sanis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autē manum, atque sententiā: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciēs iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumque pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabāt, quàm in tanta rerum perturbatione rempub. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotarū cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo simul vniuersi prosiliunt: neque obuius cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis vero constipatis, non erant Zelotarū inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram cōceperant fortiores: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam, quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cūque plurimi fauciarentur, multæ

cædes vtroque fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicumque vulneratus fuisset, in templum ascendebar, sacram humum cruore perfundens, ut solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrando in cōgressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compelleret, vniuersos quidem suos in hostes cōuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoque in murum interiorum fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem ¹⁰ sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua prædiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis plenus, & vehementer dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniâque ²⁰ creta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiae causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnâque ³⁰ deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspitione suis cum consiliis adhibebant: moxque ab iisdem concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ nanque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neue quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignoraret, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed per ⁴⁰ suasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congregentur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores, poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam ⁵⁰ etiam poenitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiae fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutienq

ciens multitudini. externum verò auxilium aperte quidem indicare quod diceretur non audebat. Idumæos autē significabat. utq; principes Zetotarum priuati etiam commoueret, crudelitatis Ananiam arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta. Cap. VII.

ERAM autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quæ consulisset efficere, itēque Zacharias filius Amphicali, uterque a sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq; Anani factio potentia sibi comparanda causa Romanos accederet (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi vero subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusque fore ut omnia paterentur, quam auxiliariū quisquam ista cognosceret aduocari tamen Idumæos placuit. scriptaque breuiter epistola, quod circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autē pro libertate disidentes, in templo obfiderentur: minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, ac vero ciuitatē Romanis ilico subiugandam: pleraque nunciis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi potissimi, & ad persuadendum satis idonei: 20 quodque his rebus esset utilis pedum velocitate præstantes: nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incōdita esset natio, semperq; ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus laeta, minimis quoque perentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quendam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atq; istis nihil deerat alacritatis. uterque autem Ananias vocabatur. Iamque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcurrere gentē, militiamque denunciare coeperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebāt. Congregati autē propē xxm. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioannē & Iacobō Sosæ filiis, 30 & præterea Simone Cathlæ, & Phinea Clusoth filiis. Ananum autē profectio legatorum, itēq; vigiles eius latuit, sed non etiam Idumæorū aduētus hoc enim antē cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congregi, sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo pontificū maximus: Cum multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiam inopinata conspirat. etenim perditissimis hominibus cōtra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocāte vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem cōsensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æquē ac morum 40 cognatio cōcordiam firmat. Nunc vero illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis patrimoniis suis, postquā in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremo in sacrā ciuitatem clam influxere ut latrones, solumq; religiosum immanitate polluerunt scelorum, eosque videas sine metu inter sancta ebrios, & auditate ventris peremptorum spolia consumētes. vestra vero multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quod 50 vos tam cito commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset ut arma pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audistis & prodicionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eoque cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter

aliter contra nos efferare non poterant, quàm vastatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui nos insimulauerint: fidemque in nos veritatis ex rebus communibus, nō ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiā, priusquā circa nos omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidē nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa subiugū missa: mortēque grauiorē afferat turpitudinē, appropinquantē placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autē bello appetitus, postquā pugna cōmissa est, gloriosam mortē vitæ captiui existimo potiorē. Sed utrū nos populi principes aiunt clam misisse aliquē ad Romanos, an etiam totū populum cōmuni suffragio? Siquidē nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quem admodum autē tantam ciuium multitudinē lateferemus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autē, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatē quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occulte extra ciuitatē fierēt? An vero nunc cognouere, quando ausorū poenæ reddendæ sunt? donec autē sine metu fuere, neminem nostrū proditorē suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicū habuit nempe conciliū, nemo aberat cōcioni: idēque manifestior ad vos nuncius factus citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicat. Sed hæc quidē male perituro- 20
& instātes poenas ciuitatē cupientium causationes sunt. Quin etiā si ciuitatē prodi in satis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorū audaciæ vnum malū videtur deesse proditio. Vos autē oportet, quia semel cum armis adestis, primū (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vna nobiscū tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus intra suis gladiis permiscere: denique nobiles viros non inculatos, ex medio raptos foro, primum vinculis cruciarent: deinde non voce neque prece eorū morati, nec tradiderunt. Licet autē vobis non bellī lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, cōiuges in yeste lugubri ac familias peremptorū, & per totam ciuitatē ululatus & fletus. nullus enim non persecutionē expertus est impiorū. Qui ad hoc insaniæ prorupere, ut la- 30
trocinalem audaciā non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugiū elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos cōparatur: & locus toti orbi terræ venerabilis, qui que ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentēsque in sua viscera delectum habere, cum debueritis (ut dixi) quod factum esset optimum ac deceret, nobiscū nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciā vitum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, 40
cognatorum habitu introire ciuitatem: mediōque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputate quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permiscere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si vero neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertiū restat, ut relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrū suspicamini Romanis collocutū, obseruare vobis itinera licet: tūque demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidē Iesus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduerte- 50
bat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse

esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatē: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captæque iubeant pro libertate arma proicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quod indemonstratos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique urbem omnibus alienigenis religionis causâ patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, ut vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiâ hi quos obsidetis læsere, tamque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomēque potentia aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) recte quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quod cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summæque prodicionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudeorum ab Idumæis facta.

Cap. VII.

Is dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum rumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam, quod essent ciuitate prohibiti: & quod Zelotarum vires esse firmas crediderant, erubescerent, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, ut iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, pœnitudinem superabat. Itaque ibidem prope murum temere tabernaculis positus, manendum esse statuere. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventrique violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaque tonitrua, concussaque terræ vasti mugitus: certumque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neque paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militiæ causâ, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem ciuisque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deumque pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebant, scutisque contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectique deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improviso, & quod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causâ turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causâ custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbatur propter Idumæos diligentius custodiri: & ubique adesse Ananum, omnibusque horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato

duce interirent. Namque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murum clanculo veniunt: ferratámque portá, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibát. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoque multum precáribus, qui eos receperant ne despicerét malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. cáptis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idé igitur Idumæis visum est: iámq; in templum per ciuitatem subibant, cum suspensí Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi, confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nōnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisq; armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisq; depositis in questibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum auté auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlularus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamoré geminabant, magisq; horribiles tempestas faciebat omniū voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, proptereaque his qui se excluderant, vt inimicis utebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referétes, vtq; commune sanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelis subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo auté millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamé his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémq; fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuum esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statimq; comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cum præserim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principiū, & ex illo die muros euersos, rémq; publicam Iudæorum petiisse, quo pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impediétes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem compa-
ratione

ratione inferior, sed præstans cæteris: ut putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consulto defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER V.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumque crudelitate.

Caput I.

NANO quidem Iesuchusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotarum quam Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animarum gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolefcetes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissime conspirarent: scruissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis, cumque iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, ut vinctis aliis locus esset. Tanta autem populum pavor occupauerat atque formido, ut ne flere quidè palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occulte clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemeabant, paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exigua verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobiliū periere. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cum illustrium quendam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neque solum fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem, septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto cõuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodque ad Vespasianum proditi-
nis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat, ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebāt. Zacharias autem ubi nullam spem salutis sibi relicta esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem profecutus est, multaque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationemque iudicij sui usque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiā ferunt, & pro eo mori, quam sibi ascribi eius interitum maluere. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiā certiore: eumque statim in subiectā vallem de templo proiiciunt.

Iudices verò, contumeliæ causâ versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulere. cædi enim eorum pepercerat, ut disiecti per ciuitatem, nūcij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant scelèrate fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autè nullum proditiōis indicium. Illos verò, qui tutari eam simulant, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinè cædis incidissent, finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morempatrum destruētibz. Nam etsi portas grauitè ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, 10 pœnas ab his, qui prohibuerat esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vnà verò nocte populum torum penè consumptū. Quarum rerum multos quidem suorum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos saluerant erubescerent. in oculis enim auxiliorum pessima facinora committerent, & iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his tepentur. Debere igitur (quoniam de proditiōe, quæ dicta sunt, calūniam fuisse pœneret, nullusque Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere: malorumque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primum eos, qui erant in 20 custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statimq; relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiire. Euenit autem eorū discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi nō auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorū pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis utebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebāt. Maxime autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu virtutū: vnāq; cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis 30 Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenūq; spiritu, libertatis amator, ut nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidē Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus cōprobat: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autè prius interminati, quòd humum ei quàm desiderabat concessuri nō essent, mox etiā mortem intulere. Qui tamē cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famemq; præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaq; vniuersa confirmavit apud impios Deus, & quid iustissimū esset effecit, ut audaciā suam quàm primum experirètur inter se dissidentes. 40 Niger quidem occisus, quæ habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitū excogitabatur occisio. Nāq; alij quòd iam dudum aliis ciuibz restitissent, interficiebātur: qui verò nihil offenderat, pacis tēpore subitas causas excipiebant. Et qui omnino libere eos nō adissent, pro contēptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebātur: vnāq; maximorū criminū & mediocrium pœna, mors erat. neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Cap. I I.

OMANI autem omnes ad ciuitatem animos intēdebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ providentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo: quàm secum quid esset

esset utile reputare. Nam si statim ciuitatem aggredieretur, ipsos causam hostibus fore concordiae, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocatu-
 10 rous. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsos disponere, qui sine labore Iudaeos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam codonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus colligere. Si quis autem putauerit victoriae gloriam sine praelio fieri vilio-
 20 rem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu praeclaris esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Praeterea non id esse tempus, ut maturae occupanda videatur victoriae claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudaeos operam dare, atque ideo moras differetibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sine dos esse, qui semet ab-
 30 sumerent: siue facti gloria clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiae fuisse victoriam. Haec Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cupe-
 40 ret, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui vero per omnes vias coaceruabantur innumeri, multique etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire praoptabant. nam spe sepulturae in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturae iura disturbare pepigissent, suaeque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita
 50 sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminabat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri praestitisset: & ut breuiter dicam, nulla tam bona, quam misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque iritabantur noxii, quae miseranda vidissent, a viuis in mortuos, a mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitis
 60 statuta maiorum, etiam quae de patria olim praedicta fuerant, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, sanumque Dei propriae manus ante violassent. Quibus Zelotae, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se praebuerunt.

De Gadarensium deditione & strage.

Cap. III.

T Ioannes iam dudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suamque iubendo imperiosius, quod solus dominari cupe-
 70 ret non latebat, eique sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirum enim erat oratione atque fallacia persuadere quae vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potius ascribi quam omnibus. Ad haec quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, et si magna pars eum contrariae factionis reliquerat. apud quos etiam liuor non nihil valebat, graue putantes, ut paulo ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, delictis
 80 posse:

posse: occasionemque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quiduis pati decreuerat, quam sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihilque aut parum agebatur, si quando armis praelium laceſcebant. in populum verò vel maxime contentionem ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, itémque ſeditionis, eorũ comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis ſedibus patriis ad alienigenas profugiebāt, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant, aſſequebātur. Quartũ verò præterea 10
malum commotum eſt gēis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat validiſſimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandiſque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant, qui vocātur ſicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorũ exercitum otioſum eſſe viderēt, apud Hieroſolymam verò Iudæos dominatione atque diſcordia ſeceſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam ſalutis, qua ex Ægyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſolenniter celebratur) nocte deceptis, qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſere: vbi pugna quidem Iudæos ante præuentos atque diſperſos, quàm arma caperent ſiue concurrerent, ciuitate pepulere. eos verò, qui in fuga defe- 20
cerunt, mulieres videlicet ac pueros, ſuprà ſeptingentos interfecerunt. ædibùſque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidem omnes circum caſtellum vicos, totamque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebant. Ac veluti in corpore, ſi quando principale membrũ tumor afficit, omnia pariter agrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam, etiam qui foris erant nequiſſimi prædarum inuenere licetiam. Singuli verò vicis propriis dilaſceratis, deinde in ſolitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinialis conſpiratio, in templa & oppida fe- 30
rebantur. Et ſequebatur quidem, vt in bello fieri ſolet, ab his eos male affici quos petiſſent. verum præueniebatur ultio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hieroſolymis præcellentiſſima ciuitate interiret. Hæc Veſpaſiano à tranſugis indicabantur. nam licet omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur, & cùm quis ad eos acceſſiſſet interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clam profugerent: ducemque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reſeruati populi reliquias hortarentur. multos enim, quòd bene Romanis vellent, petiſſe, multos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autẽ iam tum miſerans eorum calamitates, propius ad eos velut Hieroſolymã obſeſſurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obſidione liberaret: ſpe autẽ ante reliqua ſubigēdi: nullumque impedimentũ extrinſe- 40
cus obſidioni relinquendi. Cũ igitur veniſſet in Gadara, tranſamnanę regionis metropolim validiſſimã, mēſis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignoratibus ſeditioſis, legatos ad eũ de traditione miſerant, tam pacis deſiderio quàm ſuis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationẽ inimici nesciebant, niſi quòd Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatẽ quidẽ ſe retinere poſſe deſperabant, quòd & iſteſtinis inimicis numero inferiores erāt, neq; procul abeſſe videbāt à ciuitate Romanos. ſi verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere, nullaq; à noxiis pœna repetita, non honeſtum ſibi putabant. Itaq; Doleſum cõprehenſum (nanq; iſ nō dignitate ſolum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, ſed etiã legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracũdia mor- 50
tuo verberato, extra ciuitatẽ dilapſi ſunt. Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarenſiũ populus Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextas ab eo accepit: equitumq; & peditũ præſidia contra fugitiuorũ excuſus. muros enim prius quàm id Romani peterent, ipſi deſtruxerāt: vt eo ſibi fides eſſet, quòd pacem

cem diligeret, si bellum gerere ne volentes quidem posse videretur. Vespasianus autem misso Placido cum d. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquā equites repente à tergo insequentes videre, priusquam in manus veniret, in vicum quendam, cui nomē est Bethenabro, se recepere. vbi reperta non paucorum iuuenū multitudine, hīsque partim volentibus, partim vi armatis, temere cōtra Placidum eiūsq; milites profiliunt. Illi autē primo quidem impetu paululum recesserūt, ea simul arte, vt eos à muro longius prouocarent. deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidē ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui vero manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neq; sufficebant acie rumperere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebāt vltro in ferrum, & sternebātur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assidueq; prætercurrēs ea parte, cedentēque reflectens, vnā etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: hīsque proximos interficiebat. metu vero longe fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnā cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penē cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antē præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrime oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores vero fugam petebant. domus vero à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui vero inde euaserāt, totam secum illam regionē ad fugam incitarūt: & extollendo proprias calamitates in maius, totūque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndiq; commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserūt. hæc enim etiā tunc eorum spem salutis fouebat, quod esset valida & populosa. Placidus vero equitibus, rebūque ante prospere gestis fretus eos insequēbatur: & vsque ad Iordanē quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem vero ad flumē coactam multitudinē, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaq; necessitas eos ad pugnā compulit, quod fugæ locum non haberent: prætentique ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cum vim sustinere non possent, in Iordanē sponte defilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itēque camelorum & bouum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamen seipso visum est: non solum quod eam totam regionem quā fugerant, cæde repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna vsus, in vicos proximos & municipia cōrendit, captisq; Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibūque ad lacum Asphaltitē vsque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis celsit, & vbique omnia vsque ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntine. Cap. XXXIIII.

DVM hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex vnā cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum vero ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarūt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cum si partes Orientis ante pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant

rant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemque subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cum sese vtraque tradidisset, constitutus illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatōque ad metropolim earum aditu, castra muro circundat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plusquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactaque inde cætera multitudo, non paruum militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militem iungit, cunctis illic deuietis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus. à Septentrionali enim regione vsque ad Scythopolitanos agros: à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extēditur. totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulide ac Septentrionali regione, prolixius autem in meridiem vsque ad Bacra, quæ Petram determinat Arabiæ ciuitatē. In hoc est etiā Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltidem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem vero centum & viginti; mediūque ab Iordane diuiditur. Sunt autē illic duo lacus, Asphaltites & Tiberien-sis natura contrarij. nanque alter falsus ac sterilis est, Tiberien-sis vulgo dulcis & fecundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incēditur, & vitioso opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmarum quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autem, quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam vero Hiericho largissimus fons est, rigandisque aruis vberimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontē aliquando ferunt non solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea vero mansueuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo prop̄icta: qui, Helix notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichūtinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquā misit. Iuxta deinde ad cælum dexteram tendēs, fontique inuergens blanda libamina ipsum quidem precabatur vt fluentia leniret, ac dulciores aquarū venas aperiret: Deum vero vt fecundioribus auris flumina temperaret orabat: tamq; vbertatem fructuum quàm succulsionē prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontē immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fecunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, lapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamē quàm cæteri fontes spaciū rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumque irriguarum genera, tam sapore quàm nominibus varia: quarum pinguisimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle

melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. itémq; cyprum & myrobalanum gignit: ut qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis læta, & aëris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat. virésque suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet. aqua tamē, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigescit, naturamque contrariam aëri sumit. hyemæ vero contepescit, eaque mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis c. l. stadiis, & ab Iordane stadiis l. x. totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilior, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.

*Lacus Asphaltites.**Cap. V.*

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim falsus quidem ac sterilis est: nimia vero leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Denique Vespasianus, qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdam natandi incios, vinctis post terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus asimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi reli-gata scapha, pender à cumulo, donec mēstruē mulieris atque vrina soluatur. Est autem vtile non modò ad compagines nauium, sed ad corporū etiam curationē multis remediis admiscetur. longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim quidē tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autē omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorū quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium vero manibus in fumum dissoluuntur & cinerē. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

*Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Orthonis.**Cap. VI.*

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtroque auxiliarium pariter ac Romanorū præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium equitatus ei parte multisque peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erāt, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potētium & interitus infirmorum: quòdque occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos vero, qui etiam tunc à Romanis dissidebant, vndique ciuitate vallatā cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copiis in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa republica: quòdque horum captus insidiis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanū

fugerit, ibique semet occiderit, & quòd multo pòst tempore, qui eum deposuerant, pœnas dederint: bellumque per Galliam quo pacto desierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquã humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, militesque suos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumque civile sedauerint: hæc omnia recusavi narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisâ pendeat historia, summam singula designavi. Igitur Vespasianus primo quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectâs quónam vergeret imperium post Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priusquam ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & ut de Iudæis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbã. Sed dum Achaïam, quòd hyems erat longis nauibus præteruehantur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses tempus gubernauit. Agrippa vero nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus vero diuino quodã impulsu, ex Achaia ad Syriã nauigat, & mature inde Cæsareã venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

Cap. V I I.

NTEREA tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciâque præstantior. ob quam ex Acrabatenâ quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occupant. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitteret, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui ubique fuerunt nequissimos congregauit. Iamque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosque potentium vis eius & prospere gesta sollicitabat. nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem usque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas vero paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multasque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. milibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter ficiariorum qui Massadæ versabantur incursum, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi vero domum regressi sunt. Non multo

autem

autem post, Simon cum maioribus copiis eorū fines petebat : castrisque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longe aberat, de sociis suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum : quem quidem sine mora susceperunt custodes, causæ nescij cur venisset. mox autē de traditione prolocutum, strictis gladiis persequiebantur : donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congredieretur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus ē rectoribus, cogitans prodicionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico
10 tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit : primūque se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide quod semper ei carissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operā pollicetur. Ob quas res humanissime apud Simonem cœnatus, amplissimisque promissis animatus, ubi ad suos rediit, primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatimque multitudine vniuersā perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, eiq; sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pavor autem occupat vniuersam multitudinem, ac prius
20 quam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon vero præter opinionem sine sanguine Idumæam introiit : primūque aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecēti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquā Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos : quorum etiam nunc monumēta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare.
30 Hinc totā Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebātur, ut his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quā Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat : & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo debebant : perque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus ut ne signum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello cōfligere per
40 timere : insidiis vero per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorūq; præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuo nanque sperabant, armis eum depositis pro vxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cūque ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam, deniq; oleorum sarmentorūque causa progressos ē porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem : ut animi indignatione id solum abesse videretur, quod non etiam vinceretur corporibus mortuorum. multos autem abscisis manibus dimittebat in ciuitatem, vna perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à
50 nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi cito sibi redderent coniugem suam, muro-perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mādatis nō modò populus, sed etiā Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierē. atq; ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

*De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.**Cap. VIII.*

ON solum autem per Iudæā erat seditio bellūque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nanque Romanorū foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trēsque menses imperium tenuit. Accesserūt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dū interea Vespasianus quinto die Iūni mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quo primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat, multos vero tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum vero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum vero ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

*De Simonis gestis contra Zelotas.**Cap. IX.*

IMON autem ubi vxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymā compulit plerosque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simon Romanis terribior: intus Zelotarū vtrisque sæuiore: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Infatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum persecratio. Cædes autem virorum & foeminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædæque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptique crines, ac foeminarum veste induti, lorique vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatēque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dexteras ad cædem promptas habebant: delicatōque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quique intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via trāsire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorū dissidebant: separatique ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiae quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimūt, cæterosque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà vero irrupere Idumæi, atque inde Zelotis in sanum pulsus, Ioannis pecunias prædabantur, in aula enim supradieta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum

templum fugerant aggregati sunt: eosque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metendus erat, cum pugna plus possent, quam confidentia, ne de templo nocte subreperent, seque pariter occiderent, atque oppidum concremarēt. Itaque collecti cum pontificibus deliberabant, quoniam pacto imperum præcauerent. Sed profecto Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam ut Ioannem deicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur, missoque Matthia pontifice, rogant Simonem, ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatore erant, etiam qui

10 Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ de siderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quam eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simō cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autē in porticibus, perque propugnacula stantes impetum propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi faucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoque

20 iustus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque vesperi, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetum mouebatur, cum suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos

30 pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap. X.

PER idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argenti que stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conatentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem

40 tem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolo autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plūsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui

50 ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe questus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio, cui si hanc amiserint, quam iustiorē, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum de-

d d clarassent

clarassent ipsi praeferrent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populūve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae viribus, Titum. ex amborum enim aetate quod sit commodum decerpturos. Nō solum autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regūque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partēque Europae extra Vitellij timorem constitutam: atque 10 insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrē atque alium filium: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociarum iri sperabant, alteri verò etiam urbis esset commissae praefectura: quae pars ad imperij principia non parum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eūque ut in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatae autem vitae securitatem, clarioris fortunae periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minita- 20 bantur, nisi viuere vellet, ut dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremo cum his, qui se designauerant minime dissuadere posset accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XI.

VITIANO autem ceterisque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinās procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eaque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deliciendum sperabat. nec enim perpeffurum esse populū fame oppressum. Si- 30 mul etiam duas legiones, quae apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunae. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: & ab Occidente quidem arida Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataraclas. itēque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Aegyptiū pelagus, totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenē, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorū. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque nauibus 40 ascenditur. nanque ulterius progredi, ut supra diximus, cataraclae non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxisque lateribus à directo cursu deflectitur: & laeva quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad c c c. usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quā longissime difficultatem applicandarum nauium praecaveant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractū, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & x x x. stadiis magnus, in quem tam quae defunt illi terrae ad beatitudinem deuehūtur; quā quae superant ex domesticis & indigenis, in totum orbem 50 diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Aegyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atque adiumentum

mentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: utrique autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

10

20

30

PINIONE verò citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciique lætitiā pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniamque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatae, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerūt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiā, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iurataque per ipsum principem sacramenta renunciāns. Vbiq̃ue autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebûsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperiū: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatōque Muriano cum amicis & rectoribus aliis, primū quam strenuus fuisset Iosephus, quantumque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autē diuinas fuisse, & rerū exitus probauisset. Tūque inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset imperiū, vocisque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamque sustineret aduersam: vocatumque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem factō, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus vero, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, vnā cum ferro etiam probro Iosephū solui. erit enim, tāquam nec initio victus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui non recte fuerint victi. Eadem Vespasiano placebant, & quidam interueniēs securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

40

50

ESPASIANVS autem responso legationibus reddito, iustēque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiā venit. Et quoniam primum tenderet cogitās, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiā Mutianum cum multis equitum peditūque copiis, qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitū. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciā) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cōsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditiōe deliberebat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cūque se multitudine superatum iri sciant, voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem

dd 2

præsentia

præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisque gladiis, Cæcinnam obruncare voluerunt. fecissentque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinerunt, victum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebat. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosque cum armis in defectores ducit. illi autē instructi ad prælium, paulisper quidem resisterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerūt. Primus autē comitatus equitibus cursus eorū præuertit: & ante ciuitatē circumclusam pleramque multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periire, totusque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autē vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itēque ab illis, qui templum tenebāt pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. milites autem direptis donariis, templum incendunt. Tūque postero die cum exercitu venit Antonius, eūque Vitellij milites excipiunt: & trifario commissio intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut assollet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varioque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, ut opinor, eius luxuria minime sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorū supra l. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduētum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem prædicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cap. XIIII.

40
CUM autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. cūque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebūque pop. Rom. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidē exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam mature componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloque flumine post Mendesiū tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autē milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnāque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posterōque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduertiuntur indigenæ.

indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER VI.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Caput I.

I T V S quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitū decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnā cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponēte, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. quod vt in malis optimū quis dixerit, factūque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populū dominatio, quæ auctor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos cre-

uerit, diligenter superius declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatōque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant imperus, & missilium iactus, torūque polluebatur cædibus templum. Filius autem

Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusque socios adoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantōque vincebatur, eò quòd Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumque tormentis: quibus non solum bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium petimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspitione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcisiua seditionis opera consumeantur. Missilia nanque machinarum vi ad aram vsque templūque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante

ipsas hostias procubuerunt: aramque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscabantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuerforum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ sanum ciuili bello tugulum constitueras: poteris autem deuo fieri, pòteris; si vnquam vastatoré tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trisariam insidiatoribus, Eleazarus quidē eiusque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Quī verò huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus irruerat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniumque vterisilium incendebat: idēque hoc illo regrediente, Simon inscutus agebat: veluti consulto pro Romanis omnia contumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant preparata, suarūque virium nervos abscinderent. Denique contigit vnā exuti omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minime quiuissent, nisi eam sibimet comparuissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externūque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactiois aut fugæ spes cupiētibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentēque latronū principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis vita dignis cōcordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor pèrpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidē lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vultus: atque obmutescēte dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerētia viuis apud domesticos erat, neq; mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quod de se quisq; desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cer-
 nerent, immanius sauebant: semperque aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo vt etiam sacris matris ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itēque pontificibus placuisset, idque xx cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sedis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalem admotas, quæ solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem
 tres

tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecimæ, quæ olim cum Cestio male pugnaverant, quæq; licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiã memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictã properabat. Harũ quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimã vero ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoq; auxilia plura quàm dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletũ est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiã, ex his qui cum Tito accesserant. duo nanque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simulque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptũ administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; confusor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

Cap. II.

ROGREDIENTEM vero in hostilem terram Titum, antecedeabant regia omniãque auxilia, post eos viarum stratores, castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi vero ante machinas ibant, & secundũ illos vnã cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium vero nouissimi mercenarij, eorumque custodes coactores agminis. Procedens autem deceter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præfidiis tenebatur. Ibi autem vnã moratus vespem, mane inde proficiscitur: peractaque diei mansione: castra ponit in loco quẽ Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidẽ per viam quæ ad murũ duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi vero itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitũ duxit, infiniti subito profiliunt, quã Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentũ Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atq; alios quidem etiã tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerũt. Titum vero cum paucis separant. Ille autem vltra quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multisque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum pleriq; imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebãt. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciẽs spem salutis, flectit equum: & vt se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque galea, neq; thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, vt dixi, processerat) nullum in eius corpus delatũ est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio vero semper à lateribus instantes dirimens, multosque ante ora subuertẽs, super cadentes agebat equum. Illorũ autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, vt eum aggredierentur, cohortatio: fugaque & discessio repentina, quocunq; diuerneret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderẽtur, adiunxerant. vnã enim erat vnicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorũ ex nimis pertinacibus, alter cum equo

percussus est: altero vero deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus vero cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressionem primam superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit magnamque his in posterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes. Cap. III.

CÆSAR autem postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadiis VII. ibique duabus legionibus simul, quintæ legioni vero retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cæpto edificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elzon, contra ciuitatem ab Oriente situs est, altaque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem vero sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens retinuit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se iniungere concordiam rationemque inuicem requirebant, quidnam expectaret, quidue perpessi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: bellumque tanta se fundente licetia, tanquam spectatores bonorum operum sibi que utilium residerent mœnibus clausis, remissisque armis ac manibus. In nosmetipsos profecto, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus. Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisque armis, subito in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maxime vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto, confestim alij recessere: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbatur, quod secunda fortuna vterentur. Romani autem maxime ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. unde tunc quoque præuenti aggressionem cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant: Semper vero excursionem gliscente magis magisque turbati, postremo castris pulsi sunt: totaque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc mature sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures vero sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad mediū diem ita bellatum est. Paulò autem post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio locatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cumque speculator quem in muro posuerat, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu profiliit, ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuo dissipati, pulsi que in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius

tius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verum & belli & orbis dominus esset: néue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidē simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autē & viribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugere: sed in vtrunq; latus ab eo declinantes, rursus fugientes insequabantur. quos tamē aggressus à latere, ipsorum quoq; impetum præpediebat. Dum hæc agitur, etiam illos qui superiora castra muniabant, vbi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicatum excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum vero in fugam versum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquā Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur: donec quidam cum in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quòd Cæsarem deseruissent, toris viribus in Iudæos vrebantur, & semel impulsos vrgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cumq; Romani plus possent, eo quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse vero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIII.

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiēs, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latētib; instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autē postquam intrauere, vestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna vero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ vero sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarū custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus consererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumq; antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortē. Sed qui atrocitate magna innocentēs afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium vero exercitum iussit totum quod erat vsq; muros spacium cōplanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletū est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

De Iudeorum dolo in Romanorum milites.

Cap. V.

IS deniq; diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij vero per

dd s muros

muros dispositi, populūmq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, scedūsque poscebant: portasque se patefacturos esse pollicētes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnā etiā contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illique se vi percurrere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cūque ad Rom. scēpiissimē ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verum hæc eorū caliditas, apud milites quidē fide non carebat, sed tanquā hos quidem in manibus haberent paratos ad suppliciū, illos vero ciuitatē sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autē suspecta erat inuitatio, quia rationē non haberet. pridie nanque prouocatos eos ad pactionē per Iosephū, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam vero quidam operibus appositi, 10 raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primo quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequiebantur. qui vero in muro stabant, lapidum his multitudinē, omnigenūmq; telorū simul infundunt: adeo vt multos quidem necarent, plurimos vero fauciarēt. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retro violēter instantibus. & præter hoc pudor quod rectores peccauerant, itēmq; metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos à quibds circumuenti fuerant repulere. quos tamē recedētes vsq; ad Helenæ monumentū, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pel- 20 lectos: scutāq; alte sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autē interminatio principū, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & insidias componēdo, eorūmq; dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicē beneuoli ac fideles: Romani vero, quibus ob disciplinā & consuetudinē obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrā peccāt, & intemperantia manūū debellantur: quod omnium est pessimum, præsentē Cæsare, sine rectore dimicantes. Certe, inquit, plurimū ingemiscēt militiæ leges, plurimū pater, cū hoc vulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunquā isto modo peccarit. leges autē, si cum in eos qui minimū quid præter ordinē mouerint, morte vindicent, nunc 30 totum desertorē exercitum videant. Modo autē scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiā vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidē abiecerūt animos, quasi iamiamq; iuste morituri: circumfusæ vero legiones Titū pro commilitonibus obsecrabant: paucorūmq; temeritatē condonari cūctorū obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatū præsens, futuræ cōpensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. nanque vnus hominis animaduersionē vsq; ad factū promouendā putabat, multitudinis vero ad veniā. Militibus quidem reconciliatus est, multū monens vt post hæc prudentius agerent. ipse vero, quemadmodū Iudæorū vlcisceretur insidias, cogitabat. interuallo autem quod 40 vsq; ad muros ciuitatis erat, per quatrīduū cœquato, sarcinas aliāmq; multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à Septētrionali tractu in occiduum septēplici ordine cōtra murū prætendit, peditibus in frōte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisq; inter vtrosq; sagittariis. Excursum autē Iudæorū tanto præsidio præclusis, impedimenta triū legionū, itēmq; alia multitudo sine timore transit. Ipse quidem Titus cū propē duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psēphinos, castra ponit: ad quā muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duū stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum.

Cap. VI.

IVITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā vallibus inuiis cingebatur. ex ea nanque parte, vnus muri habebat ambitū. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente

ueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniā tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autē forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatē, & vndiq; decliuus est. Contra hunc autē tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verum postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallē aggeribus repleuerunt, ut templo coniungeret ciuitatē, & Acræ altitudinē cæsam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoque sanū supereminens cerneretur. Vallis autē quæ Tyropæon appellatur, qua
10 diximus superioris ciuitatis collē dirimi ab inferiori, vsq; ad Siloam pertinet. ita enim fontē, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autē ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinq; obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterāt. Trium vero murorū vetustissimus quidem, propter valles imminentēq; his desuper collē quo erat cōditus, facile capi non poterat. ad hoc autē quod loco præstabat, etiam firmissime structus erat, Dauid & Salomonis, aliorūq; interea regū largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ cōiunctus, in occiduā templi porticum desinebat. parte autē altera ad Occidentē ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descēdens in Essenorū portam: deinde supra fontē Siloam in meridie flexus, atq; inde rursus in Orientē versus, qua stagnum Salomonis est, & vsq;
20 ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cū Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autē murus, à porta quidem habebat initiū, quam Genath appellabāt. hæc autē fuerat muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascēdebat. Tercio muro turris Hippicos principiū dabat: vnde ad Boreæ tractū pertinens, deinde ad Psēphinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita fledebatur contra Fullonis quod dicitur monumentū. cum vetere autē ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partē ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cū esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia
30 serpebat: templiq; Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antonia, fossis autē altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antonia fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiā fossæ altitudo plurimū turribus celsitudinis adiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autē partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murū quidem ita ut prædiximus inchoarat. veritus autē Claudiū Cæsarem, ne magnificentiam cōstructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem
40 traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros ut cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem, lata contexebantur: quæ neque ferro facile suffodi possent, neq; machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur. profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificētia qui ædificium aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiā Iudæorū studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat: totaq; altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. Murū autem supereminabant turres, viginti quidē cubitis in latitudinem, viginti vero in altitudinē, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat templo deterior. post altitudinē vero
50 turris solidam, viginti cubitis elatā, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarūq; pluuiarum receptacula, & tortuosi latiq; singularū ascensus. Eiusmodi quidē turres nonaginta tertius murus habebat: earū autem interualla cubitos ducentenos. medius vero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spaciū triginta tribus stadiis finiebat. Cū autē totus admirabilis

bilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentemq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nanq; per Lxx. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsq; ad mare, itemq; ad vltima finiu Hebræorum. Erat autē octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatē, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiā propriis affectibus indulgebat: personisque tribus carissimis, quarū nominibus turres appellauit, fratri & amico, cōiugi memoriā dedicādo: huic quidē, vt dixi, amoris causa perēptæ, iis autē bello amissis, cū fortiter decertassent. Hippicos quidē turris, amici vocabulo dicta, 10 quatuor angulis erat. Singulæ autē xxv. cubitos in latitudine itemq; longitudine habebant, & excelssæ xxx. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatē vero saxiq; adunatā compaginē puteus xx. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, xxv. cubitis alta, inque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula vero ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secūda vero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquē lata fuerat ac lōga, cubitis quadragenis: per totidem autē cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itemque propugnaculis septa. In media vero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & bal- 20 neas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisque erat ornata, cū omnis eius celsitudo propē ad xc. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu vero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia vero turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx. cubitos facta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisque ornatiores diuersoria sustinebat: cū id proprium, seq; dignum esse rex putauisset, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quā quæ virorū nominibus vocitatz sunt: sicut illæ hac munitiores erāt, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per Lv. cubitos erigebatur. Sed quanquā 30 tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erāt sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelsō loco fuerat cōditus, & ipsius collis velut quidam vertex alius propē ad xxx. cubitos eminebat, supra quē turres positæ multū sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidū magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verū secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decē, ac per v. altis erant ædificatz, quæ ita inter se copulata erāt, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autē manibus artificū in faciem angulosq; formata, vt nusquā iunctura cōpaginis apparet. His autē in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte su- 40 perari poterat: sed tota quidē muro per xxx. cubitos edito cincta erat. æqualis autē distantiz turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorū receptaculis & cœnaculis lectorum centū capacibus. Inenarrabilis autē fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabiū & ornamentorū claritudine mirabilia. membrorū etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenāq; omnia supellectilis, cū pleraq; in singulis ex auro essent, atq; argento. adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ, columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cū essent vtique viridariis syluisque variata, tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorū æneorū plenas, quibus aqua effundebatur multasque turres mansuetarum circum 50 laticeas columbatū. Sed enim neq; pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatū, referens, quātas res latrocinalis flamma consumpserit. nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprā memoraui in principio dissensionis, & ab Antonia quidē omnia corripuit ignis: transiit autem

autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque arcæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quod vndique præceps erat atque decliuus. Cùm autem rex Salomon, qui etiam tēplum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset, vna porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo cœquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula cōsumpta sunt, omnesque thesauri fa-

10 cri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimū fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamē omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi cœquarent, Saxa verò quadragenū cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quòdque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile videbatur. Tātis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicens cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorū naturalis magnificentia, quòdque ligno rasili erant, apteque cohærebant, operæ precium

20 spectantibus, exhibebat: nullòque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnisque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia cōcludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratū: quā verò ad secundū templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniz præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctū enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascēdebatur à primo: quadratūque sursum erat, & proprio muro circumdatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in al-

30 tiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessario namque proprius locus, religionis causā mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse videbatur. Contra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septētrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim trāsire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Parebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causā venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extru-

40 ctus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant, Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenū cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatūque magnificentiore: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Ale-

c c xander.

xander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenum cubitorum producebantur. Prima verò eius porta LXX. cubitis alta erat, & XXV. lata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latèque patens significabat. erantque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pèrque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa XL. cubitos esset, ac XX. transversa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humiliter videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat L. cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem L. cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad XL. cubitos aulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoque seruire. Intima verò templi pars, XX. cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL. cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cum in solo XL. cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contententium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo XLV. cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, XV. cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur, sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemque leprosos tota ciuitas arcebat, & sceminis menstrua soluentibus clausa erat. predictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti

casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequerantur: vestibus tantum utebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templumque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maxime verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendeat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malæque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyancinthis: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardoniches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina

20 præferentes. ex altera vero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, saphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa utebatur, illa vero si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionemque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maxime ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiae latitudinem ad descriptionem habebat, diuisam in omnem usum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantum ad usum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia vero palatium. instar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus

40 cingebatur: quarum cætera quinquaginta cubitis erant altæ: quæ vero ad Meridianum Orientalemque angulum sita erat, lxx. cubitis eminebat, ut ex ea totum templum videri posset. Quæ vero porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commcabant, semper namque in ea Ro. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo vero Antonia.

In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate

50 quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

PGNACISSIMA autem maximéque dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem milia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem milium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque milia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sossæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum milia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo milia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, usque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redire. Rursusque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. qui vero eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio ciuitatem, Romani vero seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam vero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuique suggererit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quæ muros aggrediretur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quæ valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius unâ cum Iosepho accessisset: pacemque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinere, excitatur in obsidionem: simulque suburbana militibus vastare permittit. collectaque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant,

fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat utilis. pauci au-
 tem à transfugis docti, male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis ag-
 gerem iacentibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam
 conferebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusq;
 legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipue verò de-
 cimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum ir-
 ruentes, sed etiam super murum stantes advertebantur. nam & singula saxa talenti pon-
 dus æquabant, & ultra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos
 offendisset, sed aliquando posterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant
 à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiam
 10 claritudine prospiciebantur, denique speculatores in turribus præsidentes, prædice-
 bant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur: patria lingua clamantes, filius
 venit, itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, ut illis
 declinantibus lapis irritus interscideret. Proinde Romani excogitant, atramento de-
 colorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosque si-
 mul vnus impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi, aggeris instruen-
 di Romanis copiam dabant, omni verò eos molitione atque audacia, die noctuque
 prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod
 erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desu-
 20 per telis petebantur. Cumque pares intervallo arietes inuenissent, eos applicant: pro-
 priusque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus parti-
 bus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ci-
 uium sublatus est, itémque seditiosos paupor inuasit. Et quia periculum comune vtrif-
 que videbatur, communiter iam repugnare cogitabant. vociferantibus inter se discor-
 diis, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam con-
 cordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspira-
 re. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam
 dedit: idémque & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum,
 ac discordiarum suarum, in vnum corpus coeunt, murumque amplexi, faces inde
 30 quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contraque impulsores arie-
 tum: eosque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cateruatim profilien-
 tes, machinarum tegmina dissipabant: hisque apposis irritantes, peritia quidem pau-
 ca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse
 Titus: & iuxta vtrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem fe-
 rentes, prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus
 faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries com-
 mouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri pe-
 riculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere
 poterat in ruinam. Cū autem ab excursibus paululum quieuisent, obseruato Roma-
 40 nos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbi-
 trarentur, excurrunt omnes quæ turris erat Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus
 iniiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant.
 Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul ab-
 erant conuenere. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: &
 quos prius offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem
 circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere cer-
 tantibus, incertusque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ce-
 ciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisque opera tetigerat, incensaque
 omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique,
 50 præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati
 sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse qui-
 dem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine
 in fugam versa omnes compulit in ciuitatem, eoque modo aggeres liberauit incen-
 dio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, cumque Titus cru-

cisigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Iohannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo perlit: magnūque & Iudæis luctum, & seditiosis mororem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

De casu turris & duorum murorum obtentu,

Cap.

VIII.

NOTE vero quæ secuta est incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenum cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingeni vero somitu facto, metus occupavit exercitum. Conari autem aliquid in deos suspicati, ad arma citabantur, eaque re turba in legionibus ac tumultus erat, cumque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullique interfuerunt hostibus semet ipsos timebant. signūque diligenter singuli à proximis relinerebat, tanquam Iudæi in castra possiderent. Panicōque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo humilio conquinuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorumque tormentis inde retinebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cumque neque euerti propter gravitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum reli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arietem Romanorum, quem Iudæi Nicon vocabant, quod omnia vinceret, quantumvis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod male consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatique plurimi recessere: cum autem Romani, quæ primum murum Nicon pertruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recipere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem civitatis regionem, quam ante Cestius vastauerat. Titus autem notato quæ Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Iohannes quidem, eiusque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Iohannis aditum clauserat, usque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsi que intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaque præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia utrisque infomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce utrique pugnae parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoque modo gratia emereret apud duces suos. maxime vero Simonis eos metus ac reuerentia comovebat, eoque modo illum singuli subiectorum colebāt, ut ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutē hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerāt, crebræque militiæ, exercitationesque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia vero Titus semper ubique præsens. nam & inertia,

tia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, validissima Iudæorū acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinq; missis, quidā Longinus de numero equitū ex acie Rom. progressus, in mediā aciem Iudæorum irruit: hisque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugiētis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autē eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi
 10 quidē negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autē non minus salutis militis, quā victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam vero esse virtutem, si quis prudenter & caute sine proprio incōmodo fortiter faceret, in eā te potius, quā periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

Cap. IX.

ITA QVÆ à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolos, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarū. Hi cum pauidi sub loricis aliquandiu quieuisent, concussa turri surgūt. extentisque manibus
 20 Castor veluti supplex Cæsare implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid vellet eloqui permittit. Cūq; ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturū se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratōq; animo fidem pacis etiā ciuitati daturū. Sed cū ex illis decē Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, cæteri nunquā se Romanis seruituros clamāt, dum mori liberis liceat. Denique illis super hoc ambigentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonē per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de
 30 rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ac pacem hortari cōtradicentes socios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderūt. Titus vero eiusque sociis obstupere tanta eorum pertinacia, cū ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuissent: mirabāturque simul audaciam, & calamitatem miserabātur. Interea Castorem ad natē quidam sagitta percutit. tūmq; ille telum extractum Imperatori ostēdens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verum is neque se iturum, nihil enim sanū supplices cogitare respondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cū vero quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum
 40 aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter vero super eum saxū demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar vero fallaciam reputans, intellexit misericordiā in bello nocere. minūque decipi calliditate sœuitiam: arietisque impulsionebus, iracundia fraudis, veltētius utebatur. Castor autem eiusque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammās in eiusdem missi cuniculos, iterū magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis, intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quod
 50 lanæ venditores erant, fabrique ærarij, vestiūque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autē Iudæos exoratum iri sperans, cū liceret capere facilem discessionem aditum dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DENIQUE postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi nanque petebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque imbelli animo, quod cæteram ciuitatē tenere non posset, has proponere conditiones putabant, mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacēque nominasset, mox interficiendum eum esse¹⁰ minitantes, Romanis qui introiere, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus: alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisque turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hostibus cingeretur: foris autem degentium clausis contubernalibus metuentium, crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarumque scientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbantibus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesque penè qui transierāt, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittariis, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus²⁰ hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiā in illo prælio comprobatus: durauitque tam diu, sagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secundis rebus amentes erant, neque Romanos aufuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiamque serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui duce-³⁰ bant: & solos eos qui pacē non probarent, saluos esse cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduū sustinere fortiter dimicantes. Quarto autē die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed vi coacti, rursus quòd antea refugerunt. ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem statim deposuit: in Meridiana vero per turres præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditioe facienda, & fame obsessorum.

Cap. XI.

TAMQUE tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autē bre-⁴⁰ uissimi temporis eius obsidio: spaciumque consilij seditiosis esse dandum, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas posse sufficere: ipse ocio cōmode utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militibus oportebat alimēta distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autē pro-
latis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaque suburbana per multum spacium auro argentoque lucebāt. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus videbatur. spectantibus enim & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuen-⁵⁰ tibus cerneret, nullamque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat. metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commise-
rant,

rant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebāt. præualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiore ciuitatem captum iri cogitās, & per Antoniam templum, nanque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumētum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebātur: ad Antoniam vero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solum quia de superiore loco pugnabant, verum etiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorū, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Tirus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnā & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliūmq; factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque

20 Iosephus murum circuiens, simulque extra teli iactum stans, vnde exaudiri facilius posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, neue contra hæc fierēt alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manūsque suas ad hoc vsq; cohibere. ipsos vero in his edoctos, cum seruire possent, sponte ad eorum interitū ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis vero infirmiores superesse: Romanorūque vires cognoscerent sustinere non posse, hisq; seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos

30 humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò vero transisse ad eos vndique fortunam, deūque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitā, potentioribus cedere: apud eosque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorū. Idcirco etiam maiores eorum, quanquā multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpeffi fuissent. ipsos vero qua tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem consumi populum,

40 continuo vero etiā bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus asidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte contra famem quoq; arma caperent ac dimicarēt, solique possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiā: dūque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorū causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atq; iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui

50 nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles transiit historias: O miseri, vociferans, vestrorūque auxiliatorū immemores, armis & manibus

cum Romanis bellum geritis; quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idemque Pharaon vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui c c c. & x v i i i. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluitis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum, ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, aurumque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrānis an regibus alienigenis subiaceret, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omni que morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nilī defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc paratibus administrabat, propterea quod omisis armis ac manibus, eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteroque die excitatus Assyrius c l x x v. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitum, ubi per annos l x x. populus exulans, non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est persecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæ precium quod armis paratæ nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiā vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (ut intus gesta prætermittam, neque digne possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, queri mini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitate, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum vero ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nonne indigenarum impietas? Vnde seruire cepimus? Nonne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legesque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Solum & Romanum adduxit

adduxit exercitum. circumdati vero per sex mēses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaq; est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi vero sine dubio coheret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedant. Vos autē quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui cito periere, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiasque atque adulteria, rapinis, cadibus certatis, nouasque maleficiorū excogitastis vias. Sanctum vero templum, factū est omnium
10 receptaculum: & indigenarū manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostrā de suis moribus derogātes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorē speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq; manibus adiutorē vestrū rogatis, Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cum magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia vero Assyrii Romani committunt, vt etiam similem ultionem speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parētibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatem, neq; sancta omnino tangunt. Concedunt autē vobis familias
20 liberas & possessiones tenere, sacrāsque leges saluas manere patiūtur. Insania est profecto, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admoouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irasceretur, quo gēti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius
30 aduentū scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatē fontes adeo defecisse, vt ad vtrunq; aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modo ipsis & iumentis eorū, sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum nos impie nunc, commisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit? Deum vero malis vestris inherere arbitramini, qui etiam occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autē apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniqui-
40 tates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamē habetis. atq; ita nequitia, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspiciate eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammæ adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiore. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltē familiarum vestrarum misere-
50 mini. Versentur in conspectu cuiusq; filij, coniuges, & parentes, quos paulò post aut bellū, aut fames absumpserit, Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater: & coniunx, & familia nō ignobilis, domusq; olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquā hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinē meum. Ipse quoq; mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neq; animos flexerūt, neq; tutā sibi mutationē fore iudicauerūt. Populus vero ad profugiendū cōmotus est, & alij possessionibus suis,

suis, alij rebus carissimis exiguu precio venundatis, aureos, ne latrones eos depre-
 henderent, transglutiebant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre
 habebant vsui necessaria. Titus enim plerosq; per agros, quò vellet quisque pergere,
 dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis care-
 bant, nec Romanis seruibant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pa-
 teret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis de-
 disse, continuo necabatur. Ditiorebus quidem manere etiã sicut profugere, par cau-
 sa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimoniũ quisq; occide-
 batur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorũ, & in dies singulos vtrunq;
 malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes¹⁰
 autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerãt ver-
 berabant: si vero nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidẽ affi-
 ciebant. Habendi autem argumẽto erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis vi-
 ribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis
 esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi vero clãm vniuersa bona sua
 vno frumẽti modio, qui ditiores essent, itẽmque pauperes ordeĩ permutarũt. Inclusi
 deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectũ triticum comedebant.
 panem alij conficiebãt, vt necessitas metũsque monuisset. Et mensa quidẽ nusquam
 apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem
 erat victus, dignũque lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus habe-²⁰
 rent, infirmiores autem iniuriam deplorarẽt, quippe cum fames super omnes clades
 haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum
 est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parẽtibus, & quod miserrimum,
 matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus caris-
 simis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed
 vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui in-
 tus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruebant,
 victũmque iam contusum dentibus, ex gutture penẽ reuocabãt, ipsos faucibus stran-
 gulantes. Pulsabantur autem senes ne cibũ defenderent: lacerabantur mulieres, ea
 quæ haberent in manibus occultantes: nullaque miseratio vel cani erat capitis, vel in-³⁰
 fantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autẽ
 incurrentes anteuenisset, quodque rapturi fuerant deuorasset, tanquã læsi cruentio-
 res erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperi-
 rent: nunc excruciantes genitaliũ vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. hor-
 tendaque etiam auditu quis patiebatur: in vnus panis confessionem, & vt vnum pu-
 gnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim cru-
 dele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiã suam, sexq;
 sibi dierum com meatum præparantes, hisque occurrẽtes, qui per Romanorum cu-
 stodias agrestis oleris herbarũmque gratia colligẽdarum nocte erepissent, cum iam
 se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multũmque supplicatibus, &⁴⁰
 horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorũ, quæ
 cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratũmque videbatur, si spoliati
 non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati vero ac
 diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij insidiarum falso accusati occideban-
 tur, alij quia Romanis proderẽt ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indica-
 bat, quod profugere voluissent. Si vero quem Simon expilasset, eum ad Ioannem re-
 mittebat: & quem Ioannes expilasset, eum Simon excipiebat: sibi que inuicem pro-
 pinabant sanguinẽ popularium, miserorũmq; cadauera partiebantur. Et dominandi
 quidẽ causa erat in vtroq; dissensio, scelerum vero cõcordia. Nam qui ex alienis ma-
 lis partẽ alteri, sibi totũ vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non⁵⁰
 acceperisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Sin-
 gillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam,
 neq; aliam ciuitatẽ vnquam talia perpeffam puto, neq; vllam nationẽ post hominum
 memoriã malicia ferociorem fuisse. Postremò etiã genti Hebræorũ maledicebãt, vt
 minus

minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt, Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hęc tristem admittere victoriam coegere: tardiúsque venientem in templum ignem penè traxere. Deniq; cū hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluere, neque illachrymauere: sed apud Romanos, qui hęc paterentur inuenti sunt. Verū hęc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis & aggeribus combustis.

Cap. XII.

- T** I T ō autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites male afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nōnulli etiam pugnatōres, quibus iā minime praeda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clām enim seditiosis fieri posse sperabāt, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eosque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabātque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehēsi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seroque videbantur supplicare: post pugnam itaq; verberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cū Iudei in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperētur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantāque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquā similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinē quā cepissent. iam spaciū crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Trāsugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erāt popularium prouiores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscidi præcepit, eosque ad Ioannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederētur: saltem nunc desinerent admonens, ne se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tātam & templū, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hęc in muris stantes, & ipsi Cēsari, & patri eius maledicebant, mortēque se contemnere clamabant, eāque seruituti recte præferre, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundūque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros, quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hęc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi, vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famā gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quā fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullū ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnā esset quod Romanos adire pigebat muros, erat enim bellator ipse naturāque promptissimus, tātūque viribus, vt multum peccaret audacia. Cū verò Titus ad hoc subrisisset, laborēque communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cū Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidē pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudeorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis

ff

diutius

diutius pugna certauerant, & ad extremum multi faucij recessere: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexàdri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt, & vnus quidem, qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monumentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes sub fossa intus terra vsq; ad aggeres, Antoniam versùs dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit: illarq; sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimētis, fossa repente subsedit, cumque magno sonitu in eam aggeres decidere. ac primo quidē cum puluere fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet, peresa verò materia qua premebatur, flāma iam clarior apparebat. Et Romanos repētini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægre ferebant, iamq; se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò post, alios etiam aggeres Simon cū sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murū cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garfi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarum ex regalibus famulis Mariānes, cumque his Adiabenus quidā, filius Nabatæi, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hisque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatē apparuere, neq; magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt, aut sublitere: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendere. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm ignis instrumenta corripere. Sublata verò iam flāma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cū his cōserebant, qui flammam extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidē arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiā per flammam eos retinere certabant, & quāuis feruens nacti essent ferrū, tamen arietes non amittere. Hinc autē flamma transit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendiū. Itaq; Romani flamma circumdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedūt. Iudæi verò magis instabant, cum semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autē vsque ad munimenta castrorū prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentiū armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, vt qui loco de qualibet causā cecidisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorūque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientiū redierunt: baliſtisque in muro dispositis, ex ciuitate accedentē multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentē. nam quoscūque obuios habuissent, cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruentes incaute, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabāt, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iam verò Titus aderat ab Antonia, quòd secesserat, locū aliis aggeribus prospiciens: multūque increpatis militibus, si cum hostiū muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorum paterentur ipsi fortunā, ipse cū electis militibus hostes à latere circunuenit, illi autē cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta verò acie, puluis quidē lumina, clamor verò aures exuperabat, neque aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autē non tam virium fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiā Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentia periclitātis, Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præueniento pugnae momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani

mœrore

in cerore tenebantur, quod tam longum laborem vna hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Caput XIII.

IRVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidē placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis imperum tolerare non posse, verum sagittis esse obruēdos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorū tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatē fami relinquere, neq; cū hoste manu conflagrare: nec enim expugnari eorū confidentiam posse, quibus opatum est ferro procūbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sæuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidē prorsus tanto cum exercitu, honestū non videbatur: & pugnare cum his superuacuū, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autē fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinē locorūq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautū: contra manifestam enim viam obseruatam, occultas vias excogituros Iudæos, tam necessitate quā locorū scientia. Si quid autem clām esset illatum, diutius obsidionē trahendam, verendūq; ne victoriæ gloriā diminuat tēporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totā muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatē tradituros, aut fame victos facillime capiēdos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cū infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neq; parū opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autē quidam impetus militibus incidit: ambitūq; partiti, non solum rectores inter se, verū ipsi etiam ordines certabāt. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorū verò ostentatio ad duces vsq; pertinebat, ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tēdebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronē ad Eleōn mōrem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiūque proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentē flexo ædificio, ad vallem fontis descēdit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentū, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalē redit regionem. Et cū præcessisset ad vicum, cui nomē est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentū ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtrigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totāque nocte per castellorum spacia circuibant.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

Cap. XIII.

VDÆIS autem cum exeundi facultate, omnis etiā spes salutis adempta est: auctāque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescētes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbra mortuorum, per fora versabatur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Deniq; super eos

quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenâque mortuis nox cōprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hisque gladiatorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cū viuos relinqueret seditiosos. Illi autē, primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cū foetorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro precipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altâque saniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extētis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cū iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famēsque tangebatur) dies largos agebant: frumētī, aliarūque rerū necessariarū habentes copiam de Syria proximisq; prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnâque alimentorū abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas sylvas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congregabant: & Antoniâ ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebatur, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

De cede Iudeorum intra & extra Hierosolymam.

Cap. XV.

30

DENIQUE Simon Mathiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is, cū à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Ioânes accesserat, vt adiutorem Simonē reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productūque eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte dānauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimū iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cōspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset. corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidā, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necatur. Iosephi verò patrem conclusum asseruabāt: missōque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo desferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidiis contubernaliū: quousque tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quāme salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene

50

bene quoque meritis infidelis est: metusque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa foederis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, pœnas citius pœdet. His ubi decem assensu sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrinque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibique circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudeorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui cum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. Seditiosi verò, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, vere perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidē, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim viuo potiri. Secreto autē flens, ad ancillas: hunc, inquit, fecunditatis recepissem fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidem mēdacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Cito enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas duros. populum autē rursus ad fidem hortabatur: vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate profugiebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autē læuior ea quàm intus pertulerant fortuna cōsequebatur: & tame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant nāque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replētes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verum & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidā apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (ut supra diximus) eps veniebant, quod cunctos seditiosi scrutantur: & maxima vis agri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabāt, quod antea vigintiquinque valebat. Verū hac arte per vnum detecta, totis castris tanta percerebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo læuiorem contigisse Iudeis: vna denique nocte duorum milium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penē iussisset autores circumfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multoque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliariis ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebatur inuidia) vtriusque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent, lucris causa incerti, nec arma propria quicquam erubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudeos odia Romanis ascriberent. hæc enim quosdā suorum milites infamia participare: & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atque ad se deferret. Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium: scilicet hominibus lucrandi amor innatus est: nullaque omnino calamitas plus habens cupidini comparatur. Imò verò hæc aliās, & modū habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauit populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod eum pœna interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scilicet debant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerisque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugatum reduxit.

De sacrilegio circa templum & relictis ex vrbe cadaveribus & fame. Cap. XVI.

IANNES autem, ubi rapina ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multaque donaria tēpli retinens, multaque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atq; ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militaret, & ex ipso ali. Proptereaque sacrum vinū, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. nāque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebātur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani cōtra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuiū perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passurā. multo enim magis impiam progeniem tulit, quā quæ illa pertulerat. deniq; cum eorū pertinacia desperata, totum populus interiit. Et quid opus est singularim narrare clades? Mannæus Lazari filius, trāsgressus ad Titum, per vnā portā quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatē posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebāt. sepultura autē fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nuntiabant: aliorum verò numerū minime posse comprehendere: cum autem pauperibus effrendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium venisse talēto. post autem ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse compulso, vt cloacas rimarentur, bouūque veterem fimum alimentū haberent, stercoque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autē ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsi imminerebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER VII.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerū, & visu horrenda erat, odorēque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnātium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: concutere mortuos cogeantur: & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neq; horrebāt: nec saltem sibi augurio fore putabāt contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteris ad externum bellum præparabāt, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatē. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres exerunt, atq; suis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat,

fuorat, ea tunc deserta præcis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutatione quantum pristinis derogasset. Omnia nanque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreretur ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. nanque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntate sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiarum defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris vero offensionibus animi cesserant. Verum

10 ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur. sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidiis, machinarum soliditate muri, manus vero conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue, quod cum seditione famemque ac bello totque malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabatur, inuictam vero animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, simul & quæ futura timebantur, si disiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum

20 irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerum, spe decepti remeauerunt. Nam primum ne concordare quidem eorum videbatur consilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non sine metu prosilientium, neque Iudæorum more, ut breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores vero progressi quam solebant, etiam Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepsere, ut nusquam igni aditum relinquerent: animum vero ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis

30 Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediabat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui vero intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxi atque igni ferroque peterentur, & quodcumque hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multum moribus Iudæi confiderent, machinasque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec

40 tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus latis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus urgebant. cum vero inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, aliis scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus suffodiebant. Itaque saxi quatuor obstinato labore concussis, quiete utrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verum præter spem utrorumque animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mororem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiā ex celeri subuersione natā, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, cito restinxit. Verum tamen priore faciliior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorē murum qui recens erat, citoque destrui posset arbitrabatur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exitium. Titus vero spe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem

periculorum nasci obliuia, interdum autem mortē solere contemnī, in vnum cōgregatos fortissimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidē ad ea quæ periculum non afferūt, aperte & ipsis qui rogātur, & qui eos rogant, ignauia reprehensione parit. exhortatione autē opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quæq; gerere dignum est. Itaq; difficilē vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autē vel maxime oporteat glorię cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrūq; sit cum laude mori, nec erit instructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primū quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorum patientis animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosq; milites, quibus in pace bella discere, in bello autē vincere cōsuetū est, à Iudæis manu vel animo ¹⁰ superari turpissimū est: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. nanque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autē clades, fauore Dei vestrisque virtutibus crescūt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorūq; sine machinis casus, quid sit aliud quā in illos ira Dei, nostrūq; adiuuentū. Igitur nō solum deterioribus inferiores videri, sed etiā diuinum præsidū prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autē non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiātur, mortē contemnere: atque in nos medios frequēter excurrere, non victoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penē terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidē in hostes aliquid audaciter expertos, famem ²⁰ ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum paruo discrimine totū possitis efficere. Denique in Antoniā si ascenderimus, habebimus ciuitatē. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostium infedere victoriā nobis plenissimā repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorū anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorū fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementū æther hospitio receptas inter sidera collocat: manēsq; se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas vero morbus corporis tabēsq; consumpserit, & si maxime probis ac piactis ³⁰ purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altāq; obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ finē circūscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint, persecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui virilem animum gerūt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillime dissolui potest. Vósque plures hoc opus aggrediētes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestraq; obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cōperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidē nos prohibere scilicet conabūtur. si vero clām, vel etiam ⁴⁰ per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima vero præmia sequantur occisos. Talia dicēte Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum antē vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim calore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ⁵⁰ sequatur fortuna tua. quod si cōcepto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutū læuæ capiti prætēdens, strictūq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebātur autē ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri.

Multo

Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndiq; infinitis appeterent, atq; ingentia saxa deuolueret, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostesq; in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, plurésq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat non inculauerit? Siquidem hic vir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decedit. Vnde factum est, ut Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peteret. Ille vero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multosq; ad se appropinquantés sauciavit: vulnere autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur. pro mensura vero cæpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudeis repelluntur.

Cap. I I.

IDVO autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigilés subito exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis liciorum caterua comitatus, ascendit. Cum autem Iudæi ad templum interius confugissent, ipsi quoq; per cuniculum irruerunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atq; alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtriusq; inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisq; pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaque mors esset vtrinque, armaque simul & cadauera iacentium conculcata frangeret præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitate habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusq; partis, suos in frontem vrgebant, nullumque inter dimicantes bello vacuum intervallum reliquerant. Cum autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei usq; pugnabant) hi quidem simul omnes excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap. III.

IULIANVS vero quidam cæturio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & male repugnare cospexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito profiliit, iamq; Iudæos vincētes solus ad interiorem usq; templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neq; vim eius neq; audaciā hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaque facie

ff 5 nihil

nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilibus visum est. Verū & ipsum profecto fata persequerantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namq; habens, creberri-
mis atq; acutis clavis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato faxeis crustis solo cur-
reret, labitur: magnôq; cum armorū sono deiectus, in tergū fugientes reduxit. Et Ro-
manorū quidem clamor ex Antonia sublatu est, salutis eius metuentium: Iudæi vero
multi simul gladiis & hastis vndiq; feriebat. Ille autem multā quidem ferri vim scuto
excipiebat: sæpe autē conatus erigere se, percutientū multitudinem reuolutus est, &
iacēs tamē gladio multos perculit. nec enim cito peremptus est, quādo galea & tho-
race omnia mēbra neci opportuna septus erat. namq; diu ceruicē contraxerat, donec
concisis aliis eius mēbris remisit vires, cū ei nemo auderet succurrere. Nimiū au-
tem dolor Cæsare tenuit, vbi tantæ fortitudinis virū in conspectu tantæ multitudinis
vidit occidi: & quod locus se quidē intercludebat auxiliū ferre cupientē: alios autē,
ne possent, metus impediēbat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cū nō pau-
cos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrē peremptus est: magna sui gloria,
non apud Romanos tantum & Cæsare, verum apud hostes quoq; relicta, Iudæi vero
etiam mortui raptu corpore, Romanos in fugam versos, in Antonia conclusere. For-
titer autē in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioan-
nis: ex parte vero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Solæ filius Iaco-
bus, dux Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudeorum, & profugium eorum.

Cap. II. 20

I T V S autem militibus suis imperat Antonia fundamenta diruere, faci-
lemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Iosepho ad se vo-
cato (namque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diui-
nam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorū penuria defuisse,
eaque re populū nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat:
quod etiā si quis eum pugnādi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine,
ad bellum progredi liceret: dum modo non vnā secum & ciuitas interiret simul
& templum: sanctū tamen locum violare desineret, neue in Deum nefas admitteret.
Potestatem autē haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse de-
legisset. Itaq; Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiā pluribus, vnde exau-
diri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multū autē eos
quo patriæ parceret precabatur, ignemque depellerent iam templo cōtiguū, Deoq;
vota redderet consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis
autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, postremo addidit,
nunquā sibi excidiū esse metuendum quoniā Dei ciuitas esset. Atque cum exclama-
tione, sanē vero, inquit Iosephus, eam purā Deo cōseruasti, inuiolatāque sancta man-
sere: nec in eum cuius speras auxilium, quicquā impium deliquisti: sed solennia sacra
consequitur. Et si quidē tibi quisquam quotidianū auferat cibum, impiū cum hostem
putabis: Deum vero, quē perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurū?
Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiā nunc tuentur: & quæ ipse inter-
cidisti sacra, Deo reddi compellūt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat,
ac defleat ciuitatē? cū alieni quidē, hostesque impietatē tuam corrigāt: tu vero Iu-
dæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioannes etiā
pœnitere malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūque tibi exemplū patriam
seruare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babylonis
bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquā caperetur excessit, & cum cogna-
tione sua voluntariam captiuitatē sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deique
domū videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorū commemoratione laudatur: eūq; me-
moriam trāsmittit per secula semper noua immortalē posteris tradidit. Bonū ō Ioannes
exemplar, & si periculū præsto sit: ego autē veniam quoq; tibi à Romanis spōdeo, dum
memineris, quod gentilis moneā, & Iudæis ista promittā, spectarique oporteat, quis
sit author, & vnde consiliū. Absit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut
leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihi que maledicis. Etiā acer-
biora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique sententia condemnatos seruare
contendo.

contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarū, & responsum impendens miserimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidiū prædixere, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autē cadauerum non ciuitas tantū, sed etiā templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignē sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenā exurit ciuitatē. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autē eiūsque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobiliū tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidē seditioforū custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter
 10 & ciuitatis exitio. Fuerunt autē, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugerē: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verō pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verō Matthiæ vnus, qui post interitū patris aufugerat, quē Simon Giorz cum tribus filiis, vt suprā dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eosq; imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiā pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurū. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut
 20 antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autē postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verō congregati, & ante Romanos stātes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabāt, primo quidē vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriāque seruarent: si hoc displiceret, saltē de fano exirēt, templūque sibi liberarēt. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaq; in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, vt omne quidem circum fanum spaciū multitudine mortuorum sepulchro, templum vero
 30 ipsum castello simile videretur. In loca verō sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterēt: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterū Ioannem eiūsque socios increpabat, dicēs: Nōne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locum protexistis? Nōne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquā transgredi liceret edicitur? Nōne eos qui trāssissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo
 40 etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquā hunc locū antē aspexit (nunc enim neminē credo) itēmq; testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vos ipsos, quod non ego vos violare hæc compellam: quin & si locū acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorū, nec quicquam in eorū contumeliam faciet. seruabo autē vobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudeorum.

Cap. V.

50 **H**æc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsum miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellū gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis milenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum

impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnâque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducūque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præidentem militū certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorū virtute iudicaret: ne aut fortis quisquā indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciſcendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autē ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruere, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cæteruatim excurrere. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequeretur, in agmen proprium incidebant, multisque suorum velut hostibus vtebatur. Vocis nanque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracūdia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretionē feriebat, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos profiliētibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneret: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri vero cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Quominus autem plerumque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spaciū vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratque voluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebatur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio; quinta diei dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum vero partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemque spectabat: alterū contra exhedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum cōtra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minime cauerent, Iudæis vero propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerēt, equos suos frenis exutos pasci sinebāt: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebro fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnōque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresque erigebant.

bant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defece-
rant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleôn mentom ver-
sus collocata erant, circa vndecimā diei horam impetum faciunt. sperabant enim pri-
mo quidem inopinatos, deinde curadi corporis causa quiescentes, facile decipi posse.
Verum cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti ob-
stabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Confla-
to autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cum Ro-
mani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &
effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nã & amittere
10 Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem sa-
lutis, si murum vi perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitum, Pedanius
nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à
latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenē & gra-
uem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinavit
equo currente, tantamque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ
demonstravit. Ille quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad
Cæsarem venit. Titus autē vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum
aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggre-
res mature fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis male tractati, tume-
20 scente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore as-
solet, membra peste occupata, præuenientes ne vltius procederet, abscindebant.
Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antonix iungebatur,
incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus suis.
Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflam-
mauerunt: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progressi, Iudæi similiter cul-
men abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antonix continentix diri-
mentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cur-
sum eius otiose pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia
cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem
30 diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamque genere
quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monu-
mentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum
haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà steteret, multi quidem dedi-
gnabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non
inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere. Nam qui de sa-
lute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his
in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento
periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo proce-
deret, multaque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Ro-
40 manus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam
corporis breuitate sublatus, inconsulte profiliit: & cæteris commissa cum eo pugna ri-
sum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra
mortuum posito, læua scutum, dextraque cruentum gladium coruscabat: armisque
cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpa-
bat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit:
eoque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem do-
lore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatem ratione
carentem quàm velox vltio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.

Cap. VI.

50

EDITIOSI verò templum tenentes aperte quidem & quotidie militi-
bus in aggeribus positos repugnabant. Vicesimo autem septimo die præ-
dicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spaciū,
quod inter culmen & trabes erat vacuum, syluis aridis, itémque sulfure ac

gg bitumine

bitumine repleuere. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verùm porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatq; vndique subito flamma Romanos & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alij verò in hostes præcipitabant: multi spe salutis desiliētes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendiū: alij ferro flammam anteuertebant. statim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem verò licet morientibus indignaretur, quòd iniussi 10 porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cūque nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos quàm possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusque voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferēs moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flammarum quidem periculum euasere. obsessi autem à Iudæis, cum diu saucij restitissent, postremo vniuersi cecidere. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamēto fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria, qui petiere, omnium tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum 20 cupiebant, ad se descēdere promissa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamque militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatōque altius gladio, vt ab vtrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obsederat, Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem, qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppressus, constratōque lapidibus solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiores effecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuat, quibus plerūque loca morēsque 30 hominum nescientes lædebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, suprā postes qui in Xystū ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, postquam consumpti fuerant, qui ascenderāt, absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem ædificata: vnde etiā profunda erat & horribilis eius altitudo.

De fame Iudæorum.

Caput VII.

IRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebātur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles 40 autem clades eueniebant. Per singulas namque domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum ilico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diripientes animis viaticum. Fides autē penuriz nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrij ferebantur, eadēque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniāque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes, quæ nullū, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuere, coriāque scutis detracta mandebant. 50 Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguū pondus quatuor Atticis vændabāt. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictū quidem horrēdum, auditu verò incredibile. Itaque libenter

lib
sto
re

ran

10 ve
die
ma
mil
vno
me
ne
eter
Apu
verò

20 fabu
Etum
sedu
oster
reliq
At m
di. Ne
coliti
Post h
cesser

30 clades
fames
terent
alij no
coepit
liberan
cordia
qui pro
modi a
selepar
40 qua ma
qui nec
hostium
pertuli

gnitud
ta suffo
interior
& vect
præuer
retro d

libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteri æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeffa est.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

Cap. VIII.

MULIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Verezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum ceteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transiordanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias
 10 verò conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domū eius satellites, quotidie auferbant. Grauius autē mulier indignabatur: proptereaque sæpiissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius iritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: undique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famēque visceribus & medullis irreperat. Plus verò quàm famēs iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsā, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptōque filio, quem lætentem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruaueris?
 20 Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: famēs autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiore sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, cōtūmque medium comedit. ad opertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dōmentia, visuque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliore, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatē colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi
 30 cladem illam proponens, tanquā hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autē quos famēs vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Cito autem Romanis etiam nūciata est illa calamitas. eorūque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacē obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in
 40 qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Cap. IX.

QUANTO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedrā Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multūque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab
 50 interioribus autem portæ sustinebantur. tamque diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi verò præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellētes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis

egredientes, prius quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablati pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satellites crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causâ patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactoque argento cito lignum flammæ absumpserat, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perque proxima portis loca viam sternere, vt facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis, qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quòd omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quicquam certaret, conseruandum esse suadebant: si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi, qui id fieri coegere, committerent, Tito autem, nec si super stantes dimicaret Iudæi, pro hominibus anima carentia vliscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septique scutis, à fronte murum condensâ acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etià prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumque sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos

rursus

rursus aggrediuntur, custodumque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hicque Iudæis in fugam versis, usque ad templum accesserunt

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap. X.

Ic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus imperu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inferit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septétrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidē calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam vitæ parcendum rati, neque viribus temperandū, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templumq; curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autē ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnātibus signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attēdebant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neq; interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignē immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidē spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbiunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidē ingens mortuorum numerus congregabatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum infanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcūque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare, ut ignem restingerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste multatos, qui nō obedirent iussit arce-re. Illorum autem furor bellique impetus quidam vehementior, Iudæorumque odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autē prædæ spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores autò factas conspicerent. Præterea quidā miles ex his, qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tūque subito, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrā succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quamuis hoc multum quis desendum putet, ut opus omnium quæ audiimus, aut vidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itēq; munificentia in singulis rebus, & gloria quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatiū: quod ut animalibus, ita operibus locisque fatū sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiā circūacti temporis rationē & fidem. Nā & mensem, ut dictū est, eūque diem seruauit, quo primum à Babyloniis tēplum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanovem, & dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus, gazophylaciisque & porticu.

Cap. XI.

VM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenforum. Nec actæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani iulimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequabatur, vnâque supplices cum repugnantibus necabantur: flammâque ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium cõcrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditioforum ferro ignique clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehenfi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquã ignem templi videre, in questus interim vires clamorẽque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresque interfectoris interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum cõfugerat. Sacerdotum autem nonnulli primum verubus, itẽmque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomere-
tur, in parietem secedẽtes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos trãeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificiis parcere indicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incẽdunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnã ex parte Oriẽtali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliâque bona, & (vt breuiter dicam) omnes ludæorum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exauferant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnã porticum, extra templum quò cõfugerat ex populo mulierculæ, itẽmque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ita flagrantem milites incendunt porticum. Hinc cõtigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causâ interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrãnis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario, qui ea patitur, spei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hierosolymæ precedentibus & presagijs.

Cap. XII.

ENIQVE miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deũmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigijs & futuram solitudinẽ prænunciantibus, neq; attendebat animo, neq; credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habẽtes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modò cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymũ populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itẽmq; templũ tantum lumẽ effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam

diam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémq; festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Oriëtalıs autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauißima, & sub vesperam vix à x x. viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeam limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatũ, visa est noctis hora sexta sponte patefcere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixque eam potuit claudere. Verũ & hoc iterum ignaris quidẽ signum optimum videbatur. Deum nanque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinẽque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maij visio quẽdam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præfagiis secutæ fuissent. nanque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quam Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidẽ motum quendamque strepitum senserunt, postea vero subitam vocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius

20 Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pacẽ atque opulentia, cùm ad festum diem venisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentẽ exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos nouasque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctũque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersũ omen indigne ferentes, corripunt hominem, multisque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se multabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferas perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducũt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsq; ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinãs maxime flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatũ dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquã ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos multaretur, nec victum offertibus bene dicebat. Sola verò eius respõsio ad omnes erat, triste præfagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem, & quinque mens

40 ses continuos faciẽs neque voce rauior fuit, neque delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet Deum quidẽ hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiã suam malis voluntariis interire: quandoquidẽ & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatẽ ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat

50 ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidẽ quasi proprium acceperũt, multique sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planẽ responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempserunt: donec patriæ excidio suæque perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

De Imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

Cap. XIII.

OMANI quidem, postquã seditiosi ad ciuitatē confugere, tēplo itēmq; omnibus circū locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam Orientale: hīq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vsq; adeo vero præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quã pridē fuerat pretio pōdus auri vñiret. Ex his autē sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerāt, puer sitiens à Romanis custodibus pacē petebat, sitimq; fatebatur. Sed vbi illa tam ætatis quã necessitatis miserti, dedere ei dexterā, & ipse bibit, & quam secū attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquã custodum assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autē nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexterā enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantū descēderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidē propter ætatē, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes oppressi fame descēdunt, & à custodibus ad Titū perducti, vt salutē sibi concederet orabant. Ille autē veniæ quidem tēpus illis præterisse fatus, perisse vero id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autē sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iuber. Sed tyrāni cum sociis, quoniā bello vndiq; tenebantur, circumdatis autem nusquam erat fugæ copia, Titū ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiēs, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatē superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autē militum vtrinq; densi astabāt: Iudæi quidem circū Simonem ac Ioannem suspensi spe veniæ: Romani vero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autē dato militibus, Titus, vt & iracundiā & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumēto superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne saturati estis patriæ malis, ô viri? quibus neq; virtutis nostræ, neq; infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatē simul ac templū, ipsi quoq; iuste perituri: qui primum quidem, postquã vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum cōtra Romanū populū extulistis: vtrūne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorū fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corpore? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus? atq; obstaculū? quo septi Britanni, adorāt arma Romanorū. Animorum obstinatione, vel astutia ducū? Atqui Carthaginēses captos esse noueratis. Itaq; vos cōtra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primū vobis & terrā dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solū discretos, sed cum aliis etiā vestra voluntate concessimus: quodq; maximū est, tributū capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & imitū exemplo serpentū virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentia contēpsistis, & veluti ruptū aliquod membrum, siue contractū aliàs, male quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā vestrā non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpē vestram petere, atq; hanc delere ciuitatē, Galilæā & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitēdi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostræque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciā præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptū,

ad

ad struendum bellum tēpus illud vtile putauistis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; vbi ad nos cōfugit imperiū, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autē gratulātibus exteris nationibus, ecce iterū hostes Iudæi: & legationes quidē à vobis trans Euphraten vsque, nouarū rerū gratia missæ, murorū autem noui ambitus: seditio etiā, tyrannorumque cōtentio, & bellum intestinū, quæ sola huiuscemodi nequissimos decēt. Iustus ergo ab inuito patre cū mādatis tristibus ad ciuitatē venire, lætabar, cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogabā vos desistere, pugnātibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexterā dedi, fidem seruauī cōfugientibus, multos
 10 captiuos miseratus, verberibus vrgētes bellū coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites cōtinui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquā victus prouocaui. Cū propē ad templū accessissem, consultō iterū legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabā, templūque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiā pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templū manibus vestris incēdistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquiū prouocatis, vt quid tale cōseruetis quale periit? Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidiū iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nōne
 20 populus vester exanimatus? Templū vero periit, mihique subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Non cōtendā cum pertinacia vestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, vitā vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi mihi responderūt, fidem quidē se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi vero per munitiones, quæ murum sepe rat, cum coniugibus ac liberis facultatē petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsisque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehemēter iratus, quod in sorte captorum constituti, victorū sibi condiciones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vltius ad se profugerent, nēue fidem sperarent: nulli enim esse
 30 parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, salutē suā consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendere: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiā, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domūsque ardebāt. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cūque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret. Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidium præstatuos.

De præda seditiosorum & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII.

40 **S**EDITIOSI autem ad domū regiā profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerāt, & Romanos hinc pellunt, & omnibus populatibus qui eò conuenerāt propē ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniā etiā diripere. Viuos autem duos milites Romanos cepere, vnū equitem, alterū peditem, & peditem quidem interfectū per omnē traxere ciuitatē, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerētur. eques vero quiddā his quod salutē foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cūq; ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducū traditur puniendus. Is autē eum reuinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectū Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verū ille dum gladiū Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus
 50 quoniā ab hostibus esset elapsus, non est passus quidē occidi, indignū vero esse Romanorum militē iudicauit, quia viuos fuerat captus: & armis ablati eum agmine pepulit, quæ res prudēti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versūs in fugā ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsq; igni tradidere: & oppidū quidem gaudebant absūmi, rapinis vero carebāt: quoniā latrones exinanitis

prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat nanq; illis malorū quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquā in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortē se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborat. Sed multa quidem in eorū crudelitatem atque impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quā elusus est: quia neq; se tradere propter iusurandum patiebantur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædisque insuper consuetudo dexteris commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiātes. Multi autem capiebantur, omnesque interficiebantur: nam propter inedia fugere non valebāt: mortuos autem canibus proiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos quoque sine licentia, etiā desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebāt, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos fouebat, factionemque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subter-
 raneis freti, plura quā Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabāt, itēque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabāt. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum. Cap. XV.

ÆSAR autē fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorē caperet ciuitatē, in prærupto vndiq; loco sitā, distribuit operibus militē vicesimo die mēsis Augusti. Erat autē transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictū est, circū ciuitatem vsq; ad ceterisimū stadiū in priorum aggerū extru-
 ctionem detōnsis. Quatuor quidem legionū opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiā erigitur: auxiliariū vero manus, & cætera multitudo xystrū versus, ac pontē, & Simonis turrin: quam cum Ioanne bellū gerēs, pro castello sibi ædificauerat. His autē diebus, Idumæorū duces clam congregati, consiliū de sui traditione cepere: missiq; ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabātur. Ille vero tyrannos sperās esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars videbantur, sero quidē, verumtamē vitā his pollicitus, legatos remisit. Discessum autē paratibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titū perrexerant, quinque viros statim occidit: duces vero, quorū nobilissimus erat Sosa filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinē Idumæorū, abductis rectoribus, quid ageret nescientē, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamē custodes profugientibus obstare non poterāt. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autē suscipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabāt. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum cōiugibus ac liberis, paruo quenq; pretio venundabāt. Cū multi autē distraherentur, & emptores pauci essent, quanquā voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerēt, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerēt, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidē multitudo vāniit. Ex populo vero seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratū erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiā sacerdotū vnus, filius Thebuti, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædā traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in tēplo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiā vela, pontificū indumenta, cum gem-
 mis,

mis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacre pecunie comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamque purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquatum cinnami erat, casia, pigmentorumque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licet vi capto, ut transfugæ tamen data est venia.

De occupata reliqua parte ciuitatis.

Cap. XVI.

IAM vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidē machinas admouebāt. Seditionis autē alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebāt eos qui arietes applicarēt. hos autem superabāt multitudo ac virtute Romani: quodque maximum est, læti mœstos atque iam debiles. Cum autē pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatae cessissent statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autē etiā tyrānos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensū erāt. Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquā in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidē ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum vero, quos antea fideles habuerant, nusquā viderent, fugiebāt quod quemque necessitas impulisset. Adeuntes autē alij cum totū ab Occidente murū subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiā propinquare se quærentes, alij etiā videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente cōspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quā fugerent hæsitabant. Vnde & maxime quis, & virtutē Dei perspexerit contra iniustos, & fortunā Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: vnde vinquā, sola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantū in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nuru ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugere. rursum autē vbi à metu paululum respirauerūt, munitionem quam murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autē infirmiori audacia, quā necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani vero muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabāt, quod principio finem belli multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murū nacti, nouissimum non esse credebant: cumque nullū reluctante viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autē viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebāt nullo discrimine: domosque totas, cum omnibus qui eo confugerant, igni tradebant. Multas vero vastantes quas prædæ causa penetrasent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendeabant. Ipsum deinde horrentes aspectū, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiā circa viuos patiebantur: sed vnumquemque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, ut pleraque incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidē vespere cessabant, nocte vero crescebat incendiū. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si vna esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamē alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniē qua subuersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementia deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itemque magnitudine, subtilique lapidum cōpagine singulorum, quantumque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, plane adiuuante pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum

amicis

amicis collocutus est, quos vero à tyránis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autē alia ciuitatis deleret, murósq; subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: qua cōmilitāte his potitus fuisset, quæ capi nō potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabātur, magnāq; adhuc extabat superstitū multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerēt, iubet interfici, reliquam vero multitudinē saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatū fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autē atq; vtiliores coactos in templū in destinatū mulieribus ambitū concluderūt. Custodem autē his Cæsar apposuit vnū ex libertis. & amicū suum Frontonē, qui fortunā quam quisq; meritus esset, decerneret. Ille autē latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cū alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem 10 lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimū & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Isdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum nō præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum vero per 20 omne tempus obsidionis vndecies centū millia. Horū pleriq; gentiles fuerunt, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorū diem festū congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinem ciuitas, certū erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cū dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quādo à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas vero cōtubernia non pauciorum quā decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarū quidem 30 ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autē, vt denos epulatores per singulas imputemus, vices cētena ac septingēta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus mēstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerē tota gens fato conclusa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnē humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorū, quos partim palām occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabāt. Inuenti autē sunt ibi quoq; plusquam 40 duo millia, quorū alij manu sua, plures autē mutuis se vulneribus interfecerant, cū alios fames corrupisset. Fœdus autem corporū odor introeuntibus occurrebat, adeo vt statim multi recederēt: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ nanq; opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnē viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autē Deus vtrunq; merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sepe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simō vero multa vi cum necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autē alter triumpho. Ioannes autē vinculis sempiternis. Romani vero extremas vrbis partes incendunt, murósq; subuertunt. 50

Hierosolymæ vrbis historia brevis.

Cap. XVIII.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secūdo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autē prius capta, tunc iterū vastata est. Ægyptiorū quidē rex Afochæus, & post eum Antiochus, deinde Pomp

Pompeius, & post hos cum Herode Sofius captam urbem seruauere. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecetos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananzorù dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideòque sacerdotium Deo primus exhibuit, & tano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cum antè Solyma vocaretur. Chananzorù quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonis euerfa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neq; antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam verò quos occideret quidve raperet, nō habebat exercitus, quod iratis animis omnia decerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasælo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidè cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causâ relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quàmve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita cōplanauere diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

*De præmio militum.**Cap. XIX.*

ESAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimā legionem, nonnullasque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autē belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminētissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiā, quod beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodque præliando fortitudinem in multis magnisque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus, quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantium, possint vnquam Romanorū vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finē imponere, quod multo tempore gestum sit, nec enim optasse his, quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cuncti libenter suscipiunt, & his quæ ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardio rem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitamque suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurū: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine cariturum: magnamque sibi huius rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Cōfestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentibus collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimium lætarentur: & coronas eis aureas imponebant, & torques lōgāsque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itēque vestes, aliāque prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votisque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertitque se ad sacra pro victoria celebranda: magnāq;

h h astante

astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas; ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenq; conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totā Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cū ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosque ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat. 10

De nauigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalis exhibito.

Caput X X.

PER idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cū votis exceptus, in Græciam ex Ionia trāsit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiā delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, qui Philippi vocatur, aduenit, diūque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multique in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo cōprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatē cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimētis quæ multis diebus sufficere possent, vnā cum illis omnibus in quandam occultiore cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vltius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationē veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores processerant, iāmque alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac 30 chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupere, qui eum viderunt, locisque suis manebant. deinde propius cū accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari, statimque accersitus ab his, qui ad eum currebant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quēadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannice fuerat vsus, in potestate hostium quibus maxime inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei 40 effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quandoque sui temeratores vltiscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cū iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luere commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnā etiam aliorum seditionum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quique ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores 50 periere duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytū venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diē, tam magnificen-
tia

tia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo perirer.

De calamitate Iudeorum apud Antiochenſes.

Cap. XXI.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo ante commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiã quæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimũ autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis. maxime verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis tẽplum spoliavit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extruptione, itẽmque magnificentia munerũ templum clarius reddidere: semperque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tũc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiã Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suũ & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accẽdere, mutatæ voluntatis argumentum, quòdque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idẽmque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus factò, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Tãmq̃ue validam necessitatem imposuit, vt non modo apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpeſsis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq; persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimẽtorũque receptacula publicorum, itẽmque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis iruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenſes, quos scilicet si his infestis antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea actis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabatur, imperus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæſennium Pætum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæſtione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admiscere homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

TITVS autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quod vniuersis quidem Italię ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maxime verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiā voluptatēque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longe absentem, omnes homines Italię voluntatibus, vt præsentē colebant: expectatiōē suā, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum cōtigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorūque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli salutis subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluumum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipue milites ad eum respiciebāt. hi enim maxime bellorum per illum patratorum nouerāt magnitudinem. imperitiā verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestate solus posset, recipere precabantur. Cū verò hac beneuolentia diligere-
tur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vltius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissime ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vni-
uersis facilius & promptius ire quā manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quāque mansuete singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò trāsiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusque lenitatem omnium generū vocibus prosequēbātur, benemeritum & salutis datorem, solūque dignū Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti tēplum erat, sertis atq; odoribus plena. Cū verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset, ipse quidē penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, pērque tribus
& cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Cap. XXIII.

ANT E hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verus Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem cōtulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellūque inferre, sustulit primo natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis
sciunt gentem suā vi cōctā seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cū viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnēque his subditam orbis terrę partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorū potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducī, suā sententiam prodidere. Iamque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verū maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina
prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulē declarauit, iussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amētia ad sobrietatem coegit.

Sed

Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatē exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, ut oportuit ordinatis, ne facile rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta
 10 verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, violenti atque sauiissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsiidiis offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximâque regiones totas ferendo atque agendo, omniâque incendiando peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit poenas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsiidiis loca circundedit, ut omnino Barbaris esset im-
 20 possibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

De anne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Cap. XXIIII.

Rinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorū captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum
 30 exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exortur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & usque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam foeminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquâtem vidissent, ex utroque
 40 viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulſit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venire, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eaque suscepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, ut in theatrum veniret, ubi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interuisse, nullumque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare
 50 non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verum in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymâ venisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, dissectorum operum magnitudinem & veterem

rem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnâ ei inferre coegere: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferabant, aurum atque argentum, aliâque instrumenta præciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretòque ad Italiam nauigare, cum se duæ legiones comirarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò 10 decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occurfus exhibuit ei quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obviam, eumque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam læticiam suggerbat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuere, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi 20 tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concessio necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & ducum procures, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum ascendissent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem 30 laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adoperatus, solennia vota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis caesa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus, quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel 40 naturæ nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus, qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæſita sint, aliis alia mirabilia atq; magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinē probauere. Etenim argenti aurique necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneret, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpure portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autē clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt, vt appareret frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiā simulacra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumq; nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebatur, propriis ornamentis induta. Erat autē etiam 50 quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione

tione corporum deformitatē, oculis subtrahebat. Maxime autē stupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabāt. multa enim in tertium nidum quartūque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circumdatis, cum aurum præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autē imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certā sui faciem demonstrabat. Erat enim cerne-
 re vastari quidem fortunatissimam terram, totas yero interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murōsq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum ciuitatum mœnia disturbari, exerci-
 10 tūmq; intra muros infundi: cædisq; omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignēque templis immissum, ædiūque super dominos post multā vastationem euerfiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neq; ad hominum vel pecorū potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorū operū magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquā præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia vero alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mēsa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri cōsuetudine. nam media
 20 quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summū quæq; in lychni speciem fabricatæ. erant autē numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicātes honorē. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portātes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autē adequitabat, ipse quoq; ornatus pulchritudine, dignūmq; spectari exhibēs equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templū, quō postquam ventum est, constitere. Erat autē vetus mos patrius, operiri donec ducis hostiū mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo vero circūdatus per forū trahebatur, quo eum
 30 simul cæderēt qui ducebant. Lex autē Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatū est, omniūque fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. hisque secundo per vota solennia omine peractis, in palatiū recessere. Et alios quidē epulis ipsi exceperere, aliis autē omnibus domi conuiuiorū instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidē in hostes gratulatoriū, finem vero malorū ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principiū. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimū statū, Vespasianus Paci templū ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectū est. Magna enim diuitiarū largitate vsus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorū operibus exornauit. Omnia nanq; in illud fanū collecta ac
 40 deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorū fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem verò eorum, & penetrantium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodion & Machærus à Basso capta.

Cap. XXV.

IN Iudæam vero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cerali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autē in partes diuisi erāt, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessariū videbatur id excindi castellū, ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret.
 50 Nam & salutis spem habitatoribus certā, & aggredientibus hæsitatiōē atq; formidinem, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidē quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarū altitudo oculis cōprehendi non posset: nec trāsire erat facile,

h h 4 nec

nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis, l. x. stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit, ex hoc vero tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter vero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius vero vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: mōte vero ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnāti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatē. nanq; opportune situs est, eorum fines prospectas. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcē ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murū ædificauerat, turrēsq; in angulis sexagenorū cubitorum erexerat. In medio autē ambitu regiā struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletem. Multas vero cisternas recipiendis aquis abundēq; supeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarūmq; reposuit: & omnē apparatus excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat autē in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissetq; vltius profecto, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodē nomine gignitur: quæ flammæ quidem asimilis est colore, circa vesperam vero veluti iurare fulgurans, accedentibus eamque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel mēstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autē alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimū ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illōque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis vero continuo moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autē periculis propter vnā vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eōsq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc cito, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt, aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigida aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidē alte caua, saxo autem imminēte protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisque morbis ac vitiis salutare: maxime vero neruorum curationi conueniēs: habētq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opusque inchoauit, properans aggerē quamplurimum extollere, facilemq; per eum oppugnationem facere. Qui vero intus fuerant deprehēsi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgere, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius vero castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerēt. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideōque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multosque Romanos interficiebant. semper autē vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggredierentur: in aggere autem positus, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperēt.

Sed

Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatē Iudæis imposuit. Erat inter obseſſos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autē fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestūque prohibere cogitās, & in præliis semper grauitè Romanos afficiens: audaciæque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repēte correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam vero dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersæque ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, cōsiliū aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorūque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea vero cōspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatē vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibi que ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autē & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cū autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clām nocte auferre statuere. Cū vero portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasere. reliquorum autē viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ vero & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autē cum his qui castellum dedidere habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudeis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

Cap. XXVI.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cū ad locum venisset, neq; falsum fuisse nuncium perisset, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorū conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatē adducti sunt, fortiter aliquid facienda, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq; simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certatibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos fauciari: Iudæorū vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cū non essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorūq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus, qui ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit.

Eodem vero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium vero vbicunq; degerent Iudæis indixit: bināsque drachmas

singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam. Cap. XXVII.

AM vero quarto anno Vespasiano administrante imperium, cōtigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incur-
re, ex causa huiusmodi. Cæsennius Pētus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefa-
ctum est) literas ad Cæsare mīsit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epi-
phane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorū: proptereaque debere illos
antē capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorū imperium bello
perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglectu-
rus. Nam vicinitas regum, maiore negociū prouidentia dignū esse faciebat. Samosata
enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, vt esset Parthis (eo nanq;
id cogitauere) facillimus transitus, tutum autē receptaculū. Fide igitur habita, & po-
testate sibi permīssa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit.
Subito tamen, Antiocho eiūsq; sociis nihil opinantibus, in Comagenē ingressus est,
ex legionibus quidem sextā ducens, & insuper quasdā cohortes alāsque equitū. habe-
bat autē auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulū, Emesæque Sohemū. Introitus autē illis
erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus
enim insperato percussus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione
cōcepit. Decreuit autē, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac libe-
ris egredi, hoc se Romanis purū ab ea suspitione quæ sibi ingereretur probaturū esse
ratus: progressusque de ciuitate centū triginta propemodum stadiis, in campo taber-
naculum ponit. Pētus autē in Samosatā qui eam capefferent mittit, & per eos ciuita-
tem tenebat. ipse vero cum alio milite in Antiochū ire tendebat. Non tamen rex vel
ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicū gerere: sed fortunā
suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autē, bellique peritis, vique corpo-
ris præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad vir-
tutē se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autē pugna per totam diem
habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarū virium diminuta disce-
dunt. Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile vide-
batur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciā fugit, atque hoc facto militū suorum
animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se trāstu-
lere, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destitueretur auxiliis, Epi-
phani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessariū. fiuntque omnes equites de-
cem, qui cum his vnā transgressi sunt flumen Euphratē. hinc iam sine metu profecti,
cū ad Vologesem Parthorū regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed
ac si fortunam pristinā retinerēt, omni honore dignati sunt. Antiochū vero, vbi Tar-
sum Ciliciæ venit, misso cæturione Pētus vincitum Romā transmisit. Vespasianus au-
tem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitie habere
rationē, quā belli occasione inexorabilē iracundiā seruare. Itaque iubet ei iter agenti
auferri vincula, intermissaque interim profectioe Romā, apud Lacedæmonē degere:
magnos vero ei pecuniæ redditus præbet, vt non modo copiose, sed etiam regie victū
haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant magna cura &
inextricabili animos relaxarūt, & ipsi quoque spem recōciliandi cum Cæsare cōcepe-
re. Cū autē etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsare (nec enim quāuis feliciter
agerent, extra Romanū viuere patiebantur imperiū) & cū Cæsar his mansuetē fa-
cultatē dedisset, Romā venerunt. patre autē ad eos ex Lacedæmone statim aduecto,
cū omnis honor eis haberetur, ibi māserunt. Alanorū autē natio, quod quidem Scy-
thæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodā loco
memorauimus. His vero temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vltius
prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. nanque is est
illius transitus dominus: quem rex Alexāder ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur.
Aditu autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorūque
fines

finēs populosos, omnigenūque pecorum plenos diripiebant, cū resistere nullus auderet. Nam qui regnū eius terrā obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiēs, cæteris quidē bonis omnibus cesserat: vix autē ab illis coniugē ac concubinas suas captas, datis centū talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsq; ad Armeniā vastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cū his obuius bello conflisset, non multū abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidā missō in eum laqueo circūdatū tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliāque ducentes prædam ex utroque regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massade castelli munitissimi.

Cap. XXVIII.

APUD Iudæam vero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terrā bello subactam videns, vnum autē adhuc rebelle superesse castellū, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomē est autē castello Massada. Princeps vero sicariorum, à quibus fuerat occupatū, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, ut antē diximus, ne professionē facerēt, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerūt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omnique modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autē id plane caufatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectū est. Nam iidem illi & defectionis socij fuerūt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa vero peior illorū in eos facta est: & cū mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabāt eos, qui nequitiz suæ iustis assertionibus exprobrarēt. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fecundissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & cōmuniter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quā iniquitate in proximos certabant: potentes quidē multitudinē male tractando, multitudo vero ad interitū potentiū properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, hic autē vim faciendi, bonāq; locupletū diripiendi. Primi quidē sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; verbo indicto ad iniuriā, neque facto intentato ad exitium eorū quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Iohannes moderatiores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate cōtemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriāq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mirum, si mansuetudinis communionem minime seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quāue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ vero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem male tractare, inertis nequitiz opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars cōseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscindere, summāq; per omnia iniustitiā induxerūt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verū probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomē sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando falebāt, qui malorū quæ maxima essent, bona ducebāt. Itaq; debitū vitæ finem inuenere, merita illis

illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremum vitæ terminum cōgesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm cōmiseri perpeffos, verum qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autē qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito cōqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partē redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorū contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebāt, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autē muro circumdedit, ne quis obfessorū fugiendi facultatē haberet, utq; custodes perseuerarent. ipse vero castris locū occupat, ad obsidionē quidem idoneū, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabātur, cæterum difficilem ad copias vtensilium. Non solum enim cōmeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabātur, quibus hæc fuerat cura mandata, verum etiā potus aliunde in castra ducebatur, quoniā in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autē dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq; abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsaq; omnium sunt animalium gressibus inaccesæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterū ab Occidente facilius ambu-
lari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producit: vixq; illo itinere gradiens promouet pedem. nanq; mutanti vestigiū, necesse est altero pede niti. Est autem certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinq; dehiscit, ut quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum xx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciē. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latūque octo cubitis: & xxvii. turres
quingagenorum cubitorū in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnē murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quod fecundus, omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quando externorū alimentorū penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent: Quin & regiā sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ vero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorū in angulis turres habebat. Membrorum autē intus, & porticuū itēmq; balnearum varia erat & sumptuosa cōstructio, columnis quidem è singularibus saxis vndiq; substitutis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summā ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterāt. Nam Orientalis quidem via natura est inaccesæ, ut suprā memorauimus. Occidentalem vero, magna in angustia posita turri cōclusit, quæ non minore mille cubitorū spacio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile videbatur. Inextricabilis autē, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellū erat communitū. Intus autē repositi apparatus, magis & diurnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumētum multū erat conditū. & quod in longum tēpus sufficere posset: vinūmq; multū & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatæ. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo appparata sunt, ad excidiū à Romanis illatum, centum annorū tempus agebatur.

Quinetiam

Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac faculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenum quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum sufficerent, ferrumque infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regni Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruissse, male eius amore mancipatū quam non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremū belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam summūque montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi vastior latitudine, multūque porrecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua, ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verū neque firma neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itēque latum cubitis 1. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat: & turris 1 x. cubitorum effecta est, tota ferro conscripta, vnde multis balistarum tormentorumque iaculis Romani cito eos replere, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Cito autem præuenere sicarii muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quæ seæ sunt continentes composuere: earum autem ordines erāt duo similes, tantūque distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra deflueret, aliis transversis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutūque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iamque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vteretur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, ut faceret. Videns autem mutū igne consumptum, alium verò truxum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberōsq; suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positus, de omnium morte consilium cepit: idque ex præsentibus fortissimū ratus, validioris animi socilis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cum olim vobis decretum sit, vtri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo

passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat, primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datam, vt bene ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optât viuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nā fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate coniecere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò urbem suam igni hostium excidiòq; prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusque culpæ participes fuisset, qui alios quoq; docuimus. Itaq; videris quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimètorum copiam, & armorum multitudinem, aliūque habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissime auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murū non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebūt enim Romani, certe scio, si neq; corpora nostra tenuerint, compendiòque caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita, vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modū præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quemque apertissimus, deterrebat interitus, aliūque alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lachrymis designabant. Quos cum vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinē consilij animis frangi, perimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperūt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multòq; repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnæque vsus exclamatione, lachrymantes attentius aspectans: Plurimū, inquit, opinione deceptus sum: qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuiuslibet quidē homini quicquam neq; audacia neq; virtute præstatis, qui etiā magna mala effugituri, mortem timetis: cū oporteret vos super hoc neq; cunctari, neque expectare monitorē. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacrę patrię orationes, maiorum quoq; nostrorū factis & animis confirmatibus, perseverabant: quod viuere hominis est, non mori, calamitas. Nā mors quidem libertatem animis præstans, ad propriū purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnāq; malis eius implētur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cū mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumentū enim facit suum, latèter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produceas: Veruntamen cū pondere, quo in terram detrahitur, quòd ab ea pendet, absoluta, propriū locum receperit, tunc beatam & vndique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cū est in corpore, conspicitur. Nā & accedit occulta, neq; rursus cū recedit videtur, vnā quidem ipsa habens incorruptā naturam, corpori autem causam præbēs mutationis. Nam quòd anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: ratum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentū vobis sit som

sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cū Deo verò pro cognatione degentes, vbiq̃ue adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortē timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodū autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibi inuidere perpetuam? Oportebat quidē nos domestica institutione meditados, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortē. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cū sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddā necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullōque vrgente neque exagitāte malo, propter
 10 immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquā, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certā verāmq; animis esse inter se consuetudinem credidere: ipsi autem cū mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puraque anima secernatur, laudati moriūtur. Facilius enim ad mortē illos amicissimi prosequuntur, quā exterorum hominū quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos desunt: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Nō ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriāq; ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? quanquā etsi contraria nos à principio instituisset eruditio, quod summum bonum est
 20 hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei volūtate & necessario morituros. Olim enim quantū apparet, contra omne Iudæorū genus hoc decretum posuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodū oportebat vsuri. Nō ausim enim nobismetipsis ascribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eorū bellum absumpserit. Nō enim viribus illorū hæc accidere: sed causā fortior interueniens, illis præstitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorū perempti sunt, qui Cæsareā incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidē ab illis, dum diem septimū celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo, neq; repugnantes cū coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipsos erubuerunt Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod defeceramus, putabant. Sed dicet
 30 aliquis Cæsariensibus semper cum suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusq; nactus vetus odiū exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscū enim illi propter Græcos bellū gerere ausi sunt, ac non cū propinquis nostris Romanos vlcisci. Multum igitur his fides illorū ac beneuolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familiis acerbissime trucidati sunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longū fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatū nulla est, quæ nō Iudæos apud se habitātes occiderit, nobis quā Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cū ne causam quidē probabilē confingere potuissent, ciuitatē suam cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudæorū cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autē multitudinē plagis in Ægypto peremptorū l. x. milium numerū audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cū nullū inuenissent hostibus aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum susceperunt, nihil deerat eorum, quæ spem totā possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castrorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tēpus cū suffecissent, seq; sustulissent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniāque hostibus succubuerunt, velut illorū nobilioris causā victoriæ, non ad eorum salutem, à quibus instructa fuerant, apparata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum
 50 verò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quisve non antequam illa patiatur, mori properet? quorū alij torti, tamque igne quā verberibus excruciiati periere, alij semes à bestiis ad secundum earum cibum viui seruati sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt; qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ

metropolis fuit? Tantis quidem murorum septis munitissima, tot verò ante muros
castellis turriumque obiectis mœnibus tuta, bellique apparatus vix capiens, tot autem
virorum pro se pugnantiū multitudinem continens, quid nobis facta est, quæ Deum
habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaque eius monu-
menta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices
ad cineres templi assident, & paucae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab ho-
stibus referuatæ. Hæc secum reputans quisquam nostrū, aspicere solem durabit etiam
si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus
animæ, ut eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissetus mortui,
priusquam illam sacrā ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquā tem- 10
plum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniā spes non instrenua nos illexit,
quod forte poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autē euauit, ac solos necessitati de-
reliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi miscreamur, & coniugū liberorūq;
dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi nati sumus,
& quos ex nobis genuimus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò
& seruitus, & videre coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum ho-
minibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante
mori cum licuit noluerunt. Nos autem multū freti fortitudine, à Romanis defecimus: &
postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum
iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes 20
erunt, quorū vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autē prouectio-
res, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius mani-
bus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios
habent, pulchrum ministeriū nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur
liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos
coniuges & filij deprecantur, horū necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani vo-
lunt, & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro spe-
rata potiundi nostri voluptate, stuporē mortis admirationēque relinquere audaciæ.
Adhuc eum orare cupientē omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu ple-
ni, ad opus incitabant: ac veluti laqueis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc 30
specimen esse fortitudinis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere vi-
deretur: tantus eos & coniugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id
quod aliquis putauerit, cum facinus accederet obtusi sunt, verum eam seruare senten-
tiam, quam eū dicta perciperent, habuerunt: proprium, quidē, carūq; affectum reti-
nentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optime filiis consulissent. Simul
enim valere vxoribus cū amplexu dicebāt, ac liberos gremiis captos extremū lachry-
mantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragētes volentes eos
configebāt: malorū, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habentes pro so-
latio necessitatis ad cædē. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cūcti autem
coniunctissimos transixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibūque filios atq; vxores 40
occidere malorū omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neq; horū iam factorum
dolorē tolerantes, & interfectos laesos existimantes, si vel breuissimū tempus eis super-
uenirent, cito quidē vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex
numero suo decē lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos, ac con-
iuges prostratos cōpositi, eosq; cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbe-
bant infelicissimum illud exhibētibus ministeriū. Isti autem intrepide cunctis occisis,
eandem sortis legē in sua quoq; morte statuerunt, ut cui obrigisset, nouē peremptis se-
met super eos occideret. ita oēs sibi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in susti-
nendo, facinore, præstaret alius alij. Et ad extremū ceteri quidē se neci supposuere: vnus
verò atq; nouissimus, circūspecta multitudine mortuorū, ne quis forte in multa cæde 50
superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes perēptos, ignem quidē immi-
tit regiæ: vehemēti verò manu toto per se trāsacto gladio, iuxta sups affectus occubuit.
Et illi quidē perierant, nullā credentes animā ex numero suo Romanis subditam reli-
quisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædā Eleazari cognata, plurimum do-
ctrina

et trina sapientiâque mulieribus præstans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cū alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nō-genti numero & sexaginta, cū mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarū pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cū verò hostium neminem viderent, sed vndiq; versum acerbā solitudinem, ignemq; intus ac silentium, quid factum esset conicere non poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem forte prouocarēt, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrāte manifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credētes. Ignem verò extinguere conabantur, perque hunc viam sectantes citò in regiam peruenere: conspectâque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant. Cap. XXIX.

HIVS MODI autem peracto excidio, in castello quidē præsidium dux reliquit, ipse verò cū exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquā supererat in illis regionibus hostiū, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiā procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nā & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verum & illic nouas res conabantur, vt libertatē defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deū verò solum dominum dicerent. Cū autem quidam iis Iudæorum nō ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, aliis verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorū, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu sicarios aggressi corripuere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue cōfidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, nō obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsare dominum faterentur, nemo cessit, neq; dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conseruare, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Onias templum clausum apud Alexandriam.

Cap. XXX.

HVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsare motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarētur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret: Hæc autē est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellū gerente, Alexandriam venit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorū eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cū autē rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & An-

riochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locū dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectā. Arq; autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionē. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totū verò circa templum spaciū cōcto latere circūdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ redditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei cōtentio cum Iudæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autē olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccesum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsq; clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfectione Iudeorum apud Cyrenem.

Cap. XXXI.

VDACIA verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, cōtigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudeorum apparatus eius & professionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna quidē pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligēter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudeorum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatā multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudeorum confecisse videretur: quodque hoc atrocius est, præter credendā facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarū copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudeorum eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerum accusationem viris inferre probatissimis Iudeorum, apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterosque vinctos ducens, finemque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum constatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitioque non iure hominibus accusationem illam illos quidem Titi studio criminibus soluit, merito verò pœnam in Ionatham statuit: prius enim verberatus, viuus exustus est.

Catullo

Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autē pōst, multiplici morbo & infānabili correptus, acerbissime tortus est non corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebro videbat sibi instantes vmbas eorum quos peremerat, & clamitabat. Cūmq; se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autē semper multum proficiente malo, extūsq; defluētibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla realia magis diuinæ prouidentię factō indicio, quā quod nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historię, quam promissimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupiētibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis. & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidēter dicere non pigebit, quōd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Flauij Iosephi de bello Iudaico libri septimi & vltimi, Finis.

FLAVII IOSEPHI

DE ANTIQVITATE IV-

DÆORVM CONTRA APPIONEM

ALEXANDRINVM, AD EPAPHRO-

DITVM, LIBER I.

Opera Sigismundi Gelenij restitutus.

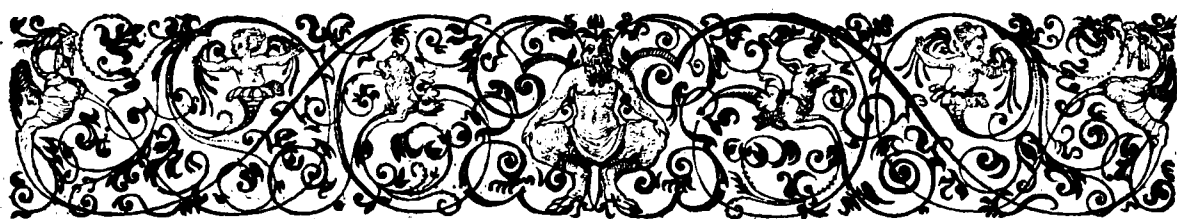

VFFICIENTER, vt arbitror, & per libros Antiquitatū, optime virorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de nostro genere Iudæorum, quia & vetustissimum est, & primam originem domesticam habuit. Quinq; millium enim annorū numerum historiam continentem, ex nostris sacris libris Græco sermone conscripsi. Quoniā vero multos video, respiciētes blasphemiam quorundam insāne prolata: & ea quæ à me de antiquitate conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium nostrum esse genus, eo quōd nulla memoriæ apud Græcorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc dicta cōscribere: & derogantium quidem, vesānum spontaneūmq; increpare mendacium, aliorū vero ignorantia pariter emendare: vniuersosque de nostra antiquitate, qui scilicet veritatē amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autē qui blasphemie de nobis atq; fallaciter conscribere aliqua, per semetipsos conuictos indubitanter ostendā. Conabor etiā causas exponere, propter quas non multi in Græcis historiis gētis nostræ fecere memoriam: nec non & eos, qui de nobis scribere voluerūt nescientibus, aut nescire simulatibus indicabo. Primitus itaq; satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo fidem habere, & ab eis consulendam esse veritatis integritatē: nobis autē & aliis hominibus non esse credendū. Sed ego omnia in his contraria video contigisse. Quapropter decet non varias opiniones inspicere, sed ex ipsīs rebus iustitiā ponderare. Omnia siquidē Græcorū noua, & heri (vt ita dicam) nupérq; facta cognoui: hoc est fabricam ciuitatū & adinventiones artium conscriptionesq; legū: cunctarūmq; rerum iunior apud eos est historię diligentia conscribendæ. Apud Ægyptios autem, atque Chaldæos, & Phœnicas (desino enim nos illis connumerare) sicut ipsi fatentur, res

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD

IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX

SECVNDVM ALPHABETI

ORDINEM.

Primus numerus Paginam, Posterior numerum linearum denotat.

535

Aron Moysi in Aegyptum redeunti occurrat Pagina 43. Linea 10

Aaroni sacerdotium confertur 59.40. confirmatur 72.10. eius filij quatuor 60.8. quomodo purificatus 60.40. filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid. 50. uirga eius floret, et profert amygdala 72.20. moritur 73.30. primus fuit pontifex 434.30

Abaneth qualis zona 58.4

Abark mons 87.30

Abassarus à Cyro praefectus restituendo templo Hierosolymis 232.20

Abdastartus rex Tyrionum Belastarto patri successit 661.50. eius mors ibidem

Abdemonus Tyrius adolescens problema tum dissoluendorum peritus 173.4. et 661.40

Abdonis principatus Hebraeorum 104.40

Abel quid significet, occiditur à fratre 5.3

Abelmachaea urbs 155.30

Abemerigus Isata suam filiam dat uxorem 424.30

Abenerus praefectus exercitus 118.50.

Iebosthum Sauli filium constituit regem 136.40. pugnat contra Iobab ibidem. transfert regnum ad Dauidem 137.30. ab Iobabo fraudulenter occiditur 138.20

Aber secundi ex fratribus Machabei supplicia crudelissima, tolerantiaque eius 696.40. et 697.10

Abesalomus Amnonem fratrem iugulat 147.50. fugit in Gesura, unde à patre reconciliato renocatur, item forma eius et caesaries qualis, tum quomodo Iobab tractarit 148.10. popularum auram captat et regnum 149.10. cum patris concubinis rem habet 150.20. cogit magnum exercitum contra patrem 151.30. pendens in arbore interimitur 152.20

Abias Arabum rex praelio victus sibi ipse manum infert 427.20.

Abias Salomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 112.20. et 142.20

Abiatharus Achimelechi filius seruatus à Sauli sauitia 127.30. confirmatur ei pontificatus 156.2. quomodo à Dauidem ultus, eius domus sacerdotio priuatur 163.40

Abibalus rex Iromi pater 173.5

Tyriorum rex 661.20

Abigea Nabali uxor Dauidem commotum placat 130.20

Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit et Iochimum è uinculis eximit 223.40

Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 107.20

Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, et imperium arripit 102.28. urbe et tribu pellitur ibid. Simeas captas solo aequat 103.20. occiditur à muliere ibidem 30

Abimelechus Palaestinae rex Saram concupiscit 15.30

Abironi cum suis terra dehiscit 71.30

Abisace puella calefacit senem Dauidem 159.20. ambit eam uxorem Adonias 163.20

Abiseus Iobi frater, uir fortis 136.40, et 153.50. cum fratre Sabaeum persequitur 157.10. uindictam regem ab interitu, occiso Achmone 156.10

Abrahamus quando natus 11.30. Lotum nepotem adoptat 12.6. è Chaldaea migrat in Chananeam, et dei uerum cultum instituit ibid. hinc in Aegyptum proficiscitur, ubi uxorem fingit esse sororem suam ibidem. Aegyptii disciplinas instituit 13.5. Assyrios uincit 13.30. decimas dat Melchisedeco, et promittitur ei filius à deo 13.50. genuit Ismael ex Agare 14.20. hospitiatur angelos tres ibid. migrat in Gerara 15.30. à

deo tentatur ibidem. monumentum sibi et posteris comparat 17.40. ducit Cheturam uxorem, suscipit liberos ibid. Isaco querit uxorem ibid. moritur 18.10. eius arma contra Pharaonem 609. et 610

Abrahami domicilium, uicinus 12.30

Abesalomus tyrannidis Manahem adiutor 531.40

Abesalomus patris, et socer Aristoboli captus 298.10

Accaro non potuit capi ab Hebraeis 95.40

Achabus Amarni filius regnum paternum nactus maioribus comminatur id sceleribus quam antecessores sui 186.10. agnoscit suum fatum et pariter 187.10. cedit Adadi filio bellum inferenti 187.20. eundem uincit 188.10. occiditur 191.1. ipsius liberorum capita praeciduntur 199.30

Achar summum committit 90.5. plectitur ibidem 40

Achae, quanti ex fratribus Machabei immania supplicia, eiusque insignis tolerantia 697.50

Achazes Iothami filius regnum paternum arripens, idolis filium holocausta offert, bellumque impetitus, magnam patitur stragem 206.30. Assyriorum regis auxilio ulciscitur Syros, stultus et impius moritur 207.10

Achiabus Herodis nepos aui uim prohibet 373.40. impetitur à 2000. militibus dimissis 378.50. Herodem manum sibi inferentem prohibet 504.20. militibus tumultuantibus resistit 379.1

Achias pontifex 117.30

Achias propheta Hieroboamo regnum et alia uaticinatur 176.40. 180.181

Achilus princeps commentariensium 156.1

Achimanus Berzelai filius apud Dauidem manet 156.1

Achimas Dauidi uictoria nunciat 153.50

INDEX

Achimlechus pontifex Dauidem cōmē-
tu iuuat 127.30. accitus ad Saulum oc-
ciditur cum omni sua familia 127.30
Achitophel à Dauidē ad Abesalomū defici-
cit 149.30. male consulit domino suo
150.20. propter spretum cōsiliū re-
linquit Abesalomum et se suspendit
151.30
Acnes Iulia famula dolus 377.4. et 503.
50
Acmon gigas Dauidem occisurus ab Abi-
seo perimitur 156.10
Acusilaus Argiūus quo tempore historiā
condere inceperit, et in quibus Hesio-
dum corrigat 656.10
Adadus Azaelis filius paternum in regnū
succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege
priuatur 203.10
Adadus Syriæ et Damasci rex cum Da-
uide confligens uincitur 143.1
Adadi huius posterī dicti reges Syriæ, si-
cut Aegypti reges Ptolemæi ibidē. 7
Adadus tertius Samariam uasat ibidē. 11
Adadus Syrus Achabo bellū inferens ce-
denti, ab eo tandem uincitur 187.20.
et recipitur in gratiam 188.40. Ioxa-
mo insidiās et Eliseū capere conatus
frustratur 194.40. bello aggreditur
Ioramum ibid. fugatur à deo 196.10
præfatur ab Azacle 197.10
Adami creatio, et quid ea uox significet
3.40. lapsus et mulctā 4.40. eius so-
boles, posteritas et mors 5.1
Adar mensis 87.40. 233.10. 238.242.20
Adar mensis dies xiiii. et xv. cur. se-
sti Iudeis 242.30
Aderus Syriam occupat, et rex eius effi-
citur 176.30
Adoni quid significet 21.20
Adomus dictus Esau ibidem
Adoni quid significet 95.10
Adonias Dauidis filius regnum paternam
affectat 159.40. fugit ad asylū, et ue-
niam commissi à patre impetrat 160.
20. salutat matrē Solomonis, et Abisa-
ces conubiū ambiēs occiditur 163.20
Adonibezecus capitur ac truncatur ma-
nibus et pedibus, sic uti ipse alios re-
ges mutilauerat 99.20
Adonius quæstor tributorum ordinatur
155.50. et 156.1. lapidibus obruitur
177.50
Adulteri suspecta quomodo purgetur
64.30
Adramelechus Schnaberibi filius patrici-
da 211.30
Adrazarus. Sopbenosum rex à Dauidē
uictus 142.40
Aegyptius uates seductor Iudeorū 431.
40
Aegyptij populus qualis 10.30. et 37.40
Aegypti quis astronomiam ex arithmeti-
cam primus tradiderit 13.4. non. li-
cere eis greges curare 13.8. cur. quina

tam fructuum portionem regibus pen-
dant 36.40. pugnant cum Aethiopi-
bus 40.10. Hebræos insequuntur 46.
6. quare Babylonē abducti 220.40.
eorum antiquissima rerum memorabilia
lū traditio 655.40. 657.5. testimoniū
de Iudeis 659. et 666.10. quid eis
Græcorum commerciorū conciliariū
658.40. sexaginta milia Iudeorum
peremerunt 651.40
Aegyptiis gratificari uolentes ueritatem
de gestis Iudeorū corrumpere 667.10
Aegyptiorum dii descripti 668.40. et
676.30. seruitus 679.20. eorū mali
mores taxati 676.10
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum
ius ciuitatis largitus est 676.20
Aegyptiū mare totū portub. caret 590.
30
Aegyptū fames ingens occupat 30.30. et
36.30
Aegypti regina Solomonē uiuificat 174.10
Aegypti descriptio 528.10. et 590.20
Aegyptus unde nomen acceperit 660.50
Aelius Gallus dux auxiliatorum ab He-
rode missorum Cesari 335.50
Aemilius Lucidus à Iudeis occisus 537.10
Aemilius Regulus Cordubē. 406.20
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum
rex constituitur 557.30
Aeoles populus 10.10
Acrarie quis inuentor 5.50
Acri genus auro preciosius 143.20
Acinaces Persarū, qualis 412.30
Acta, petra, Sampsonis habitatio 102.10
Aeternius Fronto magister duarū legio-
num Alexandrinarum 628.20
Aethiopes, populus 10.30. bello Aegy-
ptios infestant 40.10. quomodo à Mo-
se uicti 41.10
Aethiopi ab Aegyptiis circumcisionem
accepisse 180.30
Agaris insolentia ob conceptum infantem
punitur 14.10. ablegatam unā cum fi-
lio consolatur angelus 16.10
Agatharchides historicus 666.10
Aggeus propheta 232.10. 233.10
Agir Nababbei facinus 614.20
Agrorum terminos quis primus fixerit
5.40
Agriculturam quis inuenerit ibidem
Agrippa Aristobuli filij soboles 391.10
uaria fortuna 392
M. Agrippa in Iudeos beneuolentia 252.
30
Agrippa in Asiam mittitur 317.40. ab He-
rode magnifice exceptus epulum præ-
bet populo 342.50. eius in Iudeos stu-
dium 350.30. et 364.40
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulā
accusat 397.50. accusati tetrarchias
ac bona consequitur 398.10. conuiuiū
sumptuosissimo Cesare excipit 400.
20. Iudeos reconciliat Caio 399.30.

hortatur Claudium ad retinendū prin-
cipatum 416.40. tergiversator his-
linguis ibidē. que beneficia à Claudio
Ces. acceperit 418.50. et 419.10.
eius in Iudeam reditus 419. Silum
uinctum adseruat 419.20. reliqua eius
gesta usq; mortem 421.42. 424. et
425. 428. 430. 433. 434. 444. 566. 586. 595. 600. per to-
tum.
Agrippa filius Agrippæ 422.30. impe-
trat pontificie stole custodiam Iudeis
423.50. Chalcidi præfatur 430.10.
Claudio autor ut Iudeorum causam le-
gitime cognoscat 430.10. Chalcidem
aufert ei Cesar, et multis aliis topa-
rctis donat ibidem 10. nuptias instruit
ibidem. Galilee parte donatur à Ne-
rone 431.10. domum extruit 432.40.
Neroniada nominat et munificus est
433.40. Magdala certat capere 442.
40. uenit Tyrum cum Vespasiano
416.40
Agrippæ regni fines qui 465.10
Agrippina: Claudij Cesaris uxor 430.8. me-
ritū ueneficio tollit ibid. filii Neronem
imperio præfere 430.50
Agrippinum à quo conditum 486.10
Ainam inuadunt Hebræi, et fugantur
90.10. capitur et succiditur 90.10
Alabarchie magistratus 428.20. et
430.30
Alanorum nationis descriptio 646.10
irruptio in Mediam et Armeniā ibid.
Albinus Iudeæ præfatus 433.10. Iudeam
latronibus expulset 434.10. malus
436.2
Albinus Rom. præfatus Iesum Anani filii
miserem multatum dimittit 631.10
Albini procuratoris direptiones et inue-
stitia 451. per totum.
Aleinus in pontificatum succedit aliis Iac-
cinus dictus 266.40. profugit ad De-
metrium ibid. perit 268.20
Alexander Alabarcha mutuat pecuniam
Agrippæ 192.10. Vide infra Alexan-
der Lyfymachus
Alexander Antiochi Epiphani filius bello
aggreditur Demetriū 271.30. uin-
cit 272.40. Ionathā amicitiam ambit
271.30. Ionatham in summo honore ha-
bet 274.3. Ptolemæo Philometori ho-
stis factus occiditur 276.1
Alexander Aristoboli filius Iudeam in-
festans à Gabinio uincitur 298.50. res
bellas Romanos quotquot potest inter-
ficat 300.1. Hyrcano bellū infert 469.
3. cum Gabinio pugnat 470.10. secu-
ri percutitur 301.20
Alexandri fictitijs actus et fallacie 511.1.
Vide Pseudalexander
Alexander Herodis filius Romæ reuersus
ducit uxorem 342.1. accusatus à patre
causam dicit, et reconciliatur 347.
20. 348.1.

20.34.8.1. calumniis oppressus conuictur in uincula à patre 354.40. reconciliatur patri per focerum 355.20. iterum calumniis urgetur ab Eurycle alijsq; 357.40. et in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, dānatur 360.30. strangulatur 362.8
 Alexandr Herodis filius ueneficii accusatur à patre 489.30. iterum accusatur 492.10. et in uincula conuictur ibid. 30. accusatur 493.10. strangulatur 496.20. eius soboles ibidem
 Alexandri Herodis filij posterum in maiore Armenia regnauerunt 518.20
 Alexander Lameus Hyrcani filius, rex factus fratre insidiante interimit 287.20. circumuenit astu Ptolemaeum Lathium, à quo postea uincitur 288.20. iterum belligertur contra eum 289.10. preliatur cum suis 290.20. cum De metri Eucero ibidem. immanitatis causa Thracides dictus: alijsq; gesta et mors 290.30. 292.8. et 464.20. 465.20. 466.10
 Alexander Lysimachus Alabarcha solutus uinculis à Claudio 418.30. eius diuinitas quanta 418.20
 Alexander rex primus Macherunta edificauit 644.8. quo tempore mortuus 665.9. eius morte Iudei in Aegypti et Phoenicem translati 665.30
 Alexander Philippi filius patris in regno succedet quia uiderit uictoria 245.30
 Damascus et Tyrum capit atq; Gazam 244.10. pontificem Iadadum ueneratur, et Hierosolymis deo immolat, Danielisq; prophetia interpreta- tur, et Iudeis quacumq; postularent concessit 245.1. et 533. eo mortuo quomodo regna eius occupata 245.40
 Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthia crassari auro et argento perfudit 605.30
 Alexander Veles rex 276.8
 Alexander Zebini Demetrii uicti loco rex constitutus federatur Hyrcano 284.20. in bello cadit ibidem
 Alexandra Alexandri Lamei uxor quomodo à morituro marito instructa regnū seruauit et administrari 291.40. morbus eius et mors 293.20. 394.1. 624.625
 Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexandri Aristobuli, insensa Herodi. 320.40. 321.1
 Alexandra Phasaeli filia 394.20
 Alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 528.5. iisdem quatuor mensibus antoniam ministrat ibidem. 10
 Alexandria ciuitas post Romanam maxima 592.
 Alexandriae portus descriptio 590.40. urbis sum descriptus 528.8

Alexandrinorum seditio contra Iudeos 534.4
 Alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 390.
 Alexandrinorum fortitudo et praesentia in oppugnatione Hierosol. 605.40
 Alexandrini quandiu cesserint Iudeorum solennitatibus 676.20
 Alexandrini seditionis autores; Apionis similes ibidem
 Alexandrinum arx 297.3. 467.20
 Alexas ducit Salomem uxorem 563.30. iubetur ab Herode nobiles Iudeos se de funto occidere 373.20. pic 226.97.4. 207.10.
 Alifas, Alifai 10.10.
 Alisfragmankosis rex contra pastores gerit bellum 660.5.
 Aliterius minorum actor 437.50
 Allus Samarita, libertus Neronis 393.20
 Alithenus praetimore obrigit 484.40
 Amalecite gens 50.40
 Amalecite bellum. Iudaeis inferunt et uincuntur 50.51
 Amalecite Hebraeos subigunt 100.40.
 eorum rex captus et occisus 119.20. 120.10
 Amalecitas quanto deus odio sui profectus, et quomodo Saul eos extirpauerit 119.4. David cecidit eos 134.20
 Amalecus notus Aliphaxe filius 23.30
 Amalecitis regio ibidem
 Amarus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, et quantum in Iudeos propter Mardocheum concepit odium 238.4. cōfudit contra seipsum 239.20 in cruce Mardocheo paratam sustollitur 241.30. et filij eius 242.40
 Amasai filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerunt, et quas eius cadis poenas dederunt 270.10
 Amaranus Moyses pater et Aaronis, deum innocens ut Hebraeos redimat exauditur 38.20
 Amaranus seditionis exulat 423.30
 Amarinus constituitur rex 182.40. obit die sui, relicto principatus successore Achabo filio 184.20
 Amasius Abesoloni copis praeficitur 151.40. impetrat ueniam à Davide, et gratulatur regni restitutionem 153.30 constituitur praefectus exercitus 155.1. occiditur à Ioabo 155.20
 Amasius filius Ioasi regis Iude, uir bonus et pius patri in regnū succedit 202.30. 203.1. paterne necis autores tollit, Amalecitas, Idumeos et Gabelitus prelio uincit, et ad idola deficit 203.20. increpatur à propheta ibid. minatur Ioe regi, et prelio uictus capitur interficiturq; 204.10
 Amasius sacerdos 191.40
 Amathus, Amathe 10.11
 Amathus castrum ad Iordanem 289.10

Ambitio quantum malum 158. per totum M. Ambuius praeficitur Iudee 385.50
 Amenophis regni terminus 660.36
 Amesses regni terminus ibidem.
 Amias Aclaz fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 206.40
 Aminadab in leuita 111.20
 Ammanus, Ammanite 15.20
 Hebraeorum genti bellum inferentes male excipiuntur 103.50. 104.1
 Ammanitarum contumelia in Davide 385.30. et quae de eis ultio accepta 144.10. excidantur 146.50
 Ammanite. et Moabite socij matris sese occidunt 192.10
 Ammaus exul 509.20
 Ammaus thermae sanadis corporibus idoneae 566.20. uide et Emmaus
 Ammonius infidator Ptolemei. Phidone toris occisus 275.30
 Amnon sorore Thamar stuprat 147.30 occiditur à fratre Abesolomo 148.50
 Amorai cum suis regibus delati 72. qui corum ditionis termini 73.30
 Amoritis regio duabus ex dimidia tribubus conceditur 78.10
 Amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 213.6.
 Ananias constituitur pontifex ab Herode 320. honore priuatur 331. restituitur et 332
 Ananias Masbali pontifex cum quindecim alijs crudeliter necatur 616.40
 Ananias mercator Iudeus regis iudaeae Iudaicam religionem docet 425.10
 Ananias Nebedai fil. pontificatum accipit 428.30. uinctus mittitur Romam 429.50
 Ananias nominatur Sedruches 221.10
 Ananias Onie filius copis Cleopatrae praeficitur 289.20. et 288.40
 Ananias Pharisaeus Iosepho se opponit 446.40
 Ananie pontifex liberalitas, cuiusq; seruorum iniquitas 433.30. et 434.4. ipse filius capitur à sicarijs 433.30
 Ananie pontifex domus incenditur 330.30
 Ananias pontifex cum Ezechia fratre et pontificibus alij in Iudeis latuit propter seditionem ibidem. cum fratre interficitur 330.10
 Ananus Anani filius pontificatum accipit, et Iacobum lapidat 433.20
 Anani senioris felicitas ibidem
 Ananus Ionathae filius Cestio portus prodere uoluit 596.30
 Ananus Iudeorum dux uinctus Romam mittitur 429.30
 Ananus pontifex cum Hierosolymis bello contra Romanos se preparat 542.30. 543.40. apparatus belli iussus amittere noluit ibidem. milites contra Simonem et Ioramitis ibidem 40
 Ananus

I N D E X

Ananus pontifex, eiusq; gesta 571.10. et 572.573. per totum
 Anani mors Hierosolymae excidij principium 578.40. eiusq; uirtutes celebratae ibidem
 Ananus Sethi filius pontifex constituitur 385.10. eo priuatur ibidem
 Ananus Simonis satellites ad Titum profugit 628.10
 Anarabarches, pontifex Hebr. 57.30
 Anaxagore Clazomenij mors 868.
 Anchus rex Gitta 126.30. et 132.3. exercitum ducit in Hebræos 132.10.134.8
 Andromacho amicitiam renouat Herodes 354.20
 Andronicus Messalani filius orator 278.40
 Angelus, quale nomen 326.30
 Angelos cum mulieribus coisse 6.20
 Anilei et Afinei Necrodesum facinora 402.403.404.405 per totum
 Animi unde certissimum argumentum colligatur 129.20
 Anna Helcanis uxor 118.40.109.3
 Annibis scditiosus plectitur 423.30
 Annus Minutianus 406.20. et 408.20 417.20
 Annius Rufus Iudæe praeficitur 385.50
 Annius magnus quot annis confect 8
 Anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli reuolutio 64.50
 Anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto usq; ad templi Solomonis extructionem 434.40
 Antei interitus 411.10
 Antedon, postea Agrippas dicta 289.20
 Antigonus Asa occupat mortuo Alexandro 246.10
 Antigonus Aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 299.30. accusat apud Casarem Hyrcanum et Antipatrum 301.20. paternum regnum affectans profligatur 308.30. reducit in regnum per Parthos 310.30 amputat Hyrcano auricular 312.30. accusatur Rome, et placat pecuniis hostes 313.40. quomodo ab Herode oppugnatus sit 314.10. et inde quomodo expugnatus et iratus a Sotio 317.50. Antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 318.319. per totum Antipatrum et Hyrcanum accusat 471.30. uincitur ab Herode 474.20. rex constituitur 476.40. quam infolens ex unica uictoria factus 480.10. dat se uincendum Sotio 482.30. securi percutitur 482.50
 Antigonus Hyrcani fil. Samaritis obsidione praeficitur 284.50. quomodo a fratre et cur occisus 286.40.463.40
 Antiochia Myzdonia, urbs 426.40
 Antiochia, Syriae metropolis 544.20
 Antiocheni Demetrium electum recipiunt 275.33
 Antiocheni soli cum Sidonensibus et Apame

nis pepercerunt Iudeis cohabitatoribus suis 533.30
 Antiochenium odium in Iudeos 352.20
 Antiocheni petitiones apud Titum 641.40
 Antiochus Antiochi Grypi filius uictus et occisus ab Antiocho Cyziceni filio 289.50
 Antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, et superatur inde ab Eucero et Philippo fratribus ibidem
 Antiochus Aspendius ab Hyrcani filius uictus 462.40
 Antiochus Comagene rex 387.6. et 421.40
 Antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligatur 284.50. uincitur ab Hyrcano 285.1. occiditur a Grypi filio Seleuco 289.40
 Antiochus deus Alexandri fil. adolescens rex coronatur et amicitiam cum Ionaitha init 281.40. trucidatur a Tryphone suo tutore 282.10
 Antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus. quid gesserit 291.4.292.1. eius cum Alexandro et Arabibus bellum 464.90.465.20
 Antiochus Epiphanes Seleuci fil. et eius gesta contra Iudeos 258. usq; 265.639.677. ad Elymaida uincitur 264.30 commissaregni cura Philippo moritur 265.10. et 366. per totum. aliq; eius gesta 690.10.692.678.693. per totum
 Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto contentio propter Syriam, et in Iudeam irruptio sena 461.30
 Antiochus Epiphanes quomodo cepit Hierosolymam 610.40.613.10
 Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 165.10. Bethsaris. expugnat 266.7. Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 266.40. captus a Demetrio trucidatur 266.10
 Antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudeam afflixerit 461.50
 Antiochi Magni bellum cum Ptolemaeo Philopatore, et beneficia in Iudeos 252.10. dat filiam Ptolemaeo uxorem 254.9
 Antiochi Pharanx, loci nomen 461.10
 Antiochus Seleucis nepos Deus cognominatus 252.30
 Antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrii rex natus Tryphonem persequitur et interficit 281.50. Simonem Matthie in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter ibidem oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, et cognominatur Pius 282.283. per totum. regno et uita priuatur ab Arsace ibid. Seleucum Grypi uincit 289.40
 Antiochus Grypus qui, et Philometor

Demetrii Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, et regnum Syriae occupat et Heracleonis insidias occisus 289.40
 Antiochus, Agrippa et Sobemus Vespasiano in auxilium miserunt bina milia pedum, et sagittarios equites mille 546.10
 Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 374. affectat regnum ibidem. portionem paterni regni acquirit 510.30
 Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 503.10. tetrarcha instituitur 504.30
 Antipas pater Antipatri Idumæe praefectus ab Alexandro 294.30
 Antipas regij generis uir comprehensus custodie traditur 571.20. occiditur 772
 Antipater Herodis fil. a patre uocatur domus 346.3. honoribus augetur 346.30. fratres crebris calumniis infestat ibid. 354.30.358.10. malicia eius 363. per totum. eius in patrem insidie 364.50.366.367. capitis damnatur uincitur 368.1. occiditur 373.40. ab Herode patre pellitur ciuitate 488.20. fratribus insidiatur 489.10. prodigit 496.30. fratrum occisorum liberis etiam male uult, et conspirat contra patrem 496.30 ueneno cum tollere conatur 499.10.500.6. aliis duobus fratribus calumnias fruit ibidem. causam dicit 501.502. per totum. occiditur 504.30
 Antipater Idumæum Hyrcanum in regnum restituit 466.467. per totum. aliq; eius gesta 470. usq; 473
 Antipater accusatus, declaratur praefectus Iudæe a Iulio Cas. et Hierosolymorum muros reficit, et filios sui praefecturas attribuit 471.40
 Antipater qui prius Antipam, quomodo se suosq; eueherit, et Aristobulum regno eiecerit 294.50.295.10. Scamrum comatu iunat 298.40.299.10. eius auctoritas, uxor et liberi 301.50. qualem operam nauarit Casari, aliq; eius gesta ibidem. et 302. dynasta et procurator Iudæe constituitur a Casare 303.20. suos liberos ad gubernacula prouehit 303.30
 Antipater Salomes fil. accusat Archelaum 376.30
 Antipater Samaria Antipatri Herodis filij procurator 367.10. ueneficium apparatus Herodi indicat 499.20
 Antipatris ciuitas edificatur 487.10
 Antiphilus cum suo fratre uenenum apparatus in Herodis interitum 367.10
 Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, et quas historias 426.10
 Antonia Drusi maioris uxor. Germanici et Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniā 393.10. eius fauor in Agrippā 394.10

394.40. eius predictio 396.50. 397.
10
Antonie edificij. Herodiani descri. 603.
30
Antonia porticus incensa, et presidium
ex ea deturbatum 539.40.
Antonia turris ab Herode condita 340.
40. 389.10. 486.
Antonie fundamenta subuersa. 614.30
M. Antonij decreta pro Iudeis 306. per
totum
M. Antonius, dux Ro. 299.1. in Asiam
proficiscitur, et Herodē defendit 308.
40. 475. amore Cleopatre captus He-
rodem, et Phasaelum tetrarchas con-
stituit 310.1. ad regium fastigium eundē
promouet 313.20. ab eodem pecuniis
corruptus Antigonus e medio tollit 319.
20.
M. Antonius donatur ab Herode 319.1.
homo impurus 320.30. Herodi nimium
indulget 323.30. multa indecore agit
in gratiam Cleopatre 424.1. subigit
Armeniam ibidem 50. uincitur apud
Actium a Casare 327.40. occisus 330.
40. qualem operā Gabinio presterit 470.
10. Herodem exulē regno Iud. prefa-
cit 477.50. propter Cleopatram multa
facit indecore 483.4
Antonius. centurio a Iotapatenō insidiis
interemptus 557.3
Antonius prefectus ale equitū cōtra Ro-
manos 543.30. eius gesta ibidem
Antonius Primus e Masia contra Vitel-
liū cum legione tertia properat 591.
40. eius gesta ibidē. Vitellium inter-
ficiat 586.6. in conspectu cum Vitellia-
nis quatuor milia et quingentos amisit
592.10. Romanū properat ibidem.
Antonius Silo Taricheas missus cū duobus
milibus sagittariorum 563.9
Aod. uidē Iodes
Apachne regni termini 659.40
Apamia obsidione liberata 473.10.
Apellam, mensis 235.20. 259.10.
Aphrica unde sic denominata 18.7
Aphri et Aethiopes quāquam annis pen-
dant Romanis 527.50
Apion Alexandrinorū legatus contra Iu-
deos 398.30
Apion grammaticus res Aegyptiacas con-
scripsit 673.7. eius portentoſa mēda-
cia de Iudeis et tota uita taxata ibidē.
673.674. per totum. et eius calum-
nia et mendacia confutata 674.675.
676.577. per totum: propheta factus
fabulam tragicam de Iudeis infuden-
tissime fingit 676.50. 677.678.679.
680. per totum
Apionis mors 680.20.
Apobaterion locus 7.40
Apochis regni termini 659.40
Apollodoti Gazæorum ducis prælium
cum Iamneo, et mors 289.30

Apollonius Antiochi dux, a Iudæ Maccha-
beo uictus occiditur 261.20
Apollonius Darius prefectus Alexandri
fili Antiochi Epiph. 274.30. uincitur
a Ionatha 275.10
Apollonij Molonis mēdacia de Iudeis 676.
40. 678.40. 683.50. 686.10
Aponius senator. sauciatur 418.2
Apsanes Iudeis preficitur 104.30
Aquila aurea supra portam posita delici-
tur 372.2. 348.349. per totum
Aquila quare Romanorū insigne 548.20
Aquila Caligule interfecto 410.30
Ara tabernaculi, et Arula suffumigato-
ria 57.20
Arabia, confinis Iudæe 295.1
Arabes quā tate infantes suos circumci-
dant 26.6
Arabes Hebræos subigunt 101.50. ab ipsis
rursus ceduntur 102.1
Arabum prælū cum Herode 325.50. 326.
per totum
Arabū Iudeam deuastantiū seuitia 380.7
Arabum gesta in Iudæa post mortem He-
rodis 509.20
Arabes Iudeorum transfugerum uiscera
patefaciūt, aurumq; eximunt 617.30
Aramus, Aramei 11.10
Arami liberi quibus gentibus appellatio
nem indiderunt ibidem.
Aranes ubi mortuus ibidem.
Araſci templum 111.30
Arbela uicinus 452.20
Arbori interdicia quæ uis indita fuerit 4.
20
Arca Noë 6.40
Arce Noë reliquie ubi seruetur 424.40
Arce tabernaculi forma 56.40
Arca in potestatem hostium. uenit 109.
quantorum malorum his fuerit autor
ad quos peruenit, et quomodo He-
bræis reddita 109.110
Arca transfertur Hierosolymam in templū
Salomonis 169.50
Arcades. de antiquitate gloriantes, post
Athenienses literis eruditi 656
Arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 93.5
Arce, quæ nunc Petra, ciuitas 73.20
Archelaus uicinus conditur 383.2
Ar. helaidis palmeta 385.50
Archelaus Cappadociū rex 342.40. 435.
348. Herodem ad sanam mentem redu-
cit 355.40. eius prudentia 492.494
Archelaus Herodis. filius a patre regno
prefectus ipsius funus curat 374.30
populo se accomodat, et incidit in se-
ditionem 375.10. accusatur apud Au-
gustū 376.20. ethnarcha non rex cō-
firmatur ab Augusto ibidem. Glaphy-
ram fratris defuncti uxorem ducit 383.
20. accusatur apud Augustum et rele-
gatur Viennam Gallie ibidem. 511.30.
uenduntur eius. bona 385.50. a fra-
tre false calūniatur 500.10. rex cōstiti-

tuitur 504.50. in seditione incidit 505.
506.507. per totū quod nō rebellasse
quarta tributorū parte leuatus 511.30.
eius reditus quanti ibidem
Archelaus Magdani ad Titū profugit 628.
10.
Arcyon medicus 4
Arethib, sexti ex fratribus Machabei im-
mania supplicia, eiusq; cū insigni tole-
rantia sermones 698.699. per totum
Arctas Arabum rex fugientem Hyrcanum
recipit hospitē, oppugnationē Aristobu-
li cogitur intermittere 294.295.
per totū. cū Scauro fœdus init 298.40
Arctas qui antea Aencas cōstituitur. Ara-
bum rex 357.20. confirmatur 360.20
Arctas. Cælesyrie regnū. adipiscitur 292.
20. 465.30. cū Herode bellatur 290.
391. per totum. et Iudæa inferi bellum
465.30. a Scauro mulctatur occu-
pantis 469.9
Arctas Petreus Roma. auxillatur 379.50
Argolice historie scriptores discrepantes
656.40
Ariphanes. Græcus historicus Iudeorum
mentionem facit 666.40
Arietis instrumenti bellici descriptio 552.10
Ariochus Nabuchodonosori satellitū pre-
fectus 221.40
Ario. pcurator Iosephi Tobie fil. 256.30
Aristeus. Iudeorum negotiorum agit apud
Ptolemeum Philadelphum 247.20.
248. per totum
Aristocratiā esse optimā administr.
Aristotelis apud Clearchum uerba de Iu-
deis 664.50
Arius centurio cōfessus 379.30. et 103.3
Aristobuli odium erga fratrem Agrippam
392.30
Aristobulus Agrippæ frater. Iudeorum
causam agit apud Petronium 399. per
totum
Aristobulus Aristobuli fil. adolescens pul-
cherrimus ibidem. ab Herode cōstitui-
tur pontifex, et occiditur ab eodem
322.10
Aristobulus Alexandri Iannæi fil. genero-
sus 221.20. quomodo adsecutus sit re-
gnum 293. per totum. obsessus ab Arc-
ta liberatur per Scaurum 295.40. qua-
le donum Pompeio miserit, et cōtro-
uersiam cum fratre apud eundem dise-
ptauerit 296.10. quomodo a Pompeio
tractatus 297.7. uinctus abducitur Ro-
mam 298.30. uinctus elapsus iterum
capitur et mittitur Roman. 299.30.
ueneno sublatu est 301.10.
Aristobulus Herodis fil. reuersus Roma du-
cit uxorem 342.40. coniectur in care-
cerē falsis calūniis oppressus 358.10.
accusatus a patre. Beryti dānatur 360.
30. strangulatur 462.8
Aristob. filij Herodis. liberi qui 496.30.
513.10
Aristob.

I N D E X

Aristobulo Herodis filio Armenia minor
à Nerone data 519
Aristobulus Herodis frater, priuatus mora-
tuus filia unica relicta 118.10
Aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis f.
dominiis multis donatur à Ner. 508.5
Aristobulus Hyrcani f. obsidione Samariæ
preficitur 285.7. quomodo imperarit
et seuerit in matre ac fratres 285.40.
fratris cede pollutus moritur philellen
dictus 286.10. primus diadema regium
usurpauit, et quomodo se gesserit in
matrem et fratres 286.20. mors eius
462.40
Aristobuli et Hyrcani furor et contem-
tio 610.50
Aristobulus rex Chalcidis contra Antio-
chum 646.10
Armenia regio 11.20
Arnon fluius 73.30. 74.10
Arphus uicus 545.30
Arphaxades Arphaxadei 11.10
Artabanus Vanone uicō Parthorū regnū
assequitur 386.50
Artabanus à Vitellio uictus 389.10. recu-
perato imperio soderatur Neroni ibi.
Artabani cum Asineo et Anileo recon-
ciliatio et amicitia 402.50
Artabanus regno pulsus restituitur per
Izatem 426.30. et 427.4
Artabazes rex Parthorum donatus Cleo-
patra 483.10
Artabazes Tigranis filius captus 324.50
Artaxerxes regnum paternum accipiens
quale conuictum instruxerit 237.20. ac-
cusat uxorem et diuertit ab ea ibidem.
ducit aliam nomine Estheram 238.3.
Amanē in summo habet honore 238.40
eundem cruci suffigit 241.30. Iudeos
periclitantes liberat ibidem
Artaxias Tigranis filius regno nō diu po-
tuitus pellitur 324.50
Artemisus mensis 167.20
Artorius quemadmodum ex incendio per
Luciū cōmitionē seruatus sit 626.20
Aruceus Arcen condidit 11.2
Arudeus, Aradus insula ibidem
Aruntius preceō retundit Germanorū mi-
litum impetum 412.9
Arus uicus 380.5
Aruum loci nomen 127.6
Asanoneorum gens Iudeorū recipi. statu
mutauit 233.30
Asanoni montis Galilee situs 535.30
Asanus Abie filius regnum paternū acci-
pit 182.20. eius pietas, et bellum cum
Zareo Aethiopum rege ac uictoria
ibidem. mors 183.40
Ascalon capitur 95.40
Ascalon Iudeis semper inuisa 543.30. eius
situs ibidem 544.10
Ascalonite quingentos et duo milia Iu-
deorum apud se habitantium interfe-
cerunt 533.30

Ascalonitis quantum incommodi arca ap-
tulcrit 110.30
Aschanus eunuchus prepositus Hebreorū
nobiliū cura obsequitur Danieli 121.
10
Aschanaxes Aschanaxi 10.10
Aser natiuitas 22. filij 36
Aseritarum fors in Chanaanæ 93.3
Asia quingentas ciuitates uni rectori, et
consuli Romano parere 526.50
Asineus et Anileus Neerdenes grassa-
tores quomodo cum Artabano amici-
tiam incunt 402.20. 403.40. 404.40.
per totum
Asiongaber, loci nomen 174.10
Asoris ciuitas 99.50
Asotra, baccina 69.40
Asperforium tabernaculi 55.30
Asphaltites lacus 15.20. 50.4
Asphaltites lacus repletus cadauer. 583.
40
Asphaltites lacus Tiberiensi natura con-
trarius 584. 20. eius descriptio ibi-
dem
Asphar lacus 270.10
Asprenatis prodigiū et interitum 409.30
Assamonei principatus quando desierit
319.7
Assamoneo rū familie quādo et quādiu
principatus Iudeorū concess. 435.10
Assaracodas Senacheribi filius patri suc-
cedit in regnum 211.30
Assaron quantum contineat 57.10
Asis regni termini 659.40
Assuras, Assryj 11.10
Assyriorum imperium quando dissolutum
fuerit 211.20
Astabbari populus 10.30
Astapus fluius 41.40
Astartes templum 135.30
Astartis rex Tyriorum, eiusque successores
enumerati 661.40
Astoborra fluius 41.40
Astronomie qui primi inuentores 6.10
Athenienses quando et quemadmodum
Romanis subiecti 526.20
Atheniensibus nulla cura fuit historie cō-
scribende 656.40
Athenienses religiosissimi crediti 679.40
scriptis legibus utebantur 680.10
Athenio legatus Ptolemei Euergetis ad
Iudeos 255.5
Athenio dux Cleopatraz, Herodem repelsit
iam uictorem 483.30. 610
Asbrongeus uel Asbronges pastor regnū
affecit 379.20. 508.40
Auaris urbs Aegyptia 659.30. 660.661.
per totum
Augusti Cesaris in Iudeos beneficia 350.
20. in Herodem odium et Aretam
357.6. reditus cum utroque in gratiam
360.10. confirmat testamentum Hero-
dis 381. 30. in Italiam proficiscitur
475.10

Augusti mors, et quot annis imperarit
585.50
Aula regie descriptio elegans 600.10
Aulice deliciae quæ 154.20
Aurea terra, regio 174.50. 175.1
Azazel ab Adado cum muneribus mittitur
ad Eliseū, unde se regem futurū co-
gnoscit 197.1. contra Israelitas bellia
geratur et Hierosolymitanos, à quo
pacē redimit Iosus rex 201.40. 202.1.
moritur 203.6. et 7
Azarias propheta uaticinatur Asani ag-
mini 182.50. et 183.1
Azarias compellatur Abdenago 221.10
Azizus Emesenorū rex Agrippæ iunio-
ris sororem duxit 430.10
Azotum pestis propter arcam detentam
inuadit 110.10
Azotum captum et concrematū 275.10
Azymorum festiuitas restaurata 208.1
Azymorum festiuitatis institutio 43.
63.7

B

Bacris loci, et herbe descript. 644.
20.
Babe liberi occiduntur ab Herode 333.4
Babel quid significet 9.20
Babylon locus cur sit dictus ibidem
Babylonis extructio 45.30
Babylon in Cyri potestatem uenit 224.50
Babylonica captiuitas quando et quomo-
do acciderit 215. 216. 217. 218. 219.
per totum
Babylonica turris institutio 8.40. et
quanta fuerit 9.10
Babylonij Iudeos persequuntur 404.30
Babyloniorum antiquissima rerum me-
morabilium traditio 657.10
Bacca uicus 544.50
Bacchides dux Demetrii contra Iudā Ma-
chabæū mittitur frustra 266.40. mit-
titur iterū ac cum Iuda consilgens uin-
cit 268.40. 269.1. adigitur ad pacem
cum Ionatha inuicendam 271.20
Bacchidis seuita in Iudeos, et cum intera-
tus 461.1
Bactriani populus 11.20
Badus qualis mensura 167.6
Bæonis regni termini 659.40
Bagoas eunuchus 365.30
Bagoes copiarū Artaxerxis imperator
quomodo Iudeos ob homicidiū in tem-
plo factum tractarit 243.10
Bagothous et Theodestes eunuchi con-
iurant in necem Artaxerxis. et ple-
stuntur 238.239. per totum
Bathales Ammanitarum rex 219.50
Baie, oppidulum Campanie, ubi et calia-
de 397.50
Bal quis deus fuerit 201.10. sacerdotes
eius uniuersi sublati ibidē. edes ipsius
à fundamentis diruitur 201.20
Balachus Moabitarum rex Balamum ad
Israelitas execrandum mittit 74.40.
75. per totum

IN IOSEPHVM.

75. per totum
Baladas Babyloniorū rex. amicitiam cum
 Ezechia inire cupit 212.8
Balamus uates contra Dei mandatū pro-
 fecit ab asina compellatur 75.3. bene
 precatur his quos exēcrari uolebat 79.
 per totum. malum consiliū dat Mo-
 dianis 76.8
Balsamus ut i nascatur 174.40
Balsamum ubi proueniat 324.30
Balthasar Nal oandel dictus arripit re-
 gnum Babylonicum 223.30. ipse cum
 suo regno in Cyri Persarum regis po-
 testatem uenit 224.30. occidit Ado-
 niam 163.40
Banaias satellitibus preponitur 155.30.
 unus fortium Dauidis 156.10
Banaias Salomonis copis preficitur
 164.9
Banaothas et Thānus occisores Iabosithi
 supplicio afficiuntur 139.30
Barachas autor Israelitis ut captiuos Iu-
 deos et Bēiamitas dimittant 207.1
Baracus Hebreos in libertatem uindicat
 99.50
Barasa expugnata concrcmata 263.30
Baruchus Neri fil. Hieremie prophete
 scriba 215. 40. liberatur a carcere
 219.30
Baris Castellum. postea Antonia 466.20
Baris mons 7.50
Barzaphanes Parthorum satrapa Syria
 obtinet 310.35. 475.20
Basanes Hieroboami totam familiā sustulit
 182. regnum occupat 183.10
Basane impictus a Gimone propheta gra-
 uiter carpitur. sed frustra. regnumq;
 ab hostibus infestatum tueri non ualens
 moritur. Elano filio successore relicto
 183.10
Bassus addit se Casio 473.8
Batanea. Trachonis et Auraniūdis. par-
 tiumq; quarundā domus Zenonis centū
 talenta redditus erant 510.40
Bathuel Nachoris filius 11.53
Bathyllus Antipatri libertus uenenum be-
 ro adfert 500.7
Batibij dictum 409.40
Bethsephon ciuitas 45.30
Begabri Idumee uicus 384.9
Beleasartus rex Tyriorum Hiramō pa-
 tri successit 661.40
Belli leges 85.40. 86.10
Beniaminis natiuitas et nominis ratio
 24.30. filij decem 36.50
Beniamitarū fors in Chananea 91.40
Beniamite post Iesu duels mortem quieti
 et agriculturę student 95.10
Beniamitarū fortitudo et peritia militaris
 97.10. cades omnium usque ad sex-
 centos viros ibid. quomodo ea tribus re-
 stituta 97.3
Berenice. locus 174.10
Bernice Agrippę filia 391.30. 418.30

Bernice Costobari filia 391.32
Bernice Polemoni nubit 430.30
Bernice Salomes filia datur nuptum Ari-
 stobulo Herodis filio 342.40. fit ex-
 osa Glaphyra 352.1. datur alij marito
 496.30.
Bernices supplicatio ante tribunal Flori.
 et eius uite pericula 523.40
Bernice et Iudei ad Cestium de Flori ge-
 stis retulerunt 524.50
Berotha ciuitas 91.40
Berosus Chaldeus de astronomia et Chal-
 daeorum philosophia Græcē scripsit
 662.10. et 663.5. eius historia uer-
 ba et compendium de Iudeis ibidem.
 Græcos scriptores taxauit ibidem
Bersa e. ciuitas 186.10. 201.30
Bersabe puteus 15.50
Bersabe reperies in duobus locis
Berytus domicilium Romanorū 359.40
Berytus Phœnices. colonia Romanorum
 638.50
Berytus quomodo ab Agrippa exornata
 421.20
Berzelus quātis beneficiis iauerit Dati
 de regno pulsum 151.30. quā gratiam
 ei obtulerit rex 154.20.
Besarr oppidum 442.50
Beselel architectus 55.10. et 60.20
Beasemmathe uxor Esan 20.20
Bethalaga uicus 270.50
Bethel quid significet 20.30
Bethenabem uicus 583.5
Bethleem toparchia 584.6
Bethmaus uicus 440.10
Bethora locus 91.40
Bethsabee forma Dauidem ad adulterium
 pellicit 145.7
Bethsama uicus 111.8
Bethsamitarum prophani lxx. arcā cōtin-
 gentes moriuntur 111.10
Bethsana. quæ Scythopolis 264.20
Bethsana. ciuitas 91.50
Bethsuritarum deditio 266.7
Bettea capta et prædata 143.10
Bezedei uicus cum turri inexpugnabili
 544.17
Bezethe collis descriptio 604.10
Biblia quot annorum historiarum comple-
 ctantur 2.3
Bithynos. Cappadoces. Panphylis. Ly-
 dos et Cilices Romanis tributa pen-
 dere 527.3
Borcaus Agrippę legatus a Iudeis uulne-
 ratus effugit 336.10
Borccos uicus 545.20
Bous corrupte noxa quomodo uindi-
 canda 85.3
Box columna uestibuli templi 168.30
Bozus quomodo Ruthem acceperit uxo-
 rem 107.40. 108.20
Britanicus Cl. Cesaris filius 430.40
Britan. Claudij ex Messalina f. Neroni pri-
 uigno in imperia posthabitus 519.40

Britanni quomodo et quando Romanis
 subiugati 526.40. et 527.3
Broccus trib. plebis 416.20
Buccinarum excogitatio et usus 65.30
Burrus præfectus prætorianorū militum
 430.50

C

Abrothaba locus 66.20
Cadmus Milesius quo tempore his-
 toria cōscribere incepit 656.10
Caduceatores sacros esse et inuolabiles
 326.40
Cecilius Bassus occiso Sexto Casare pro-
 uinciam occupat 306.40
Cecilius Bassus Sex. Casarē interfecit et
 copias eius occupat 473.4
Cecinna ab Antonio Primo rerū gestarū
 nūcius ad Vespasianū mittitur 591.40
Cecinna de prodicione cogitat. et cū mi-
 lite ad Antonium transfugit ibidem
Cedesa ciuitas 91.50
Cenopolis et forū quod uocatur materia-
 rium a Cestio incensum 536.20
Cephali fr. Antip. cadit in prælio 296.6
Ceron regio amoni ferax 424.40
Cesar Iudeorum et Archelai conuentum
 dimittit 510.30. Archelao etharchiā
 seu mediam regni partem dedit ibidē.
 eius promissio Archelao facta ibid. res-
 liquam regni dimidiam partem in duas
 tetrarchias diuisit ibidem
Cesar quæ Salomē largitus sit 510.40
Cesar quas ciuitates Iudeorū regno auul-
 sas Syria adiecerit ibidem
Cesaris liberalitas in duas filius Herodis
 uirgines ibidem
Cesar falsum Alexandrū deprehēdit ibid-
 eum remigum numero inscribit 512.2
Cesares uocatos imperatores Rom. 173-
 40
Cesarea conditur 486.10. et 487.10
Cesarea Philippi dicitur Neronis 433.40
Cesarea Iudee maxima ciuitas 360.2
Cesaris templū 487.6
Cesariensium contumeliæ in mortuum
 Agrippam 422.30
Cesarienses contra Iudeos apud Neronē
 uictores 522.1
Cesarienses omnes Iudeos apud se habi-
 tantes trucidant 532.10
Cesennius Gallus duodecime legionis du-
 ctor a Cestio in Galileā missus 535.20.
 duo milia. Galileorum cedit ibidem
Cesennius Patus rector Syriae 639.40
Cesennius Patus Antiochum regē Coma-
 genes apud Vespasianū defectionis ac-
 cusat. 646.6. bellū mouet cōtra eū ibi-
 umctum Romam a Cilicia mittit ibid.
Cesoniæ iugudatæ cum filia magnanimitas
 422.20
Caïaphas constituitur pontifex 386.9
Cain quid significet. sacrificat. iugulat frā-
 trem. totus malus. multa inuenit 52.
 eius posteri 6.6

Caius Agrippa et Iulia fil. Augusti adoptivus 376.30
 Caius Caesar Agrippam uinculis soluit, et tetrarchia Philippi tradita, regem appellavit 515.40. ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibidem. 50
 Caij uxor et filia occise 414.10. eius ingenium et mores 414.40. 415.1
 Caius Caesar Deum se uocari uoluit 516.3. Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem
 Caij litera ad Petronium 517.10
 Caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibidem
 Calchus explorator Chananee 67.2
 Calide ad Balas 397.50
 Calide ad Emmaum 386.10
 Calide apud Callirrhoen 373.5
 Caligo tabernaculi qualis fuerit 60.30
 C. Caligula constituitur Caesar 391
 C. Caligula Germanici fil. 395.30. designatur Caesar à Tiberio 396.20. occiso Tiberio fratre opprimitur et ipse ibidem. Herodem cum coniunge mittit in exilium 398.10. quali fuerit ingenio 400.40. 401. Iudeis bellum illaturus reuocatur à Petronio et Agrippa 400.40. 401.1. moritur ibidem. eius in omnes seuitia, et diuini honoris uendicatio, insaniq; tū coniuratio in ipsum, et eius interitus 405.30. usq; 410.411.
 Callimander ab Hyrcano uictus interiit 285.8
 Callistus Caligulae libertus 408.30
 Calumniarum quantitas 463.40
 Cambyses Cyri filius patri in regno succedit, et Iudeos à templi et urbis edificatione prohibet, moritur 228.40
 Campus regius, loci nomen 13.40
 Cana, loci nomen 325.20
 Cana uicus Galilee 481.20
 Cana seu Canatha 483.30
 Canathenses ibidem
 Candelabrum tabernaculi 57.10
 Capernaum fons, Nili uena esse creditus 565.20
 Capharsaba, campi nomen 349.20
 Caphartophan Idumee uicus 584.10
 Capito ceterio à Floro praemissus ad Hierosolymitanos 522.50
 Capitoli templum à militibus directis donatis incenditur 592.20
 Cappadoes populus 10.6
 Carmeli montis situs 54.4.40
 Carre, Mesopotamiae ciuitas 11.40
 Carthaginensium originis et sui descriptio 527.40
 Cerus, deliciae Herodis 365.30
 Casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 246.10
 Cassie portae 389.30
 Cassius Charea 406.407.408.410. per totum. occiditur 418.10

Cassius. quae gesserit in Iudea 301.16. 307. per totum. 475.16. 474. per totum. affligit Iudeos 307.10.
 Cassius Longinus Syriae praeses 340.40
 Cassius Iulio. Cas. interfecto Syriam petit et quid gesserit 307.308. 472. 474. per totum. occis. 474. ibidem
 Castor rerum Iudaicarum scriptor 677.10
 Castoris Iudei uersutia et dolus erga Titum 607.20
 Castra Iudeorum, locus 301.50
 Catullus Libyae Pentapolitane rector scicariis calumniandi doctor erat 654.30. tria milia Iudeorum trucidauit ibi. eius cruciatus et mors horrida ibidem
 Cedasa urbs 278.1
 Celadus Augusti libertus 382.20. quae Caesaris nomine cum falso Alexandro egerit 511.10
 Celer accusatus Romae causam dicit, et plectitur 429.30. et 430.3
 Celer tribunus uinctus à Claudio Iudeis ad supplicium Hierosol. mittitur 519.40
 Cedebeus praefectus uincitur à Sim. 282.10
 Cenezus Hebr. in libertatem restituit 98.40
 Cestius Gallus Syriae praeses inuadit Galileam 447.30. et 453.50
 Cest. Festus à Claudio in Iudeam procurator praemissus 518.10. eius malitia 521.40
 Cestius Saulum cum ceteris legatum ad Neronem in Achaia mittit 537.50
 Chabelo terra cur sic dicta 172.40
 Chabolo uicus 447.30. 448.10
 Charea Caij uxorem et filiam interficiendae curat 414.10
 Chalamas Syrorum transcuphratensium rex 144.40
 Chalebo donatur pars agri Hebronis 95.30
 Chaldae, populus 11.10
 Chaldaeorum consensus cum sacris literis 838
 Chanis patris irrisor 11.9
 Chananus, Chanaan 10.40
 Chananeorum terrae praestantia 66.30
 Charetis mors apud Gamalam 568.20
 Chariathiaris ciuitas 111.20
 Chasleus mensis 259.10. 263.10
 Chebronis ciuitatis antiquitas 587.20
 Chelcias Onia fil. copiis Cleopatrae praeficitur 285.20. moritur 289.1
 Cherubeis quid fuit 56.50
 Cherubinorum descriptio 168.10
 Chetim quid Hebraeis significet. 10.10
 Chetimus, et Chetima insula ibidem
 Chetomene quatuor uestitus 57.40
 Cheton quid significet ibidem
 Chettai populus 11.3
 Chiramus operarius insignis 168.20
 Christus et Christiani 387.30
 Chusarthes Aethiopiae rex Hebraeos sibi subiicit 98.40
 Chusus, Chusai 10.40

Chusis amicus Davidis occisus, quo modo se gesserit apud Absalonem 148.30
 Cilla ciuitas 128.20
 Cillanos à Palestinis bello uexatos David tuat ibidem
 Cinthares idem quod calcitum. 57.20
 Cinyra, instrumentum musicum 356.40
 Cinyra fabula 409.50
 Circenses ludi 406.30
 Circumcisionis prima institutio 4.30
 Cisus Saulis pater 113.20
 Cithare quis inuentor 5.30
 Ciuitatem quis primus instituerit 5.6
 Claudius à militibus constituitur, Cas. 412.50
 Claudius Agrippam ad senatum legatum mittit 517.30
 Cl. Rome contra Samaritanos pronuncians tres eorum nobilissimos interfici iussit 519.30
 Claudius quandiu imperium administrauerit ibidem. Agrippinae uxoris Neronis per uigum in imperium cooptauerat ibid.
 Clearchus peripateticus Aristotelem preceptorem suum de Iudeis narrantiem inducit 664.30
 Clemens praefect. urbanarum cohortium 407.20
 Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemeo Philopatori 254.9
 Cleopatra Flori uxor 435.50
 Cleopatra Ptolemei Epiphantis filia datur nuptum Antiocho 254.10
 Cleopatra Ptolemei Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qui et Demetrius dictus 274.10
 Cleopatra M. Antonium in sui amorem pertrahit 310.3. et 474.50. Mariam nem cum filio ad se uocat, et Antonium contra Herodem incitat 322. usq; 402. 481. 649.20. contra omnes omnium opibus intians 324.325. per totum. Herodem ad stuprum sollicitat 324.30. occiditur 330.40. et 485.30
 Clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 445.30. et 542.20.
 Cluuitus 409.40
 Colossus Caesaris. 487.7
 Comagenensium ciuilis contentio 387.2
 Commecatus centum annorum quae de causa in Massada incorruptus manserit 648.50
 Conon Graecus Iudeorum mentione facit 666.20
 Conuallis laudat. omnis 192.20
 Conuentus ciuium quae utilitas 80.40
 Coponius Iudeis praeficitur 384.10. et 385.2
 Coponius promotor constitutus Archelaus finibus in praesentia redactis 912.6
 Corban inuenerit explicatio 66.24
 Corban, quomodo se liberent 72.40
 Corea, loci nomen 1467.20
 Cores seditione contra praefectum Aarona

Aaronem excitat 71.40. dat eius poenas ibidem
 Cornelius Faustus Sylle filius qualem se prestitit in expugnatione templi 298.7
 Cornelius Sabinus sibiipsi mortem infert 407.40. 410.30. 417.40. 418.20
 Corona triplex pontificis 58.40
 Correi, locus 112.10
 Corus mensura qualis 67.47.335.40
 Costobarus Idumae Gazae praefectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab uxore 332.30. eius uolentia 434.3
 Costobarus et Saulus fratres una cum Philippo ad Cestium transfugiunt 537.50
 Coturnices ubi copiose inueniuntur 49.40
 Cotys Armenia rex 421.50
 Crassus in Partos proficiscens Hierosolymitanum templi spoliis periturus 300.10. cum omnibus suis copiis perit 301.1
 Crassus in Syriae provincia Gabinio succedens quid gesserit 470.20
 Creteneses moribus, non uerbis erudiebantur 680.9
 Ctesiphon, urbs 405.10
 Cumanus Iudae praefectus constituitur 428.30.518.20. et quid sub eo Iudae acciderit ibidem. et 429.10. accusatur a Iudaeis ibid. exulat 430.10. 519.40
 Cuspius Fadus Iudeorum regno praeficitur 422.52.423.30. seditiosos punit 423.34.428.10
 Cydoessa Tyrriorum uicus 569.50
 Cyprus insula 10.10
 Cyprus praesidii locus in finibus Hierichitis 533.50
 Cypros Herodis filia 391.24. alia Phasaeli filia ibidem.26
 Cypron, castellum 349.20. et 487.20
 Cypris Antipatri uxor 470.20
 Cyrenae, Marmaride et terribiles Syretes quemadmodum Romanis subditi 527.40
 Cyrus Persarum rex Babylonem et regem eius capit 224.50
 Cyrus Iudaeis Hierosolyma repetere permittit. templumque restituere, ac uasa templi eis reddit, multaq; praestat beneficia 127.10. 232.40. 610.30. perit 228.20 D
Dabaritene uxorem Ptolemei regis procuratoris inuadunt 443.20
 Dacchari herbae descriptio 58.50
 Dagon, rex 282.20
 Dagon praecipitatus 110.10
 Dagonis templum excustum 275.20
 Dalale meretrix Sampsonis 106.30
 Dalmatae bellicosissimos sub una tantum legione Romanorum quietem agere 527.10
 Damascus a quo condita 11.20
 Damascus imperio Davidis subicitur 143.1

Damascus a Metello et Lollio capta est 295.40
 Damascenorum in Iudeos seueritas 438.20.538.2. et 651.30
 Dana oppidum 98.30.178.10
 Danaus Argiuorum antiquus. 661.1
 Daniel uocatur Balthasar, et cupit darius uiuere propter uisitudinem et studia 221.10. insomnia diuina uidet 221.50. regi somnia interpretatur 222.10. 273.1. Balthasaris uisionem in pariete explicat 224.10. abducitur a Dario in Mediam et constituitur summus satrapa 225.2. insidias patitur, sed insidiatores eius luunt poenam 225.226. per totum. apud Ecbatana turrim edificat ibid. quam carus Deo fuerit, et quantum ceteros prophetas superaucrit 226.227. per totum
 Danielis prophetia 263.10
 Danitarum fors 93.7
 Danitae a Chananeis sedes mutare coacti 98.20
 Danus, fons Iordanis 13.30
 Danus nascitur 22.10. filij eius 36.4
 Darabitta uicus 452.30
 Darius Artabani filius Neroni obses missus 389.50
 Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum uasat, et Daniele abductum constituit satrapam, quem inuitus postea leonibus obicit 225.50. hostes Danielis iisdem obicit, et deum eis praedicat ibidem
 Darius equitum praefectus sub Agrippa 530.10
 Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, questionem proponit quenam omnium rerum fortissima aut potentissima 229.50. et pagina seq. comonitus uero a Zorobabele Iudeos libertati instituit, et immunitati, urbemque et templum restituere promittit et uiuat. 230.234. per totum. mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibidem
 Dathamo cum uniuerfa sua familia terra dehiscit 71.30
 Dauid filius Iessei 108.20
 Dauid qualis, et quomodo rex a Samuele unctus propheta, et Saulo furioso hymnos occinit ad citbaram 121.10. eius magnanimitas 121.20. uictoria de Goliatho 122.40. amatur a Sauli filia, et sexcenta hostium capita Saulo adfert. et filiam eius uxorem ducit 123.40. socerum fugit 123.124.125. per totum. spiculo ab eo petitur 125.30. accepto Goliathi gladio fugit in Gittaim, et insanum se fingit 126.30. fugit inde alio atque alio ibidem. Cilanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 129.130. et 131. per totum. cum Saul occidere potuisset noluit ibid. reconciliatur Saulo 129.31. Nabali de-

functi uxorem ducit 131.50. Amalecitas praedatur ibid. 53. iungit se Ancho contra Hebraeos 132.1. abducuntur ei ambae uxores captae 134.10. Palaestinos cedit et uxores recuperat 134.20. Sauli interfectorem supplicio afficit, et epitaphia ipsi ac Ionathae conscribit 135.10. rex unius tribus declaratur, et cum Abnero pugnat 136. et 137.3. eius filij 137.40. Abnero sedere iungitur et amicitia 137.40. interfectum luget 138.30. regnum in uniuersum ei confertur 139.20. dominorum suorum occisores punit 139.30. quantae copiae ad eum in Hebronem conuenerint 139.50. Iebuseos illudentes capit 139.10. amicitiam cum Iramo parat, et Hierosolyma ciuitatem Davidis appellat ibidem. Palaestinos superat, et arcam Hierosolymam transfert 141.142. per totum. Palaestinos frangit et Moabitas Adrazarumque Sophenorum regem 143.10. Themonem in amicitiam recipit Idumaeam subigit, et officia distribuit ibidem. Ionathae posteros beneficiis afficit ibidem. legati eius iniuria a Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamiae, Ammonitae debellantur 144.10. Bethsaben adulteram facit et ducit uxorem, Vriamque interficiendum curat 145.146. per totum. Ammanitas excindit 147.3. a filiis molestatur 148.149. per totum. Abesalomum filium regem saluatum fugit 40. per totum. patienter audit conuiciantem Semei 49.50. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 151.30. prior filium aggreditur ibidem. occisum luget 153.3. ignoscit hostibus, et recipit regnum, saluatur rex 153.154. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabaeo 154.40. Palaestinos ultimo fundit, hymnos ac musicam instituit 156.40. fortissimi uiri ipsius qui 156.50. populum recensendo deum offendit 157.40. e tribus malis instigendis pestem eligit, et Oronne arcem emi 158.159. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices et materiam comparat, filiumque instruit Salomonem quomodo se debeat gerere natus imperium 159.10. et 50. aliosus calefacit se Abifaces accubitu 159.20. Solomonem confirmat regem, officiaque distribuit et tribus, cum templi uasorumque descriptionem tradit 160.161. per totum. Davidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 161.30. quid sub mortem Solomoni commiserit 162.1. expirat ac sepelitur, maximisque cum eo thesaurus ibidem. Davidici generis regum finis, et quot eorum fuerint 118.30

I N D E X

Deborā prophetis 10.4
Decima date 14.20.50.7
Decius Mundus quantū insanierit in Paulinam 387.40
Delatorib. quid prēmij fuerit apud C. Caligulam 411.30
Demetrius Alexandrinus 281.40
Demetrius Demetrii filius amicitiam cum Ionatha inuit 275.40 Alexandrū uincit 276.40
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascus constituitur, et Alexandrū Iannæum superat 290.20. contra fratrem pugnant captiuus ducitur ad Parthos ibidem.1
Alexandrum praelio superat 465.7
Demetrius Gadarenensis libertus Pompeij 298.20
Demetrius Nicanor rex 276.9. clementer agit cum Ionatha Iudeisq; 277.20. uincitur à Tryphone 278.10. capitur à Parthis 279.30. dimittitur, et in regnum restituitur ab Arsace 283.40. uincitur, capitur et occiditur 284.20
Demetrius Phalercus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 300. 5. legem Iudeorum transcribendam curauerit 251.20.
Demetrio Phalereo in historia Iudeorum uenia concedenda, quod Hebraice nesciuerit 666.50
Demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochumque et Lysiam occidit 266.50. Iudam occidit in praelio 269.10. Ionathæ amicitiam amittit 271.10. occiditur ibidem.
Dei castra, locus 23.30
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 554.10
Deus Iudeis omnem uiam salutis ad interitum uerterat 617.50
Dei decretum contra omne Iudeorum genus 651.20
Dei definitio apud Moysen 684.10
Dextra porrecta quid apud barbaros significet 402.40
Diagoras Melius in mortis periculo uersatus propter Athenienses 685.9
Dido soror Pygmalionis regis Tyrriorum in Africa Carthagine edificauit 662.4.
Diebus singulis quid Deus cōdiderit 3.20
Diglath, quid significet 4.10
Diluij uniuersalis descriptio 6.7
Dina Iacobi filia 24.10. stupratur, quæ propter Sicimite uniuersi trucidantur 24.30
Diodotus Tryphon Apamenus, uide Try.
Diogenes Alexandri amicis. et Phariseis interficitur 466.8
Dionysius Tripolitanus securi percussus 296.20
Diophantus notarius sceleratus 358.30

Disciplina militaris exemplum pulcherrimum 538.539. per totum
Disciplinas à Chaldeis ad Aegyptios, ab his ad Grecos esse deductas 13.6
Disimulium communionem etiam natura horrere 82.10
Dius in historia Phœnicum integerrimus 661.20
Dius mensis 7.3
Doecus mularum nutritor 126.30 occidit Abimelechum pontif. 127.30
Doleus nobilitate potens à Gadarenis interficitur 582.40
P. Dolabella decreta pro Iudeis 306.30
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 592.20. à Mutiano proditus populo rector insinuat ibidem.
Domitiano Germani subiicitur et Galili 641.3
Domitianus in triumpho Vespasiani et Titi eis adequabat 643.20
Domitius Acnobarbus 430.40
Domitius Acnobarbi filius ibidem
Domitius Nero consalutatur Imperator 430.40 fratrem, matrem, uxorem, uirosq; illustres. trucidat ibid. Cæsarea excludit Iudeos 432.30
Domitij Neronis uxor à marito occiditur 431.1
Domitij Sabini fortitudo 608.10
Dora Phœnicis urbs 438.30
Dora ciuitatis situs 679.1
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 431.30
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur ueneficij, et quomodo se gesserit 367.8. 474.40. 499.20
Doritarum in Iudeis insolentia 419.50
Dorotheus lxx. interpretib. additur 251.40
Dositeus Hyrcanum et Alexandrā Herodi prodiit 328.20
Draconis leges de suppliciis antiquiss. 656.40
Drama Gedeonis concubina 102.20
Drusilla Agrippæ filia 391.30
Drusum turris 486.50
Drusus Agippæ filius 391.30
Drusus Neronis filius 392.10. 393.30
Drusus turris 337.4
Drymos, loci nomen 475
Dysurus mensis 87.40. 233.10. 242.20

E

E Butius decadarchus sub Vespasiano 549. Gamale occisus 567.5
Ecdippon locus 476.1
Edom, uide Adonius
Edraus dux militum Ionathæ 189.30
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 99.10
Ela capta et habitatores eius extincti à Syrie rege 206.30
Elanus Basane filius altero regni anno occiditur, unā omnis eius soboles tollitur

per Zamarem 183.40
Elcana Iude copiarū dux occisus 206.40
Elcias Magnus, legatus Iud. 399.20
Eleazarus pontifex 1.40
Eleazarus Moysis filius 43.10
Eleazarus Aaronis filius 71.50. 72.1. fit pontif. 73.29
Eleazarus pont. moritur 95.8
Eleazarus Dodeie filius unus fortis Dauidis 156.50
Eleazar. quidam arreptitorum medicus 166.20
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 260.20. fortiter ab elephanto confosso operimitur 265.50
Eleazarus phariseus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 285.40
Eleazarus quomodo pontificatū adeptus 248.30
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 300.20
Eleazarus Anani fil. pontifex cōstituitur unius tantum anni 386.6
Eleazarus Boethi pontifex cōstituitur 382.50. priuatur pontific. 383.5
Eleazarus gigas, quā uasto fuerit corpore 389.50
Eleazari Asononæ filij fortitudo et mors 461.20
Eleaz. Dime, latro 429.20. 431.30. 519.8. 520.10
Eleazarus seditiosus exulat 423.30
Eleazarus Ananiæ pōtificis filius, Romani bellis seminarium fuit 529.30. reiecit Cæsaris hostias ibidem
Eleaz. Semei facinus memorabile 552.40
Eleaz. duo socij cōtra Manahemū 531.30
Eleazari Simonis filij factio 593.20. 594.10. 597.20
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 586.20
Eleazarus sicariorū princeps Massadum obtinet 647.15. cuius ad suos oratio 649.51. altera oratio de immortalitate anime. 650.38. et 651.652. per totū
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 265.40
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 348.40
Eleutherus stunius 483.10
Eleutheri equites 475.50
Eliabius architectus 55.8.60
Eliacius pontif. sub Iosia rege 215.30
Eliacimus Iosie fil. antea Ioachimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptiis 215.8. etiam Babylonis tributum cogitur pendere 216.30. occiditur ibidem
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 235.40
Elias propheta tempore Achabique prænuntiauerit et gesserit 184.30. 185.10. 186.40. 187. et 192. 193.2. per totū. exceptus ex hominibus 193.10
Elie epistola ad Iorannum Iosaphati filium sceleratum regem 197.30

Elicenus

Elienus Cithai filius pontificatum accepit 422.6
 Elis pontifex princeps Hebræorum 108.
 31. filij eius scelerati ibidem. exitium suum cognoscit 109.14
 Elis pontificis filij scelerati 108.11. exitium suum et suorum filiorum cognoscit 109.14. tum ipse et filiorum mors 109.31. et 40
 Eliseus prophetie donum accipit, et Eliam comitatur 186.30. uaticinatur et aquam suppetit Ioram Achabi filio 193.40. uiduam à debiti liberat 194.30. Ioram insidias Syrorum indicat et Adadum capere ipsum uolentem cludit 194.40. 195.30. famis tempore uilitate annonæ prænuñciat 196.50. Adadam mortem indicat 197.10. Icum unguit regem Israelitarum 198.20. Ioasum Ioaze filium ad se egrotum uenientem consolatur 202.48. uita defungitur 203.8. cadaver occisi à latronibus, in ipsius monumentum iniectum reuocavit ibidem
 Elymus, Elymi 11.10
 Eminentia zona sacerdotalis 58.5
 Emmaus concremata 380.8
 Emmaus uicus, Vide etiam Ammanus.
 Engaddi à sicariis inuaditur 582.10
 Eniachim tribus sacrata 572.3
 Enoch mors nemini cognita 7.20.
 Enosa ciuitas 5.30.
 Euphroditus 1.22.
 Ephodes, uestitus 58.20
 Ephorus historicus Gallos et Hispanos prorsus ignorauit 659.7
 Ephorus Hellenicum in plurimis ostendit mendacem 656.30
 Ephremes Iosephi filius 30.35
 Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 36.50
 Ephrem pars que cesserit 92.50
 Ephremite Gedeoni bellum inferre conantes placantur 102.5
 Ephremitis tribus quomodo Bethleem proditione cepit 95.40
 Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudeis prodit 285.10
 Epicuræorum error refutatur 226.40
 Epiphania, ciuitas 11.1
 Epiphanes et Callinicus filij regis Antiochi Casennio Peto pugna forti obuntur 646.30. à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ibidem. Romam ad Vespasianum ueniunt 646.48
 Epomidis descriptio 58.20
 Epule feræ Iudeorum 305.10
 Equitum Romanorum arma 54.7.10
 Equus Modius Varo succedit 440.442
 Erebinthonicus uicus 615.30
 Erica prætorianorum Achaze præfectus occiditur 116.40
 Esaias prodigium Ezechie regi exhibet

211.40. obiurgat eundem propter thesauros Babylonis monstratos 212.10
 Esaiæ prophetiam cognouisse et credidisse Cyrum regem 227.10
 Esaiæ uaticinium deprauatum 654.10
 Esaiæ natiuitas 19.10. uxores ibidem. circumuenitur à fratre ibidem. iratus fratri reconciliatur 24.10. partitur cum fratre habitationem, uocaturque Adomus 25.10
 Estras Iudeorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ et quantitas impetrauerit 234.40. quomodo populum mundauerit, et legem ei prælegerit, ac rem publicam reformarit, mortuusque sit 235.236. per totum
 Escon puteus 19.40
 Esther puella quali fuerit forma 238.2. ducitur uxor Artaxerxi, et coronatur regina ibidem. Iudeorum cladem futuram cognoscens regi indicat 239.30. 240.2. impetrat Iudeis uitam 241.20
 Essen, uestis qualis 58.10. 61.10
 Essenorum secta 384.50. 512.513. 514.515. per totum. eorum mirabilis constantia, et uirtus in bello cum Romanis 515.50. opinio de anime diuinitate ibidem. aliud eorum et diuersum collegium ibidem. et 516.10
 Ethæus Githæus Dauidis sectator præficatur exercitui 151.40
 Eua quid significet 4.2
 eius lapsus 4.5
 Euæi populus 11.3
 Euaratus Cous 495.10
 Euemerus Græcus Iudeorum mentionem facit 666.40
 Euilas, Euile 10.40
 Euodus Neronis libertus 395.40
 Eupolemo Græco in historia Iudeorum uenia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 666.50
 Euphrates, fluius 4.9
 Eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, et domum eius subuertit 357.40. 493.50. 494.40
 Eutychus Agrippæ libertus et auriga in uinculis detentus 393.20. 394.6. aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 394.30
 Eutychus, auriga Caij Cas. 417.30
 Exsecantis aliquem poena 85.1
 Ezechielis prophetia 215.1. et 216.3
 Ezechias Achaze filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem colapsam restituit 207.208. per totum. Palestinos bello uincit ibidem. à Sennacheribo oppugnatur 210.10. in summam adactus desperationem Esaiam implorat ibidem. posteritatem à Deo exorat 211.40. moritur 212.20
 Ezechias latronum princeps interficitur 473.10

F

Abatus Augusti seruus 366.10
 Abatus procurator Casarh, pecuniis corrumpitur 498.10
 Fabij centurionis fortitudo 468.20
 Fames ingens 186.1. 195.30. 196.20. 334.30. 335.20
 Fati potentie nemo potest resistere 362.10
 Fauces locus 68.20
 Faustus. Cornelius primus Hierosolyma conscendit 468.40
 Felix Pallatis frater à Claudio ad Iudeos missus 519.40
 Felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelum uincitur 308.20
 Cl. Felicis procuratoris gesta 520.521. per totum. uide Cl. Felix
 Ferrei montis situs 584.20
 Festus procurator successit Felici 432.20 uide Porcius
 Festorum descriptio 63.64. per totum
 Filij contumaces et proterui in parentes quomodo mulcandi 83.50
 Filiorum Israelis iura 80.32
 Flaccus Syriæ præfes 392.30
 Flauius Iosephus. uide Iosephus
 Flauius Sylua in administratione Iudeæ Basso succedit 647.10. contra Massadum militem mouet ibidem. et 648. et 650. Massadam occupat et præsidium imponit, cum exercitu ad Casarem redit 653.10
 Fletus, sylua 141.10
 Florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 524.30
 Flori nouus dolus et auaricia in oppressione Hierosolymorum 524.30. mendacium apud Cestium 525. per totum. uide Gessius
 Fortes uere qui 133.30
 Fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 397.40
 Fratris uxorem ducere prohibitum 383.4
 Fratres ueri, quos et interitus ipse sociauit 699.50
 Frontonis gesta in custodia 636.8
 Fructus intempestiuus et prematurus 82.6
 Furij centurionis animositas 468.20
 Furum poena 84.30

G

Gaba, quid significet 120.40
 Gaba equitum ciuitas cur sic uocata 544.40
 Gabænorum iniuria in uxorem Leuite, et quomodo ea propter mulctati 96.97.98. per totum
 Gabæon uicus 155.10
 Gabæonite astu sordus incut cum Iesum 91.2. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 91.92. per totum.
 00 3 Gabath

I N D E X

Gabath, Saul uicinus 595.20
 Gabinus praefectus militum Pompeij 297.
 20. eius gesta 298.299.300 per totum
 Gabinius Scauro succedens quid gesserit
 clari 469.10.470.20.472.30
 Gadara restaurata 337.40
 Gadarae optimates legatos ad Vespasianum
 mittunt, seq; dedunt 581.40
 Gadrenses Herodem frustra apud Cae-
 sarem accusant 468.40
 Gade natiuitas 22. et filij septem 36.8
 Gadius propheta Dauidi unus e tribus
 malis offert electionem 157.40
 Galades colis et Galadene regio 23.20
 Galatae a quibus denominati 10.2
 Galba Imperator creatus 586.2. in medio
 foro necatus ibidem. 588
 Gales insectans Abimelechum Gedeonis
 nothum, proditur a Lebello 103.10
 Galgala quid significet 90.10
 Galilee et regionis trans Iordanem quan-
 ti redditus fuerint 510.40
 Galilea minor quae 545.30
 Galilee utriusque descriptio ibidem
 calamitas 545.546. per totum
 Galilea tota a Romanis subacta 570.20
 Galileorum et Samaritanorum consili-
 tatus 519.1
 Galilei contra Romanos 542.10
 Galilei ab infantia pugnacissimi et omni
 tempore plurimi 544.10
 Galileorum quot milia Iaphae occisa 555.
 30
 Galileorum noua inuenta et factiones
 Hierosolymis 588.30
 Gallie motus 583.40
 Gallie bellum desit ibidem
 Gallie situs descriptus 527.10
 Galli centurionis facinus apud Gamalam
 567.8
 Gallos sub mille et ducentis militibus ser-
 uire, quibus penes plures habuerint ci-
 uitates 527.20
 Gamala filius Iesu 52.10
 Gamala ciuitas rebellat 565.30. eius situs
 ibid. et 566.10. excisa 568.10
 Gamalensium fides in Romanos 438.40
 Gamalensium cum Romanis acres consili-
 tatus 565.567.568. per totum
 Gamalensium cedes a Romanis 519
 Ganges fluius 4.9
 Garizim mons 244.1
 Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 446.
 10
 Gazam nequeunt capere Israelitae 95.
 40
 Gazai a Iamneo obfessi captique 289.30
 Gazara Palestine urbs a Salomone bis
 aedificata 173.10
 G deo quomodo Hebreros seruitute ex-
 merit 100.10. per totam. quod filios
 habuerit 101.20
 Germani uel situs 518.50
 Gemello renūciat amicitiam Herod. 554.

Genesar lacus descriptus 386.10. terra
 eiusdem nominis descripta ibidem
 Gentium enumeratio quae Romano impe-
 rio subduntur 526.30
 Gentium qui uerenda Iudeorum more cir-
 cunciderunt, enumeratio 664.10
 Gentibus singulis quomodo a suis auto-
 ribus nomina sunt indita 9.10.11. per
 totum
 Geon fluius, et quid significet 4.10
 Geraseni quomodo se erga Iudeos cobra-
 bitatores suos gesserint 512
 Gergeseni, populus 11.4
 Germanicus ueneno sublatus 367.7
 Germanicus qualibus moribus 395
 Germanicus Claudij Caesaris frater 430.40
 Germanus augur uinctus Agrippae uincto
 uaticinatur 395.2
 Germani qualis gens 411.1
 Germanorum descriptio 527.30. eos octo
 tantum legionibus Romanorum domi-
 tos ibidem
 Germanorum agmina et bellum ciuile
 ab Antonio primo et Mutiano sedan-
 tur 586.6
 Germani Capitolij collem occupant 592.
 20
 Germani uiribus corporum laudati 632.
 30
 Germanorum magna ex parte defectio a Ro-
 manis 406.50. defectionis causae ibid.
 Gersus Moysis filius 43.10
 Gessius Florus Iudaeae procurator quomo-
 do Iudeos ad arma contra Romanos ca-
 pessenda compulerit 435.50. et quam
 malus fuerit uir ibidem
 Gessij Flori procuratoris qui Albino suc-
 cessit, crudelitas, impudentia et uer-
 sitia 524.20. auaritia apud Caesari-
 ses 525.10. noua crudelitas in Hiero-
 solymitanos ibidem. Vide etiam Florus
 Getheris Arami filius 11.20
 Getuli, populus 11.40
 Gigantum reliquiae in Hebrone 95.30
 Gigantum posteritas a quibus perdomita
 13
 Gimon propheta Basani quae mala ipsum
 maneat uaticinatur 183.10
 Ginea uicinus 390.10
 Giscala Galil. oppidulum indomitum 569.
 2
 Giscala succenditur et diruitur 439.20
 Giscala a Iosephi militibus diripitur. pra-
 ed. q; popularibus conceditur 541.542.
 per totum
 Giscalorum status 439.10
 Glaphyra Archelai Cappadocum regis fi-
 lia nubet Alexandro Herodis fil. 342.
 40. odio prosequitur Salomem 157.1.
 occiso marito remittitur ad patrem cum
 dote 353.40. nubet Archelao Herodis
 filio, Alexandri fratri 383.2. item
 Iuba 383.30. eius somnium et mors
 ibidem

Gabolith regio 15.20
 Godolias Acani filius praeficitur reliquiis
 Hierosolymorum 219.10. humani-
 ter tractat Iudeos profugos ibid. eius-
 dem pietas, sed illi noxia 220.10. occi-
 ditur ibidem
 Goliathi Gittai statura et insolentia 122.
 40. interitus 123.10
 Gomor, Gomarenses 10.2
 Gorgias a Iuda Machabeo uictus 262.20.
 uincit Iosephum Zachariae 264.30
 Gorion filius Iosephi, et Simon Gamalie-
 lis contra libertatis corruptores hor-
 tantur et concionantur 572.10. occi-
 ditur 580.30
 Gotarzes Parthorum rex 427.2
 Gotholia Achabi filia, uxor Ioram Hiero-
 solymorum regis 200.30. Dauidis
 familiam quantum potest tollit et re-
 gnū administrat ibidem. et regno et
 uita priuatur opera Ioadi 101.10
 Graecorum et Iudeorum dissidium 398.20
 Graeci turpissimum uisum Iudeis inferio-
 res fore 511.1
 Graecos bis ternis fascibus Romanorum
 obedire 526.50
 Graecorum omnia noua et heri nuperque
 facta 655.50. eorum regiones innum-
 merae corruptiones inuadere rerum me-
 moriam delentes, ibidem. Scra cognitio
 literarum ibidem. et 656.10. philo-
 sophi primi Aegyptiorum Chaldeo-
 rumque discipuli ibidem
 Graeci posteriores Timeum in plurimis
 mendacem ostendunt 656.30
 Graeci ab initio nulla cura fuit historiae
 conscribende 656.4
 Graecorum historicorum elegans descri-
 ptio 656.657.658. per totum
 Graecorum legistatores antiquissimi qui
 678.30. et 679.10
 Graecorum dii descripti 686.687.688.
 per totum. eorum legistatores poetis
 potestatem dederunt ut quos uellet deos
 introducerent, rhetoribus uero ut de-
 creta de rebus publicis, quae uellent con-
 scriberent ibidem
 Grado apud Aegyptios ante Moysen num-
 quam uisa 44.40
 Grapte cognata Isate regis Adiabonorum
 aulam regiam Hierosolymis aedifica-
 uit 588.40
 Gratus militum praefectus, Simonem He-
 rodis filium obtruncat 379.10. suis suc-
 currit 380.10. et 388.10
 Grauidi calce percussus quomodo ple-
 stendus 84.40
 Gymnasia Herodis 487.30
 H
 Hai uide Aha
 Hebraei Hebraeorum auctor 11.30
 Hebraeorum declinationis forma ibidem
 Hebraeorum nullus regnante Salomone
 seruuile opus faciebat 174.3
 Hebraei

Hebrei bis ultra Euphratem ducti, capti-
ui 220.50

Hebræorum decem tribuum captiuitatem,
et reliquarum duarum tribuum trans-
migrationem quantum temporis inter-
cesserit 24. uide etiam Israelitæ

Hebron expugnatur, et conceditur Lea-
uitis 95.20

Hebronis oppidi antiquitas 13.10

Hecateus Abderita 666.10. 667.30.
668.20

Hecatombeon mensis 73.30

Hecatótomachi Alexandri Iannei 288.10.

Hellanicus ab Acusilao de genealogiis
multum discrepat 656.20

Helcanes Leuita et eius uxores ac liberi
108.109. per totum

Helona Adiabænorum regina transit ad re-
ligionem Iudaicam 424.425.426 per
totum. eius monumentum Hierosoly-
mis 599.10

Helene Monobazi regis matris regia Hiero-
solyms 604.39

Heliæ. uide Elias

Heliopolis 36.20

Helonis principatus Hebr. 104.30.105.
30

Hemiochi Romani subiecti 526.50

Heoron, arca tabernaculi 56.40

Herennius Capito procurator Ianiæ 392.20

Hermæus qui et Danaus denominatus
667.40

Hermippus Græcus historicus diligentis-
simus 664.3

Hermogenes Græcus Iudeorum mentio-
nem facit 666.40

Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis
422.10.423.40. moritur 428.1

Herodes Antipatri filius 303.20. Hiero-
solymorum dux constituitur, Eze-
chiamque cum aliis prædonibus afficit

supplicio 303.50. infanum ob eandem
exosus dicit causam 304.20. præficatur

Celisyrie ibidem. Romanorum bene-
uolentia captus et assequitur 307.40.

Malichum trucidat 308.10. Antigonum

Aristobuli profigat ibid. uxores et
liberos sibi parat, ac M. Antonium

corruptum 308.40. accusatus tetrarcha
constituitur 309.30. strenue pugnat

ibidem. elabatur ex hostium insidiis
311.312. difficilibus. profectionibus

exercetur usque Romam 313. rex Iudæe

à senatu Rom. declaratur 314. ex Ite-
lia nauigat, et pugnat contra Anti-

gonum 315.316. auxilio uenit M. An-
tonio 301. prodigio seruatus bis 317.

Hierosolyma expugnat, et Antigo-
num capit 318. Antonio donat 319.

Aristobulum pontificem occidit 321.
322. à Cleopatra ad stuprum sollicita-

tur 24. bellum Arctæ infert 325. con-
ficio ad milites 326. Myrcanum occidit

328. quomodo amicitiam Antony exco-

larit. apud Cæsarem, et regnum ab
eo obtinuerit 329.340. Mariannem

uxorem interficit et magnifice dona-
tur à Cæsare 341. necat à se uxorem

luget miris modis 342.343. efferatur
ad eandem amicorum quorumcumque et

ad omnia mala inclinat 343.344.345.
arces in suam tutelam extruit 346.

fami urgenti succurrit 347. quomodo
subditos in officio continuerit 448.

Cæsarem condidit, et à Cæsare sit
numeratus 449.450.451. salutatur

Agrippam 450. extruit templum Cæ-
sari, et tributorum partem subditis re-

mittit et conuenticula populi probi-
bet, et Essenos magnificat 451. tem-

plum nouum edificat Hierosolymis sum-
ptuosiss. 452.453. legem statuit de

furibus nouam 342. nauigat ad Cæs. et
reductis Roma liberis dat uxores, A-

grippamque honorat 343.344. quat-
tam tributorum partem suis remittit

345. ipsius familia domesticis agitatur
disidiis 346. filios suos apud Cæs. ac-

cusat 347. quinquennale certamen ce-
lebrat, arces condit 349. multa que

lia 350. qualis ingenij, ibidem. pecuniis
destitutus Davidis sepulchrum recludit

351. omnes coniunctos habet suspectos
353.354.355.356. à Sylleo inique ac-

cusatur apud Cæsarem 356.357. accu-
sat filios apud consiliū Berytense 300.

strangulat 301. liberis ipsorum prospi-
cit 363. quas ipse uxores habuerit et

fobolem 364.10.391.20. Antipatrum
damnatum in uincula coniecit 371. mor-

bo correptus testamentum conficit 371.
372. morbus qualis fuit, et 373. sub mor-

tem liberalissimus et crudeliss. 373.
374. uim sibi conatur inferre, et An-

tipatrum iubet occidi 374.375. testa-
mento mutato moritur ac funeratur

375. testamento eius confirmato quan-
tum filiis ipsius patrimonium supersue-

rit 381. præficatur Galilæe, et stre-
nue agit 472. accusatur Hyrcano à ma-

leuolis 473. uindictam patris mortem
474. eius uictoria ibidem. accusatur

475. quomodo se gesserit in uigna co-
tra Antigonum et Parthos 476.477.

edificat et multis premittit malis 477.
478. Romam nauigans iacturam facit

478. rex Iud. constituitur 479. An-
tigonum expugnat et latrones ibidem.

478.479.480.481. fratris mortem
ulciscitur 481. in grauiam incidit peri-

cula 481.482. Syros et Arabes uincit
483.484. conciliat sibi Iulium Cæs.

485. edificat, amicos ac parentes ho-
noribus afficit 486.487.488.489.

20. athletam et uenatorem agit ac bella
torum 487.488. disidet cum filiis

duob. et uxore ibidem. et 489. re-
conciliatur filiis 489. iterum disidet

et ipse 492. accusat filios apud Cæs.
et Beryti 495. occidit 496. et 517.

occisorum liberis prospicit 497. quot
uxores et liberos habuerit ibidem.

eius domus iterum conturbatur dissi-

diis 497. Phororam extrudit 498.
accusat filium Antipatrum 501.502.

morbo corripitur lethali 503.504.
crudelitas eius et mors 504.505.

quomodo Romanum adduxerit exerci-
tum 611. instaurat ciuitates 644.10

Herodes Herodis fil. Iuliani condit 385.
40. tetrarcha fit, ibidem. recipitur in

amicitiam Neronis 386.10. quomodo
perierit ibidem. Vitellij ira in se con-

citat 390.20. bello ab Areta super-
atur ibidem. Herodias amore capi-

tur 390.20. uxoris importunitate in
exilium detruditur 397.20.398.10.

quid fuerit ingenio 421.10

Herodes Herodis fil. Tiberiadis et Iulio-
polim condidit 515.40. à Cæs. as-
re ob auaritiam inceptus, in Hispa-

niâ cum uxore fugit 515.50. quando
decessit et quos liberos reliquerit

518.10

Herodias Agrippæ soror, Herodis iunio-
ris uxor 390.20.391.30. odio profe-

quuta fratrem. se suumque maritum in
exilium coniigit 397.20.398.10. eius

exprobrationes et stimuli 515.30

Herodion conditur 312.10.476.30.487.
20

Herodotus lapsus 492

Herodotum cuncti mendacem ostendunt
655.30. Romanorum meminisse 659.31.2.

Herodotus erroris argutus 80.49

Herodotus Halicarnassicus Iudeorum ge-
stem non ignorauit 664.19

Heroum oppidum 35.10

Hesiodus ab Acusilao in quam maxime cor-
rigatur 656.20

Hettan prædium 173.30

Hezarbunis dux captus 101.50

Hieremia propheta uaticinium et epice-
dion Iosie conscriptum 214.49.215.10.1

216.217.218. per totum. damnatur,
iterum absoluitur 215.50. aufugit ibidem.

Hieremias in carcere coniectus tanquetur
217.20. in cenosum puteum præfocatus

duis demittitur, uerum rursum liberatur,
ibidem. non uult proficisci Babylonem

219.10. donatur magnis muneribus et
alia eius gesta. ibidem.

Hieremias consulens Iohanni Carcere adducitur
ab eo in Aeg. ptum. ubi Aeg. ptis

captiuitatem indicat 220.40. eius uat-
ticinia celebrata 610.30

Hierichus urbs 74.30. exarduit, et
restaurator ipsius diris deuocetur 89.

30

Hierichus desolata 584.30. eius agri de-
serui 601.58.1

Hierichontis fons ex pestilentia et infus-
o 00 4. gistro

I N D E X

- giferò saluberrimus, et feracissimus ab
Heliseo factus 584.30
- Hierichuntij agri bonitas 92.50.297.14
et 324.27
- Hieroboamus Nabathai filius uaticinio
cognoscens se futurū regem populum
ad defectionem sollicitat, effugit Solo-
monis iram 176.177. per totum. de-
cem tribuum rex eligitur et Sicimis
habitat 78.20. duāsq; uatulus aureas
facit, et templa ibidem. 30. brachium
eius apoplexia tangitur, et inde à
pseudopropheta seducitur 179.180.
per totum. filio suo egrotante quid
responsi acceperit à propheta 181.182.
per totum. contra Abiam ducit exerci-
tum 181.20. uincitur ac moritur reli-
cto regni successore Nadabo 182.20.
familia eius cuncta tollitur ibidem
- Hieroboamus Iosae filius regnum Israelita-
rum excipit 204.20. Syriam suo re-
gno licet impius adiecit ibid. moritur
Zacharia filio herede relicto 204.50
- Hieronymus historicus Iudeorū 666.30
- Hierosolyma rex cum uicinis regibus oc-
ciditur 91.30
- Hierosolyma oppugnatur, inferiorēq; par-
te capitur 95.20
- Hierosolyma ciuitas Davidis dicta, et
quomodo exedificata 140.30
- Hierosolymorū thesauri auferuntur, mœ-
nia ad trecentorū cubitorum spaciū
diruuntur per Ioan 204.10
- Hierosolymorum captiuitatem qui pro-
pheta predixerint 214.50.215.10
- Hierosolymorum captiuitas, direptio, et
à fundamentis uastatio 218.219. per
totum
- Hierosolyma capitur ab Antiocho Epi-
phane, templūq; eius spoliatur et
prophanatur 259.10. restituitur tam
urbis quā templum 263.1
- Hierosolyma et templum à Pompeio ex-
pugnata 297.298. per totum
- Hierosolyma diripitur à Parthis 312.20
- Hierosolyma cuiusq; templū cur deus aucto-
ratus 431.30
- Hierosolyma ad summū felicitatis euasisse
fastigium, et ad extremā esse delecta
miseriam 459.10. expugnantur ab
Antiocho Epiphane 460.38. à Pom-
peio magno capiuntur 467.30.
diripiuntur à Parthis 476.20. oppu-
gnantur ab Herode 482.483. per totū
- Hierosolyma Iudaeae umbilicus, eiusq; situs
descriptio 598.599. per totum
- Hierosolyma bello, dominatione, seditio-
ne laborat 582.10
- Hierosolyma quando et quoties capta uas-
tata 636.50. quando in ea templum
aedificatum ibidem. eius origo et finis
ibidem
- Hierosolyma non idem uoce Iudaica quod
Graeca significat 672.20
- Hierosolymitanis fame laborantibus succ-
currit Helena 426.1
- Hierosolymitanorum supplicatio 519.20
- Hierosolymitani officiose Agrippae, et
Politiano obuiam progressi 525.14
- Hierosolymitanorum et Romanorum se-
ditio 531.1
- Hierosolymitanorū luctus publicus 532.10
- Hierosolymitanorum turba et indigna-
tiones propter Iosephum 632.20
- Hierosolymitanorum miserabilis clades,
et fuga ad Vespasianum 581.10
- Hierosolymitani prima aggressione supe-
riores 596.30. in legionem decimam
excurrūt 597.10. eorū insidie contra
Romanos 598.1. seditiones perpetuae
604.605. per totum. conflictus cum
Romanis 605.606.607. 608. 609.
610. per totum. pugnant circa machi-
nas Romanorum 606.10. ualde ter-
rentur 610.1. eorum pertinacia 609.
20. aerum deglutiant 612.2. crudeli-
ter afficiuntur ibidem. 613.10. Roma-
nos inuitos ad suum excidium coegere
613.2
- Hierosolymitanorum calamitas, et cla-
des miserrima 613.10. 614.1. pertina-
cia crudelis ibidem. conflictus 614.30.
fames 615. profugia ad Romanos
617.30. eorum qui transfugerunt, una
nocte uiscera duorum milium patefa-
cta sunt ibid. famis incrementum hor-
ribile 618.1
- Hierosolymitanorum quā multa milia
paucis diebus per unam portam elata
ibidem. egenorum quot milia portis
eicta ibidem. conflictus cum Roma-
nis circa aggeres 618.30. 620.1. pu-
gna magna et ferox 621. mendac-
cia inter seditiones 623.10. pertina-
cia insana ibidem. pugna atrox circa
custodias 623.624. per totum. pugna
circa templum 625.29. dolus contra
Romanos 625.50. famis 626. pu-
gna circa porticus 627. circa tem-
plum 628. 629. per totum. strages
et fuga incenso templo 629.5. sex
milia in porticū confugiunt, seque sal-
uari ex propheta falso seducuntur 630.
1. plurimi confugiunt ad Titū 634.
20. infinita multitudo uenit ibidem.
strages crudelissima, incendium, famis
captiuitasque 635.636. per totum
- Hierosolymitani soli quā bonitas 93.10
- Hiezeielis prophetia 215.2. 216.33
- Hin, mensura qualis 60.10
- Hippeni Iudeos suos cohabitatores male
tractant 533.30
- Hippici turris descriptio 600.15. 601.30
- Hippodromos, locus 504.10
- Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid
ad templum Hierosolymis contulerit
651.40. multatus, quod Salomani
proposita enigmate soluere non potuit
- 662.10. eius gesta ibidem
- Vide etiam Ieronus
- Hispani quando et quemadmodum Ro-
manis subditi 527.20
- Historia apud Barbaros solennior quā
Graecos 658.30
- Historia scriptori quae curanda 294.50
- Historiae ueritatem à Iudeis honorari, à
Graecis uero negligi 459.20
- Historiae uerae quod indicium 657.30
- Historiarum scriptoribus non idem scopus
1. in principio
- Historicus mendax quantum à falsario in-
strumentorum differat 453.20
- Historicus quis laude dignus 459.40
- Historici quod officium 454.10
- Holocautoma sacrificium cur dictū 61.59
- Homeri poemate nullum uetusius 656.
10. quomodo conseruatum ibidem
- Homicidarū inuitorū asyla 78.40. 79.20
- Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 81.
20
- Hominis creatio 3.20
- Hominis aetatis quis terminus praescriptus
6.15. et 12.20
- Homines quando degenerare à uirtutibus
ad uitia coeperunt 5. et 6. per totum.
- Hominum commercia quibus uitanda 68.
- Hominū ingenium quā sit malum 127.
- Homonoea, loci nomen 451.1
- Hortos pensiles à Nabuchodonosoro ex-
tractos 223.30
- Hospitij reuerentia 15.10. et 96.30
- Hyc uocis significatio 659.50
- Hyoscyami descriptio 58.50
- Hyperbeteus mensis 62.10. 169.50.
184.40
- Hyrcanium uicus 483.20
- Hyrcanus Alexandri Iannaei filius consti-
tuitur pontifex 307.40. 308.10. for-
deatur fratri, et ociosam uitam ele-
git 294.30. 395.10. 311.50. 312.1.
cur ignauus habitus et fugerit ad Aretā
395.10. Scamri amicitiam frustra ama-
bit 396.40. disceptat apud Pōpeium
cum fratre 395.6. redditur ei ponti-
ficatus 397.50. 398.10. honoratur ab
exterioribus gentibus 398.40. honoribus
ab Iulio Cae. afficitur 304.10. capitur
et amputatur auricula eius 311.10.
475.40. 476.1. à Parthis dimissus
ad Herodem reuertitur à quo per fide
tractatur 319.320. per totum. occide-
tur tandem ab eodē 328.10. 488.20.
quali fortuna per omnem uitam fuerit
agitatus ibidem
- Hyrcanus primus eius nominis pontifex
389.10
- Hyrcanus quomodo à Ptolemaeo sororio
tractatus et Antiocho Eupatore, tum
gesta ipsius 462.12. eius felicitas
463.10. eius bellum cum Arabibus
467.30. iterum sit pontif. 469.10.
471.26. 44. pontificatus confirmatur
et regnum

IN IOSEPHVM.

et regnum datur Iudee 472.15
 Hyrcanus Iosephi Tobie filius adolescens
 ingeniosus 255.256.257. per totum.
 eius gesta et mors 258.30
 Hyrcanus Simonis Mathie filius effugit
 Ptolemei insidias, et principatu potitur
 281.40.282.1. oppugnatur ab
 Antiocho Sotere ibidem. pacem ab eo
 redimit 300. talentis; Davidisq; thesau-
 rum tribus milibus talentorum imminuit
 283.10. urbes ab hostibus ablatas re-
 cuperat, pacemq; cum Rom. init 283.
 284. per totum. Samaritaniam obsidet et
 radicibus tollit, cumq; deo colloquitur
 285.50.286.10. eius felicitas et mors
 286.10. somnium de filiis quale ali-
 quando habuerit 287.20

I

Iabimus rex Hebraeos opprimis, oppri-
 mique; ipse 100.20
 Iabissa ciuitas, et Iabissenorum officium
 in Saulum et filios eius extinctos 135.
 40
 Iabissus ciuitas capta, et omnes eius habi-
 tatores caesi praeter 3000. uirgines
 97.50
 Iachim, columna uestibuli templi 168.20
 Iacimus, uide Alcimus
 Iacimus Zamaris filius eques 364.40
 Iacobi filij Isaci natiuitas 19.12. prae-
 pit fratri benedictionem paternam 10.
 10. fugit fratris iram ibidem. dormienti
 uiso offertur ibidem. et nuptias cele-
 brat 21.40. uisiones iterum ibidem.
 aufugit a socero 22.50. redit cum fra-
 tre in gratiam 23.24. per totum. lu-
 stratur cum spectro 24.1
 Iacobus uocatur Israel ibidem. defodit La-
 bani Deos 24. ibidem
 Iacobus partitur cum fratre hereditatem
 paternam 25.10. opulentia eius et fe-
 licitas 26.1. Iosephum luget 27.20.
 mittit filios frumentatum in Aegyptum
 30.40. proficiscitur ipse etiam cum
 omni familia 35.30. moritur 36.50
 Iacobus et Simon Iude Galilei filij agan-
 tur in crucem 428.20
 Iacobus frater Christi lapidatur 433.20
 Iacobus rectoris Idumeorum prodino 587.8
 Iacobi, septimi ex fratribus Macchabei
 supplicia et constantia 698.50
 Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco
 fit. 243.40. Alexandro magno negat
 forum uenaliu rerum 244.20. placat
 eundem et impetrat quod uult 245.
 10. moritur 246.1
 Iadon propheta Hieroboami idololatriam
 oburgat 178.30. discerpitur a leone
 179.10
 Iabel, uide Iale
 Iairus Galadenus, princeps Hebraeorum
 103.30
 Iale. Iabim occidit 100.20
 Ialus custos thesauroru Davidis 161.40

Ianie regni termini 659.40
 Ianneus Alexander. quere Alexander
 Iapha uicus 448.20
 Iapha munitiones 555.20
 Iapbetus filius Noe 8.40. eius soboles
 quantae, et quibus gentibus nomina de-
 derit 9.50
 Iaphthes accitit ad principatum Israeli-
 tarum 104.1. uictor filiam suam deo
 mactat ibidem
 Ier, mensis 167.10
 Iardan uicus 545.20
 Iason, alias Iesus, Onie pont. filius, poti-
 ficatum fratri extorquet 258.30
 Iason ut pontifex constituatur quantum nu-
 merarit Antiocho 690.30
 Iauanes Iapheti filius 10.3
 Iazarus pontificatu priuatur 385.30
 Iaziel propheta uaticinatur Iosaphato
 192.4.
 Iazonon urbs spoliata et concremata per
 Iudam Macchabeum 263.30
 Iberi, populus 10.6
 Ibes serpentibus infesta 40.40
 Ides scelus et supplicium 387.50
 Idumea unde dicta 25.13. Dauidi subdita
 143.30. eius tumultus 508.30
 Idumei, quomodo circumcisionem et re-
 ligionem aduerserint 283.50
 Idumeorum nationis descriptio 575.4.
 uiginti milia cum ducibus quatuor Hie-
 rosolymam ueniunt 575.30. seditio
 et tumultus 577.30. 578.20
 Idumaei cum uiginti quinque milibus contra
 Simonem Giora 586.50. Ioannis Le-
 uiae pecunias praedantur 588.50. ad
 Titu supplices ueniunt 634.20. scele-
 rata eorum facta repetita 647.10
 Iebostus Sauli filius constituitur rex 136.
 40. amittit regnum 137.50. 138.10.
 occiditur per insidias 139.10. sepeli-
 tur honorifice a Dauid 139.30
 Iebusei populus 11.3
 Iebuseorum ludibrium in Dauidem male
 ipsi cesit 140.30
 Iechonias, uide Ioachinus. nam binominis
 fuit
 Iephthe, uide Iaphthes
 Iesraela urbs 186.10
 Iesseus filius Obede 108.20
 Iessei filij qui 121.6
 Iesus Christus describitur 387.30
 Iesus Anani filius praedixit Hierosolyme
 excidium 631.10
 Iesus Damnai filius fit pontifex 433.20
 Iesus Gamalielis filius fit pontifex 433.50
 Iesus dictus Onie frater pontificatu hono-
 ratus, et mox eo priuatus 258.10
 Iesus Iosedeci pontificis filius pontifex 232.
 50.233.20
 Iesus Naueci filius exercitui praeficitur,
 et uincit Amalecitas 51.10. Chana-
 nae explorationem indicat suis com-
 militionibus, et terram reddit animum

67.1. Moyses cum sibi successore des-
 signat 78.20. praedicat, quae gesturus
 erat 86.40. Chananae explorat 88.
 20. Iordanem cum exercitu superat
 89.10. Hierichuntē sine labore capit
 ibidem. et Ainan excidit 90.40.
 91.3. Gabaonitis foederatur, capitq;
 quinque reges 91.20. reges Libani ui-
 cinos expugnat 92.1. munit ciuitates
 ibidem. terram uictoriae questam diui-
 dit tribubus 92.93. per totum. prae-
 pit eis ut reliquias Chananeoru tollant
 93.10. Sicima eligit sibi domiciliu, ubi
 moritur 94.50
 Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur
 336.10. et 337.1
 Iesu pontificis ad multitudinem Hieroso-
 lymitanam oratio 575.30. et 576.10.
 mors 579.1. eius uirtutes celebrate
 ibidem
 Iesu Saphie filij facinora 440.20. et
 443.444.450.451. per totum
 Iesus Sapphae filius. 538.10
 Iesus Thebuti sacerdos Tito sacra dona-
 ria tradit 634.50
 Iesus Tobie filius quid gesserit 561.562.
 563. per totum
 Ieus Amasis filij Ramatham expugnat, et
 inungitur rex Israelitarum 198.10.
 Iezabelam ex omni Achab. et Ocboa-
 ziae cognatione tollit 199.10. Bali sa-
 cerdotes extirpat 200.10. cotemptior
 et ipse numinis moritur Ioaza filio
 successore relicto 201.40
 Ieus propheta arguit Iosaphatum 192.20
 Iezabela quam mala mulier 184.185.10.
 minatur Elie interitu 186.10. Naba-
 thum curat lapidib. obruendum 187.
 4.10. praecipitata de turri ab equitibus
 proculcatur 199.10
 Illyricos Romanis subditos 527.10
 Ilys, ager qualis 48.40
 Immundi qui Moysi 63.40
 Impedimentorum custodibus aequae ac pu-
 gnantibus praedam partienda 134.40
 Imperatores Rom. semper honorauerunt
 et ornauerunt templum Hierosoly-
 mitanum 618.5
 Imperij Romani fines quousq; 526.30.
 547.40
 Indorum mortis descriptio enarrata 651.
 10
 Iniuria maxima quae 80.50
 Inuenta debere restitui 84.30
 Inundationis uniuersalis descriptio 640
 Ioabi cum Abenero pugna 136.40. Ab-
 neronum turpiter occidit 138.20. exer-
 citui praeficitur Davidis 143.30. Sy-
 ros uincit 144.40. Davidis nomine
 belligeratur fortiter 145.146. per to-
 tum. ingeniosum comitum fingit 148.
 20. Abesalomum interimit 152.20. Da-
 uidem Abesalomum lugentem increpat
 153.10. praefectura priuatur 154.2.
 00 5 Amasam

INDEX

- Amasiam interficit et Sabaeum persequitur, caputque ipsius ad regem perferret, et restituitur pristinae praefecturae 155. 30. populum censet 156. 40. occiditur 164. 5
- Ioadius quomodo Gotholiam regno spoliatur et occidit, Ioasimque regno praeficit 200. 30. 201. 5. studet templo restaurando et moritur 201. 30
- Ioachabitis natiuitas et quid significet 109. 40
- Ioacimus Iesu filius pontifex 233. 50
- Ioachimius Ioacimi fil. in regnum patrum constituitur 216. 3. abducitur in captiuitatem Babylonem ibidem. liberatus e uinculis regie praeficitur 223. 40
- Ioacimus Iosae, uocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 215. 5. tributarius etiam fit Babylonis 216. 10. occiditur ibidem
- Ioacimus pontif. mortuus 235. 50
- Ioannes, alias Hyrcanus. uide Hyrcanus
- Ioannes Ananiae filius Gophniticae et Acrabatene regionum rector designatus 538. 20
- Ioannes Asamonei fil. occisus 461. 40
- Ioannis Baptiste interitus 390. 40
- Ioannes Carca filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godolie 219. 30. Ismaelem Godolie interfectorem persequitur 220. consulit Hieremiam, et ipsum in Aegyptum abducit ibidem
- Ioannes dux militum Ionathae 189. 40
- Ioannes Esseni Tammam missus, ut toparchiam administraret 538. 20
- Ioannes Gaddis Matthiae fil. 260. 10. a Medabensibus Amarae occiditur 270. 20
- Ioannes Idumeorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 606. 2
- Ioannes Iude fil. in pontificatu succedit patri, et fratrem in templo occidit, ac mortuus 243. 20. Ionathae ac Iude fratris Ioannis interitum uindictat ibid. Bacchidem adigit ad incundum secum amicitiam 270. 10. eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 271. 10. Alexandro quam fuerit gratus 274. 3. uincit Apollonium Daum ibidem. amicus fit Demetrio Nicanori 276. 10. sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 277. 268. per totum. deseritur a suis tamen uincit, et renouat foedera 278. 15. capitur per prodicionem 280. 10. occiditur 281. 4
- Ioannis Levi filij Gifadensis facinora 439. 10. 440. 30. 441. 20. 442. 10. 446. 447. 449. per totum. Gifadlam Iosephi iussu muro cinxit 538. 40. eius proditio et doli uarij 539. 20. dolus nouus 540. 44. 641. fuga cum mille
- Syris fugitiuis 541. 23. ad defectionem incitat 569. 6. Titum fallere conabatur ibid. 46. Hierosolymam fugit 570. 10. eius excusatio apud Hierosolymitanos 570. 30. Hierosolymitanis exitij causa 574. 40. 575. 10. malitia, crudelitas et gesta 582. 30. 588. 20. 589. 9. 604. 605. 506. 607. per totum. 616. 30. 618. 1. 619. 20. 621. 20. 622. 40.
- Ioannis Leuitae confilius 593. 40. 594. 10. impietas 597. 602
- Ioannis pontificis monumentum 604. 40.
- Ioas seu Ioases Ioaze fil. patris regno potitur 202. 30. moriens regnum filio Hieroboamo relinquit 203. 10. contemnit Amasie minas, quem capit in pugna 204. 10. perit ibidem
- Ioasus Ochosiae filius quomodo a Gotoe semitia seruatus et rex constitutus 200. 30. a religione deficit et legibus ibidem. Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidas 202. 20. egrotans occiditur ibidem
- Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiae filium 542. 20
- Ioazarus Iosepho inuidet 446. 40
- Ioazarus priuatur pontificatu 385. 30
- Ioazas Ieu filius regnum paternum affequitur 202. 30. dei beneficio liberatus moritur 202. 20
- Ioazus Iosae fil. regnum paternum capit, uir impius captiuus in Aegyptum abducitur et moritur 215. 5
- Iobacchus torrens 23. 50. 74. 10
- Iobel fil. Lamechi 5. 40
- Iobelus quid significet 65. 3
- Iobeli anni remissio et libertas ibid.
- Iochabel mater Moysis 38. 50
- Iodes a Moabitibus oppressos Hebraeos libertati restituit 99. 20
- Iobel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 112. 20
- Ionas propheta uaticinatur Hieroboamo Amasie filio 204. 20. quomodo ad Niniuitas missus sit, et in mare proiectus ac a cetis haustus post triduum uiuus in terram reuocatus 204. 50
- Ionas unde sic dicta 10. 4
- Ionici Iudei apud Agripparam queruntur Gentilium iniurias 343. 30
- Ionum in Iudeos odium 252. 30
- Ionathas Anani fit pontifex 398. 10. honore priuatur ibidem
- Ionathas Anani fil. 420. 20. pontificatu oblatus respuit ibidem. et eius gesta 519. 10
- Ionathas Asamonei fil. Antiochi Epiphanis filio reconciliatur, capitur a Tryphonem et occiditur 461. 50
- Ionathas Sauli filius castrum Palaestinos expugnat 116. 50. hostes unico tantum armigero comitatus aggreditur 117. 50. 118. 1. animosus et honestus ibidem. 130. 10. et amor in
- Dauidem 125. 10. 126. 20. foras cum eo 125. 126. per totum. cadit in pugna contra Palaestinos 136. 1. eius posterum quo honore a Dauid affectum 144. 1
- Ionathae cuiusdam Sadducei cum Pharisaeis contentio 285. 40
- Ionathas homo uilis. prouocat ad singulare certamen Romanos 613. 30. Pudentem equitem Romanum interficit, et a Prisco centurione sagitta transfigitur ibidem
- Ionathas Matthiae fil. 260. 20. defuncto fratri Iude succedit imperij administratione 269. 40
- Ionathas Pharisaeus 446. 40. infidiatur Iosepho, seruatur 449. 50. iterum infidiatur eidem 450. 50. 451. 1
- Ionathas pontif. perimitur 431. 30
- Ionathas pontifex primus Massadam edificauit et nomen id imponit 648. 20
- Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 147. 10. solatur Dauidem 148. 10
- Ionathas Same fil. sternit uirum sex cubitorum 156. 30
- Ionathas scariorum princeps circa Cyrenen 654. 20. eius supplicium ibidem 50
- Ioppe a Cestij militibus capta, direpta et incensa 515. 10. bis a Romanis funditus excisa 560. 10. eius situs descriptus ibidem.
- Ioppensum intersectorum quot millia 535. 20
- Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 193. 10. Moabitis expugnat 194. 7. monitus ab Eliseo cauet Syrorum insidias 196. 30. fame urgente Eliseum iubet interfici, cuius mandati cum mox parit 196. 40. liberatur ab obsidione Adadi 197. 50. in oppugnatione Ramathae sagitta uulneratur 198. 10. occiditur ab Iehu, et cadaver eius in agrum Nabothi proicitur ibidem
- Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 194. 20. fratres et amicos paternos occidit 197. 20. deficiunt ab eo Idumaei aliaeque gentes aliquot ibidem. cognoscit suum patrem ab Elia, et mortuus tractatur pro merito ibidem
- Iordanis fontium origo 13. 17
- Iordanis refectus mortuus 583. 30
- Iordanis fontes et cursus 564. 2
- Iosabetha Ochosiae soror germana quomodo Ioasum seruauit 200. 30
- Iosadochus pontifex Babylonem uinctus ducitur 219. 8. eximitur uinculis 220. 1
- Iosaphatus a commentariis Dauidis 143. 30
- Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 184. 10. praefatus urbibus suis imponit, et collapsam religionem restituit

IN IOSEPHVM.

stinit 189.20. quantos habuerit exet-
citus paratos 189.30. increpatur ab
Ieu propheta, pietatemq; ac iustitiam
colit 191.30. Ammanitis et Moabi-
tas citra sanguinem vincit 192.10. cum
Ioramio bellum inferit Moabitibus 193.20.
moritur 194.10
Iosephus Antipatri filius 314.1. oppu-
gnatur ab Antigono 468.10. quomo-
do perierit 480.30. arcani non satis
contimens ibidem
Iosephus Salomes maritus Herodis man-
datorum proditor occiditur 489.8
Iosephus Cabeus pontifex 432.40. pri-
uatur munere 433.10
Iosephus Caiaphas. quere Caiaphas
Iosephus Canai vel Camyde pontificatum
acquirat 424.10. eo priuatur 428.2
Iosephi Dalei suum miserabile 603.20
Iosephus Ellemi filius 572.40
Iosephus et Iesus pontifices cum aliis mul-
tis ad Romanos profugium 623.10
Iosephus Gorionis filius belli dux contra
Cesium 538.9
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo
480.10
Iosephus Itaburij montis planiciem mu-
ro circumdedit 567.50. interfectus Ga-
male 568.10
Iosepho Matthie filio que causa fuerit
Antiquitatum Iudaicarum, et Belli Iu-
daici historie descriptionis 1. suam hi-
storiā ueracem affirmat et incorru-
ptam 351.40. ipsius genus, filij, insti-
tutio et doctrina, profectio Roman-
a 437.20. naufragium passus a Poppea
benigniter donatur, et mittitur lega-
tus in Galileam 438.30. committitur
ea ipsius tutela 440.40. in quibus
uersatus sit periculis 441.20. bello
necessaria comparat, et oppida expu-
gnat ibidem. Ioannis insidias effu-
git et Iesu latronum principis 442.
50. ignoscit capto Iesu, et cum Ebu-
tio bellum gerit 443.1. insidiis calu-
niis uariis petitis euasit 444. 445.
446. per totum. deficientes Tiberie-
ses. cohibet ibidem. ciuitates munuit
446.30. insidias patitur, et somnio
consolatur 447.10. astutia eius in co-
gnoscendis insidiis ibidem. Ioannis co-
siliis contra ipsum quomodo occurre-
nit 449.30. Ionathan insidiatorem
seruat, et legatos mittit. Hierosolyma
450.10. in salutis discrimen incidit
451.10. accusatur a Tiberien-
sibus et irridetur, eorumque urbem
cepit 452.40. 453.3. Simonem et Io-
annem. Hierosolyma. mittit. 453.10.
calumnias falsi historici deest ibid.
historie sue ueritatem adducit 454.1
455. Scythorum seruat 455.30. Ti-
berien-
deseruat, et Scythorum caput,
et profligatur a Romanis ibidem. in

pugna contra Siliam prolabitur cum
equo 456.30. captus honorifice tra-
ciatur a Vespasiano Titog; et capti-
uorum multos liberat, falsoque accu-
satur 457.10. uxores ducit, et libe-
ros procreat ibidem 50. qua diligen-
tia quoque ordine bellum Iudaicum con-
scripserit 558.20. 559. 560. per totum
Iosephus Matthie filius utriusq; Galilee
rector designatus 538.20. eius singula-
ris industria ibidem. et 539.20. dolo
Ioannis Giscala subito oppressus 540.
5. contra Ioannem Giscala profectus
541.50. gesta contra Romanos 545.
40. aduentu Vespasiani in Tiberiada
confugit 548. 50. primatibus Hiero-
solyms et Tiberiade de rationibus belli
scribit 549.7. Iotapatenis auxilio ue-
nit 549.550. 551. 552. per totum. eius
machina excogitata contra arietis ictus
552.30. fortia facta 554.555. per to-
tum. quomodo et eatenis liberatus per
Titum et Vespasianum 590.40. 591.
10. eius proluxa oratio ad Hierosoly-
mitanos 609.610. 611. 612. per to-
tum. in deditione in puteo delitescit
557.20. eius socij ipsum persequun-
tur ibidem. eius oratio philosophica ad
socios 558.10. eius socij cum ipso ce-
des mutuas sortiuntur 559.10. cum al-
tero sortem euadit ibidem. ad Vesp-
asianum ducitur ibidem. uaticinatur
Vespasiano imperium Romanum 559.
40. ferme exanimatur 616.10. eius
mater occisum credens cruciatur ani-
mo ibidem. curato uulnere rursus mu-
rum circuit hortando 617.20. manda-
ta Titu Ioanni Hebraice nunciat 622.
20. eidem colloquitur 623. 624. per to-
tum. pro reliquijs ciuitatis frustra ob-
secrat 633.10
Iosephus medicaster defectionis autor
446.8
Iosephi filij Iacobi natiuitas 22.30. fratri-
bus et exosus 25.40. ueditur in Ae-
gyptum 27.30. sollicitatur ad stuprum
a domina 27.40. somnia explicat 28.
50. 29.50. et uinculis liberatur 29.30.
præficitur Aegypto, nominatur Pson-
tomphanecus 30.20. fratres capiti ibi-
dem. et miris exagitat modis 31.32.
33.34. per totum. cognoscendū se ipsis
exhibet 34.40. et 35.10. patri aduen-
tanti occurrit 36.10. moritur et ossa
eius in Chananeam transferuntur 37.
5. et 46. laudatur 689. per totum
Iosephus apud Vespasianum accusatus
654.40. quinq; milium annorum hi-
storiā Græco sermone cōtexuit 645.
30. eius historie certitudo 657.30. dux
ipsa Galilee a Romanis capta ibi-
dem. solutus uinculis cum Titus obse-
dione Hierosolymorum profectus ibi-
dem

Iosephus belli historiā primum Vesp-
asiano et Tito obtulit, ut sibi testes es-
sent 658.10. Agrippæ regi cam dedit
ibidem. Antiquitatis libros ex sacris
litteris interpretatus est ibidem
Iosephus Simonis filius toparchiam admi-
nistrat 538.20
Iosephus Tobie filius quomodo Ptolemaū
Evergetē reconciliari iudeis 254.20
festiūm eius responsum 255.9. uxores
et liberi 256.1
Iosephus Zacharie fil. præficitur præsi-
dio Hierosolymorum 263.40. uicti-
tur a Gorgia 264.30
Iosias Amasi filius patri in regnum succe-
dit, optimam rempub. et ueram reli-
gionem instituit sublati idolorum aris
et sacerdotibus 213.214. per totum.
moritur 214.30
Iosue. uide Iesus
Iothamius Ozie filius uir pius patri in re-
gno succedit, Ammonitisq; tribus præ-
dere cogit, et moritur 205.40
Iothamus Zacharie regis filius patri in
principatu succedit uir pius et iustus
206.8. Ammanitis tributariis factis de-
cedit, filio Achaze successore relicto
ibidem
Iothanes Gedeonis filius paraboli ad He-
breos loquitur contra Abimelechum
102.30
Iotape Sampfigerami regis filia 391.50
Iotapate suus descriptus 550.1. 2
Iotapate excidium Hierosolymæ nuncia-
tum quali luctu urbem replerent 536.
20
Iotapatenorum conflictus acceperunt Roma-
nis 549.550. 551. 552. 553. per totum.
calamitas miserabilis 559.20. 554.10.
555.40
Iotapateni cuiusdam capti a Vespasiano
constantia 556.30. Vespasiano pro-
duntur ibidem. demum expugnantur
ibid. eorum quot nulla occisa et capta
557.10
Iouis mensis 73.30
Ioxarus constituitur pontifex 372.40.
fridatur eo 382.50
Iranus amicitiam cum Davide init 140.
30
Ireneus orator 376.20
Iris quid designet 8.26
Iromi cum Solomone amicis et uicinis
eorum beneficentia 166.30. 167.36.
quibus donis fuit remuneratus a Solo-
mone 173.10
Isacus nascitur et circumciditur 15.30. duc-
tur sacrificandus 16.50. ducit uxorem
18.10. nascuntur ei gemini 19.10.
Abimelecho exosus reconciliatur, et
fodit ueros ibid. fallitur ab exore ibid.
moritur 24.30
Isacharis fors 92.50
Isobab. uide Iesobab

Iseremob

I N D E X

- Iseremoth locus* 66.3
Istacorum scelus et supplicium 387.40
Istidis statua et templum tollitur 388.30
Ismael Fahi filius pontificatu uix diu nato exiit 380.5
Ismaelis Abrahami filij natiuitas et circumcisio 14.10. Arabum autor est 16.40. ducit uxorem, gignit fil. xij. ibidem.
Ismael Phabei filius constituitur pontifex 432.10.
Ismael regij generis Iudeus Godollam interfecit 219.50.220.10. quantā cedem etiam aliorum hominum fecerit præter Massphatenses abductos 220.20
Israel quid significet 24.4
Israelite inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, et grauibz laboribus atteruntur 37.40. labor augetur 43.40. quātus eorum ex Aegypto migratiū numerus 45.40. transeūt mare rubrū 46.40. armis Aegyptiorū se muniūt 47.40. obmurmurāt Moyse 48.30. coturnicibus pascuntur mānāq; 49.40. ab Amale: itis prælio infestatur 50.40. collatio ad tabernaculi structurā 54.50. seditionibus agitatur et puniūtur 66.10. 67.10. negatur eis ingressus in Chananeam 67.20
Israelite in scio. Moyse cū Chananeis pugnātes uincuntur 68.10. que eis triginta octo annis in deserto obuenerint 72.4. quales milites fuerūt 74.7. Amoreos extinguit 74.75 per totū. a Madianitarū puellis seducuntur 76.10. eos excidunt 78.3. Hierichū delect 89.30. item Ainā 90.40. partiūtur Chananeā, et quisq; in suam sortē mittiūt 92.20. cōmouentur inter se propter arā in ripa Iordanis extructā 93.50. quomodo se gesserint post Iosue mortē 95.20. omisso bello agricultura dant opē 96.1. eorum præliū cum Beniamitis 97.10. Chusarthi Assyriorū regi subiiciūtur octo annis 98.40. a Moabitibz subiungūt, a Iode libertati restituntur 99.1. iterum a Iabino opprimuntur 100.1. per Deborah redimuntur ibid. ab Amalecitis et Madianitis septē annis miserē tractātur 100.30. restituntur libertati per Gedeonē 100.50. sub Abimelecho male habentur ibidē. 103.30. itā ab Ammanitis sed per Iaphthem liberātur 104.20. cedūt a Palestinis et fugiunt 109.20. iudicātur in Iherosolē a Samuele 111.10. male tractati ab Ammanitis liberātur a Saulo 115.30. ceduntur a Palestinis 134.50. ciuili bello laborant 136.10.
Israelite quot. annis post Iesum nequie-runt Chananeos ex Hierosolymis cicerare 140.40. Reliqui ipsorū gesta sub regibus cōprehenduntur. Ezechia regem restituere religionem conantem cōdemnāt, et propheta occidit 108.
transfertur in Mediā et Persidem et quo tempore id factum ibidem
Issa quid Hebræis 4.2
Issacharis natiuitas 22.30. filij quatuor 35.50
Issenus fil. Achemai, unus fortū Dauidis 156.50
Iturius mons 93.1. situs 567.40
Italia bella ciuilia 588.1
Ithacie seu Hirenes concubine Ptolemæi Physconis sobrietat 575.30
Ithamari domus priuatur sacerdotio 163.50
Ithobal Tyriorū ac Sidoniorū rex 100.20
Iubal, et eius inuenta 5.40
Iustus Heberi filius quos liberos habuerit 12.20
Iucundus equitū præfectus tumultū Cesarē sedat 522.20
Iucundus Herodis satellites falso accusatus torquetur 358.20
Iudea latronibus expletur 433.40
Iudee regio ubi præstantissima 467.40
Iudee descriptio 528.529. per totum
Iudee nulla pars erat que non unā cum Hierosolymis interiret 582.30
Iudeus uiuus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 605.50
Iudei quando primum coeperunt appellari 236.20
Iudeis permittitur a Cyro redire Hierosolyma, et templū ibid. edificare iterū 227.10. impediūtur ab edificando 228.10. a Dario Hystaspis filio liberi et immunes facti iuuātur in urbis et templi restauratione, et quot eorū Hierosolyma reuersi sint 231.20. quando templū absoluerunt 233.10. eorū reip. que forma fuerit et quomodo mutata ibid. duas tribus Hierosolyma redire uolentes per Asiam et Europā degere, reliquas uerō decē ultra Euphratē esse 234.30. armati laborāt 236.40. in summā calamitatem per Amanē deueniunt 238.30. quomodo a Bagoſe tractati 243.10. quomodo ab Alexandro Magno 245.10. quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 248.30. et inde quomodo ab Asiæ regibus aliisq; honorati 252.20. misere ab Antiocho Epiphane tractati 259. usq; 265. sub Demetrio 266.30. cū Romanis primū sœdus in-eunt 268.20. summa calamitatis cōstituti post Iude casum 269.20. 270.1. quādo primū Romanis subditi 271.20. quibus honoribus et beneficiis ab eis affecti 305.3
Iudeorum cū Samaritis cōtētio: propter templum 273.40.
Iudeorum secte quot. 384.40
Iudei quā sunt religioſi 297.10. 323.20
Iudeorum Cyrenensium et Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorū maleſtiam 350.10
Iudei seditionem excitant 371.40. 377.378. 379 per totum
Iudeorum constantia pro tuendis legibus 387.10. 199.20
Iudeorum miserie sub Pilato 388.30. itē alibi 401.30. sub Felici 431.20
Iudeorum et Græcorū apud Alexandriam seditio 418.40
Iudei male a Babylonis trālati Seleuciam migrant 404.50
Iudeorum et Philadelphensium disidium 423.20
Iudeorū 30000. a seipsis cōtrita 428.30. eorum et alia clades ibidem
Iudeorum cum Syris disidium 431.50
Iudeorū pontificatus et principatus successio et mutatio 434.40
Iudeorum epule ferales. 505.20
Iudeorum cōtra Archelaum accusatio et petitio 510.4
Iudei Petronio supplicant 516.20
Iudeorum tumultus sub Cumanis et callimias 518.20
Iudeorum et Syrorum seditio circa Cæsaream 520.40
Iudeorū sub Albino Hierosolymis seditio 521.20. alia sub Floro Cæsaree 522.6
Iudeorum dispersio in totum 529.30
Iudei legatos ad Florū et ad Agrippā regem mittunt 529.10
Iudeorum contentio cū Romanis ibidem. captiuitatis eorum exordium 604.2
Iudei contra Iudeos in Scythopoli 522.50
Iudeorum Alexandria occisorum quinquaginta milia 605.10
Iudeorum et Romanorum strages in scenopegis Hierosolymæ 535.50
Iudeorum uictoria insignis contra Cestium 537.20. unde elati facti 543.30
Iudei a Romanis proſtigantur 544.10. 555.40
Iudeorum clades a Idumæis facta 578.30
Iudeorum circa sepulturam cura ibidem
Iudeorū in Massada immane facinus 652. per totum
Iudeorum apud Alexandriam et Thebas interitus 653.10
Iudeorum genus uetustissimū ex origine domestica 655.10
Iudeorū cura cōscribende historie 657.10.
Iudeorum cur rara mentio in Græcis historiis 655.40. eorum apud antiquissimos nomina 660.50. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 661.4
Iudeorum magnanimitas et clementia in quo consistat 691.10. eorū leges optime 686.40. omnes populi eorū emuli ibidem
Iudeorum fides et amicitia contra Aegyptios Romæ præſtita 679.10. merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem.
Iudeorum

Iudeorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemais omnibus et senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 675.50
Iudan Amasie regis mater 202.20
Iudas, Iudei 19. et 11
Iude portio in terra Chananea 92.40
Iude natiuitas 22.10. consilium de fratre cede uitanda 27.10. homo uehemens 21.50. filij tres 35.50
Iude tribus gesta post Iesu morte 95.20
Iudan inter xij. fratres principatum obtinuisse 162.10
Iudas Asamonie filius quid contra Antiocham uirum fecerit, et quomodo religionem instaurari ac perierit 461.20
Iudas Cappsei, uir strenuus 278.20
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri successit 243.7
Iudas Essius propheta 463.50
Iudas Ezechie latronis filius Archelai regnum affectat 379.2. tumultum excitat 504.30
Iudas Gaulanites Galileus seditione inter Iudeos citat 384.20. eius secta 385.20
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 645.40
Iudas Iude filius prefectus Simonis cum decem contubernaliibus deliberat murum tradere Romanis 616.50
Iudas Macchabaeus 260.20. Patri in administratione succedit 261.10. Apollonij et Seronem prefectos superat et occidit ibid. Gorgiam et Nicanorem 262.20. uide Lyfiam 262.40. templum purgat et instaurat 263.10. uicinos molestos domat magnis stragibus 263.30. Nicanorem cum suis copiis decet 267.30. creatur pontifex, et sacerdotatur Romanis 268.20. cadit 269.10
Iudas Epiphorei sophista 503.20.
Iudas uates 286.40
Iudicum status quis 116.10
Iudicum imperium apud Iudeos quantum durauerit 212.
Iulia uxor Ces Augusti 349.10
Iulie Augusti quid ab Herode legatum 374.10
Iuliani ceterionis fortitudo et factum 621.30
Iulius Caesar Pompeium fugat, et bellum cum Aegyptiis gerit 301.30. amicus et beneficus est in Iudeos 302.30. parat expeditionem contra Scipionem et Caionem 305.1. occiditur 307.2
Iulij Ces. magnificentia, et liberalitas in Herode 329.10.330.40.485.1.486.2. uincit M. Antonium 327.59. occidit eum cum Cleopatra 330. hencificia in Aristobulum Alexandri 479.2. uide in Hyrcanum et Antipatrum 471.10
Iulius Capella 438.40
Iulius Lupus Caesoniam cum filia interficit 414.20. interficitur et ipse 418.10
Iupiter Olympius 405.50

Iurifurandi modus 18.10
Iustus Iosephi satellites cadit 458.20
Izate regis filij et fratres Tito supplicat 633.30
L
Abanus Batuelis filius 12.3. de Iosepho cum Iacobo agit 21.50. persequitur fugientem generum 22.40
Labosardachus Niglasari filius in patrum regnum succedit 223.50
Lacedaemoniorum amicitia cum Onia potest fice 258.1
Lacedaemonij cum Iudeis societate et socius faciunt 278.40
Lacedaemonij quando et quemadmodum Romanis subditi 526.50
Lamechus, pater liberorum LXXVIIII. 5.50
Largius Lepidus decime legionis praepositus 628.20
Latopolis 45.30
Latronum colluuius Hierosolymis 570.30.571.10. eorum facinora ibidem
Latronum turba in Iudea 431.10.432.20. et 438.40
Lex Lentuli decretum pro Iudeis 306.30
Lepidus Caligula occisus 406.20. et 408.3
Leprosum quatuor Syrorum castra urgente media inuadunt 196.20
Leprosorum conditio 61.50. et quod alibi sint in precio ibidem
Lexes loci descriptio 649.19
Leui, milium praefectus 446.30
Leuis natiuitas 22.20. uide Iosephum, sororis stuprum 24.20. filij ipsius tres 35.50
Leuius traditur 571.20. occiditur ibidem
Leuite uxor quam nefande a Gabaeonitis tractata 96.10. et 97
Leuite eius prudentia 96.40
Leuitarum numerus 65.20
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, et decime adscribuntur 72.30. eorum ciuitatum nomina 93.20
Leuite usum ueluti linea impetrat 434.12
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 63.40
Lex Moysis cum poetis aut prophanis historicis non tractata 248.20.251.40
Legis et praepetorum Dei pulcherrima explicatio 681.682.683.684. per totum 679.5
Leges Moysis ad mores pietatemque pertinentes 39.40.80.50.81.10
Lia et Rachelis emulatio 22.20
Libri duo et uiginti apud Iudeos chronici 457.39
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudeis stipendium indixit 645.50
Lybia dicitur Aphrica 18.1
Libys, Libya 10.40
Linguarum multarum cognitione cur Iudei non magis faciant 436.20
Longani cum primi homines 8.20
Longinus tribunus a Iudeis occisus 537.10

Longini equitis Romani forte factum 607.10
Longini iuuentis Romani facinus 626.10
Lotus adoptatur ab Abrahamo 12.6. captiuus abducitur 13.30. seruatur de excidio Sodomitarum 14.15. filia cum patre cocunt 15.20
Loti uxor in salis statum uersa ibidem
Lucilius Bassus legatus Herodij castellum capit 643.40. Macherunta quoque 644.10. Iardus Syria oppugnat 645.20. Lucius Annus Gerasam capit, et mille iuuenum interficit 585.40
Luctus tempus 87.40
Ludas, Ludi 11.10
Ludi Circenses 406.30
Luminum festiuitas, et eius institutio 263.9
Lupus Alexandriae rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudeorum 653.40. et Iulij Onie ablatis donariis claudit ibid
Lustrandi populum modus 73.10
Lustrationis tabernaculi modus 60.10
Lydda ciuitas a Cestio exusta 535.40
Lydi olim Ludi dicti 11.10
Lysanias Ptolemaeo Menuei patri successit in regnum 310.20. interficitur a Cleopatra 324.10
Lysanias Partibos in Iudeos incitat 471.20
Lysie committit Antiochus Epiphanes saluum suum et bellum contra Iudeos 261.40
Lysias uincitur a Iuda Macchabeo 262.40. occiditur a Demetrio 267.1
Lysimachus fratrem suum occidit, et Gerasam prodit 289.30
Lysimachus Hellepontum occupat mone tuo Alexandro 246.10
Lysimachi portentosa de Iudeis mendacia confutata 671.30.672.1.673.20.678.679. per totum

M
Macedones transisse pedibus mare Pamphylum 47.40
Macedones quando Romanis subditi 509.30. et 50
Macedones Aegyptios subiugarunt 679.50
Macchabaei natiu maximi et primi inter septem fratres supplicia crudelissima et ipsius cum insigni tolerantia sermones 695.10.697. ubi historia Macchabeorum fratrum
Machera dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herode 316.10.480.20
Machir, tertius ex fratrib. Macchabaei constantia 697.9
Macheruntij Romanis persuadent ut praesidio suo decedant 606.5
Macherus quomodo captus a Romanis 643.46. filius eius descriptus 644.3
Macho captus et depredata 143.20
Macro praefectus praetorianorum militum 394.10
Madianitarum filie Israelitis illiciunt ad delinquendum 76.77. per totum. cunctantur

I N D E X

- duntur cū suis regibus 77.4
Madianite Hebr. eos iubigunt 100.30. cēs
duntur maxima strage 101.40
Madiana ciuitas 41.10
Madus, *Madei* 10.4
Magnus campus regio 447.15. eiusque
descriptio 184.25
*Magog*es et *Magog*e populi 10.3
Magus Aegyptius pseudopropheta trigim-
ta milia hominum seduxit 520.20. cum
paucis fugit ibidem
Magi et latrones iterum Iudeos afflixerunt
520.30
Magorum turba in Iudea 431.432.433.
per totum
Malichus exactionum collector pro Cae-
sio 473.30. nouas res molitur et ue-
neno tollit Antipatrum ibid. luit pos-
nas 474.10
Malichi Arabum regis perfidia 312.25.
477.30
Malchus Arabiae rex Vespasiano in auxi-
lium misit quinque milia peditum, equi-
tes mille 546.10
Malichus Iudeorum dux 469.20. auxiliatur
Gabinio contra Alexandrum Iannaeum
299.6. Antipatrum ueneno tollit 307.
30. interficitur 474.10
Malthace uxor Herodis moritur 507.30
Malorum hominum mos 370.20
Man uox interrogativa 50.10
Manachases uetus qualis 57.40
Manabemus Essenus Herodē puerū scho-
las frequentatē salutat regem 339.1
Manabemus Iude Galilei fil. Massada in-
uadit 530.50. uelut rex Hierosolymam
redit, et princeps seditionis fit ibid.
interficitur 531.20
Manabemus occiso Selefino regnum sibi
uindicat et Thapsenses excindit, ac
post a Phullo pace redempta moritur
205.40
Manasses Iosephi filius 30.20.35.50
Manasses in numerū Iacobi filiorū adopta-
tur 37.1. censetur loco Lemi 65.20
Manasses pars dimidia Chananeae 92.30
Manasses Ezechie filius regnum paternum
assequitur, impulsus, et prophetarū
occisor captus a Babiloniorū rege tan-
dem in principatū restituitur, et picta
ei studeat prioribus mutatis morib. 212.
20.213.1. moritur relicto successore re-
gni filio 213.4
Manasses Ioannis pont. fil. ducit uxorem
Sanaballitis filiam Hicaso uocitatem
243.50.344.10
Manasses fit pontifex 254.10
Manasses trans Iordanem missus, ut topa-
rbiam administraret 558.30
Mandra, locus 220.20
Mane, quae dici pars 3.4
Manethon Aegyptius historicus 659.25.
eius historiae cōpendiū 660.661.662.
per totum
Manethon antiquitatis Iudeorū confirmat
661.20. Aegyptiacam historiam se ex
factis literis interpretaturū professus
667.30. eius historia emendata ibid.
et 668.50.669.20
Manethonis mendacia confutata 668.20.
669.670.671.679 per totum
Manna qualis cibum 49.50
Manna quando defecit 85.20
Maneus Lazari ad Titū profugit 618.20
Manoches Zelotypus Sapphoris pater an-
gelum excipit 104.50
Mar locus cur sit uocatus 48.10
Mara quid significet 107.40
M. Agrippa, uide *Agrippa*
Marcus Alexandri Alibarche fil. 418.30
M. Antonius, quere *Antonius*
M. Anto. Iulian. procurator Iudae 628.20
Marcus Sexti Caesaris successor in Syriam
307.1.473.9
Mardocheus dux Iudeorū Babylone dedu-
centorū Hierosolyma 251.24.253.43
Mardocheus Estherae patruus 238.1. rege
insidias prodit 239.10. Iudeorū cala-
mitatem Estherae indicat ibid. afficitur
summo honore 241.30. Amanis potes-
tatem et boha accipit ibidem
Mare rubrum Iudeis transiitū concessit
se, et Pampbylium Macedonibus 47.
6.41
Mare uas templi cur sic dictum 168.30.
et quādiu fuerit capax, eiusque usus ibid.
Mareone Graeci Samaria 284.7
Marefa urbs 182.40
Maria Eleazari filiae facinus horrendum
comedentis filium 627.5
Marianne Agrippae filia 391.30
Marianne Alexandri Aristoboli et Ale-
xandrae filia, uxor Herodis 420.30. oc-
ciditur a marito 331.10
Marianne Alexandri filia, uxor Herodis
Antipatri 474.40. eius insolentia in
maritum 488.40. occiditur 489.9
Marianne Archelai uxor repudiata 381.10
Marianne ab Archelao marito transiit in
thorum Demetrii Alexandrini 436.40
Marianne Moysis soror 39.10. moritur
73.30
Mariamnes turris descriptio 600.20
Mariisa ciuitas denudatur 476.40
Marsonae, mensis 7.3
Marsus Syriae praeficitur 420.30. desert
Agrippam Claudio Cae. 421.20. ex-
cipitur ab Agrippa, cui fit exosus 422.
30
Marsus Agrippae libertus 392.40. Tibe-
rij mortem patrona suo nunciat 392.30
Marthace Archelai mater moritur 377.
47
Marullus praefes Iudae constituitur 397.
Massabazanes quid 58.6 (14
Massade castelli descriptio 577.40
Massate castelli situs descript. 648.40
cōtectus et apparatus qui decem milia
libris uirorum sufficerent 648.40
Massacrophthes pileus 58.7
Massbath ciuitas, et quid significet 111.
40
Matathias Asonenai filius occidit Bata-
chidem, et duces expellit Iudea et mo-
ritur 461.7
Mathanes Bala sacerdos trucidatur 260.
20
Matthias Anani fit pontifex 420.20. prin-
cipatur sacerdotio 422.5
Matthias Appaloni, uir strenuus 258.10
Matthias Ioannis filius sacra prophanare
renuit, utramque religionē fortiter tueri-
tur 260.10.261.5. instructis filiis mo-
ritur ibidem
Matthias Margaloti seditionē mouet 371.
40. exuritur uinū 372.10
Matthias Margali, sophista 503.20
Matthias pontifex mittitur in Simonem
Giora Hierosolymam introducat 589.
20
Matthias Theophili constituitur ponti-
fex 367.10. primatur eo munere 372.
30
Matthias Botthi mors crudelissima 618.
30
Maxilla, locus 106.20
Mazaca ciuitas 10.8
Madabenses Amazei Ioannem Gadiū in-
terficiunt 270.15. expugnantur ab Hira-
cano 283.40
Medimnus Atticus et Stalus 67.40
Medi populi 10.4
Medi quod in Asia regnauerunt Graeci
cogniti 658.50
Megassari facinus audax 614.20
Megasthenes historicus 663.8
Mela legatus Archelai ad Herodē 358.40
Melcha Arank filia 11.40
Melcha Sanki filia datur nuptum Dauidi,
marito periclitanti succurrit 124.30.
datur alij nuptam 123.3. ridet maritum
142.10
Melchisedecus rex Solyme Abrahamum
conuiuio extripit 13.50
Melik imposuit Pseudalexander 511.512.
per totum
Memnonis sepulchri descriptio 516.10
Memphibostus Ionathae filius humanissime
a Davide habitus 143.50. delatus Da-
uidi occurrat uictori 154.8
Memphitarum deditio 471.10
Menander Ephesus singulorum regum et
etiam apud Graecos et Barbaros cōscri-
psit 661.30
Mende ciuitas 254.40
Menedemus Philosophus 251.10
Meneclaus, qui alias Onias, Simonis filius
propter amissum pontificatum deficit
a patris legibus 258.30. abducitur
captiuis et occiditur 266.40. uide
Onias
Mensa tabernaculi 57.1.58

Mensa

Mense à Ptolemaeo Philadelpho Iudeis
donata descriptio 249.50
Mensis anni primus Moysi quis et cur
7.4
Mensurae quis excogitavit 5.20
Meroë unde dicta 40.40
Mesus, Mesanae 12.20
Meschus, Meschini 19.6
Mesopotamiae difficultas transitus 18.10
Mestre, Mestrei 10.30
Mestrei filij quibus populis nomina impos-
uerunt ibidem
Messala rhetor patrocinatur Herodi
310.7
Messalina à marito Claudio Cæs. ob ze-
lotypiam trucidata 430.40
Methir, tunica pontificalis 58.10
Metilius praefectus à cede reservatus
532.6
Metilius Romanorum praefectus legatos
mittit ad Eleazarum ibidem
Michaeas propheta 188.54. Achabo ma-
lum nunciat, quare in carcere con-
tinetur 189.10. Achabo interitum pre-
dicit 189.12. 190.12
Michaeas propheta 215.30
Nichole uxor Davidis, uide Melcha
Milesius arcis Damasci praefectus quo-
modo Philippum Grypsilum tracia-
rit 291.8
Militis cuiusdam facinus contra senatum
Romanum 517.40
Milites Rom. impudencia quantam cladem
Iudeis dederit 428.40
Milites Moisaicos libros discerpentis poena
ibidem
Milicie qui non commodi 96.1. et qui
ab ea immunes ibidem
Mina quantum pendeat apud Iudeos 300.
10
Minea Aegypti rex, Memphis conditor
173.30
M. Minucianus 410.10. 417.10
Misael appellatur Misaches 221.10
Misas Moabitum rex propter negatum
loram tributum quo necessitatis per-
uenierit 198.10
Misenum oppidum 405.40
Mithridates erarij Cyri praefectus 227.
50
Mithridates occisus 297.20
Mithridates Pergamenus Pelusium ex-
pugnat et Aegyptias vincit 301.302.
eius gesta 471.1
Mithridates quomodo ab Antiocho trafia-
tus, quomodo ab uxore, deq; eius ui-
ctoria 403.404. per totum
Mnasaeus Graecus historicus 666.40
Moabite penitus fracti à Davide 142.30
Moabite et Ammonite socij, mutuo sese
interimunt 193.30. iterum sternuntur
et predauntur 194.6
Macabus, Moabite 15.30

Molonis mendacia de Iudeis 673.20
Monabazus Bazeos Adiabeneorum rex
quomodo Iudaismum sit amplexus 425.
6. eius regnum 604.20
Monobazus Monobazi filius pater rex co-
stituitur 425.10. rex fit 428.2
Mons Samaron, locus 181.20
Montem in alium locum deuolutum 205.30
Mortem praeter dei uoluntatem non ne-
scire 87.20
Moses, qualis fuerit uir 2. et 3.
Moyse natiuitas 38.50. quomodo serua-
tus 39. cur sic uocatus ibidem ado-
ptatur à regina ibidem
Moyse diadema regum pedibus calcet
39.50. et 40.1. praefectus exercitui
Aegyptiorum et Acthiopas bello uin-
cit 40.10. ducit Tharbin uxorem 41.
3. fugit Aegyptios ibid. Raquelis fi-
liab. opulenter contra passionem qui-
bus auiam ducit uxorem 41.50. conspi-
catur rubi ardere in Sina 42.3. con-
firmatur ei liberatio Israelitarum 43.
10. edit miracula, nomen Dei cognos-
cit, redit in Aegyptum ibid. edit pro-
digia apud Pharaonem 44. 44. 45.
per totum. educit Israelitas ex Aegy-
pto, et quantis eorum moribus 45.50.
cuius aetatis fuerit cum eos educeret 46.
50. tradit eos per mare rubrum in-
colones 46.40. aquam amaram facit
potabilem 48.30. coturnices et man-
na inopetrat à deo 49.40. ex petra
aquam elicit 50.20. cum Amalecitis pu-
gnat 51.30. decem praceptorum tabu-
las à deo acceptas populo exhibet 53.
10. quadraginta diebus in Sina detine-
tur 54.30. Aaroni fratri sacerdotium
confert 59.40. dedicato templo uicti-
mas offert 60.40. in tabernaculo
Deum consulit 61.10. tribum Leuiticam
Deo dedicat 63.40. censet omnes tri-
bus praeter Leuiticam, et ordinat pro-
fectioni bellorum necessariam 65.20. mit-
tit exploratores in Chananaam 66.20.
Corae factionem compefcit 69.10. eius
iustitia 70.30. lustrat populum 73.10.
Schonem et Ogem reges delet 73.50.
Madianitas cum suis regibus cedit 78.
4. Iesum sibi designat successorem ibid.
moriturus quid suis praedixerit 79.10.
quas leges praescripserit 80.30. usq;
86. exhortatur Iesum ut in Chananeos
exercitum ducat 87.20. nate circumda-
tus disparuit ibid. 40. lugetur triginta
diebus à populo. ibidem
Moyse fabulose dicitur fuisse leprosus
64.4. uir admirandus 67.15
Moseos quinq; librorum scopus 657.28
Moses apud Manethonem prius Osarphi-
phus sacerdos Osireos dei Heliopolita-
ni dictus 669.40
Moses Aegyptius uir diuinus habitus 670.
25. eius tempora quib. uixit descripta

ibid. eius uirtus et gesta 679.680.
681.682. per totum
Mosollami Iudei nobile factum 665.40.
666.10
Mucheus fert sententiam contra Vassen
regem. 237.40
Mulierum potentia 230.5
Mundi et uniuersorum creatio 3.
Mundum providentia dei regi 226.40
Mundus quomodo Paulinam consupravit
288.20
Murus trigintanovem stadiorum, cum tre-
decim castellis circum Hierosolymam
triduo edificatus 615.3
Musicorum instrumentorum Davidis re-
gis descriptio 146.40
Mutiani et ceterorum rectorum petiti-
ones 590.20
Mutianus Romam ingreditur cum exer-
citu 592.30
N
Namis uxor Abimelechi Bethlemitae
et quid significet 197.30. quo-
modo Ruthem instituit 108.10
Nasfes Ammanitarum rex Hebraeos cruce-
liter trahit à Saul occiditur 115.40
Nasfes iunior Ammonitarum rex iniuria
afficit Davidis legatos 144.10
Nabaeotes, Nabatea regio 16.30
Nabalus uercors et malus concitatur Da-
uid 130.10. quid significet ibidem mori-
tur 130.40
Nabla instrumentum musicum 136.40
Nabrodes, qualis uir 9.5. et 10.1
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello
infectat Nechaum Aegypti regem 215.20.
Ioachim occidit, et Hierosolymitano-
rum praefectum Sinos Babylonem abducit
215.50. duces eius qui urbem Hieroso-
lyma ceperunt 218.10. quomodo ca-
ptum Sedeciam traxerit 219.10. Hie-
rosolyma penitus excindenda, et tem-
plum spoliandum, populumq; Babylonicum
tradendum curat ibid. Calen. Syria ac
Aegyptum perdomat 220.40. Iudeorum
nobiliu quorundam pueros induit et
castrat ibid. somniis, cuius erat oblitus,
uult sibi indicari et explicari, quod
facit Daniel 221.40. moritur 223.40.
gestorum eius repetitio 223.50. postea-
rorum eius finis 225.4
Nabuthus propter negatum regi fundum,
lapidibus obruitur 286.40
Nabuzardanem mittitur Hierosolyma ad
templum spoliandum 219.40
Nacebus Arabum dux casus 356.50
Nachores Serngi filius 11.50. et 12.10
Nadabus Hieroboam filius accipit re-
gnum paternum cum paterna malicia
occiditurq; cum omni familia 182.
20
Naim uicua 586.40
Nais à Caine condita 5.20
Nais

I N D E X

- Nabulucius 429.10
 Narbathæ regionis situs 522.20
 Narbathene toparchia à Cestij equitibus
 uastata 535.20
 Nasamonæ quomodo Romani subiuga-
 rint 527.40
 Nathan propheta 142.10. mittitur ad Da-
 uidem increpandum 146.20. indicat
 quomodo Adonias sibi regnum usur-
 parat 139.40
 Nausy prophetia de excidio Niniuitarum
 206.10
 Nazareth deo deuoti 72.40
 Necessitate in bello nihil pugnacius 549.
 30
 Necessitate laborantes subleuare, homini
 decentissimum et deo gratissimum
 133.10
 Nechias qui et Pharaon Saran rapuit
 610.6
 Nechaos Aegypti rex contra Babylonios
 proficiscens impeditur à Iosia, quem
 occidit 214.40. captiuum abducit Ioa-
 zim filium eius ibidem
 Nechaum bello petit Natuchodonosorus
 214. uincit ibidem
 Neemias quantum iuuerit Iudeos apud
 Xerxem 236.10. 237.3
 Neerda urbs 401.30
 Nemrod. uide Nabrodes
 Nephani singulare certamen cum fortissi-
 mo Palestinorum 156.20
 Nephthalim natiuitas 22.20. filius eius
 36.50
 Nephthalitarum fors 93.5
 Neronis gesta et precipue contra Iudeos
 519.40. et 50
 Neronis imperium quandiu durauerit
 586.10
 Nero contemptor nationis Iudeorum
 636.20
 Nero indignatur ob res minus prosperè
 gestas in Iudea 543.10. Vespasianum
 ad regendos exercitus in Syriam mittit
 ibidem
 Nero. quere Tiberius et Domitius
 Neronias dicitur Cesarea Philippi 433.
 40
 Neruis cur Iudæi abstineant 24.9
 Nethur et Philippi fratrum fortia facta
 553.1
 Nicanor perfidus contra Iudam Maccha-
 bæum pugnans, cum suo exercitu nicto
 extinguitur 267.30
 Nicanor amicus Titi sagitta uuln. 604.
 40
 Nicauleregina Aegypti 173.40
 Nicolaus Damascenus Iudeorum patro-
 nus 252.40
 Nicolai Damasceni historia de Herode
 culpatur 351.20
 Nicolai Damasceni legatio nomine Hero-
 dis ad Cesarem 319.30. sententia de
 duob. eius filiis damnata 361.30. actio
 contra Antipatrum Herodis filium 368.
 2. patrociniatur Archelao 377.20
 Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum
 scriptor 677.10
 Nicolai rhetoris oratio pro Iudeis Tonicks
 343.40. Iudeos coram Cesare arguit,
 et reges purgat 510.30
 Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à
 Iudeis mandatum ut ducibus pareret
 538.10
 Niger Idumææ rector in Salis oppidum
 Idumææ confugit 543.38. iterum fugit
 ibidem
 Niger Peraita, Silas Babylonius, et To-
 annes Essenus, duces Iudeorum contra
 Romanos ibidem. quomodo occisus
 580.30
 Niglifar Abolamarodachi filius regnum
 paternum accipit 223.50
 Nilus fluius 4.10
 Nilus usq; ad Elephantinem navigabilis
 590.40
 Ninum quis condiderit 11.10
 Ninus regia Assyriorum 218.30
 Nisan, mensis 7.4.45.20.213.20
 Nisibis regio 426.40
 Nisibis urbs 421.30
 Noba oppidum sacerdotum 126.30. ex-
 cinditur cum uniuersis habitatoribus
 127.30
 Nobilitas generis nulla inter Iudeos 69.
 30
 Nobilitatem generis unde Iudei discernant
 437.3
 Noë uel Noehus uir pius sceleratorum
 commercia fugit 6.20
 Noë quomodo arcam construxerit et e
 diluuiio sit seruatus 6.7. eius filij qua-
 les 8.9. uini usus reperiatur inebriatur
 11.8
 Norbani interitus 411.10
 Nutis supra tabernaculum presentia quid
 significarit 65.30. 67.10
 Numidius Quadratus Syriæ procurator
 429.30. et eius gesta 519.20
 Nymphidius homo nequiss. 585.30
 O
 OBadanus arcam hospitatur 141.40
 Obedes filius Bozi et Ruthes 108.
 20
 Obedias, iuniorum Achabi curator, uir
 pius, prophetas liberat 185.20. quo-
 modo uxor eius uidua per Eliseum sit à
 debitorum molestis liberata ibidem
 Obelias propheta captiuos Beniamitas et
 Iudeos liberat 206.50
 Obedas seu Obodas Arabum rex 353.10.
 356.30. superat Alexandrum Hyrcani
 464.465. per totum
 Ochobatus militum Ionathæ dux 189.30
 Ochofius Achabi fil. regni paterni accipit
 191.10. ex casu moritur 192.40
 Ochofius Ionathæ fil. paternum regnum
 recipit 198.6. sagitta istius ab Ieu pe-
 rit 199.10. cognati ipsius interimuntur
 ibidem
 Octauia Claudiæ Cæs. filia 430.40
 Octauius Claudiæ Cæs. filius il idem
 Officiosi quando plerumq; sint homines
 133.10
 Ofilius Phasaelum moriunt de insidiis ca-
 uendis, et iuuat eam 311.10
 Oges rex excinditur 74.20. quantus
 uir fuerit et quanta eius ditio 74.20
 Oida prophetissa uaticinatur Iosie regi
 Oliueti mons 431.40 (213.45
 Olurus uicus 587.8
 Olympus ad Cæs. mittitur 495.20
 Olympius Iapiter 406.50
 Onias et Dosithæus Iudei duces liberauerunt
 Alexandriam 675.10
 Onias Iaddi filius patri in pontificatum
 succedit 245.50
 Onias Onie fil. templum in Aegypto edi-
 ficat 273.1
 Onias Onie fil. pontifex quanta mala se-
 cerit Hierosolymis propter Tobie fi-
 lios ciuitate electos 460.40
 Onie, filij Simonis amicitia cum Ario La-
 conum rege 257.50. Menelaus dici
 uoluit 258.40. Vide Menelaus
 Onias Simonis Iusti fil. pont. 248.10.
 254.30. 257.51
 Onias alius pont. 257.10
 Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege
 Aegypti impetrat locum condendo
 magnifico templo 633.50
 Onie pro Cleopatra regina bellum susci-
 picntis gesta 675.20
 Onias, uir iustus qui pluiam precibus im-
 petrat, lapidibus obruitur 248.
 30
 Onie regio 301.40
 Onij ciuitatis Aegypti origo 633.40
 Ophnes scelestus filius Elis 108.30
 Ophres Abrahami filius occupat Libyam
 18.50
 Opobalsamum ubi et quomodo prouci-
 niat 297.10
 Optimatum administratio Hierosolymis
 qualis et quandiu 126.7
 Ordecum, frugum omnium nilissimum
 101.20
 Oribus rex occisus 101.50
 Orientis totius nobilitatem precipuam in
 Italia seruire 327.30
 Orôdes Artabani fil. Parthorum rex con-
 stituitur 387.4
 Oseas rex Israelis constituitur, uir impius
 207.30. utius capitur ab Assyriis, et
 transfertur cum uniuerso regno Israe-
 litarum in Median et perfidam 208.
 40
 Otho imperator declaratus milites suos
 contra Vitellij exercitum duxit 586.1.
 588.30. semet occidit ibidem
 Othonis im. crij termini ibidem
 Otrus Armanie dominus 11.20

Ora dūtingens arceat examatur 141.30
Ora percussio, locus ibidem. 40
Ozias Amasie fil. regnū Iudæ patre mortuo capit 205.1. natura bonus et gnatus multis deuictis gentibus urbem restituit ibid. deficiens à pietate lepra percussus moritur 205.39

P

Pacorus rex Medie 427.4. coniūgē et concubinas captus ab Alanis cētum talentis redemit 647.3

Pacorus Parthorum rex contra Iudeos pergit 475.20

Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudeam 475.20. insidiatur Phasaelo 475.40. et Herodi 476.10. rex Syriam occupat 310.20. occiditur 316.9

Patina Claudij Cæs. uxor 430.40

Palestina situs, et eius gentis odium in Hebræos 44.10

Palestinus Sampson necat 105.40

Palestinorum contra Hebræos expeditio et uictoria 109.20. arcem à suis finibus remittunt Hebræis 110.10

Palestini cum Iudeis preliantes nunc uincunt, nunc uincuntur 109.20. et 111.10. 112.10. iterum bellum eis inferunt 121.40. caduntur 122.10. denuo redintegrant bellū, sed infeliciter 123.40. Cillanorum agrum inuadunt 128.20. Sauli ditionem inuadunt 129.9. eum cum filiis occidunt 134.50

Palestinus David superat 141.10. penitus subigit 142.40

Pallas Neronis libertus 432.10

Palmarum fructus praestantia 385.50

Palmira urbs 173.30

Pamphylum mare Macedonibus transitū praebuisse 47.40

Panes propositionis 57.10

Panium, locus 338.20. 486.20

Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 364.9

Pannychis concubina 492.40

Paphlagones populus 10.10

Papinius tribunus 407.20

Pappus Anigoni dux quid contra Herodē gesserit 317.20. occiditur 481.30

Paradisi descriptio 4.3

Parricidium quam grane sit crimen 370.10

Parthy Antigonum reducit in regnū Hyrcanionque cum Phasaelo septiuos abducunt 310.30. 311.30. Hierosolymam diripiunt 312.10. prostigantur 316.9

Parthorum mutabilitas 386.40

Parthy Armeniam bella amittunt 389.40

Pasche institutio et celebratio 66.20. 375.30. 385.4

Pasini castrum 11.20

Patriæ causa nihil non faciendum. 133.30

Paulina, quomodo à Mundo consuepta 389.10

Paulinus Lupo in administratione Alexandriae succedit 654.10. templum Onie

penitus spoliat, et inaccessum facit ibidem

Pausanias Cerastra fil. Philippi Macedonis interfector 243.30

Peccata unde maxime nascantur 119.50

Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 41.50

Pecunia publicā nullam esse Iudeis, quam sacram illorum templi 300.30

Pecuniam uotiuam ubi deposuerint Iudei 401.40

Pedanius legatus 495.30

Pedanij equitis forte factum 625.10

Pelusium urbs 119.40. 590.30

Pelusium capitur 301.30. 471.9

Pentecostes festiuitate Iudeos iter non facere 283.30

Pentecoste unde dicta 507.40

Peræ regionis descriptio 545.9

Percussus in rixa quomodo uindicandus 84.40

Persæ populus 11.10

Persarum mos in bibendo 237.20

Persarum lex de uxoribus ibidem

Persarum contra Græcos expeditio 656.20. contra Aegyptios 679.30

Persæ in Asia regnauerunt 558.50

Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 656.20

Pestis quam seu inuaserit Davidis regnū propter recensitum populum 157.50

Petephres liberaliter tractat Iosephū 27.20

Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 640.50

Petra magna, locus 129.1

Petra, quæ olim Arce, ciuitas 73.20

Petra, quæ. Recemse 78.10

Petronius Aegypti praefectus Herodem inuat sanis tempore 335.10

Petronius praefes Syria constituitur 398.40. gratificatur Iudeis cum suo periculo 400.401

Petronij epistola ad Doritiam pro Iudeis 419.50

Petronij aduētus terribilis ex Antiochia in Iudeam 516.9

Petronius Iudeos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 516.40

Phaceias Manacem filius, patri in regnum et crudelitatem succedit, trucidatur 206.2

Phaceias Romelie fil. uir impius, regnum Israeliticū occupat ibid. Achazem oppugnat 206.40

Phalec quid significet 11.20

Phalegus Heberi filius ibidem

Phanisus Samuelis filius e rure abstractus ad pontificatum 572.4

Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 414.1

Phanuel locus cur sic dictus 24.8

Pharaones cur Aegyptiorū reges dicantur, et quando sic appellari desierūt

173.34

Pharaotes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiscit 12.40

Pharaotibis duritas et malitia in Hebræos 42.43. 44.45. per totum. dimissos insequitur 46.10. cum omni exercitū deletus 47.30

Phare filij duo 35.50

Phari insula descriptio 590.40

Phariseorū secta 278.40. autoritas 285.40. 291.50. 292.20

Phariseorum secta qualis 365.10

Pharisei 384.40

Phariseorū existimatio 584.30. et quomodo se gesserint, regnante Alexandra ibidem

Pharmuthi mensis 45.10

Pharnaces patrē Mithridatē Ponti regem occidit 297.10

Phasaelus Antipatri fil. 470.30. praeficitur militibus 472.8. superat Felicē 474.20. accusatur à Iudeis ibid. cum cūuenitur à Pacoro 475.20. occidit sese 476.50

Phasaelus ciuitas 487.20

Phasaelus, turris et oppidum 349.30. 378.10. 487.20. 508.4. 600.10

Pheroræ Antipatri filio cōmittitur cura comitatus 315.20. donatur ei caput Pappi praefectum 317.40. assequitur tetrarchiam 338.20. Herodis filiā unā respuit uxorem ducere 352.4. alteram eius ducit ibidem

Pheroræ Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 352.30 Salomen accusat Herodi 353.36. disidet fide cū Antipatro fratris filio 365.9. moritur, et uxor eius accusatur ueneficij 366.29

Pheroræ Antipatri filius 370.30. quid gesserit 479.10. odit Herodis filios 491.40. accusat Salomen 492.1. se ipsum prodit et reconciliatur Herodi 493.20. reicitur ab eodem et moritur 498.30

Pheroræ uxoris insolentia 498.30

Phiala lacus 564.5

Philadelphensium cum Iudeis disidium 423.20

Philippus Ptolemei Minnei filius 471.40

Philippus Amyntæ filius cæsus 409.50

Philippus Antiochi Grypi fil. Syrie parti imperans Antiochum Cyzicenum superat 289.50. cum fratre Demetrio pugnans totius Syriae dominus constituitur 291.3

Philippus Archelai frater quamobrem à Varo Romam premissus 510.5

Philippus Herodis fil. constituitur tetrarcha 274.9. succurrit fratri Archelao 380.30. portionem regni paterni consequitur 381.30. calumniatur à fratre Antipatro 300.6

I N D E X

- Philippo Herodis filio que regiones cef-
serint 510.40. Cesaream ad Iordanis
fontes et Iuliam condidit 515.9
- Philippus Herodis frater mortuus, et
quam honestus fuerit uir 390.6
- Philippus Iacina filius Agrippæ copiarum
præfectus 364.40
- Philippus Iachma fil. Agrippæ præfectus
439.20. quomodo in periculis ser-
uatus, eiusque gesta 440.4.446.2. fa-
lie eius due in excidio Gamale ser-
uate 568.50
- Philippi Macedonis interitus 243.30
- Philippo uni amicorum committit Antio-
chus Epiphane regnum et filij tutelam
265.50. regnum affectus afficitur su-
pliciis 266.40
- Philistinus, Philistini 10.40
- Philo Iudeorum legatus à Caligula repulsus
398.30
- Philo historicus 666.50
- Philosophie tria genera apud Iud. 512.10
- Philosophi apud Indos Calani, apud Syros
Iudei dicuntur 664.40
- Philosophorum de deo discordes sententie
682. per totum
- Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux
288.30
- Philostatus historicus 663.6
- Phineas sacre pecunie custos 635.2
- Phinees Zambrian occidit, et exercitui
contra Madianitas præficitur 72.30
- Phinees domus sacerdotio donatur 63.48
- Phinees fil. Elis pontificis malus 108.30
- Phinees legatur ad Rubelitas et Gad-
ditas cum reliqua dimidia tribu 94.40.
succedit patri in pontificatum 95.10
- Phison fluuius, et quid significet 4.8
- Phœbus Agrippæ legatus à Iudeis inter-
ceptus 536.10
- Phœnicibus pecunie amor Græcorum com-
mercium fecit 658.50
- Phœnicum antiquissima rerum memorabi-
lium traditio 655.50. 656.1. testimo-
nium de Iudeis 659.10. 661. 662.
per totum
- Phœnicum historie 663.30. 664.10
- Phora quid significet 4.9
- Phraates Parthorum rex humaniter tra-
ctat Hyrcanum 320.7. à suo filio occi-
sus 386.20
- Phraates Phraath fil. parentem occidit
et matri miscetur, exul perit ibidem
- Phræea festi dies 243.5
- Phryges populus 10.10
- Phites, Phiti 10.30
- Physcon Ptolemæi Epiphane fil. 258.20
- Pilatus à Tiberio in Iudeam missus 515.10.
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit
ibidem. que cum Iudeis Cæsare egerit
ibidem. Hierosolymis statuas iterum
aufert ibid. Iudeorum tumultus pro-
pter Cæs. imagines 285.20. tumultus
alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.
- Pileus pontificis qualis 58.40
- Pinca ligna ex terra aurea 174.30
- Piso legatus Pompeij 297.30
- Pistius nobilis defectionis à Romanis autor
438.40. 441.30
- Pitholaus Hierosolymorum præfectus 299.
30.469.20. transiit ad Aristobulum
299.30. occiditur à Cæsio 301.4
- Placidi et Iosephi uelitationes circa Pto-
lemaida 447.30
- Placidus tribunus in exercitu Vespasiani
545.40. in Galilea maximam multi-
tudinem occidit 549.50. à Iotapata re-
pulsus aufugit ibid. quomodo Itaburum
montem occupavit 567.40. gesta contra
Gadarenenses 581.40
- Platane, uicus Sydoniorum 495.30
- Plato ueritate de deo proferre timuit 681.
50. 683.4. Moysen imitatus 686.40
- Plinthines situs 590.30
- Plistorum apud Dacos secta 385.20
- Polemon, Ponti regulus 421.50
- Polemon circūcisionem admittit et Berni-
cem ducit uxorem 430.30
- Politianus tribunus cur à Cestio Hieroso-
lymā missus 525.4. eius oratio et gesta
ibidem
- Pollio Phariseus Herodi amicus 319.30.
338.50
- Polybius Megalopolitanus historic. 677.
10
- Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem
fardare tentauit 667.7
- Pompeius qualibus muneribus honoratus,
et que gesserit 296.10. eius uirtus
298.10
- Pompeius Magnus Hyrcani et Aristobuli
causam cognoscit 467.20. Hierosoly-
ma capit 467.50.468.10
- Q. Pompeius COS. 417.50
- Pompeij militia in oppugnandis Iudeis
528.20
- Pondra quis inuenerit 5.20
- Pontificis connubium et puritas 64.40
- Pontificis ornatus qualis 58.10
- Pontificis summi qualis electio 682.50
- Pontifices Hierosolymis qua fraude creati
sint 572.3
- Pontificum et sacerdotum disidium 432.10
- Pontificum iniquitas 433.20. origo, et qui
ad eam dignitatem admittantur, quotque
fuerint ab Aaron usque ad finem belli Iu-
deorum cum Romanis 434.30. 435.10.
436.20
- Pontificum templi Solomonis enumeratio
219.10
- Pontificatus quando primum ad plebeios
translatus 298.30
- Pontificatum solere perpetuum esse 321.20
- Pontificie stole custodia apud quos fuerit
389.10
- Pontificie stole custodia repetitur à Fado
423.40
- Pontius Pilatus Iudeæ præfictus 386.10.
- Iudeos afficit cōtūmēliā 387.10.388.
accusatur à Iudeis et redit Romanum
389.1
- Popedius 407.7
- Poppæa Neronis uxor 433.6.437.30
- Porcius Festus Iudeæ procurator, et que
sub eo sint gesta 432.20. quare Festus
Posidonij mendacia de Iudeis 676.50
- Prætoriani milites 415.20
- Prætorij in castris Rom. descriptio 546.
30
- Prandium quæ hora faciunt Iudei sabbato
450.40
- Principes singuli dedicato tabernaculo
quid donarint 61.30
- Priscus centurio Ionatham Iudeum sagitta
transfixit 625.40
- Priscus sextæ legionis dux à Iudeis occisus
536.30
- Procymatium unde dictum, et quomodo
extructum 337.2
- Procymia 486.50
- Prodigia excidium Hierosolymæ præce-
dentia 630.40
- Propbetis et pontificibus solis potestas
data historie condende 657.10
- Propbetico spiritu ubi multi sint correpti
125.4
- Proseucha, domus preceationis 450.40
- Protagoras ab Atheniensibus uix mortem
effugit 687.10
- Providentia dei mundam et omnia regi
226.40
- Pseudalexandri gesta 332.2. quomodo de
prehensus ab Augusto et remex factus
ibid. uide etiam Alexander falsus
- Pseudopropheta Hieroboam seductor
178.50
- Ptolemæus Agrippæ et Bernices procu-
rator à Ioanne Gifcalco spoliatus 539.
50
- Ptolemæus Epiph. mortuus 258.20
- Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius
quomodo ab Onia irritatus 254.20 et
iterum reconciliatus ei per Iosephum ibid.
- Ptolemæi Euergetis gesta post captam to-
tam Syriam 675.8
- Ptolemæus Galilee ab Herode præfectus
interficitur 316.1
- Ptolem. Herodis procurator 351.50
- Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro
mortuo Aegyptum occupat et Hiero-
solymæ 246.10. traducit Iudeos in Aeg-
yptum 246.30. eius pugna cum Deme-
trio circa Gazam 665.10. irruptio
in Hierosolymam die sabbati 666.30.
liberalitas et benivolentia erga Iudeos
674.50.
- Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philome-
toris et Cleopatre filius auxiliatur Sa-
maritis 285.3. disidens cum matre regno
priuatur 285.3.287.50. obsidet Ptole-
maidem 288.5. Asochim oppidum capit.
Alexandriam, Lammam uincit, et quanta
eius

adus scititia 288.20
 Ptolemæus Menneus quomodo se à sup-
 plicio apud Pompeium redemerit 296.
 20
 Ptolemæus Menneus Damascum bello ue-
 xat 233.1. Aristobuli coniugem et li-
 beros quomodo traxerit 301.20. mori-
 tur 310.20
 Ptolemæus Minnei filius 465.30
 Ptolemæus Philadelphus Iudeos in Ae-
 gypto seruientes liberos dimittit, et
 legem Moysis in lingua Græcam ma-
 gnis muneribus transferendam curauit
 246.40. usq; 251
 Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epipha-
 nis 258.30. succurrit suo genero Ale-
 xandro seu Demetrio 275.20. duobus
 diadematib. coronatur simul, uincitq;
 Alexandrum, et moritur ibidem
 Ptolemæi Philometoris et Cleopatæ uxo-
 ris liberalitas erga Iudeos 675.10
 Ptolemæus Philopator 352.40. moritur
 258.20
 Ptolemæi Physconis immanis crudelitas et
 iniustitia 675.20. poenitentia ibidem
 Ptolemæus Simonis Asamonei gener soc-
 rum occidit, et alia scelera committit
 282.20. quomodo oppugnatem Hyr-
 canum euerit, cuius matrem et fra-
 tres interfecit 283.10
 Ptolemæi dicti Aegypti reges 143.7
 Ptol. unde Alexandri reges dicti 173.4
 Ptolemæi bis expugnata 288.40. 289.5
 Ptolemæidis filius descriptus 516.10
 Ptolemæi duo milia Iudeorum apud se ha-
 bitantium interfecit 301.10
 Ptolemæidenses à Iuda Macchabeo uicti
 263.40
 Puellarum hereditas 83.10
 Pueri sciens astutia et fallacia contra
 Romanos 632.6
 Puerperarum purificationis tempus 64.10
 Purgatio post coitum cum uxore ibidem
 Purificationis leges 64.10
 Puteoli urbs 405.40
 Putei bitumini 13.10
 Puthares uide Petephres
 Pythagoras Samius amulatus Iudeorum
 scripta 665.30. multas Iudeorum leges
 transtulit in suam philosophiā ibidem
 Pythagoræ et aliorum stoicorum de diuina
 natura sententia 681.50
 Pythium templum edificatur 349.30
 Q
 Vadrigæ solis sublate à Iosia 214.
 20
 Quercus Mambre 14.40
 Quercus Ogis 14.10
 Quinquagesimi anni remissio 653
 Quintilia fortitudo 467.10
 Quintilius Varus Syria prefectus 368.
 21. cognoscit causam Antipatri 368.
 27. usq; 376.301.12. et inde seditionis
 Iudeos expugnat 379.30.380.6

Quirinus ab Augusto mittitur ad cēfendā
 Iudeā et Syriam 383.50.385.20

R

Abatha ciuitas 74.20
 Rabatha capta diripitur 147.4
 Rachabe speculatores Hebræorum tuetur
 à mi Chananeorum, et securitatē ab ho-
 sibus impetrat 88.30.89.50. incolu-
 mitatem promissam recipit, et munus-
 ce donatur 89.40
 Rachelis pulchritudo 21.30. emulatio et
 ga fororē 22.10. mariti cōplexum so-
 rori uendit, furatur idola patris ibid. 20
 eius astutia 23.30. mors ex partu 24.30
 Ragau Heber filius 11.30.
 Raguel, qui et Iethegleus, sacerdos, filiam
 suam Moysi adoptato tradit uxorem
 42.1. Moysi ob uictoriam gratulatur,
 et consilium dat ei distribuendorum
 officiorum 52.10
 Ramatha ciuitas 108.30
 Rapsaces Senacheribi copiarum prefecti
 insolentia 210.30. ipse cum exercitu
 diuinitus deletus 211.20
 Rases Damascenorum rex Achacem bello
 petit 206.30. quem mox Syrorū rex
 impugnat ibidem, et occidit 207.20
 Rebecca Batuelis filia 12.2. petitur in cō-
 nubiu Isaco 18.20. parit geminos 19.
 5. fallit maritum 19.50
 Receme urbs que aliās Petra 78.10
 Recemus rex ibidem
 Repudiū libellum mittere maritis nō uxori
 bus ex lege permissum 332.50
 Rex quis et qualis sit 61.50
 Regis potentia 229.30
 Regum imperium quādiu durauerit apud
 Iudeos 233.20
 Regum uirtutes precipue que 162.20
 Regibus non licet esse ignauis 133.40
 Regibus subditi que ferant 113.4
 Rhegines populus 10.10
 Rhinocolura 477.20
 Rhiphates, Rhiphatei 10.10
 Rhoapetra 97.40
 Roboamus Solomoni in regnum succedit,
 insolens in populo 177.20. decē tribus
 regni amittit 178.2. quot et quas tri-
 bus cōtulerit 179.30. item arma cōpa-
 rauit, foderibusq; suis auxit regnū, et
 ductis xviij. uxoribus liberos gignit,
 adq; impietate deficit ibid. dedit urbē.
 Sufico 180.20. pro aureis scutis amissis
 erca substituit et moritur ibidem
 Roma sub Vespasiano creuit et floruit
 640.30
 Romanorum in Iudeos beneficia 252.30
 Romani quibus honorib. et beneficiis Iu-
 deos affecerint 305.40. et inde
 Romanorum disidium inter se 472.10
 Romani Germanos captiuos ubiq; circum-
 duxerē 527.20
 Romani in presidio Massade interfecti à
 Iudeis 519.10

Romanorum strategema in oppugando
 templum 516.40
 Roman. quot milia à Iudeis caesa 537.45
 Romanorum quātus fuerit exercitus con-
 tra Iudeos 546.10. ipsorum castrorū
 descriptio 546.20
 Romanorum industria in seruis domesti-
 cis instituendis 546.20. disciplina mili-
 taris 646.10
 Romani omnia, præter Giscalam, cepe-
 runt 565.20
 Romani muro Hierosolyma potiuntur,
 eiusq; partē maximā dirunt 606.20.
 cū Iudeis acriter configunt ibidem, et
 607.1. alterū murum capiunt 608.1
 Romanos sancta Iudeorū reuereri 609.
 20. per legē Iudeorū multa de suis mori-
 bus derogasse 611.40. illacrymasa
 se incendio Hierosolymæ 613.5. ab in-
 cendio defendunt ibidem. Hierosoly-
 mam capi desperat 615.2
 Romani intra xxi. dies aggeres extruunt
 618.30. pugnant cum Iudeis circa ag-
 geres 619.20. Antoniam magnā pu-
 gna obtinent 621.20. circa custodias
 pugna atroce instaurant 623.50
 Romanorū notitia sero ad Græcos per-
 uenit 659.5
 Romus, Romæ 10.40
 Rooboth-putcus 19.20
 Rubelite et Gaddite altare construunt
 super ripa Iordani 93.50
 Rubelus, aliās Ruben nascitur 22.10. eius
 pictus in fratrem Iosephum 26.30. sē
 ac fratres prodicionis insinulatos ex-
 cusat 31.1. eius filij quatuor 35.40
 Rubrius Gallus Sarmatas superat 641.10
 Rufus magister equitum 508.30
 Rufus præfectus militū Archelai 378.40
 Roma uicus 553.1
 Ruta mirabilis magnitudinis in regiā Ma-
 cheruntis descripta 644.20
 Ruthes amor erga socrum suam, et eius
 fortuna 107.108
 S
 Saba Aethiopum regia, quā ualida,
 uocatur. postea Meroc 46.40
 Sabæus seditiosus persuadet decem tribu-
 bus defectionem à Dauid 154.50
 Sabas, Sabæi 101.40
 Sabathes, Sabatheni ibidem
 Sabactas, Sabacteni ibidem
 Sabathes à commentariis principis 155
 Sabba mēsis 73.30
 Sabbaui orator supplicio addicitur 273.
 50
 Sabbaticus annus 305.30
 Sabbaticus annus à Tito spectatus 641.30
 Sabbati, et eiu uacatio à laboribus ser-
 uatur 320.468.9
 Sabbatum magno malo obseruatum 260.
 30. negligentiū aliquādo ibid. et 270
 Sabbati Alexandrā Herodi prodit 321.40
 Sabecum exercitus Syrorū præfectus uul-
 pp 4 nctatur

I N D E X

neratur et moritur 144.50. et 145.1
 Sabinus procurator Syria Hierosolymis
 regiam occupat 376.10. uexat Iudeos
 propter avaritiam suam 506.10
 Sabini Syri forma, habitus et fortitudo
 insignis 620.40
 Sabinus Romae capitolium nocte occupans
 occiditur 622.10
 Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucē
 in Amanis edibus extructā pro Mara-
 dochei suspendio 241.10
 Sacchaea transfuga Iosepho prodit infa-
 dius Iohannis 449.3
 Sacerdotis sacrificaturi habitus 37.40
 Sacerdotum castitas et connubiū 64.40
 Sacerdotū et pontificū cum eorū uelutū
 et insignibus descriptio 601.4
 Sacerdotum immunitas 36.38
 Sacerdotum mos Hierosolymis 389.24
 Sacerdotum nobilitas apud Iudeos 657.
 10. nuptiae ibidem
 Sacerdotibus quae cedant 72.40
 Sacrificiorum genera quibus fiant modis
 61.52.63.64. per totum
 Sacrorum scribe 38.1
 Sadeus Xerxis praefectus 236.20
 Sadocus pontifex constituitur 143.30.
 156.1.163.40
 Sadducus nouas res molitur 384.40
 Sadduceorū secta 278.50.384.40.512.19
 Salampsa Herodis filia 391.40
 Salmanaſar Cuthaeos in Iudeam transfert
 220.50. et 232.9
 Salmanaſaris contra Israelitas uict. 228.10
 Salome, alias Alexandra, uxor Aristobuli,
 soluit uinculis fr. mariti defuncti 287.
 20
 Salome quae Iulie Augusti coniugi testamen-
 to reliquerit 513.3. eius reditus erant
 sexaginta talenta 510.50
 Salome Antipatri filia 470.30. soror He-
 rodis prodit Iosephū maritū suū fr.
 tri 323.30. alteri marito Costobaro rex
 pudū libellū mittit 332.50. odiū ex-
 cet in Herodis filios et eorum uxores
 345.30.352.1.491.40. accusatur He-
 rodi 353.4. Alex. iungitur connubio
 363.40.
 Salome uxor Herodis moritur 385.50
 Salomon promittitur Dauidi successor et
 templi extructor 142.20. nascitur 146.
 50. instruit eum pater 158.50. consti-
 tutus rex 161.10. quomodo regnum
 naſtus se de hostibus sit uictus 163.40.
 regis Aegypti filiam ducit uxore 164.
 20. petit a deo et accepit sapientiam
 ibid. controuersiam mulierū quarū diu-
 diat ibidem. toparchas quosba uerle
 et quantas diuitias sapientiamq. ac
 philosophia 165.30. conuersiones et
 incantationes composuit 166.10. eum
 cū Iremo amicitia et materia cedēde
 petitio et concessio 166.15. per to-
 tum. templum cum uasis quomodo

extruxerit et arca eo transfusa 167.
 usq. 172. somnium uidet et regiam ex-
 truit cum domo regine 172.173. qui-
 bus donis remunerauerit Ieroni 172.
 40. Hierosolyma muris et turri-
 bus inflaurat et urbes condit 173.20.
 ingentes thesauros ex Aerea terra et
 aliunde accipit 174.10. quali satellitio
 stipatus incesferit ibidem. quanta opu-
 lentia Hierosolyma auxerit 173.10.
 deficit a pietate, ac ducit uxores d c c.
 et concubinas c c c. 176.2. prae-
 dicitur ei filiū ipsius paratū pro se daturū
 ibid. multis hostibus a deo excitis in-
 festatur ibid. moritur, Roboano suc-
 cessore regni relicto 177.10. quo tē-
 pore adificauit templū Hierosolymis
 661.10
 Salpadiſ filiorū hereditatis ius 79.1
 Saltis regis gesta 659.30
 Saltus Libani, aula Salomonis 174.30
 Sameas propheta Hieroboamo minatur
 180.10
 Sameas uir iustus accusat Herodē, et na-
 ticipatur Iudeis mala imminencia 304.
 10
 Samaritae populus 11.3
 Samaria quae Marcone unde dicta 184.6
 Samaria ab Hyrcano expugnata solo aqua
 tur 285.10
 Samaria urbs. uide Sebaſte 284.40
 Samariae regionis descriptio 545.10. et
 quid a Iudea discrepet ibidem
 Samaritae qui ante Chuthei 209.30
 Samaritarum odium in Iudeos 283.30. ac-
 cusantur apud Darium 283.30
 Samaritae Iudeos inſeſtāt 253.40. Iudeos
 se esse negant agentes feliciter 260.1
 Samaritarum diſidium cum Iudeis pro-
 pter templum 273.30
 Samaritanorum facinus in festo Azymo-
 rum 385.40
 Samaritanorum ſeditio 388.50
 Samaritanorum et Iudeorum diſidium
 429.10
 Samofata capitur 489.20
 Samofata ciuitatis ſuius 646.10
 Samofigeramus Emeſſorum rex 402.40
 Sampſon quid ſignificet, et quomodo na-
 tus 105.20. connubiū et gesta eius 105.
 30
 Samuelis natiuitas et prophetia 108.50.
 caſuū de libertate recuperanda 141.20
 Samuel ſenio grauatus filius reip. admini-
 ſtrationem concedit 122.20
 Samuel propheta Saulum inuigil regem
 114.8. offero indicat Hebraei deū 114.
 20. propter regem petitum 116.10.
 Saulū docet Amalecitarū internecione
 119.5. eidem regni amiſſionem nunciat
 120.21. Dauidem ungit regem 121.
 20. moritur 129.40 ab inferis reuo-
 catur per uentiloquam 132.30
 Sanaballetes Darij praefectus dat filia suam

Nicaſo uxorem Manafſi fratri Iaddi
 pont. 243.30. deficit a Dario, Manafſi
 templum et ſacerdotium conſert, mo-
 riturq. 244.30
 Sanctum, quae tabernaculi pars 56.10
 Sanctum Sanctorum ibidem
 Sanagaria princeps Hebraeorum 99.30
 Sanguinis eſus interdicitur 8.63
 Sapha, loci nomen 244.50
 Saphanus ſcriba 213.40
 Saphora oppidum 299.20
 Sapientes qui Iudeis 426.30
 Sappho uicus 592.20
 Sara Aranis filia 12.40
 Sara Abrahamo marito famulam adducta
 prolis procreande gratia 14.10. nuna-
 ciatur ei partus ſterili ibid. 50. expel-
 lit Agarem cum pucto 16.20. moritur
 17.40
 Sarabazanes 232.10.233.6
 Saramalla Syrus Phafacio inſidias indicat
 476.7
 Sarepta oppidum 184.30
 Sareptane uiduae fiducia 184.40. 185.8
 Sardonyches xii. cum uelutū pont. 61.
 10. quibus inſcripta ſunt nomina filioꝝ
 rū Iacobi, in Eſſene 58.30. quae uirtus
 eis inſit et quando ceſſarit 61.10.
 Sarmate Iſtrum tranſgreſſi praefectū Ro-
 manum et Fontem Agrippā interſi-
 ciūt 641.10. proximas regiones totas
 etruaſtant ibidem
 Satum quantum capiat 196.40
 Saturninus, legatus 495.40. 496.30
 Saturninus Syriae praefes 366.20. eius ſena-
 tentia in filios Herodis 361.3
 Saulus aſinas patris querēs a Samuele rex
 conſtituitur 113.30. 114.8. 116.3.
 quam decora fuerit ſtatua 114.50
 uincit Ammonitas 116.40. Paleſtinos
 ſupcrat, et aram extrahit 118.20. quos
 liberos habuerit 119.50. Amalecitas
 delet, et regi parſens peccat 119.40
 regno exiuit 120.30. numine priuor
 tur, et ſit demoniacus 121.20. commo-
 uetur contra Dauidem 123.9. inſidien-
 tur uite ipſius ibid. 124.10. Dauidem
 conciliatur 130.30. conſultat uentiloꝝ
 quam 131.30. fortitudo eius 132.20. ca-
 dit una cū ſuis filiis in prelio 134.50.
 ipſius progenies datur ad ſupplicium Ga-
 baonitis 156.10. eius uolentia 424.4
 Scaurus Hyrcanū in ſocietate recipit, et
 obſidione liberat 295.50. cum Aerea
 ſecdm inſit 298.40. in Syria proſec-
 miſſus 467.2. pecuniis corruptus
 ibid. Aream multat 469.8
 Scene, locus 24.10
 Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſe-
 cū 301.10
 Scopas dux Ptolemei Epiphanis 292.50
 Scopi loci descriptio 596.6
 Scythae populus 10.3. a Graecis qui Pan-
 tum nauigant cogniti 658.50. Ana-
 charſta

IN IOSEPHVM.

clarissim à Græcia rediuntem quare in-
terfecerint 687.20
Scythopolis ciuitas 92.50
Scythopolis ciuitas Decapolos maxima
561.20
Scythopolitarum immanitas 438.20
Scythopolitæ Iudeorum tredecim milia per-
fidiose interficiunt 559.1
Scythopolitarum clades enarrata 61.130
Sebas fil. Ilianus fortium Davidis 157.4
Sebasti conditur 486.20. olim dicta Sa-
maria 284.40. 334.20. expugnata et
diruta 462.40
Sebasteni equitum ala sub Cumanio 519.10
Sebastenorum contumelie in mortuum
Agrippam 422.40
Sebasti. portus 500. 50. à quo sic dictus
368.10
Sedecius Ioechini patris rex constitui-
tur 216.20. crudeliter ab Hieremia et
Ezechiele sed frustra 217.4. expu-
gnata urbe capitur cum uxoribus et li-
beris crudeliterque tractatur 217.20.
moritur 219.10.
Sedecius pseudopropheta cornib ferreis si-
bi aptatis quid Achabo uaticinatus sit
190.30
Scho rex negato Hebrais transitu pre-
lio vincitur et occiditur 74.10
Seianus Neroni insidias occidit 394.10
Seir quid significet 19.10
Selene alias Cleopatra Syria regina Ti-
granem offendit 293.5
Sennarus Sennacheribi filius patris inter-
fector 211.32
Selestinus Iabesi filius Zachariam Hiero-
boami occidit et regnum occupat quod
trigesima post die amittit interfecit
205.40
Seleucia urbs à quo condita et denominata
404.30
Seleucus Antiochi Grypi filius patri suc-
cedens cum patre Antiocho Cyzice-
no belligatur cumque necat 289.50.
vincitur ab Antiocho Pio et in Cilicia
cum amicis concrematur 290.10
Seleucus Asia rex opes Iudeorum sacerdo-
tio amittit 692.3
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro
occupat 246.10
Seleucus Nicanor quos honores et bene-
ficia Iudeis exhibuerit 252.10
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 257.50
Semechonitis lacus descriptio 165.30
Semeis conuiciatur Davidi 150.1. eide gra-
tulatut uictoriam et regnum 154.2.
occiditur 164.20
Sennar campus 8.50. et 9.18
Sennacherib Affyriorum rex Hierosoly-
ma et Ezechiam eorum regem oppu-
gnat 210.211. per totum. et infecta do-
mum se recipit 212.30. à filiis senioribus
occiditur 212.30
Sennacherib rex Affy. quo fugatus 610.20

Senatus contra Claudium in Capitolium
conuenit 517.10
Senatus Romani et plebis disfidu 418.1.
Senis cuiusdam magnanimitas 315.50
Senis cuiusdam seueritas 479.50
Senius Gallus Syria præses 438.30
Cn. Sentij Saturnini oratio 413.4.
Sephoris urbs Galilæe 379.3. 448.30.
453.40. capta incendio ab humis
380.30
Sepphoris cum tribus aliis ciuitatib. u. à Io-
sepho deficiunt et recuperantur 541.40
Sepphoris ciuitas Galilæe maxima 544.
30
Sepphoritæ à seditiosis molestatur 439.4
Sepphoritarum fides erga Romanos bellum
mouent suo malo 455.20
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliatur
prædæq. redditur 542.20
Sepphoritæ Ptolemaidæ ad Vespasianu pa-
cati ueniunt 544.20
Septimus annus 462.30
Septimi anni remissio 64.50
Septimi diei obseruatio 468.10
Septuaginta interpretes legē tātū Iudeorum
in Græcā linguā translulisse 22
Septuaginta interpretes legē transferende
causa ad Ptolemaeum Philadelphū mī-
tuntur 249.10. quomodo excepti et
tractati 250.31.252. per totum
Serebas dux Iudeorum Babylonē deduc-
torum Hierosolyma 231.20
Serpentis inuidia et quomodo Euan se-
duxerit 4.20. mulctatio ibidem
Serpentes uolucres Aegypti 40.30
Serugus Ragai filius 11.30
Setbon qui et Aegyptius denominatus
667.40
Sethus filius Adami 6.6. eius filij quales
et quas artes inuenerint ibidem
Sextus Caesar præses Syria 303.30. 304.
10. interficitur à Cecilio Basso 306.50
Sextus Cerealis quintæ legionis præposi-
tus 628.20
Sica qualis gladius et Sicarij unde di-
cti 432.30. xorum impia facinora 433.40
Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur
520.10. eorum fraus ibidem
Sicariorū in Massada crudelitas 582.10
Sicella loci nomē 131.6. donatur Davidi à
Saulo ibidem. diripitur et incēditur ab
Amalecitis 134.10
Sicina urbs 24.10
Sicina caput Samaritarum 245.20
Sicina capta et solo equata 103.10
Sicinitarum exilium ibidem
Sicinitis parci Saulus 119.30
Sicinites quid petierint ab Alexandro Ma-
gno 245.30
Siclus numus qualis 60.10
Sideralis scientie quis inuention 6.10
Sidonius et Sidon urbs 10.50
Sidonij materiam præstant Iudeis ad tem-
pli edificium 234.10

Signi dandi autoritas penes quos Rome
414.10
Sila militib. Agrippæ præficitur 419.40.
offendit Agrippā 420.40. occiditur
422.20
Sila Tiberienfium dux 441.30. 450.20
Sila Iosepho de insidiis et perfidia Ioan-
nis Giscaleni scribit 540.50
Silo dux Roma. exercitus 314.40. 478.
10. corruptus deprehenditur 314.40.
478.30
Silus urbs 92.9
Simeonis natiuitas 22.10. index ingenij
filij sex 35.40
Simeoni que terre portio cesserit 92.40.
Simeonitis tribus facta post Iesum mor-
tuum 95.10
Simeonis Asamonei filij gesta 462.1
Simon Boethi filius pontifex constituitur
336.4. priuatur sacerdotio 367.30
Simon Camithi annum pontificatum ad-
ministrat 543.
Simon Canthara constituitur pōt. 419.30.
priuatur eo 420
Simon Cyprius magus 430.20
Simon Essæus Herodi somnium explicat
383.10
Simon et Ioannes cum sociis in cloacas
properant 635.30
Simō Galileus defectionis arguitur 512.7.
propria secta sophista erat ibidem
Simon Gamaliele filius struit insidias Iose-
pho 446.40. capitur à Ioseph. 452.50
Simon Giora filius Romanos apud Betho-
ron inuadit 536.3. Acrabatena topa-
chia tyrannide opprimit 542.40. cum
latronibus qui erant Massade Idumæā
populat ibid. ex Acrabatena topa-
chia pulsus est ab Anano pōtifice 586.
26. eius gesta ibidem. 20. 587.
588.589. per totum. 593.30. 594.20.
600.20. 604.10. 605.20. 612. 40.
613.30. 614. 10. 616. 621. 30. 632.
633.634.635.636.637. per totum
Simon Herodis seruus regnū affectas ob-
truncatur 379.7.508.30
Simon Iustus pontifex 248.30. 254.10.
257.50. eius filij tres omnes pōtices
258.30
Simon Matthes Mathie fil. 260.10. strē-
nue iuuat fratrem Ionathā 270.30. 271.1
Simon Matthei Ioannis filius præficitur
exercitui mittitur auxilio Galilæis et
hostes vincit 262.30
Simon quidam Essæus Archelai somni-
um interpret 511.40
Simonis filij Cathle oratio ad pontifices
577.1
Simonis Sauli filij et totius familie sue
fatum miserabile 533.3
Simoniæ uicus 442.40
Sina mons 42.3. et 53
Sineus mons 186.20
Sinei populus 11.3

I N D E X

Sa, nomen elul, et quid significet 198.8
 Sifa Davidis fit scriba 143.30
 Sifines Syriae ac Phoenices praefecti 227.30
 conatur templi edificium inhibere 228.4
 So' acclis Chetthi: eius strenue pugnas co-
 tra gigantes victoriam reportat 116.30
 Socratis mors et mortis causa 687.2
 Sodomitarum felicitas, reges et praelia cum
 Assiris 13.10. excidium ipsorum 14.40
 Sodomitica terra descriptio 385.30
 Sogana Arabum uicus 450.10
 Sogane et Seleucia rebellant 365.40.
 eorum finis ibidem
 Sohemus liturgus Herodis mandata uxori
 eius aperit 330.10. interficitur 321.30
 Sohemus rex Emese contra Antiochum
 646.10
 Solomona mater nobilis septem puerorum
 695.10. eius animosa oratio ad Iacobum
 filium natum minimum 699.1
 Solomone matris Machabeorum laudes
 699. 700. 701. 702. eius immunitas
 supplicia et insignis toler. 701. 702
 Solima quae Hierosolima 13.30. 140
 Somnia cur deus immittat 30.8
 Sophaces unde dicti 18.9
 Sophira regio 174.10
 Sophista concitant tumultum 503.30
 Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio
 accipit 316.40. Antigoni supplicem
 factum irridet et uinctum custodit 318.30.
 Hierosolymis discedit 319.30. quomo-
 do se gesserit in expugnandis Hieroso-
 lymis 482.50
 Spadones atominandos 85.30
 Spasini castrum 424.30. 425.10
 Spelunca Galilee quomodo expugnata
 ab Herode 315.10. 316.1
 Spelunca latronum quales fuerint 479.40
 Stola pontificia quando fuerit depropti et
 a quibus custodita 340.40
 Stratonis turris, postea Caesaria 334.30.
 432.20. 468.50. edificatur 336.40
 Stratopedum mun. mentum incensum 551.20
 Subditi quomodo contineantur in officio
 336.20. 337.40
 Supplicandi mos apud Syros 188.40
 Susa scribis praeficitur 156.2
 Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spo-
 liat 143.10. contra Roboam ducit ex-
 ercitus 180.10. Hierosolymam in de-
 ditionem accipit, templumque spoliat ac
 thesauros Solomonis aufert 180.20. et
 quomodo imbelles notauerit ibidem
 Syllae ambitio Salomes connubio frustra-
 tur 353.20. latronibus Trachonitis au-
 xiliatur, et creditam pecuniam Herodi
 reddere non uult 356.10. 357.10. de-
 fert Caesari Herodem 357.20. accusa-
 tur apud eundem per Nicolaum, et da-
 natur capitis 359.30. iterum accusa-
 tur 366.7
 Syllae procurator Obode 492.9. 495.20
 Syene putius 19.20

Syria subditur Davidis imperio 143.12. in
 deus apud se habitates occidit 651.30
 Syria Mesopotamiae rex uincitur 144.40
 Syri populus 11.20. Iudeorum ciuitates
 uastant 532.10
 Syrorum cades 531.20
 Syrorum cum Graecis disidium et reco-
 ciliatio 409.2
 Syrorum cum Iudeis disidium 491.50
 Syrorum uici et ciuitates enumeratae quae
 a Iudeis uastabantur 532.20
 Syrorum auaritia et crudelitas 617.40
 Syfaxes dux labini exercitus quomodo oc-
 ciscus 100.20

T

Tabernaculi uasorum descriptio 36.40
 Tabernaculi institutio et constructio
 35.20. eius interpretatio 57.30. illus-
 tratio 59.40
 Tabernaculo dedicato quae dona principes
 singuli contulerint 61.20
 Tabernaculi perfectionis modus 63.30
 Tabernaculorum festiuitas 63.6
 Talentum quot minas contineat 57.20
 Tanis Aegypti urbs 13.10
 Tarichearum finis 551.4
 Tarichearum incolae quingenti et sex milia
 ceciderunt 564.50
 Teglaballassar Assyriorum rex quomo-
 do Israelitas tractauit 206.8. auxilia-
 tur Achaza contra Syros 207.10
 Tepstathis horrida descriptio 577.20
 Templum in Garizim constructum 244.1.
 245.40. 246.40
 Templum Chutheorum Garizim quando
 desolatum 283.40
 Templi structure apparatus 167.10. ex-
 ordium et tota cum uasis descriptio 168.
 169. 170. 171. per totum templo abso-
 luto inferitur. arca 169.50
 Templum Solomonis spoliatum et coere-
 matum quando 218.40
 Templum Hierosolymitarum 231.50. 233.
 10. spoliatur et profanatur ab An-
 tiocho 219.10. restituitur et repurga-
 tur a Iuda Macchabeo 263.50
 Templi Hierosolymitani descriptio 601.
 602. 603. per totum
 Templi incensi fualis dies 618.20. 619.10.
 causa et principium 619.10. tempus
 a prima constructione per Solomonem
 usque ad excidium 630.40
 Templi Hierosolymis constructio et sacro-
 rum ratio exposita 678.10. ianuarum
 descriptio 679.7
 Tephtai Garfensis facinus 614.10
 Terebinthi circa Chebro miraculosa an-
 tiquitas 687.20
 Terentius Rufus rector militiae a Tito re-
 lictus 618.50
 Terminos terre non mouendos 81.10
 Terra uera qualis 3.10
 Tremotus ingens in Iudea 336.40
 Terra Onie 471.10

Testes qui sunt qui minus 81.30
 Testis falsi poena ibidem
 Thadamora urbs 173.30
 Themo Amathenorum rex cum Davide
 amicitiam init 143.20. 144.6
 Themanus occiditur 184.5
 Thamara Davidis filia, Absalomis ger-
 mana 147.20. stupratur a fratre A-
 monne 147.20
 Thamna et Thamnite 101.20
 Thamna oppidum 95.8. toparchia 584.8
 Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nu-
 bit 41.2
 Tharrus Nachosi fil. Abrahami pater 11.
 30. migrat Carthum ibidem. moritur 11.50
 Tharsices Aethiopum rex 201.10
 Tharsus, Tharsenses 10.10
 Tharsus Ciliciae urbs ibidem
 Thauanatus Caijsanus 394.40. oblate
 Agrippae aquae quam gratiam accepit
 394.40
 Theatri Rom. descriptio 409.40
 Thebethus mensis 235.10
 Thecoa uicus 497.20. 587.2
 Thella uicus 54.4.50
 Themosis regis gesta 660.10
 Theodectes poeta cur glaucomate infesta-
 tus 252.1
 Theodorus Zenonis filius impedimenta
 Iannae diripit 189.10
 Theodori contra Alexandrum Hyrcanico-
 sta 464.30
 Theodosius orator supplicio addictus
 274.1
 Theodotus Graecus non obiter Iudeorum
 mentionem facit 666.40
 Theophilus Anani fit pontifex 391.8. sub-
 mouetur pontificatu 419.30
 Theophilus Graecus Iudeorum mentionem
 facit 666.40
 Theophrastus Iudeorum et Tyriorum
 meminit 664.10
 Theopompus Atheniensium nobilitatem
 sordare tentauit 667.6
 Theopompus cur mente motus 251.50
 Thermusa Phraathis ancilla, et uxor mala
 386.20
 Thermuthis, regis filia Moysen educat 39.
 10. adoptat eam ibidem
 Theudas prestigator seducit Iudeorum
 uulgus 418.10
 Theudio Antipatri amicus 499.20
 Theudio Doridis frater 367.10
 Thirus, et Thires populus 10.8
 Thobelus et eius inuenta 5.40
 Thobelus, Thobeli populus 10.5
 Thobia fil. Anthiocho Epiphani auctores
 ur' is Hierosolymorum expugnandorum
 460.40
 Tholomaeus Litronum princeps plectitur
 413.20
 Thracas populus 10.9
 Thracas asperissimos Rom. subditos 527.5
 Thracas propter uicinitatem Graecis con-
 gniti

IN IOSEPHVM.

gniti 658.30
 Thucydides in multis tanquam fallax ac-
 cusatur 656.30
 Thuri, mensis 169.30
 Thyranines, Thyrannei 10.10
 Tiberias urbs 453.40. & quod condita &
 nominata 386.10
 Tiberiadis seditio & secta tres 439.10
 Tiberianerum rebellum Iosepho, & ite-
 rum recuperatur 541.40
 Tiberienfes Vespasiano se dedunt 561.20
 Tiberienfis lacus Asphaliti natura contra-
 rius 384.20
 Tiberienfium defectio quomodo prohibita
 445.20
 Tiberiisib. spoliatis praeda redditur 542.
 30
 Tiberius Alexander Iudee praeficitur, ac
 Iude Galilei filios crucifigit 428.20
 Tiberius Alexander a Claudio pro cura-
 tor missus 518.10. precipium exerci-
 tus rector apud Titum 595.10. 628.20
 Tib. Claudius. uide Claudius
 Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis
 nepos, occiditur 396.20
 Tiberius Nero Caesar constituitur 386.3
 Iliacos & Iden supplicio afficit 388.
 20. pellit regno Artabanum 389.30. cum
 restituo in regnum inui facit 389.40.
 quatus fuerit cunctator 393.40. 394.
 1. morbo correptus designat successorē
 395.50. mathematicorum studiosiss.
 396.7. moritur ibidem
 Tiberij imperium quanto tempore stete-
 rit 515.40
 Tigranes Armeniorum rex quid gesserit
 293.2
 Tigris fluuius 4.10
 Timagenes Graecus rerum Iudaicarum
 scriptor 677.10
 Timaeus rex Aegypti 659.30
 Timidius desert Popedum Caio 407.9
 Timotheus Ammanita pugnat contra Iudā
 Maccabaeum sepeq; uincitur 164.10
 Tirathaba uicus 388.50
 Tiridates Armenia rex 427.4
 Tiro, ueteranus miles Herodem boneste
 monens occiditur 496.20
 Titus Frigius quintedecime legionis prae-
 positus 628.20
 Titus imperator semper miseratus Iudeos
 459.7. cum exercitu Ptolemaidē per-
 uenit 546.6. ob fumam patris uulne-
 rati perturbatur, & perturbatione
 iterum liberatur 553.10
 Titus Vespasiani filius Iapham expugnat
 555.20. Iotapatā capit 556.10. itē Gif-
 chalā 570.20. Taricheas excindit
 563.30. Gamalam ingreditur, Ioan-
 nem Leui persequitur 570.10. pro-
 ficitur ab Alexandria Caesareā 592.
 40. eius expeditio contra Hierosolymā
 & exploratio urbis 595.10. obsidet
 urbem acriter 595.596. 597.598.

per totum. 604.1. usq; 605. & 606.
 fortitudo eius & prudentia conuulsa
 recordia 607.10. 608.20. 612.6. 613.
 10. muros urbis oppugnat & expu-
 gnat 607. 608. 10. capitane ma-
 nus amputat 613.10. pugnat fortiter
 614.10. periclitatur 615.10. eius ge-
 sta & uirtutes 615. 616. 617. per
 totum. 620. 621. 622. 623. 624. 625.
 626. 627. 628. 629. 630. 631. 633.
 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640.
 641. & 649
 Titus Syria praefes reconciliatur Arche-
 laō 355. 50
 Toparchiae Iudae ordine enumeratae 545.
 10
 Tormentorum bellicorum ut mirabilis.
 descriptio 533. 10
 Trabs ex solido auro in templo Hieroso-
 lymitano 300.10
 Trachonitibus deficientes ab Herode, re-
 diguntur sub imperium 348.40
 Trachonitis regio 11.30
 Trachonitidis latrocinia & quomodo ab
 Herode sublata 337.30. 338.20
 Traianus decimae legionis rector contra
 Iapham ciuitatem a Vespasiano missus
 555.20. Tiberiadem missus ut ciuium
 animos exproretur 561.50. ad Titum
 Taricheas missus 563.6. cunctis trans
 Iordanem deuictis se Vespasiano iungit
 584.10
 Trebellius Maximus 414.5
 Troglodytarum foemine gregum curam
 gerunt 41.40
 Troianarum rerum notatio 656.10
 Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum
 257.10
 Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit
 361.40. & 496.10
 Tymius Cyprius 391.20
 Tyrannidis natura 413.40
 Tyrannus, Herodis stipator falso accusa-
 tur 358.20. 494.40
 Tyrannus & Priscus praefecti castrorum
 cum pluribus equitum magistris a Flo-
 ro pecunia corrupti 536.30
 Tyridates rex Armenia ferme in acie ab
 Alanis captus effugit 647.6
 Tyriorū in re nauali peritia, & pugna
 contra Assyrios 209.20
 Tyrij Iudeos apud se habitantes partim
 uinctos custodie tradunt, partim truci-
 dant 533.30
 Tyriorū publice literæ & historie 661.
 20
 Tyronis libertas in loquendo quando ipsi
 malo fuerit 361.40
 Tyrrus, edificium Hyrcani filij Iosephi
 258.20
 Tyrrus quando conditus 167.20

V
 Valerianus Decadarchus Tiberiadē
 missus a Vespasiano ut populum

conciliaret 561.20
 Valerius Asiaticus 410.10. 417.20. eius
 generosum dictum 412.30
 Valerius Grauius Iudee praeficitur 386.4
 Vardanes Artaban filius Parthorum rex
 bellum Izate indicit occiditurq; 427.2
 Varus Syriae praefes 501.10. 506.20. 507.
 40. quid gesserit in Iudea 509.10
 Varus Agrippae iunioris regie praefectus
 eiusq; malitia 439.30
 Vari procuratoris Agrippae perfidia &
 crudelitas in legatos Bataneorum 533.
 40
 Vaste regina uxor Artaxerxes 237.30. ma-
 cidit in regis indignationem & repu-
 diatur 237.50
 Velum tabernaculi & templi 36.10
 Venesciorum pœna 84.50
 Ventidius dux Rom. quomodo se gesserit
 in bello contra Antigonū 313.50. 478.
 10. & 480.10
 Ventriloquorum uaticinia qualia 132.20
 Veranius trib. plebis 416.20
 Veritatis potentia omnium summa 230.20
 Vespasiani & Titi erga Iudeos animi qua-
 les 252.40
 Vespasianus cum Agrippa in Iudeam uenit
 456.40. & 457.10
 Vespasiani imperatoris laudes, & expe-
 ditio in Syriam 543.20. 544.20. Se-
 pthoritis auxiliatur 545.40. gesta eius
 in Iudea passim habentur 547.548.
 usq; 553. & 557.559.560.561.562.
 563. 564. usque 570. & 580. 581.
 usque 585. & 588. usque 592.611.20.
 639.40. 640.30. 642.20. 643.20.
 646.4
 Vespera, quæ diei pars 3.6
 Victime salatares 61.4
 Victime sint integre 64.40
 Vicus in Galilea minimus, supra quinden-
 cim milia colonorum habet 545.4
 Vindex cum optimatibus Gallie a Nerone
 deficit 583.40
 Vini potentia 229.20
 Vir statura sex cubitorum, & senis digi-
 tis in manibus & pedibus 156.30
 Vita humane terminus 6.11
 Vitellius Syriae praefes Iudeis impetrat
 rursus stola pontificie custodiā 340.
 30. 389.10. beneficus est in Iudeos ibid.
 adigit Iudeos in fidē C. Caligulae 390.
 1. exiit provincia 398.40
 Vitellij pugna circa capitolium 586.5. 592.
 30. mors ibidem
 Vitellij uictoria apud Bebricum contra
 Othonem 588.1
 Vitellius cum exercitu ex Germania Ro-
 mam proficitur 539.50
 Vitellius Cetinnā cum magna manu Anto-
 nio Primo obuenciā mittit 591.40. eius
 exercitus totus deletus ibid. 592.30
 Vitri apud Memnonis sepulcrum natura
 miraculosa 516.10

Voluminus

INDEX IN IOSEPHVM.

Volumnius, Syriae praefes 356.20. eius
senectus in Herodis filios 361.9.495.
30

Vologesus Parthorum rex 427.3. Tito
auream coronam mittit ob deuictos Iu-
deos 641.40

Vonones Parthorum regnum consequi-
tur 386.50. amittit ibidem

Vna dies, pro prima dies 3.5

Vra, Chaldeorum urbs 11.40

Vrie uirtus, et quomodo à Dauide peri-
culis fuerit obiectus ut occideretur
145.20

Urbe qui primus condiderit, et insti-
tuerit 5.30

Vrs Damasci conditor 11.30

Vxores plures permittere Iudeorum le-
ges 363.50

Vxores quando, et quales ducende 83.1
X

Xaloth uicus 544.40

Xanthicus mensis 7.4.45.20.63.8

Xerxes Darij filius paterni regni heres
in Iudeos beneficium, quicquid petie-
runt Esdras et Neemias gentis suae no-
mine concedit 233.23.4. 235.236.237.
per totum. ei mortuo succedit filius
Artaxerxes 237.20

Z.

Zabadi magistratus 191.40

Zabelus dynasta 276.9

Zabulon nativitas 22.30. filij 35.50

Zabulon ciuitas Galilee à Cedrio directus
et incensa 535.3

Zabulonitarum fors 93.1

Zacharias Hieroboami filius patri in re-
gnum succedit 204.50. sexto regni
mense occiditur ibidem

Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo
lapidibus obruitur 202.10. 579.10

Zacharias propheta 232.30

Zacharias supremus Israelitarum dux
Amias Achaze filium superatū qua-
cidat 206.40

Zameres Elanum regem cum uniuersa
familia tollit, et se regem constituit,
quo regno septem diebus potius scipi-
sum exurit 181.40

Zamaris Babylonij gesta et posteritas
364.20. et 365.10

Zambrias alienigena se nascens et Moysa
si obloquens occiditur à Phinee 77.10

Zareus Aethiopum rex Asano bellum in-
ferens uincitur 181.40

Zaraza Amanis uxor mali consilij mari-
to autor 240.20

Zebis dux captus 101.50

Zelote cum Idumaeis plebem massant
579.10

Zelote infidiis uxore Simonis Giore ra-
piunt 587.40. metu percussi eam re-
mittunt ibidem.50

Zelotarum dominatio, causa excidij Hie-
rosolymitanum 593.10

Zelotarum scelerata filia repens 647.
50. coru immensa supplicia ibidem

Zenon Coryla Philadelphensium tyrannus
188.40. et 462.30

Zenodorus Trachonitarum praefectus, la-
trocinorum fauor, diuisione priuatur
337.20. 485.40. moritur 338.20

Zibis rex ocellus 101.50

Zipheni Dauidem Saulo prodere cona-
tur 128.42

Zona pontificis qualis 58.3

Zoor rufulum 15.10

Zopyrion Graecum non obiter Iudeorum
mentionem facit 656.40

Zorobabel solus questione Darium uen-
ti comperit 210.30. reducit Hiero-
solima dimissos à Dario Iudeos, et
patrocinatur 230.30. principes Iudeo-
rum captiuorum 237.25. 239.8. 239.22

F I N I S.

Es registrado

LI
7
23